

**T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK (TİCARET HUKUKU) ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

**ANONİM ŞİRKET ELEKTRONİK GENEL KURUL
UYGULAMASINDA PAY SAHİPLERİNİN BİLGİ ALMA
HAKKI**

Yüksek Lisans Tezi

ABDULKADİR BULUT

Ankara-2014

**T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK (TİCARET HUKUKU) ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

**ANONİM ŞİRKET ELEKTRONİK GENEL KURUL
UYGULAMASINDA PAY SAHİPLERİNİN BİLGİ ALMA
HAKKI**

Yüksek Lisans Tezi

ABDULKADİR BULUT

**Tez Danışmanı
Prof. Dr. Korkut ÖZKORKUT**

Ankara-2014

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK (TİCARET HUKUKU)
ANABİLİM DALI

ANONİM ŞİRKET ELEKTRONİK GENEL KURUL
UYGULAMASINDA PAY SAHİPLERİNİN BİLGİ ALMA
HAKKI

Yüksek Lisans Tezi

Tez Danışmanı:

Tez Jürisi Üyeleri

Adı ve Soyadı

İmzası

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Tez Sınavı Tarihi

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE**

Bu belge ile, bu tezdeki bütün bilgilerin akademik kurallara ve etik davranış ilkelerine uygun olarak toplanıp sunulduğunu beyan ederim. Bu kural ve ilkelerin gereği olarak, çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce ve sonuçları andığımı ve kaynağını gösterdiğimi ayrıca beyan ederim. (...../...../20...)

Tezi Hazırlayan Öğrencinin
Adı ve Soyadı

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	iv
KISALTMALAR	x
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

ANONİM ŞİRKET PAY SAHİPLERİNİN GENEL OLARAK BİLGİ ALMA HAKKI

I. BİLGİ ALMA HAKKI KAVRAMI	7
II. BİLGİ ALMA HAKKININ KANUNİ DÜZENLEMESİ.....	8
A.ETTK dönemi.....	8
B.YTTK Dönemi.....	9
III. BİLGİ ALMA HAKKININ HUKUKİ NİTELİĞİ	12
IV. BİLGİ ALMA HAKKININ AMACI.....	15
V. BİLGİ ALMA HAKKININ SINIFLANDIRILMASI	16
VI. PAY SAHİPLİĞİ HAKLARI İÇİNDEKİ YERİ.....	18
VII. PAY SAHİBİNİN BİLGİ ALMA HAKKININ BENZER MÜESSESELERLE İLİŞKİSİ.....	20
A.Kamuyu Aydınlatma İle İlişkisi	20
B.Yönetim Kurulu Üyelerinin Bilgi Alma Hakkı	23
C.Denetçinin Bilgi Alma Hakkı	27
VIII. BİLGİ ALMA HAKKININ KULLANILMASINDA TARAFLAR	28
A. Bilgi Alma Hakkı Sahipleri.....	28
1. Pay Sahibi	28
2. Bilgi Alma Hakkının Temsilci Aracılığıyla Kullanılması.....	31

a. Kanuni Temsilci	31
b. İradî Temsilci	32
B. Bilgi Verme Yükümlülükleri	33
IX. BİLGİ ALMA HAKKININ KONUSU VE KAPSAMI	34
A. Şirket İşleri ve Şirket Denetiminin Yapılma Şekli ve Sonuçları	37
B. Bağlı Şirketlerle İlgili Bilgi Alma Talebi	38
C. Gerekliklik Kriteri	40
X. BİLGİ ALMA HAKKININ SINIRLARI	42
A. Şirket Sırrı	43
B. Korunması Gereken Diğer Şirket Menfaatleri	46
C. Sadakat Yükümlülüğü	48
D. Objektif İmkansızlık	54
XI. BİLGİ ALMA HAKKININ KULLANILACAĞI YER VE ZAMAN	54
A. Genel Kurul	54
B. Genel Kurul Toplantısından Önce	56
C. TTK m. 437’de Belirtilen Süreler Dışında veya Genel Kurul Toplantısından Sonra	58
D. Bilgi Alma Hakkının Kullanılması ve Gündeme Bağlılık	59
XII. BİLGİ ALMA TALEBİNİN REDDİ HALİNDE BAŞVURULACAK YOLLAR	60
A. Mahkeme Yoluyla Bilgi Elde Etme	60
B. Özel Denetim İsteme	63
C. Genel Kurul Kararının İptali ve Butlanı Yoluna Gitme	66

İKİNCİ BÖLÜM

ELEKTRONİK GENEL KURUL KAVRAMI, YARARLARI VE SAKINCALARI

I. KLASİK ANLAMDA GENEL KURUL.....	68
A.Genel Olarak.....	68
B.Genel Kurul Türleri	70
C.Devredilemeyen Yetkileri.....	74
D.Yetkilerinin Sınırı.....	75
II. ELEKTRONİK GENEL KURUL KAVRAMI	76
A.Genel Olarak Elektronik Genel Kurul.....	76
B.Toplantının Elektronik Ortamda Yapılması	84
C.Elektronik Genel Kurulların Hukuki Niteliği.....	85
D.Elektronik Genel Kurul Sonuçları.....	86
III. YURT DIŞI DÜZENLEMELERİ.....	88
A.Avrupa Birliği Hissedarlar Yönergesi.....	89
B.Amerika Birleşik Devletleri.....	96
C.Almanya.....	97
D.İngiltere	98
E.Fransa.....	99
IV. ELEKTRONİK GENEL KURULUN YARARLARI VE SAKINCALARI	100
A.Yararları.....	100
1.Genel Olarak.....	100
2.Pay Sahiplerinin Toplantıya İlgili ve Katılımının Artması.....	104
3.Maliyet yönünden	105

4.Şirketin Prestijinin Artması	107
5.Şirket- Pay Sahibi İlişkisinin Gelişmesi	108
B.Sakıncaları	109
1.Görüntü ve Ses Naklinin Kesilmesi ve Sonuçları	109
2.Bilgi, Belge ve Veri Akışının Kesilmesi	112
3.Elektronik Genel Kurula Online Katılma Beyanında Bulunan Pay Sahibinin Fiziken Katılmaması.....	113
4.Bağlantısı Kesilen Pay sahibinin Katılmamış Sayılıp Sayılmama Durumu.....	114
5.Elektronik Genel Kurul Kararlarının Geçerliliği Sorunu	115
6.Gerekli Alt Yapının Olmıyışı ve Alt Yapıdaki Aksaklıklar Sebebiyle Erişimin Kısıtlı veya Yavaş Olması	115
7.Genel Kurul Toplantısının İnternette Yayınlanması Üzerine Çekinceler.....	116

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

PAY SAHİBİNİN ANONİM ŞİRKET ELEKTRONİK GENEL KURUL SİSTEMİNDE BİLGİ ALMA HAKKINI KULLANMASI

I. ELEKTRONİK GENEL KURUL SİSTEMİ	120
II. ELEKTRONİK GENEL KURUL SİSTEMİNİN TEMEL ÖZELLİKLERİ	122
A.MKK'dan Alınacak Listenin Hak Sahipliğinin Tespitinde Kullanılması.	122
B.Blokaja Gerek Olmaksızın Genel Kurula Katılım.....	123
C.Elektronik Ortamda Temsilci Atanması	124
D.Tevdi Temsilciliği İşlemleri	125
E.Görüntü ve Ses Aktarımı	128
F.Pay Sahiplerinin Anlık Bilgilendirilmesi.....	129

G.Güvenli Elektronik İmza Kullanımı	131
H.Raporlama ve Arşivleme	132
İ.Yabancı Dil Seçeneği.....	134
III. ELEKTRONİK GENEL KURUL SİSTEMİNDE ŞİRKETLERE DÜŞEN GÖREVLER	135
A.Genel Olarak.....	135
B.Esas Sözleşme Değişikliği.....	137
C.Anonim Şirketlerin İnternet Sitesi.....	140
1.İnternet Sitesi.....	140
2.İçeriği.....	143
D.Yönlendirilmiş Mesaj	154
E.İç Yönerge Hazırlama	157
IV. ELEKTRONİK GENEL KURUL SİSTEMİNDE PAY SAHİBİNE DÜŞEN GÖREVLER	159
A.Pay Sahiplerinin E-posta Adreslerini Şirkete Bildirmesi	159
B.Güvenli Elektronik İmza Edinilmesi	160
C.Elektronik Genel Kurul Sistemine Kaydolma.....	161
V. ELEKTRONİK GENEL KURUL SİSTEMİ VE PAY SAHİBİNİN BİLGİ ALMA HAKKI.....	161
A. Genel Kurul Öncesi İşlemler	161
1.Genel Olarak Pay Sahiplerinin Bilgilendirilmesi	161
2.Genel Kurul Duyurularının Pay Sahiplerine İletimi.....	163
3.Elektronik Genel Kurulda Davetin Yapılması	167
4.Genel Kurul Dokümanlarının Erişime Hazır Bulundurulması.....	172
5.Temsilcinin Seçimine İlişkin Bilgi ve Formların Pay Sahiplerinin Erişimine Hazır Bulundurulması.....	173

6.Pay Sahibinin veya Temsilcisinin EGKS Üzerinden Genel Kurula Katılması.....	175
B.Genel Kurul Anı	178
1.Genel Kurulun Eş Zamanlı Olarak Elektronik Araçlar Yoluyla Yayınlanması.....	178
2.Genel Kurula Eş Zamanlı Katılımın Sağlanması	180
3.Eş Zamanlı Birden Fazla Yerde Genel Kurul Toplantısının Yapılması.....	181
4.Hak Sahibi Olmayanların Genel Kurula Elektronik Ortamda Katılmasının Engellenmesi.....	182
5.Soru Sorma ve Konuşma Hakkı Yoluyla Bilgi Alma Hakkının Kullanılması	184
6.Oy Kullanılması.....	189
7.Talimata Aykırı Oy Kullanılmasının Engellenmesi	193
C.Genel Kurul Sonrası	195
1.Genel Olarak.....	195
2.Genel Kurul Kararlarının Pay Sahiplerine Anlık Bildirilmesi	196
3.Kayıtların Değiştirilemez Biçimde Saklanması	198
4.Tutanak ve Tescil İşlemleri	199
5.Toplantı Süreci, Muhalefet Şerhleri ve Diğer Belgelerin Raporlanması.....	200
SONUÇ.....	203
KAYNAKÇA	208
ÖZET.....	222
ABSTRACT	223

KISALTMALAR

AB	:	Avrupa Birliği
ABD	:	Amerika Birleşik Devletleri
APOK	:	Alman Paylı Ortaklıklar Kanunu
AŞ	:	Anonim Şirket
AÜHFD	:	Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
BATİDER	:	Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi
Bkz	:	Bakınız
C	:	Cilt
dp	:	Dipnot
EGK	:	Elektronik Genel Kurul
EGK Tebliğ	:	Anonim Şirketlerin Genel Kurullarında Uygulanacak Elektronik Genel Kurul Sistemi Hakkında Tebliğ
EGK Yönetmelik	:	Anonim Şirketlerde Elektronik Ortamda Yapılacak Genel Kurullara İlişkin Yönetmelik
EGKS	:	Elektronik Genel Kurul Sistemi
ESPKn	:	2499 sayılı Sermaye Kanunu
ETTK	:	6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu
f	:	Fıkra
İBK	:	İsviçre Borçlar Kanunu
İkt. Mal.	:	İktisat ve Maliye Dergisi

İMKB	:	İstanbul Menkul Kıymetler Borsası
KAP	:	Kamuyu Aydınlatma Platformu
Komiser Yönetmeliği	:	Sermaye Şirketlerinin Genel Kurul Toplantıları ve Bu Toplantılarda Bulunacak Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Komiserleri Hakkında Yönetmelik
m	:	Madde
MED	:	Muhasebe Enstitüsü Dergisi
NaStraG	:	Gesetz zur Namensaktie und zur Erleichterung der Stimmrechtsausübung
RG	:	Resmi Gazete
S	:	Sayı
s	:	Sayfa
SPK	:	Sermaye Piyasası Kurulu
T	:	Tarih
TBK	:	Türk Borçlar Kanunu
TTSG	:	Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi
V	:	Volume
vd	:	ve devamı
Y	:	Yıl
YK	:	Yönetim Kurulu
YSPKn	:	6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu
YTTK	:	6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu

GİRİŞ

Teknolojideki ilerlemeler sonucu meydana gelen gelişmeler sayesinde insanların bilgiye ulaşması ve gündelik hayata ilişkin bir takım işlerini internet üzerinde yapması onlara pek çok açıdan kolaylıklar sağlamaktadır. Günümüzde teknolojinin kullanılmadığı alan kalmamıştır denilebilir. Yurt dışında -özellikle batı hukukunda- teknolojik gelişmelerin anonim şirketler hukukunda uygulanması artık sıradan bir hal almıştır. Türk hukukunda da buna paralel gelişmeler görülmektedir. 2011 yılında kabul edilen 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda¹ anonim şirketlerin yapmak zorunda oldukları bir takım işlemleri elektronik ortamda yapması hüküm altına alınmıştır. Aslında elektronik ortamın Türk anonim şirketler hukukunda kullanılması yeni değildir. Payları borsada işlem gören halka açık şirketlerin, payları Merkezi Kayıt Kuruluşu (MKK) tarafından merkezi saklama sistemi çerçevesinde elektronik ortamda tutulmaktadır². Bu sistem çerçevesinde kayıt altında tutulan paylarda genel kurul toplantısına katılma haklarının, kayıtlardaki isimler ve kayıt tarihine göre belirlenmesi söz konusudur. Anonim şirket pay defterinin güncellenmesinde ilgililerin başvurmasına gerek kalmaksızın MKK nezdinde ihraççılar itibariyle tutulan kayıtların esas alınması 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu³ m. 13'te hüküm altına alınmıştır. Yine sermaye piyasasında Kamuyu Aydınlatma Platformu (KAP) ile pay sahipleri ve şirket ilgililerinin şirket hakkında elektronik ortamda bilgi edinmesi yolu açılmıştır.

¹ 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu için bkz. RG: 13.01.2011, S. 27846. Metnin geri kalanında bu Kanun YTTK olarak anılacaktır.

² Bu hususta ayrıntılı bilgi için bkz. **Manavgat, Çağlar**, "Payları Borsada İşlem Gören Anonim Ortaklıklarda Ortağın Pay Blokaç Yükümlülüğü", BATİDER, C. 23, S. 4, Y. 2006, s. 230.

³ 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu için bkz. RG: 30.12.2012, S. 28513. Metnin geri kalanında bu Kanun YSPKn olarak anılacaktır.

YTTK devrim niteliğinde değişiklikler yaparak elektronik ortamın, şirketler hukukunda -özellikle anonim şirketlerin genel kurullarında- uygulanmasına yasal zemin hazırlamıştır. Anonim şirketlerin zorunlu organlarından biri olan genel kurul, pay sahiplerinin ortaklık haklarını en etkin olarak kullandığı -hatta bazı ortaklık hakları için tek- yer olarak karşımıza çıkmaktadır. Çünkü pay sahipleri genel kurulda, öneride bulunabilecek, şüpheli gördüğü noktalarda soru sorabilecek, müzakerelere katılabilecek, denetçilerden denetimin şekli ve sonuçları ile yöneticilerden şirketin işleri hakkında bilgi alabilecek, yönetim kurulunun ibrasına karar verebilecek kısacası yönetsel bütün haklarını kullanabilecektir. Genel kurul, şirket pay sahipleri açısından bu kadar önemli olduğu için, pay sahiplerinin genel kurula katılmasına engel olabilecek hususların kaldırılması gerekmektedir. Genel kurulda kullanılacak en etkin pay sahipliği hakkı oy hakkıdır. Oy hakkının tam ve düzgün bir biçimde kullanılmasına hizmet ettiği için bilgi alma ve inceleme hakkı da en az oy hakkı kadar önemlidir. YTTK’da bilgi alma ve inceleme hakkı yeniden düzenlenmiş ve bu hakka ilişkin birkaç yenilik getirilmiştir. Öncelikle bilgi alma ve inceleme hakkının korunması açısından pay sahiplerine mahkemeye başvuru hakkı tanınmıřtır⁴. Bu hükümle pay sahiplerinin bilgi alma haklarını kullanması daha aktif bir hal almıştır. YTTK m. 1524’e göre m. 397, f. 4 uyarınca denetime tabi olan sermaye şirketleri, bir internet sitesi açmak ve bu sitenin belirli bir bölümünü şirketçe Kanunen yapılması gereken ilânların yayımlanmasına özgülemek zorundadır. İnternet sitesinin içeriği Kanun ve yönetmelikle belirlenecektir. Şirketler, Kanunda ve yönetmelikte belirtilen hususları şirketin internet sitesine koymaya mecburdur.

⁴ YTTK m. 437, f. 5’e göre “Bilgi alma veya inceleme istemleri cevapsız bırakılan, haksız olarak reddedilen, ertelenen ve bu fıkra anlamında bilgi alamayan pay sahibi, reddi izleyen on gün içinde, diğer hâllerde de makul bir süre sonra şirketin merkezinin bulunduğu asliye ticaret mahkemesine başvurabilir” denilmektedir.

Şirket yetkililerinin bu yükümlülüklere uymaması, ilgili kararların iptal edilmesinin sebebini oluşturacak, ayrıca Kanuna aykırılığın tüm sonuçlarının doğmasına yol açıp kusuru bulunan yöneticiler ile yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğuna neden olacaktır. İnternet sitesinin bir bölümü sadece pay sahiplerine ve şirketin uygun gördüğü kimselere açık iken, bir bölümü de bilgi toplumu hizmetleri kapsamında herkese açıktır. İnternet sitesinin bilgi toplumu hizmetlerine ayrılmış bölümüne herkesin erişimi serbesttir. Erişim hakkının kullanılması, ilgili olmak veya menfaati bulunmak gibi kayıtlarla sınırlandırılmayacağı gibi herhangi bir şarta da bağlanamayacaktır. Bu ilkenin ihlali hâlinde herkes engelin kaldırılması davasını açabilecektir. Şirketin internet sitesine konulan bir içerik, Kanunda ve Yönetmelikte belirtilen süre içinde internet sitesinde kalacak, aksi hâlde konulmamış sayılacaktır.

YTTK ile getirilen gelişmeler ışığında genel kurula elektronik katılım konusundaki yasal engellerin kaldırıldığı görülmektedir. Bu çerçevede payların blokajına ilişkin hükümler kaldırılmıştır. Genel kurula mekân farklılığı ve zaman kısıtlılığı nedeniyle katılamayan pay sahiplerine, genel kurula katılmaksızın elektronik ortamda oy kullanma imkânı tanınmıştır. Binlerce pay sahibine sahip olan halka açık şirketlerde genel kurula etkin katılımın ve bilgiye -özellikle de genel kurul toplantılarından önce gerekli bilgilere- elektronik araçlar ile ulaşma imkânının sağlanması için önlemler alınmıştır. Bu bağlamda YTTK'nın, toplantının yeri, zamanı, gündemi, toplam paylar, toplantıya katılım ve oy hakları gibi genel kurulun her aşamasına ilişkin internet kullanımını yaygınlaştırdığı söylenebilir.

Genel kurula çağrı yöntemlerinde klasik yöntemler terk edilmemiştir. Ancak genel kurula çağrının şirket internet sitesinde yapılması gerektiğine yer vererek pay sahiplerinin bir şekilde genel kuruldan haberdar olmalarını sağlamaya yönelik

hükümler getirilmiştir. YTTK m. 1528'de elektronik ortamı kullanmak isteyen ortakların, pay sahiplerinin ve yönetim kurulu üyelerinin elektronik posta adreslerini şirkete bildirmesi gerektiği belirtilmiştir. Şirketlerin de bu hüküm uyarınca elektronik posta adreslerini şirkete bildirmiş pay sahiplerine genel kurula daveti elektronik posta yoluyla da yapmalarında bir sakınca yoktur. EGKS'de⁵ ise çağrı elektronik yollarla yapılacaktır. EGKS'yi uygulayacak şirketler, genel kurul toplantılarına ilişkin Kanun ve esas sözleşme gereği yapılması zorunlu olan çağrıları EGKS üzerinden yapabilecektir. Ayrıca genel kurul öncesi pay sahiplerinin incelemesine sunulması zorunlu olan belgelerin EGKS üzerinde pay sahiplerinin erişimine hazır bulundurmaları zorunludur. Yine toplantı gündemine ilişkin belgelerin güvenli elektronik imzalı olarak Kanunda öngörülen süreler içinde EGKS üzerinde pay sahiplerine iletilmesi mümkündür. Tüm bunlar sayesinde pay sahipleri, genel kurul hakkında daha hızlı bir şekilde bilgi sahibi olacaktır.

YTTK m. 1527, f. 5'e göre anonim şirketlerde genel kurullara elektronik ortamda katılma, öneride bulunma, görüş açıklama ve oy verme, fizikî katılmanın ve oy vermenin bütün hukuki sonuçlarını doğurur. Hükme baktığımızda YTTK ile genel kurulun elektronik ortamda yapılması sınırlı olarak kabul edilmiştir. Tamamen fiziki genel kurul terk edilmemiştir. YTTK m. 407'de genel kurula katılması gerekenler belirtilmiştir. Buna göre Murahhas üyelerle en az bir yönetim kurulu üyesinin genel kurul toplantısında hazır bulunmaları şarttır. Diğer yönetim kurulu üyeleri genel

⁵ Elektronik Genel Kurul Sistemi (EGKS): Genel kurullara elektronik ortamda katılmayı teminen YSPKn 13. maddesi uyarınca payları Merkezi Kayıt Kuruluşu (MKK) tarafından kayden izlenen borsaya kote şirketler için Merkezi Kayıt Kuruluşu tarafından sağlanacak elektronik platformu ve diğer şirketlerin YTTK'nın 1527. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca kuracakları veya destek hizmeti alabilecekleri bilişim sistemini ifade eder (EGK Yönetmelik m. 4, f. 1-c). EGKS, MKK tarafından kurulmuştur. Bu sistem, elektronik ortamda genel kurula katılmayı, görüş bildirme, oy kullanma ve temsilci tayin etmeyi sağlayan bir bilişim sistemidir. Bu bilişim sisteminin en temel parçası elektronik ortamdır. Elektronik ortam ile ilgili açıklama ve tartışmalar için bkz: İkinci Bölüm, II, A.

kurul toplantısına katılabilirler. Denetçi/ler de genel kurulda hazır bulunur. Hatta m. 333 gereğince belirlenen şirketlerin genel kurul toplantılarında Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'nın temsilcisi de yer alır. Bu sebeplerden ötürü fiziki genel kurul toplantısı zorunludur⁶.

Bilgi alma hakkı, pay sahiplerinin ortaklık haklarını bilinçli kullanmasına hizmet etmektedir. Biz de çalışmamızın birinci bölümünde bilgi alma hakkı kavramını, bu hakkın sahiplerini, yükümlülerini, konusunu ve kapsamını ele alacağız. Ayrıca bilgi alma hakkının kullanılacağı zamanı, sınırlarını, reddedilmesi halinde pay sahibinin başvuracağı yolları da belirteceğiz. Bu konular hakkında açıklama yapılırken yer yer 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu⁷ ile YTTK hükümlerini karşılaştıracacağız. Ancak çalışmamızın ana konusu anonim şirketler elektronik genel kurullarında pay sahiplerinin bilgi alma hakkı olduğu için, bilgi alma hakkına ilişkin değerlendirmelerimiz sadece anonim şirketler açısından olacaktır.

Çalışmamızın ikinci bölümünde ise YTTK m. 1527, f. 5 ile hukukumuzda giren elektronik genel kurul kavramına yer vereceğiz. Elektronik genel kurulun hukuki niteliği, yararları ve sakıncalarını ele almaya çalışacağız. Genel kurula ilişkin bilgiler çalışmanın ana konusu gereği elektronik genel kurula ilişkin bilgilerle sınırlı şekilde ele alınacaktır. Anonim şirkette yapılacak bir genel kurulun işleyişinden

⁶ Genel kurullar, Kanunda veya esas sözleşmede, aksine daha ağır nisap öngörülmüş bulunan hâller hariç, sermayenin en az dördte birini karşılayan payların sahiplerinin veya temsilcilerinin varlığıyla toplanır. Bu nisabın toplantı süresince korunması şarttır. İlk toplantıda anılan nisaba ulaşamadığı takdirde, ikinci toplantının yapılabilmesi için nisap aranmaz (YTTK m. 421). Bu madde metninden anlaşılacağı üzere genel kurula katılması zorunlu kişiler yanında pay sahiplerinin de belli bir çoğunluğu toplantıya katılmalıdır. Elektronik ortamda toplantıya katılan pay sahiplerinin toplantı yeter sayısı hesabında dikkate alınacağı YTTK m. 1527'de belirtilmiştir. Ancak pay sahiplerinin katılımı elektronik ortamda mümkün olmasına rağmen, m. 407'de sayılan kişilerin fiziken toplantı yerinde olmaları zorunludur. Çünkü toplantı, şirket esas sözleşmesinde hüküm yoksa mutlaka şirket merkezinde yapılmalıdır (YTTK m. 409, f. 3).

⁷ 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu için bkz: RG: 09.07.1956, S. 9353. Metnin geri kalanında bu Kanun ETTK olarak anılacaktır.

ziyade elektronik genel kurulun farklılık arz eden sistemi ve bu sistem içinde pay sahiplerinin bilgilendirilmesi üzerinde duracağız.

Çalışmamızın üçüncü ve son bölümünde ise MKK tarafından hazırlanan EGKS'yi inceleyeceğiz. EGKS'nin kavramını, temel öğelerini, elektronik genel kurulu uygulayacak şirketlere ve genel kurula elektronik ortamda katılmak isteyen pay sahiplerine düşen yükümlülükleri ele alıp değerlendireceğiz. Son olarak bu bölümde EGKS'de pay sahibinin bilgi alma hakkını nasıl kullanacağını açıklayacağız. Bu bölümden sonra çalışmamızda vardığımız sonucu belirteceğiz.

BİRİNCİ BÖLÜM

ANONİM ŞİRKET PAY SAHİPLERİNİN GENEL OLARAK BİLGİ ALMA HAKKI

I. BİLGİ ALMA HAKKI KAVRAMI

Bilgi alma hakkı çok farklı kavramlar altında incelenmiştir. Türk hukukunda bilgi alma hakkı⁸, finansal bilgi alma hakkı⁹, inceleme ve bilgi alma hakkı¹⁰, soru sorma hakkı ve inceleme hakkı¹¹ ve denetim hakkı¹² kavramları karşımıza çıkmaktadır.

Bilgi alma hakkı kavramının içeriği açısından da tam bir açıklık olduğu söylenemez. Ancak bir tanım yapmak gerekirse *bilgi alma hakkı, pay sahibine anonim şirketteki korporatif denetlemeyi tamamlamak için şirketin mali, hukuki ve iktisadi durumu hakkında şirket pay sahibinin paya bağlı haklarını daha bilinçli şekilde kullanmasına yardımcı olan bağımsız, kazanılmış ve bireysel bir pay sahipliği hakkıdır*¹³. Ancak bilgi alma hakkını aktif ve pasif bilgi alma hakkı olarak ikiye ayırdığımızda aktif bilgi alma hakkı kavramı, şirket hakkında soru sormaya¹⁴ dayanan bilgi alma hakkı, pay sahiplerinin talebi üzerine şirketin defter ve kayıtlarını inceleme ve bilgi alma talebinin reddi halinde mahkemeye müracaat haklarını da

⁸ **Kaya, Arslan**, Anonim Ortaklıkta Paysahibinin Bilgi Alma Hakkı, Ankara 2001, s. 52, **Teoman, Ömer**, “Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Bilgi Alma Hakkı Üstüne- Alman Federal Mahkemesinin Bir Kararı”, İkt. Mal., 1971, C. 28, S. 1 (Bilgi Alma Hakkı), s. 20.

⁹ **Kabaaliğlu, Haluk**, “Türk ve Mukayeseli Hukukta Finansal Bilgi Alma Hakkı”, MED, Y. 6, S. 21-22, s. 20.

¹⁰ **Aytaç, Zühtü**, Anonim Ortaklıkta İbra, Ankara 1982 (İbra), s. 70.

¹¹ **İpekçi, Nizam**, Holding Şirketler, İstanbul 2000, s. 105.

¹² **Tekil, Fehiman**, Anonim Şirketler Hukuku, 2. Bası, İstanbul 1998, s. 392-393.

¹³ **Tekinalp, Ünal**, “İşletme İlgililerinin Finansal Bilgi Edinme Hakkı”, MED 1980, Y. 6, (Finansal Bilgi), s. 20.

¹⁴ **Kaya**'ya göre; soru sorma hakkı bilgi alma hakkından farklıdır. Çünkü soru sorma hakkı genel kurula katılmaya bağlıdır. Oysa bilgi alma hakkı bağımsız bir haktır. Yine soru sorma hakkında pay sahibi soruyu sorduktan sonra pasif bir dinleyicidir. Oysa bilgi alma hakkında hem pasif olarak hem de aktif olarak kullanım mümkündür. Yazar ayrıca soru sorma hakkını bilgi alma hakkının bir alt başlığında değerlendirenleri eleştirmektedir. Ayrıntılı bilgi için bkz: **Kaya**, s. 55 vd.

ifade ettiği yönünde görüşler¹⁵ olduğunu görmekteyiz¹⁶. Pasif bilgi alma hakkı kavramından ise geçmişe dönük, şirkete ait Kanun veya şirket esas sözleşmesi gereği belli bir dönem boyunca, talebe gerek duyulmaksızın pay sahiplerinin incelemesine sunulan bilgi, belge ve raporların incelenmesini anlıyoruz¹⁷.

Bilgi alma hakkı YTTK’da kaynak İBK 696, 697 maddelerine paralel şekilde düzenlenmiştir¹⁸. Pay sahibinin bilgi alma hakkı talebinin cevapsız bırakılması veya reddedilmesi halinde mahkemeye müracaat imkânının tanınmış olması bir yenilik olarak karşımıza çıkmaktadır¹⁹.

II. BİLGİ ALMA HAKKININ KANUNİ DÜZENLEMESİ

A. ETTK dönemi

ETTK m. 362 ve 363 bilgi alma hakkını düzenlemiştir. Maddelerin başlığı “Malumat Alma Hakkı” olmasına rağmen bu maddelerde bilgi alma hakkından söz edilmemiştir. ETTK m. 362’de “bilanço” kavramına m. 363’te de “ticari defterler ve sır saklama mükellefiyeti ve ceza” başlığına yer verilmiştir. Kaya²⁰ m. 362’de “bilanço” kelimesinden “bilançonun açıklanması”nı anlamak gerektiğini belirtmiştir. Ayrıca sadece bilanço değil, ticari defterler ve faaliyet raporlarının da bu kavram içinde yer alması gerektiği ifade edilmiştir²¹.

¹⁵ Kaya, s. 53, Karasu, Rauf, “Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Anonim Şirketlerde Pay Sahiplerinin Bilgi Alma Hakkı”, BATİDER, C. 23, Y. 2005, S. 2, s. 75, Pulaşlı, Hasan, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Yeni Şirketler Hukuku Genel Esaslar, Adalet Yayınevi, Ankara 2012, (Şirketler 2012), s. 778.

¹⁶ Özel denetim isteme hakkı, aktif bilgi alma hakkı kapsamındadır. Bu konu aşağıda ele alınacaktır. Ayrıntılı bilgi için bkz: Birinci Bölüm, XII, B.

¹⁷ Kaya, s. 68-69, YTTK m. 437, f. 1’in gerekçesi.

¹⁸ Ayrıntılı bilgi için bkz: YTTK m. 437’nin gerekçesi.

¹⁹ Pulaşlı, Şirketler 2012, s. 778.

²⁰ Kaya, s. 41.

²¹ Kaya, s. 41.

ETTK’da bilgi alma hakkı tüm yönleriyle düzenlenmemiştir. Genel olarak pasif bilgi alma hakkı düzenlenmiş, bilgi alma hakkının kaynakları ile bu hakka ilişkin ipuçlarına yer verilmiş, ancak bunun dışında diğer konulara açıklık getirilmemiştir²². ETTK’da aktif bilgi alma -soru sormaya dayanan bilgi alma hakkı- konusunda yetersiz bir düzenleme yer almaktaydı. Yine bilgi alma talebinin reddi ve bilginin yetersiz verilmesi durumunda mahkeme yoluyla bilgi alma konusunda da bir hüküm bulunmuyordu.

ETTK m. 362 ve 363 hükümlerinde bilgi alma hakkının ne zaman, kime karşı ve nasıl kullanacağı, kapsamı ve sınırları konusunda da açıklık yoktu²³. Bu konuların çözümünün doktrin ve yargı kararlarına bırakıldığı görülmekteydi.

B. YTTK Dönemi

YTTK, bilgi alma ve inceleme hakkını başta m. 437 olmak üzere birkaç hükümde²⁴ de ele almıştır. Anonim şirkette pay sahiplerinin bilgi alma hakkının düzenlendiği m. 437’de bu hakka, pek çok açıdan değişiklikler getirilmektedir.

ETTK’da pay sahibinin genel kurulda bilgi almasına ilişkin hakkı gerçek anlamı ile düzenlenmemiştir. Ayrıca ETTK, pay sahibinin genel kurul dışında bilgi almasına, bir başka deyişle inceleme hakkına teknik anlamı ile yer vermemiştir. YTTK 437. maddede, çeşitli ülkelerin düzenlemeleri değerlendirilerek ve bağlı şirketler gerçeği de göz önünde tutularak bu eksikliğin giderilmesi amaçlanmıştır²⁵.

²² **Kaya**, s. 42, **Tekinalp**, Finansal Bilgi, s. 18, **Öztek**, s. 303.

²³ **Kaya**, s. 20 vd.

²⁴ Bkz: YTTK m. 200, m. 447, m. 1524. YTTK’nın getirmiş olduğu en büyük yeniliklerden biri de denetime tabi sermaye şirketlerine getirilmiş olan internet sitesi açma ve mevzuatta belirtilen ilân, duyuru ve belgeleri bu siteye koyup pay sahipleri ve diğer ilgilileri bilgilendirme amacı taşıyan zorunluluktur. Bu konu ilerde anonim şirketin internet sitesi başlığı altında incelenecektir. Ayrıntılı bilgi için bkz: Üçüncü Bölüm, III, C.

²⁵ Ayrıntılı bilgi için bkz: YTTK m. 437’nin gerekçesi.

Bu sebeple YTTK ile pay sahibine çağdaş ölçülerle örtüşen ve kamuyu aydınlatma, kurumsal denetim ve dürüst hesap verme ilkelerine göre düzenlenmiş bulunan kapsamlı bir bilgi alma ve inceleme hakkı tanınmıştır²⁶.

ETTK'nın 362. maddesinde yer alan finansal tabloların, konsolide finansal tabloların, yıllık raporların ve kâr dağıtım önerilerinin, pay sahiplerinin incelemelerine hazır tutulmaları anlamına gelen pasif ve geriye dönük bilgi alma hakkının 437. maddenin birinci fıkrasında aynen korunduğunu görmekteyiz.

Pay sahibinin, genel kurulda bilgi alabileceği iki görevli ve sorumlu, yönetim kurulu ve denetçidir (m. 437, f. 2). YTTK'da denetçinin bağımsız olması bir başka deyişle şirketin organı olmaması esası kabul edilmiştir²⁷. Ancak bu denetçinin bilgi verme yükümlülüğünün bulunmadığı anlamına gelmez. Denetçinin bilgi verme yükümlülüğü yaptığı işin doğasından kaynaklanır. Şunu da önemle belirtmek gerekir ki denetçiye her konuda değil, sadece sorumlu olduğu konularda soru sorulabilecektir. Yönetim kurulu şirket işleri hakkında bilgi verir ve bilgi alma gündem ile sınırlı değildir. Denetçilere denetimin yapılma şekli; uygulanan yöntem, bu yöntemin yerinde olup olmadığı, sondaj yolu ile denetime hangi sıklıkta yer verildiği ve kaç uzmanın çalıştırıldığı da dâhil denetime ilişkin her soru sorulabilir²⁸. Bilgi alma hakkı, kaynak İBK m. 697 (2)'nin aksine hakkın kullanılmasını tehlikeye sokacağı düşünülerek "gerekli" olması koşuluna bağlanmamıştır²⁹.

²⁶ Ayrıntılı bilgi için bkz: YTTK m. 437'nin gerekçesi.

²⁷ Denetçinin YTTK'da anonim şirketin bir organı olmadığı yönünde bkz: **Pulaşlı**, Şirketler 2012, s. 447.

²⁸ Ayrıntılı bilgi için bkz: m. 437'nin gerekçesi.

²⁹ Ayrıntılı bilgi için bkz: m. 437'nin gerekçesi. Kanaatimizce de gerekli olma koşulu, şirket yetkililerinin bilgi vermekten kaçınmasına yardımcı olacak bir bahane olarak kullanılacaktır. Asıl önemli sorun bilgi alma hakkını kullanmak isteyen bir pay sahibinin gerekli olma şartını ispatlamak zorunda kalması olacaktır. Gereklilik kriteri için bkz: Birinci Bölüm, IX, C.

YTTK'da bilgi alma hakkının kapsamı ve sınırlarına baktığımızda şirketin işlerini ve -200. madde ile sınırlı kalmak şartıyla- bağlı şirketleri ile hukukî ve ticarî ilişkileri esas almamız gerekmektedir (m. 437, f. 2). Şirket sırlarının ve korunması gereken şirket menfaatlerinin bilgi vermenin sınırını oluşturduğu Kanunda açıkça belirtilmiştir (m. 437, f. 3). Ayrıca verilmesi gereken bilginin kalitesi konusunda, özenli, gerçek ve hesap verme ilkelerine uygun olma kriterleri hem m. 437, f. 2'de hem de madde gerekçesinde belirtilmiştir. Gerekçede, "özenli", baştan savma olmayan, sorunun karşılığı niteliğini taşıyan, ilgisiz konuları içermeyen şekilde tanımlanırken, "gerçeğe uygunluk" gerçeği aynen yansıtan doğru, yalan ve aldatıcı olmayan şekilde tanımlanmıştır³⁰. "Hesap verme ilkesine uygun" kavramı, Türk hukukunda yenidir. Kavram, hesap verme konumunda bulunan bir kişinin sorumlu olduğu kişiye, bir başka deyişle hesap vermekle yükümlü olduğu kişiye kapsamlı, içerikli ve belgeli bilgi vermeyi ifade eder. Bilginin verilme şekli de gerekçede "*bilgi kural olarak sözlü verilir. Ancak yazı ile güçlendirilebilir*" şeklinde belirtilmiştir.

Bilgi alma hakkı, gereğinde şirketin ticarî defterleri ile yazışmalarının incelenmesini de gerektirebilir. Bilgi alma hakkının genel kurul içinde ve dışında inceleme hakkına dönüşebilmesi için genel kurulun açık izni veya yönetim kurulunun bu konuda kararı gereklidir (m. 437, f. 4). İncelemenin konusu kural olarak şirketin defterleriyle yazışmalarıdır. Ancak Kanun inceleme hakkını sorma bağlamında ve pay sahibinin sorusunu ilgilendiren kısımlarla sınırlı olarak tanımlanmıştır (m. 437, f. 4).

Bilgi alma ve inceleme hakkı pay sahibine tanınan dava hakkı ile güçlendirilmiştir (m. 437, f. 5). Pay sahibi sadece açık bir red halinde değil,

³⁰ Ayrıntılı bilgi için bkz: m. 437'nin gerekçesi.

taleplerinin cevapsız bırakılması veya cevabın ertelenmesi durumunda da hem bilgi alma hem de inceleme hakkını bir mahkeme kararı ile kullanabilir. Mahkeme yoluyla koruma, bilgi alma talebinin cevapsız bırakılması, yetersiz cevap verilmesi ve hesap verme ilkesine aykırı cevap verilmesini de kapsar³¹.

Bilgi alma ve inceleme hakkı, esas sözleşmeyle ve şirket organlarından birinin kararıyla kaldırılamaz ve sınırlandırılmaz (m. 437, f. 6). Bu hüküm ile her iki hakka da müktesep ve sınırlandırılmaz bir hak niteliği kazandırılmıştır³².

III. BİLGİ ALMA HAKKININ HUKUKİ NİTELİĞİ

Anonim şirketlerde pay sahibinin bilgi alma hakkı öncelikle bireysel bir hak³³. Hakkın kullanılması için pay sahibi sıfatı dışında azınlık veya çoğunluk oluşturmak ya da belirli bir sermaye oranına ulaşılması gibi şartlar aranmamaktadır³⁴. Pay sahibi genel kurulda, yönetim kurulundan, şirketin işleri; denetçilerden denetimin yapılma şekli ve sonuçları hakkında bilgi isteyebilir (m. 437, f. 2). Şirketin ticari defterleriyle yazışmalarının, pay sahibinin sorusunu ilgilendiren kısımlarının incelenmesi için, genel kurulun açık izni veya yönetim kurulunun bu hususta kararı gerekir (m. 437, f. 4). Bu hükümler uyarınca her bir pay sahibi, diğer pay sahiplerinin veya herhangi bir çoğunluğun varlığı aranmaksızın bilgi alma hakkına sahiptir.

³¹ Ayrıntılı bilgi için bkz: m. 437'nin gerekçesi.

³² Bilgi alma hakkının hukuki niteliği için bkz: Birinci Bölüm, III.

³³ Bilgi alma hakkının limited şirketlerde de bireysel hak olduğu yönünde ayrıntılı bilgi için: **Bilge, Mehmet Emin**, "Limited Şirket Ortakların Bilgi Alma Hakkı 'Yürürlükteki Ticaret Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu Tasarısı Hükümleri Çerçevesinde'", AÜEHFD, C. X, S. 1-2, Y. 2005 (Limited Şirkette Bilgi Alma), S. 435, **Mineliler, Zeynep**, "Türk Ticaret Kanunu'na Göre Limited Şirket Ortağının Bilgi Alma ve İnceleme Hakkı", Terazi Aylık Hukuk Dergisi, S. 69, Yıl: 7, Seçkin Yayıncılık AŞ, (Mayıs 2012), s. 15, **Pulaşlı**, Şirketler 2012, s. 778. **Pulaşlı**, bu bireysel hakkın kolektif bilgiye ilişkin olduğunu belirtmektedir.

³⁴ **Karasu**, s. 76, **Pulaşlı**, Şirketler 2012, s. 779.

Bilgi alma hakkı bağımsız pay sahipliği haklarından³⁵. Bilgi alma hakkı sahipliği açısından, pay sahibinin başka bir pay sahipliği hakkına sahip olması aranmayacaktır. Çünkü bilgi alma hakkı başlı başına önemli bir fonksiyona sahiptir. Bilgi alma hakkı gerçekten de pay sahiplerinin şirkette kalma, payını devretme, rüçhan haklarını kullanma gibi haklarını kullanmada karar vermesi açısından önemlidir³⁶. Pay sahipleri, şirketin işleyişi, faaliyetleri ve içinde bulunduğu ekonomik durum hakkında bilgi alabilmeli³⁷ ve çıkarlarına göre hareket ederken bunları göz önünde bulundurmalıdır.

Bilgi alma hakkını pay sahipliği haklarından birine bağımlı veya yardımcı kıldığımız takdirde pay sahibini zor durumda bırakmış oluruz³⁸. Öncelikle bilgi alma hakkını kullanmak isteyen pay sahipleri, bu hakkın bağlı olduğu diğer haklara sahip olduğunu ispatlamak zorunda kalacaktır. Ayrıca bu hakkın bağımlı olduğu hakkın kaldırılması veya sınırlandırılması halinde bilgi alma hakkı da sınırlanacak veya kaldırılacaktır. Örneğin; bilgi alma hakkını oy hakkına bağladığımızda oydan yoksun pay sahiplerinin durumu oy hakkı olan pay sahiplerine göre daha zayıf konumda olacaktır³⁹. Yine YTTK m. 437 kaynak İBK'nın aksine gerekli olma şartı aranmamıştır. Gerekçe olarak da bu şartın bilgi alma hakkının kullanılmasını tehlikeye sokacağı düşüncesidir. APOK'da da gereklilik kriteri benimsenmiştir⁴⁰.

³⁵ **Tekinalp**, Finansal Bilgi, s. 21, **Öztek, Selçuk**, “Şirketler Grubunda Yavru Şirketlerdeki Azınlık Pay Sahiplerinin Türk Ticaret Kanunu m. 363/ İsviçre Borçlar Kanunu M. 697 Çerçevesinde Bilgi Alma Hakkı”, Prof. Dr. Ernst E. Hirsch'in Hatırasına Armağan (1902-1985), Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, s. 319, **Bilge**, Limited Şirkette Bilgi Alma, s. 434, **Pulaşlı**, Şirketler 2012, s. 780. Ancak bunun aksi görüşte olan yazarlar da mevcuttur. Bunlardan biri olan **Teoman**'a göre bilgi alma hakkı oy hakkının uzantısıdır. Ayrıntılı bilgi için bkz: **Teoman, Ömer**, “Anonim Ortaklıkta Paylar Üzerinde İntifa Hakkı Bulunması Durumunda Oy Hakkı Dışındaki Yönetim Haklarının Kimin Tarafından Kullanılacağı Sorunu”, Ekonomik Hukuk Dergisi, Y. 1978, S. 4, s. 49.

³⁶ **Kaya**, s. 81, **Karasu**, s. 76.

³⁷ **Kaya**, s. 81.

³⁸ **Bilge**, Limited Şirkette Bilgi Alma, s. 435.

³⁹ **Karasu**, s. 77.

⁴⁰ **Karasu**, s. 77. Ayrıca bkz: m. 437'nin gerekçesi.

Buna göre; pay sahibine şirketin işleri hakkında bilgi verebilmesi için bilgi talep edilen iş ve faaliyetler hakkında yapılacak açıklamaların gündemdeki konu ve konuların gerçeğe uygun olarak değerlendirilmesi için gerekli olması gerekmektedir⁴¹.

Bilgi alma hakkının bir diğer hukuki yönü de nisbi müktesep hak⁴² olmasıdır⁴³. Pay sahibinin şirketin malvarlığı konusunda aydınlanmasını sağlayan, genel kurul ve esas sözleşme ile sınırlandırılmayan ve kazanılmış bir hak olan bilgi alma hakkı, anonim şirketlerde payın sahibine sağladığı kişisel hakların başında gelir⁴⁴. Bilgi alma ve inceleme hakkı, esas sözleşmeyle ve şirket organlarından birinin kararıyla kaldırılamaz ve sınırlandırılmaz (m. 437, f. 6). Bu hükümlerle YTTK'nın bilgi alma hakkını, mutlak değil nisbi müktesep hak olarak düzenlediğini söyleyebiliriz. Çünkü bilgi alma hakkı bazı sınırlandırmalara tabi tutulmuştur. Bilgi verilmesi, sadece, istenilen bilgi verildiği takdirde şirket sırlarının açıklanacağı veya korunması gereken diğer şirket menfaatlerinin tehlikeye girebileceği gerekçesi ile reddedilebilir (m. 437, f. 3). Yine m. 437, f. 4 gereği şirketin ticari defterleriyle yazışmalarının, pay sahibinin sorusunu ilgilendiren kısımlarının incelenebilmesi için, genel kurulun açık izni veya yönetim kurulunun bu hususta kararı gerekmektedir.

⁴¹ **Karasu**, s. 77.

⁴² Öğretide müktesep hakkın tanımı verilmemiş hatta bir tanıma gerek olmadığı savunulmuştur. ETTK m. 385 ve YTTK m. 452'ye bakarak bir tanım yapıldığında müktesep hak, pay sahipliği sıfatından kaynaklanan, pay sahibinin rızası olmadıkça üzerinde tasarrufta bulunulamayacak haklar olarak tanımlanabilir. Ayrıntılı bilgi için bkz: **Ocak, Nazmi**, "Anonim Şirkette Paysahibinin Bilgi Alma, İnceleme ve Denetleme Hakkı", Prof. Dr. Nuri Çelik'e Armağan, C. 1, İstanbul 2001, s. 716.

⁴³ **Kaya**, s. 76, **Karasu**, s. 77, **Poroy, Reha/ Tekinalp, Ünal/ Çamoğlu, Ersin**, Ortaklıklar ve Kooperatifler Hukuku, Güncelleştirilmiş 8. Bası, İstanbul 2000 (**Poroy/Tekinalp/ Çamoğlu**, 2000), s. 510. Ancak bilgi alma hakkı limited şirketlerde müktesep hak değildir. Ayrıntılı bilgi için bkz: **Bilge**, Limited Şirkette Bilgi Alma, s. 435. Gerçektende YTTK m. 614'te m. 437, f. 6'deki "bilgi alma ve inceleme hakkı, esas sözleşmeyle ve şirket organlarından birinin kararıyla kaldırılamaz ve sınırlandırılmaz" hükmü yer almamaktadır.

⁴⁴ **Teoman**, Bilgi Alma Hakkı, s. 20.

Son olarak bilgi alma hakkı vazgeçilmez bir haktır⁴⁵. Vazgeçilmez haklar, pay sahibine sağlanmış, şirket organları kararı ve esas sözleşmesi ile bir sınırlandırma getirilemeyen, ancak Kanun ve hukukun temel prensipleri ile sınırlandırılabilen haklardır. Bu nedenle pay sahibinin bu haktan ileriye dönük olarak vazgeçmesi mümkün olmadığı gibi, hakkı ileriye dönük olarak kaldıran şirket esas sözleşmesi veya genel kurul kararı da geçersizdir (m. 437, f. 6). Bilgi alma hakkının vazgeçilmez hak olması, bu hakkın nisbi emredici nitelikte düzenlenmesinden kaynaklanmaktadır⁴⁶. Bu hakkın vazgeçilmez hak olması bu hakkın mutlaka kullanılacağı anlamına gelmez, somut olayda pay sahibi bu hakkını kullanmayabilir⁴⁷.

Bilgi alma hakkı her ne kadar şirket sözleşmesi ve genel kurul kararı ile sınırlandırılmasa da bu hakka ilişkin şirket esas sözleşmesine hüküm konulabilir. Örneğin; esas sözleşmede ek bilgi hakkının tanınması, bilgi alma hakkının kullanılması usulünü düzenleyen ve bu hakkın maddi içeriğine dokunmayan hükümlerin yer alması mümkündür⁴⁸.

IV. BİLGİ ALMA HAKKININ AMACI

Bilgi alma hakkının en önemli amacı pay sahiplerinin haklarının bilinçli şekilde kullanılmasını sağlamaktır. Bilgi alma hakkı, pay sahiplerinin sahip olduğu hakları -özellikle şirket yönetimine yönelik hakları- kullanmasını sağlamakta, bu yoll

⁴⁵ **Pulaşlı**, Şirketler 2012, s. 779. Yazar, bu hakkın vazgeçilmez ve feragat edilemez olduğunu belirtmiştir.

⁴⁶ **Kaya**, s. 76, **Karasu**, s. 78. Hakların korunma derecelerine göre yapılacak bir sıralamada vazgeçilmez haklar, müktesep haklara göre daha önceliklidir. Çünkü müktesep haklar pay sahibinin rızası alınarak kaldırılabilirken, vazgeçilmez haklar pay sahibinin (hak sahibinin) rızası olsa dahi kaldırılamaz. Bir hakkın somut olayda kullanılmaması, hakkın kaldırılması anlamına gelmeyecektir. Ayrıntılı bilgi için bkz: **Kaya**, s. 76, dp.144.

⁴⁷ **Kaya**, s. 76, **Karasu**, s. 78.

⁴⁸ **Mineliler**, s. 15-16, **Baştuğ, İrfan/ Göksoy, Y. Can**, "Limited Şirkette Ortakların Denetleme Hakkı", Oğuz İmregün'e Armağan, İstanbul 1998, s. 46.

anonim şirketlerde güç boşluğu⁴⁹ sorununun giderilmesine hizmet etmektedir. Bilgi alma hakkı, pay sahiplerini şirket işlerine dâhil etmekte ve oy hakkının daha mantıklı ve bilinçli şekilde kullanılmasına ortam hazırlamaktadır.

Şirketin ekonomik durumunu, faaliyetlerini, yönetici ve hâkim pay sahiplerinin elde ettikleri menfaatleri daha sağlıklı öğrenen pay sahibi, kendi payının değeri ve şirketin geleceği hakkında daha doğru bir görüşe sahip olacaktır⁵⁰. Pay sahipleri, finansal tablolar⁵¹, konsolide finansal tablolar, yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporu, denetleme raporları, ticaret sicili kayıtları ve yönetim kurulunun kâr dağıtım önerisi gibi geçmişe dönük ve sadece yılda bir defa verilen pasif bilgi kaynakları ile şirket hakkında zaten bilgi sahibi olmaktadır⁵². Ancak bu bilgiler pay sahiplerini yeterince tatmin etmediğinden bu bilgi kaynaklarıyla yola çıkan pay sahipleri kafalarına takılan sorulara cevap arayışı içine girdiklerinde soru sormaya dayanan aktif bilgi alma hakkını kullanacak ve daha ayrıntılı bilgi sahibi olacaklardır⁵³.

V. BİLGİ ALMA HAKKININ SINIFLANDIRILMASI

Pay sahibinin bilgi alma hakkı iki şekilde karşımıza çıkmaktadır. Bu ayrım yapılırken pay sahibinin talebi ve açıklanan bilginin ilişkin olduğu dönem dikkate alınmıştır.

⁴⁹ **Vigreux, Pierre** (Çeviren: **Öcal, Akar**), “Anonim Şirket Ortaklarının Genel Kurul Toplantılarına İlgisizliği”, İstanbul Barosu Dergisi, C. 41, S. 3-4, s. 112.

⁵⁰ **Kaya**, s. 23, **Karasu**, s. 79, **Tekinalp**, Finansal Bilgi, s. 20.

⁵¹ Faaliyet raporlarında yer alan bilanço ve gelir tablosu şirketlerin finansal durumu hakkında pay sahiplerini aydınlatmayı amaçlayan önemli belgelerdir. Bu raporlar olmazsa, pay sahipleri bu raporlarda yer alan bilgileri başka yerlerden öğrenemeyeceği için tam olarak bilgilendirilmiş olmaz. Ancak sermaye piyasasında sık sık bilgilendirme olduğu için bu raporların önemi daha azdır. Pay sahipleri açısından finansal raporların önemi hakkında ayrıntılı bilgi için bkz: **Sarıkamış, Cevat**, “Faaliyet Raporlarında Yer Alan Finansal Durum Tablolarının İçeriği”, Muhasebe Enstitüsü Dergisi, Y. 5, S.15, Şubat 1979, s. 13-14.

⁵² **Karasu**, s. 79.

⁵³ **Karasu**, s. 79.

TTK m. 437, f. 1’de; “*Finansal tablolar, konsolide finansal tablolar, yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporu, denetleme raporları ve yönetim kurulunun kâr dağıtım önerisi, genel kurulun toplantısından en az on beş gün önce, şirketin merkez ve şubelerinde, pay sahiplerinin incelemesine hazır bulundurulur. Bunlardan finansal tablolar ve konsolide tablolar bir yıl süre ile merkezde ve şubelerde pay sahiplerinin bilgi edinmelerine açık tutulur*” hükmü yer almaktadır. Burada Kanun, geçmiş döneme ilişkin olarak ve şirketin yönetimi hakkında sınırlı bilgi alma hakkından bahsetmektedir. Burada pay sahibinin pasif bilgi alma hakkı düzenlenmiştir⁵⁴. Pasif bilgi alma hakkı, geçmişe yönelik ve şirket tarafından Kanun veya esas sözleşmeden kaynaklanan bilgilerin, pay sahibinin talebi olmaksızın kendisine sunulmasıdır.

ETTK’da pay sahibinin aktif bilgi alma hakkı düzenlenmemiştir. Pay sahibinin genel kurulda soru sorma hakkı, ETTK m. 363’ten yola çıkarak yönetim kurulu tarafından şirket sırrı bahanesi öne çıkarılıp karşılanmamaktaydı⁵⁵. YTTK m. 437, f. 2 ile soru sorabilme, görüş iletme gibi konularda daha aktif bir bilgi alma söz konusu olacaktır. Pay sahibinin genel kurulda soru sorması, bir belgeyi incelemek istemesi, özel denetçi tayin edilmesini talep etmesi gibi hakları aktif yönüyle bilgi alma hakkını oluşturur.

⁵⁴ Bu hüküm emredici niteliktedir. Yönetim kurulunun hesap verme yükümlüğü kapsamında, yaptığı faaliyetler hakkında pay sahibine bilgi verme esası vardır. Hükümde belirtilen araçlara ulaşan pay sahipleri şirket hesapları hakkında bilgi sahibi olacaktır. Bu yüzden pay sahiplerinin şirketin denetimi hakkında da bilgi sahibi olması gerekir. Bu sayede de yönetim kurulu ve denetçinin sorumluluğunun çerçevesi çizilebilecektir. Ayrıntılı bilgi için bkz: **Ocak**, s. 723.

⁵⁵ **Ocak**, s. 723.

VI. PAY SAHİPLİĞİ HAKLARI İÇİNDEKİ YERİ

Anonim şirketlerde pay sahibi⁵⁶ sıfatı paydan doğmaktadır. Anonim şirketlerde merkez kavram paydır. Anonim şirketlerde pay, şirket esas sermayesinin belirli sayıda birim değere bölünmüş olan bir parçasını ifade eder⁵⁷. Bu özellik anonim şirketin anonimliğinin ve sermaye şirketi olarak anılmasının sebebidir⁵⁸. Pay, sahibine çeşitli haklar tanır⁵⁹. Paya tanınan bu hakların kaynağı Kanun veya anonim şirket esas sözleşmesidir⁶⁰. Pay sahipliği haklarının, rızası olmadan değiştirilememe, vazgeçilememe, imtiyazlı paylardan doğma, tanındıkları yer ve konu açısından sınıflandırılması mümkündür⁶¹. Bu sınıflandırma hakkın özünde bir değişiklik yapmamakta, öğretim ve uygulama kolaylığı sağlamaktadır⁶².

Pay sahibi haklarını konu ve içerik açısından malvarlıksal haklar ve yönetsel haklar olarak sınıflandırmamız mümkündür⁶³. Malvarlıksal haklar, para ile ölçülebilen bir değere sahip olan haklardır⁶⁴. Anonim şirketler sermaye şirketleri olduğu için payın ekonomik değerine bağlı hakların önemi de büyüktür. Kâr ve tasfiye payı hakkı, bedelsiz payları edinme hakkı, rüçhan hakkı gibi haklar malvarlıksal haklardır⁶⁵. Yönetsel haklar ise yönetime ve denetime katılma olanağı

⁵⁶ Pay sahibi, payın veya pay senede bağlanmışsa pay senedinin sahibi olan gerçek ve tüzel kişidir. Ayrıntılı bilgi için bkz: **Özer**, Genel Kurul, s. 48.

⁵⁷ **Pulaşlı, Hasan**, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Şirketler Hukuku Şerhi, C. II, Adalet Yayınevi, Ankara 2011, (Şerh), s. 1157 vd.

⁵⁸ **Çetin, Nusret**, Ortaklık Haklarının Elektronik Ortamda Kullanılması, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara 2006, s. 11.

⁵⁹ **Pulaşlı**, Şerh, s. 1161. Pay kendisinden doğan hak ve borçların kaynağıdır. Bir başka deyişle pay, bir yandan anonim şirkette ortaklık sıfatı verirken, diğer yandan esas sermayeye katılım miktarını gösterir. Genel kurula katılma, oy kullanma, kâr payı ve tasfiye payı alma gibi haklar doğrudan paydan doğar. Bu hakların sahibi paya sahip olan kişidir. Payın ortaklık haklarını içeren bir belge olduğu yönünde ayrıca bkz: **Pulaşlı**, Şerh, s. 1161.

⁶⁰ **Çetin**, s. 11.

⁶¹ **Kaya**, s. 62-63, **Pulaşlı**, Şerh, s. 1277.

⁶² **Çetin**, s. 11.

⁶³ **Kaya**, s. 65, **Pulaşlı**, Şerh, s. 1278.

⁶⁴ **Pulaşlı**, Şerh, s. 1278.

⁶⁵ **Pulaşlı**, Şerh, s. 1278.

sağlayan haklardır⁶⁶. Genel kurula katılma, öneride bulunma, konuşma, oy hakkı, bilgi alma, inceleme ve denetleme hakkı gibi haklar yönetsel haklardır⁶⁷.

Yönetsel hakları, koruyucu haklar ve katılma hakları diye ikiye ayırdığımızda anonim şirket pay sahibinin bilgi alma hakkı, koruyucu yönetsel hak olarak karşımıza çıkmaktadır⁶⁸. Çünkü pay sahibinin doğrudan yönetim yetkisi bulunmamaktadır⁶⁹. Eğer pay sahibinin dolaylı katılma hakkından bahsedecek olursak bilgi alma ve inceleme hakkının da dolaylı nitelikte olduğunu kabul etmiş oluruz⁷⁰. Ancak bu hak esas sözleşmeyle ve şirket organlarından birinin kararıyla kaldırılamaz ve sınırlandırılmaz, niteliği gereği bağımsız ve kazanılmış haktır (m. 437, f. 6)⁷¹.

Bilgi alma hakkı, pay sahibini yönetim ve diğer çoğunluk pay sahipleri karşısında korur⁷². Bilgi alma hakkının önemi ve değeri pay sahipliği haklarının korumasında ortaya çıkmaktadır. Anonim şirket pay sahiplerinin doğrudan yönetime katılmaması ve denetim yapmaması anonim şirketin kurumsal yapısından kaynaklanmaktadır⁷³. Yönetim ve denetim sonucunda zarar görmüş veya zarar görme tehlikesi olan pay sahibinin korunması, bilgi alma hakkı gibi koruyucu hakların

⁶⁶ **Kaya**, s. 63.

⁶⁷ **Kaya**, s. 65, **Çetin**, s. 12, **Pulaşlı**, Şerh, s. 1320.

⁶⁸ **Kaya**, s. 65, **Pulaşlı**, Şerh, s. 1278.

⁶⁹ **Çetin**, s. 13.

⁷⁰ **Kaya**, s. 65.

⁷¹ Bu hakkın vazgeçilmez bir hak olup olmadığı öğretisi ve mahkeme içtihatlarına bırakılmıştır. Ayrıntılı bilgi için bkz: m. 437'nin gerekçesi. Kanaatimizce bu hak vazgeçilmez bir haktır. Çünkü YTTK m. 437, f. 6'ya baktığımızda esas sözleşme hükmüyle kaldırılamayan ve şirket organlarının kararlarıyla değiştirilemeyen veya kaldırılamayan bir hak olarak güvence altına alınmıştır. Vazgeçilmez haklarla mütesep haklar arasındaki fark da budur. Çünkü mütesep haklar, hak sahiplerinin rızası alınarak değiştirilebilir, kaldırılabilir. Ayrıntılı bilgi için bkz: **Ocak**, s. 716.

⁷² **Kaya**, s. 66, **Öztek**, s. 301.

⁷³ **Kaya**, s. 67.

kullanılması sonucu yargısal yollara başvurularak güçlendirilecektir⁷⁴. Gerçekten de YTTK m. 437, f. 5'te bu, hüküm altına alınmıştır. Bilgi alma veya inceleme istemleri cevapsız bırakılan, haksız olarak reddedilen, ertelenen ve bu fıkra anlamında bilgi alamayan pay sahibi, reddi izleyen on gün içinde, diğer hâllerde de makul bir süre sonra şirketin merkezinin bulunduğu asliye ticaret mahkemesine başvurabilir.

VII. PAY SAHİBİNİN BİLGİ ALMA HAKKININ BENZER MÜESSESELERLE İLİŞKİSİ

A. Kamuyu Aydınlatma İle İlişkisi

Pay sahipleri ile alacaklıların menfaatlerinin korunmasına ve hakların bilinçli şekilde kullanılmasına yardım eden, sermaye piyasasındaki yatırımcıların aldatılmalarını önleyip, bu piyasa için kazanılmalarını sağlayan gerek iç gerek dış denetime yardımcı olan ilkelerin tümüne kamuyu aydınlatma denir⁷⁵. Bir başka şekilde tanımlanacak olursa, kamuyu aydınlatma, anonim şirketlerin yönetimi tarafından işletmenin mali durumu ve ekonomik faaliyeti hakkında verilen bilgilerin, yapılan açıklamaların tümüdür⁷⁶.

Kamuyu aydınlatma hükümlerinin temel amacı, yatırımcıların bilgilendirilmesi ve sermaye piyasasının dürüstlük, açıklık ve kararlılık içinde çalışabilmesinin temin edilmesidir⁷⁷. Bu amaca hizmet etmek için SPK tarafından ESPKn m. 16 ve 22 gereği tebliğler çıkarılmış ve muhasebe standartları

⁷⁴ YTTK m. 437, f. 5 gereği bilgi alma talebi haksız reddedilen pay sahibine dava hakkı tanınmıştır. Bu davada pay sahibi mahkemeden bilgi alma talebinin genel kurul dışında karşılanmasını veya şirketin defter ve yazışmalarını inceleme imkânının kendisine sağlamasını talep edebilir. Bu sayede bilgi alma hakkını olanaklı hale getiren bir doğrudan yaptırım hakkı söz konusudur. Ayrıntılı bilgi için bkz: **Pulaşlı**, Şerh, s. 1370.

⁷⁵ **Poroy/Tekinalp/ Çamoğlu**, 2000, s. 736,

⁷⁶ **Kabaalioglu**, s. 3.

⁷⁷ **Karasu**, s. 98.

belirlenmiştir. Daha sonra m. 16'nın kapsamı genişletilmiş ve madde, kamuya açıklanacak ve Kurulca kamunun zamanında yeterli ve doğru aydınlatılması açısından istenebilecek her türlü mali tablo ve raporların yine Kurulca öngörülen standartlara uygun şekilde düzenlenmesi yükümlülüğü getirilmiştir⁷⁸. SPK, ESPKn m. 16a maddesine dayanarak Seri: VIII, No: 39, Özel Durumların Kamuya Açıklanmasına İlişkin Esaslar Tebliği'ni⁷⁹ çıkarmıştır. Bu Tebliğe göre, sermaye piyasası araçlarının değerini etkileyebilecek her türlü bilgi kamuya açıklanmak zorundadır. İzahname ya da mali tabloların belirli dönemde kamuya açıklanmaları dolayısıyla arada kalan zaman dilimleri içindeki gelişmeler konusundaki bilgi ihtiyacı derhal kamuyu aydınlatma yoluyla giderilmektedir⁸⁰.

Kamuyu aydınlatma ile şeffaflık kavramı son zamanlarda eş anlamlı kullanılmaktadır. Şeffaflık kavramı, kamuyu aydınlatma kavramının aksine halka açık anonim şirketleri merkez alan bir anlayışı değil, bilgi toplumu anlayışının bir ürünüdür⁸¹. Bu nedenle YTTK'da her sermaye şirketi için internet sitesi açma zorunluluğu getirilmişti⁸². Ancak 6335 sayılı Türk Ticaret Kanunu ve Türk Ticaret Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile yapılan değişiklik sonrası *her sermaye şirketi yerine m. 397, f. 4 gereği denetime tabi olan sermaye şirketler* için bu zorunluluk getirilmiş ve internet sitesi açma zorunluluğunun şirketler açısından kapsamı daraltılmıştır.

SPKn ve YTTK m. 1524 gereği sürekli ve özel durumlarda kamuyu aydınlatma amacıyla yapılan bilgilendirmelerden pay sahipleri de yararlanmaktadır.

⁷⁸ **Karasu**, s. 98, **Yanlı, Veliye**, Sermaye Piyasası Hukuku Çerçevesinde Halka Açık Anonim Şirketler ve Kamunun Aydınlanması, Beta Basım AŞ, İstanbul 2005, s. 116.

⁷⁹ Bu Tebliğ için bkz: RG: 06.02.2009, S. 27133.

⁸⁰ **Yanlı**, s. 138.

⁸¹ **Karasu**, s. 99.

⁸² **Karasu**, s. 99.

Bu kapsama giren bilgiler hakkında artık pay sahiplerinin bilgi alma hakkını kullanması düşünülemez. Şirket, bilgi alma talebini, hakların sakınılarak kullanılması ilkesi⁸³ gereği reddedebilir⁸⁴.

Pay sahibinin bilgi alma hakkı ile kamuyu aydınlatma arasında farklar bulunmaktadır. Öncelikle bilgi alma hakkı pay sahiplerine tanınmış bireysel hak olmasına rağmen, kamuyu aydınlatma sadece pay sahiplerine tanınmamış, şirketin alacaklıları, işçileri, potansiyel yatırımcıları hatta devlete tanınmış bir bilgi edinme kavramıdır⁸⁵. Bilgi alma hakkını amacı, pay sahibinin şahsi menfaatini korumaktır. Kamuyu aydınlatma ise pay sahipleri yanında sermaye piyasasında yer alan tüm ilgililerin menfaatini korumayı amaçlar⁸⁶. Bir başka fark da, pay sahipleri bilgi alma hakkını kullanırken, soru sorarak bilgi verilmesinde aktif rol oynayabilirken, kamuyu aydınlatma kapsamında açıklanan bilgiler, pay sahiplerinin talebi olmaksızın daha çok geçmişe dönük bilgilerden oluşmaktadır⁸⁷. Hem pasif bilgi alma hakkı hem de kamuyu aydınlatma ilkesi, belirli bazı bilgilerin açıklanmasını ve bazı belgelerin incelenmek üzere emre amade bulundurulmasını gerekli kılar. Şirketteki bazı kişiler (yönetim kurulu üyeleri, denetçiler vb.) hak sahiplerinin talepte bulunmalarına gerek olmaksızın bu zorunluluğu yerine getirir. Aralarındaki yakın ilişki nedeniyle, kamuyu aydınlatma ilkelerinin genişlemesi, bilgi alma hakkının da genişlemesi

⁸³ Hakların sakınılarak kullanılması ilkesi, aslında hakların en az zarar verecek şekilde kullanılması ilkesiyle özdeşdir. Hakların en az zarar verecek şekilde kullanılması ilkesi ise kaynağı eşya hukuku olan ve dürüstlük kuralının doğal gereği olan ilkedir. Bu ilkeye göre, bireysel hak sahibinin, pay sahipliği ve azınlık haklarını kullanırken, yetkilerini kötüye kullanması engellenmek istenmektedir. Ayrıntılı bilgi için bkz: **Tekinalp, Ünal**, “*Hakların En Az Zarar Verecek Şekilde Kullanılması İlkesi I*”, İkt. Mal., C. 26, S. 1, İstanbul 1979, s. 203-207, (Hakların Kullanılması I), s. 78.

⁸⁴ **Karasu**, s. 100.

⁸⁵ **Karasu**, s. 100, **Tekinalp**, Finansal Bilgi, s. 20, **Kaya**, s. 29.

⁸⁶ **Pulaşlı, Hasan**, Corporate Governance, Anonim Şirket Yönetiminde Yeni Model, Ankara 2003 (Corporate Governance), s. 3.

⁸⁷ **Karasu**, s. 100, **Turanboy, Asuman**, Halka Açık Banka ve Hissedarların Korunması, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara 2002, (Hissedarların Korunması), s. 54.

sonucunu doğurur⁸⁸. Bu genişleme, aktif yönüyle bilgi alma hakkının daha az gündeme gelmesine neden olacaktır. Ancak kamuyu aydınlatma ilkesi genişlediğinde soru sormaya dayalı bilgi alma hakkı daha özel alanlarla sınırlandırılacak ve pay sahibi daha öz bilgi elde edebilecektir⁸⁹.

Sonuç olarak kamuyu aydınlatma ilkesinde ilgililer, bilgileri Kanun gereğince belirli dönemlerde veya gerekli hallerde; Kanun ve tebliğ hükümlerinde düzenlenen biçim ve ayrıntıya uyarak yapılan açıklamalardan edinirler. Bilgi alma hakkından farklı olarak; pay sahibi dışında yer alan ilgililerin açıklanan ve açıklanmayan konularda ayrıca soru sorarak bilgi alma imkânları bulunmamaktadır. Bilgi alma hakkında ise pay sahibi kural olarak genel kurulda pay sahipliği haklarını bilinçli olarak kullanmak amacıyla⁹⁰, incelenmek için emre amade tutulan bilgileri inceler ayrıca anlamadığı hususlarda soru sorarak bilgi edinir⁹¹.

B. Yönetim Kurulu Üyelerinin Bilgi Alma Hakkı

Şirketin iyi bir şekilde yönetilmesi için yönetim kurulu üyelerinin bilgi alma hakkı olmalıdır. YTTK m. 392 yönetim kurulu üyelerinin bilgi alma hakkını düzenlemektedir. Bu hak, Kanun ve esas sözleşme dışında kısıtlanamaz, kaldırılamaz, hatta esas sözleşme ile genişletilebilir (m. 392, f. 6). Yönetim kurulu üyelerinin bilgi alma hakkının sınırı, sadakat yükümlüğü veya bilgi vermenin fiili

⁸⁸ **Kılıç, Semra**, Halka Açık Anonim Şirketlerde Bilgi Alma Hakkı, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Ticaret Hukuku ABD, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2007, s. 64 vd.

⁸⁹ **Kılıç**, s. 65.

⁹⁰ Bilgi alma hakkında temel hedef, pay sahiplerini bilgilendirerek, pay sahipleri arasında menfaat dengesi kurmaktır. Ayrıca, pay sahiplerinin şirket işlerinin kontrolü ve paya bağlı haklarını (örneğin; oy hakkı gibi) daha bilinçli kullanılmasını sağlamaktır. Ayrıntılı bilgi için bkz: **Üçışık, Güzin**, “*Türk Hukukunda Anonim Ortaklıklarda Kamuyu Aydınlatma İlkesi*”, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, C. 3, S. 1, Y. 2009, s. 18

⁹¹ **Kaya**, s. 29, **Tekinalp**, Finansal Bilgi, s. 21-22, **Yanlı**, s. 97.

veya hukuki imkânsızlığıdır⁹². Bunun dışında yönetim kurulu üyelerinin bilgi alma hakkı, yönetim kurulu tarafından sınırlandırılmaz. Bu madde sayesinde yönetim kurulu üyelerinin de bilgi alma hakkı tıpkı pay sahiplerinin bilgi alma hakkı gibi bireysel bir hak olmaktadır⁹³. Bilgi verme yükümlüleri ise yönetim kurulu ve şirket yönetiminde görevlendirilen komitelerdir (m. 392, f. 2).

Her yönetim kurulu üyesi, yönetim kurulu toplantıları dışında, yönetim kurulu başkanının izniyle, şirket yönetimiyle görevlendirilen kişilerden, işlerin gidişi ve belirli münferit işler hakkında bilgi alabilir ve görevinin yerine getirilebilmesi için gerekliyse, yönetim kurulu başkanından, şirket defterlerinin ve dosyalarının incelemesine sunulmasını isteyebilmelidir (m. 392, f. 6). Yönetim kurulu üyeleri kusura dayalı müteselsil ve sınırsız sorumlu olduğundan ve seleflerinin tüm iş ve işlemlerini incelemek ve gerekli davaları açmakla yükümlü olduğundan, her yönetim kurulu üyesinin şirketin bütün iş ve işlemleri hakkında bilgi alma hakkı vardır⁹⁴.

Yönetim kurulu üyelerinin bilgi alma hakkını toplantı içi bilgi alma hakkı ve toplantı dışı bilgi alma hakkı olarak ele almak gerekecektir. Yönetim kurulu üyelerinin bilgi alma hakkı, yönetim kurulu toplantılarında sınırsız iken, yönetim kurulu toplantıları dışında sınırlı olarak kabul edilmiştir⁹⁵. YTTK m. 392, f. 1'de

⁹² Yönetim kurulu üyeleri pay sahibi ise bu sınır katı bir biçimde uygulanacaktır. Yönetim kurulu üyesine sadece kendi iş ve işlemlerini ilgilendiren konularda bilgi verilecektir. Ancak yönetim kurulu üyeleri şirkette pay sahibi olmayabilir. Sadece yönetim konusunda tecrübeli uzman bir kişi olabilir. Bu durumda yönetim kurulu üyesinin bilgi alma hakkının sınırı pay sahiplerinin bilgi alma hakkı sınırından daha dar olacaktır. Böyle durumlarda yönetim kurulu üyesinin şirketle rekabet etmemesi gibi hususlar göz önüne alınacaktır.

⁹³ **Karasu**, s. 102. YTTK m. 392'nin madde hükümlerinde ve gerekçe metninden bu hakkın yönetim kuruluna değil yönetim kurulunda bulunan üyelere tanındığıdır. Her bir yönetim kurulu üyesi, şirketin iş ve işlemleri hakkında bilgi isteyebilir, soru sorabilir ve inceleme yapabilir.

⁹⁴ **Karasu**, s. 102.

⁹⁵ **Pulaşlı, Hasan**, Yeni Türk Ticaret Kanununa Göre Yönetim Kurulu Üyelerinin Bilgi Alma ve İnceleme Hakkı, bu Metne elektronik ortamda erişmek için bkz: <http://dosya.marmara.edu.tr/huk/fak%C3%BClteredergisi/2012C.18.S.2/13.oturum.pdf>, Erişim Tarihi: 06.10.2013, (YK Bilgi Alma Hakkı).

“her yönetim kurulu üyesi” için şirketin tüm iş ve işlemleri hakkında bilgi isteme, soru sorma ve inceleme yapma hakkı tanınmıştır. Ancak yönetim kurulu toplantıları dışında, her yönetim kurulu üyesi, yönetim kurulu başkanının izniyle, şirket yönetimiyle görevlendirilen kişilerden, işlerin gidişi ve belirli münferit işler hakkında bilgi alabilir ve görevinin yerine getirilebilmesi için gerekliyse, yönetim kurulu başkanından, şirket defterlerinin ve dosyalarının incelemesine sunulmasını isteyebilir (m. 392, f. 3). Bilgi alma hakkını kullanan her yönetim kurulu üyesine eşit davranılacaktır⁹⁶. Eşitlik, mutlak ve emredicidir⁹⁷. Bazı pay gruplarının aday göstermeleri sonucunda seçilen yönetim kurulu üyelerinin diğer üyelere nazaran daha fazla bilgi almasını öngören esas sözleşme hükümleri geçersizdir⁹⁸. Çünkü böyle bir hüküm YTTK m. 340’a aykırıdır. Ayrıca böyle bir hükümle imtiyazın paya bağlı olduğu ilkesi ihlal edilecektir⁹⁹.

Her yönetim kurulu üyesi, yönetim kurulu toplantıları dışında, yönetim kurulu başkanının izniyle ve görevinin yerine getirilebilmesi için gerekliyse, yönetim kurulu başkanından, şirket defterlerinin ve dosyalarının incelemesine sunulmasını isteyebilir (m. 392). Ancak her yönetim kurulu üyesi, yönetim kurulu üyesi olduğu şirketin pay sahibi olmayabilir¹⁰⁰. Bu durumda yönetim kurulu üyelerinin pay sahibi olup olmamasına göre bilgi alma hakkının kapsamı değişecek midir? Pay sahibi olan yönetim kurulu üyelerine şirket sırrı ve korunmaya değer şirket menfaatleri öne sürülerek bilgi verilmemesi hukuka aykırı olacak mıdır? Şirketin pay sahibi olan yönetim kurulu üyesi, yönetim kurulu toplantısı dışında, katılmadığı bir toplantının

⁹⁶ **Tekinalp, Ünal**, Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2013 (Sermaye Ortaklıkları), s. 233.

⁹⁷ **Tekinalp**, Sermaye Ortaklıkları, s. 233.

⁹⁸ **Tekinalp**, Sermaye Ortaklıkları, s. 233.

⁹⁹ **Tekinalp**, Sermaye Ortaklıkları, s. 233.

¹⁰⁰ **Tekinalp**, Sermaye Ortaklıkları, s. 233.

içeriği hakkında bilgi talep edebilir. Yönetim kurulu üyesinin talebi reddedilebilir. Böyle durumlarda YTTK m. 392, f. 4 uygulanacaktır. Bu maddeye göre; “*yönetim kurulu başkanı bir üyenin, bilgi alma, soru sorma ve inceleme yapma istemini reddederse, konu iki gün içinde yönetim kuruluna getirilir. Kurulun toplanmaması veya bu istemi reddetmesi hâlinde üye, şirketin merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesine başvurabilir. Mahkeme istemi dosya üzerinden inceleyip karara bağlayabilir, mahkemenin kararı kesindir*”.

SPK tarafından çıkarılan Kurumsal Yönetim Tebliği’nde¹⁰¹ bağımsız yönetim kurulu üyelerinden bahsedilmektedir. Tebliğ’e göre; “*Yönetim kurulu içerisindeki bağımsız üye sayısı toplam üye sayısının üçte birinden az olamaz. Bağımsız üye sayısının hesaplanmasında küsuratlar izleyen tam sayı olarak dikkate alınır. Her durumda, bağımsız üye sayısı ikiden az olamaz*”. Bağımsız yönetim kurulu üyesi, yönetme gücü olmayan, yönetim kurulu toplantı salonunda veya dışında, pay sahiplerinin menfaatlerini korumak üzere yönetimin kötü niyetli eylemlerine ilişkin düşüncelerini açıkça belirtme yeteneğine sahip kişidir¹⁰². Bağımsız yönetim kurulu üyeleri de diğer yönetim kurulu üyeleri gibi genel kurul tarafından seçilir¹⁰³. Bağımsız yönetim kurulu üyelerinin bilgi alma hakkı kapsamı da m. 392 gereği, diğer yönetim kurulu üyeleriyle aynıdır. Çünkü madde yönetim kurulu üyeleri hakkında herhangi bir ayrıma gitmemiştir.

¹⁰¹ Bu Tebliğ için bkz: RG: 03.01.2014, S. 28871.

¹⁰² **Özkorkut, Korkut**, Bağımsız Yönetim Kurulu Üyeleri, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara 2007, s. 33.

¹⁰³ **Özkorkut**, s. 156.

C. Denetçinin Bilgi Alma Hakkı

Bilgi alma ve inceleme hakkı denetçilere yaptıkları işi tam ve layıkıyla yapsın diye tanınmıştır. Denetçinin hem aktif hem de pasif bilgi alma hakkı YTTK m. 401'de düzenlenmiştir¹⁰⁴. Şirketin yönetim kurulu, finansal tabloları ve yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporunu düzenlettirip onaylayarak, gecikmeksizin, denetçiye verir. Yönetim kurulu, şirketin defterlerinin, yazışmalarının, belgelerinin, varlıklarının, borçlarının, kasasının, kıymetli evrakının, envanterinin incelenerek denetlenebilmesi için denetçiye gerekli imkânları sağlar (m. 401, f. 1). Bu bilgi alma hakkının pasif yönüdür. Denetçi, yönetim kurulundan, Kanuna uygun ve özenli bir denetim için gerekli olan bütün bilgileri kendisine vermesini ve dayanak oluşturabilecek belgeleri sunmasını ister. Özenli bir denetim için gerekli olduğu takdirde denetçi yetkilerini yavru ve ana şirketler için de kullanabilir (m. 401, f. 2). Bu fıkrada da denetçinin aktif bilgi alma hakkı vardır.

Denetçilerin tam ve layıkıyla yapması pay sahibinin de menfaatinedir. Pay sahipleri denetçilerden, denetimin yapılma şekli ve sonuçları hakkında bilgi isteyebilir (m. 437).

Özel denetçinin de bilgi alma ve inceleme hakkı söz konusudur. Her pay sahibi, pay sahipliği haklarının kullanılabilmesi için gerekli olduğu takdirde ve bilgi alma veya inceleme hakkı daha önce kullanılmışsa, belirli olayların özel bir denetimle açıklığa kavuşturulmasını, gündemde yer almasa bile genel kuruldan isteyebilir (m. 438, f. 1). Yönetim kurulu, özel denetçiye şirketin defterlerini, yazışmaları dâhil yazılarını, kasa, kıymetli evrak ve mallar başta olmak üzere, şirket varlıklarının incelenmesine izin verir. Kurucular, organlar, vekiller, çalışanlar,

¹⁰⁴ Karasu, s. 103.

kayımlar ve tasfiye memurları önemli olgular konusunda özel denetçiye bilgi vermekle yükümlüdür.

Özel denetçinin bilgi alma ve inceleme hakkı, özel denetimin yapılacağı konuyla sınırlıdır. Yine şirketin sırlarının öğrenilmesi tehlikesi de söz konusu olmamalıdır¹⁰⁵. Özel denetçinin bilgi alma ve inceleme hakkını kullanması için daha önce genel kurulda pay sahibinin bilgi alma ve inceleme hakkını kullanmış olması gerekmektedir.

Özel denetim isteme hakkı, YTTK m. 438’de bilgi alma ve inceleme hakkına tamamlayıcı bir müessese olarak getirilmiştir. Bu müessese bilgi alma hakkının kullanılma yollarından bir tanesidir. Bu konu aşağıda ayrıntılı bir şekilde incelenecektir¹⁰⁶.

VIII. BİLGİ ALMA HAKKININ KULLANILMASINDA TARAFLAR

A. Bilgi Alma Hakkı Sahipleri

1. Pay Sahibi

Bilgi alma hakkı *pay sahipliği sıfatına bağlı bireysel bir haktır*¹⁰⁷. Bu nedenle her pay sahibi bu hakkı azınlık ya da çoğunluğun¹⁰⁸ kararına bağlı olmaksızın kullanabilir¹⁰⁹. Yine payların çokluğu ya da oy hakkından yoksunluk gibi

¹⁰⁵ **Bahtiyar, Mehmet**, “Anonim Ortaklıkta Paysahibinin Bilgi Alma Hakkı Üstüne (Somut Bir Sorunun Değerlendirilmesi)”, Makaleler II, Beta Yayım AŞ, İstanbul 2008, s. 170.

¹⁰⁶ Ayrıntılı bilgi için bkz: Birinci Bölüm, XII, B.

¹⁰⁷ **Teoman**, Bilgi Alma Hakkı, s. 20.

¹⁰⁸ ETTK’da bilgi alma hakkının pay sahipliği sıfatına bağlı bireysel bir hak olmasının istisnası özel denetçi isteme hakkıydı. Çünkü özel denetçi isteme hakkı, ETTK m. 348’e göre sermayenin yüzde onuna sahip pay sahipleri tarafından kullanılabilirdi. YTTK’da ise her bir pay sahibi özel denetimin yapılmasını isteyebilir (YTTK m. 438).

¹⁰⁹ **Karasu**, s. 79, **Kaya**, s. 129, **Mineliler**, s. 16, **Baştuğ/ Göksoy**, s. 49, **Bilge**, Limited Şirkette Bilgi Alma, s. 435.

sebepler bu hakkın kullanılmasına etki etmez¹¹⁰. Bilgi alma hakkının pay sahipliği sıfatına bağlı olmasının bir başka sonucu da payın devri veya başka bir şekilde pay sahipliği sıfatının sona ermesi halinde bu hakkın sona ermemesidir¹¹¹.

Şirketin tasfiyesi halinde bu hak tasfiyenin sonuna kadar devam eder. Çünkü tasfiye halinde şirketin tüzel kişilik sıfatı devam etmektedir. Bu yüzden pay sahiplerinin hak ve yetkilerinde belli istisnalar dışında bir değişiklik olmaz¹¹².

YTTK m. 437’de “pay sahibi” esas alınmıştır. Pay sahibi, Kanun hükmü ile kendisine tanınan bireysel, müktesep¹¹³, vazgeçilmez ve bertaraf edilemez niteliği haiz olan, ancak yine Kanunun öngördüğü kapsamda sınırlandırılması mümkün olan bu hakkı, başkaca bir şart aranmaksızın¹¹⁴ bir azınlık veya çoğunluğun karar ve iznine ihtiyaç olmaksızın bizzat kendisi veya temsilcisi aracılığıyla kullanma imkânına sahiptir¹¹⁵. Bilgi alma hakkının pay sahibine ait olması kuralı mutlak bir anlam taşır¹¹⁶. Hakkın paya bağlı olması ve kural olarak sadece pay sahiplerince kullanılıyor olması hakkın nitelendirilmesinde ve özellikle hakkın tarafları ile ilgili açıklamalarda belirleyici role sahiptir¹¹⁷. Çünkü pay sahibi sıfatını taşımayan üçüncü kişilerin şirket veya payla ilgili olsa bile bağımsız, bireysel ve müktesep hak niteliği taşıyan bu hakkı kullanmaları söz konusu değildir¹¹⁸. Örneğin; pay sahibi olmadan

¹¹⁰ **Kaya**, s. 129, **Aytaç**, s. 73.

¹¹¹ **Karasu**, s. 80. Ancak **Kaya**’ya göre pay sahipliği sıfatı bilgi alma hakkının zorunlu unsuru olduğu için pay sahibi bu hakkını pay sahipliği sıfatı devam ettiği müddetçe kullanabilir. Yine iradi devir veya başka bir surette pay sahibi sıfatını kaybetmiş kişilerin bilgi alma hakları da sona erer. Pay sahipliğinin donması hali hariç, payı devralan ve pay sahipliği sıfatını ispatlayan kişi bilgi alma hakkını kullanabilir. Ayrıntılı bilgi için bkz: **Kaya**, s. 131.

¹¹² **Kaya**, s. 186, **Karasu**, s. 80.

¹¹³ **Teoman**, Bilgi Alma Hakkı, s. 20.

¹¹⁴ Payın bedelinin ödenmiş olup olmaması da önemli değildir. Ayrıntılı bilgi için bkz: **Ocak**, s. 721.

¹¹⁵ **Kaya**, s. 127.

¹¹⁶ **Karasu**, s. 80.

¹¹⁷ **Karasu**, s. 80.

¹¹⁸ **Kaya**, s. 127.

anonim şirket payı üzerinde rehin ya da intifa hakkı¹¹⁹ sahibi ya da sadece kâr payı hakkını devralmış kimseler, bilgi alma hakkına sahip değildirler¹²⁰. Ancak YTTK m. 432, f. 2’de bir payın üzerinde intifa hakkı bulunması hâlinde, aksi kararlaştırılmamışsa, oy hakkının, intifa hakkı sahibi tarafından kullanılacağı belirtilmiştir. Ancak, intifa hakkı sahibi, pay sahibinin menfaatlerini hakkaniyete uygun bir şekilde göz önünde tutarak hareket etmemiş olması dolayısıyla pay sahibine karşı sorumludur. İntifa hakkı sahibinin oy hakkına sahip olması onun bilgi alma hakkına sahip olduğu anlamına gelmeyecektir. Ancak Kaya’ya¹²¹ göre pay üzerinde intifa hakkı kurulmuşsa, intifa hakkı sahibinin katılma haklarını kullanması kanuni temsil gereğidir. Bu yüzden intifa hakkı sahiplerinin de katılma hakkı bulunduğu genel kurul toplantısında bilgi alma hakkı söz konusudur.

Pay sahipleri sıfatının ispatı payın senede bağlanmış olup olmamasına göre değişir. Eğer pay senede bağlanmışsa bu senet nama yazılı ise geçerli ciro zincirine bakılarak belirlenecektir. Senet hamiline yazılı ise zilyetlik esas alınacaktır. Eğer pay senede bağlanmamışsa pay sahipleri, şirketin pay sahipleri defterine bakarak tespit edilecektir. Payını devretmiş ancak şirket pay defterine geçirmemişse genel kurula katılma ve bilgi alma hakkına eski malik sahiptir¹²².

¹¹⁹ İntifa hakkı sahibinin bilgi alma hakkını kullanacağı yönünde bkz: **Teoman**, İntifa Hakkı, s. 338. Yazara göre, ETTK m. 360, f. 4 hükmü pay üzerinde intifa hakkı bulunması halinde oy hakkı intifa hakkı sahibinindir. Bilgi alma hakkı da oy hakkının uzantısı olduğu için bilgi alma hakkı da intifa hakkı sahibinindir. Çünkü bilgi alma hakkı pay sahibinin hangi yönde oy kullanacağına hizmet etmektedir. Anonim Şirketlerin Genel Kurul Toplantılarının Usul ve Esasları ile Bu Toplantılarda Bulunacak Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Temsilcileri Hakkında Yönetmelik m. 18, f. 5’e göre bir payın üzerinde intifa hakkı bulunması halinde aksi kararlaştırılmamışsa genel kurula katılma ve oy hakkı intifa hakkı sahibi tarafından kullanılır. Bu Yönetmelik için bkz: RG: 28.11.2012, S. 28481. Bu Yönetmelik metnin geri kalanında “Bakanlık Temsilcisi Yönetmeliği” şeklinde anılacaktır.

¹²⁰ **Baştuğ/ Göksoy**, s. 49.

¹²¹ **Kaya**, s. 149.

¹²² **Kaya**, s. 132.

EGKS’de pay sahipliğinin tespiti ve ispatı daha kolay ve hızlıdır. Çünkü payları MKK tarafından kayden izlenen şirketlerin pay sahiplerinin kimliği ve adres bilgileri EGKS’ye kayıt edilecek ve hak sahipleri bu yolla ispatı sağlayabileceklerdir.

2. Bilgi Alma Hakkının Temsilci Aracılığıyla Kullanılması

a. Kanuni Temsilci

Pay sahibinin iradesi dışında, Kanun hükümleri veya mahkeme kararlarıyla başka kimselerce pay sahipliği haklarının kullanılması durumunda kanuni temsilden söz edilir¹²³. Fiil ehliyetine sahip olmayan pay sahibi adına veli, vasi veya kayyım bilgi alma hakkını kanuni temsilci sıfatıyla kullanır¹²⁴. Pay sahibi sıfatı sona ermişse pay sahibinin bilgi alma hakkı da sona ermiştir. Bununla birlikte tasfiye halinde pay sahibinin bu hakkı tasfiye sonuna kadar devam eder. Ancak ayrılan pay sahibinin ortaklık hakları sona ermiş olsa da sadece ayrılma payı açısından bilgi alma hakkı devam eder¹²⁵. Tasfiye halinde tasfiye memurları, iflas halinde iflas idaresi bilgi alma hakkını kanuni temsil hükümlerince kullanır¹²⁶. Ancak şirketin tasfiye işlemlerini yapan görevlilerin işlemleri yapması için Kanunen bilgi alma hakları vardır. Söz

¹²³ **Karasu**, s. 80.

¹²⁴ **Bilge**, Limited Şirkette Bilgi Alma, s. 436.

¹²⁵ **Kaya**, s. 187, **Karasu**, s. 80, **Baştuğ/ Göksoy**, s. 50, **Bilge**, Limited Şirkette Bilgi Alma, s. 436, **Mineliler**, s. 16.

¹²⁶ **Kaya**, s. 149, **Karasu**, s. 80, **Baştuğ/ Göksoy**, s. 50, **Bilge**, Limited Şirkette Bilgi Alma, s. 436. Şirketin tasfiye halinde olması durumunda pay sahiplerinin, pay sahipliği sıfatı devam etmektedir. Bu yüzden tasfiye halinde de pay sahiplerinin bilgi alma hakkı vardır. Ancak pay sahiplerinin aydınlanma amacı taşıyan bu hakkı tasfiye işlemleri üzerinde yoğunlaştırması amaca uygundur. Pay sahipleri şirketin niçin tasfiyeye girdiği konusunda ve tasfiyeye bağlı malvarlığı haklarına ilişkin bilgileri tasfiye memurlarından talep edebilecektir. Ayrıntılı bilgi için bkz. **Kaya**, s. 241. Özellikle belirtmek gerekir ki, kanuni temsil hükümlerinin söz konusu olduğu hallerde pay sahipleri ayrıca katılma haklarını kullanamazlar. Bu hakların kanuni temsilci aracılığıyla kullanılması gerekir. Tasfiye halinde şirkete karşı bilgi alma hakkını tasfiye memurları kullanırken, pay sahipleri bu hakkı tasfiye memurlarına karşı kullanacaktır. **Kaya**, s. 149-150.

konusu hallerde pay sahibi, genel kurulda katılma ve diğer pay sahipliği haklarını ve dolayısıyla bilgi alma hakkını bizzat kendisi kullanamayacaktır¹²⁷.

b. İradî Temsilci

Kanuni temsilin söz konusu olduğu haller dışında bilgi alma hakkı kural olarak bizzat pay sahibi tarafından kullanılır. Ancak pay sahibi bilgi alma hakkını belli durumlarda temsilci aracılığıyla kullanmak durumunda kalabilir. Bilgi alma ve inceleme hakkının kaynağını oluşturan finansal belgeler ile ticari defterler ve belgelerin incelenmesi teknik bir bilgiyi gerektirdiğinden, pay sahiplerinin böyle durumlarda genelde mali denetçi, muhasebeci, avukat gibi uzmanlar aracılığıyla bu hakkı kullanma ihtiyaçları duymaktadır¹²⁸.

Pay sahiplerinin şirketin faaliyetleri hakkında bilgi istemeleri onların şirket yönetimine katılmak istediklerini göstermektedir¹²⁹. Genel kurul toplantısına katılmak ve şirket yönetiminde söz sahibi olmak isteyen ancak katılmayan pay sahibi temsilci aracılığıyla toplantıya katılmalı ve bilgi alma hakkını kullanabilmelidir. Pay sahibi, hastalık, maddi zorluk, fiziki imkânsızlık gibi nedenlerle bilgi alma hakkını temsilci aracılığıyla kullanmak durumunda kalabilir¹³⁰. Pay sahibinin bilgi alma hakkını bizzat kullanamadığı bu gibi durumlarda temsilci yoluyla bu hakkını kullanmasına izin vermemek bu hakkın ortadan kaldırılması anlamına gelir¹³¹.

Pay sahipleri herhangi bir kişiyi temsilci atayarak bilgi alma hakkını kullanamayacaktır. Bilgi alma hakkının sadece diğer pay sahipleri ya da meslekleri

¹²⁷ **Kaya**, s. 146, **Karasu**, s. 80.

¹²⁸ **Karasu**, s. 80.

¹²⁹ **Teoman**, Bilgi Alma Hakkı, s. 21.

¹³⁰ **Mineliler**, s. 16.

¹³¹ **Karasu**, s. 81, **Bilge**, Limited Şirkette Bilgi Alma, s. 436.

gereği sır saklama yükümlülüğü olan kişiler aracılığıyla kullanılmasına izin verilmelidir¹³². Aksi halde şirket sırlarının rakiplerin ellerine geçmesine sebep olunabilir. Bu konuda şirketin esas sözleşmesine bir hüküm konulması fayda sağlayacaktır¹³³.

B. Bilgi Verme Yükümlüleri

Pay sahibi, şirketin işleri hakkında yönetim kurulundan, denetimin şekli ve sonuçları hakkında ise denetçilerden bilgi talep edebilir (YTTK m. 437). Ancak şunu belirtmek gerekir ki bilgi verme yükümlüsü ne yönetim kurulu ne de denetçilerdir. Bilgi verme yükümlüsü şirketin tüzel kişiliğidir¹³⁴. Şirket bu konuda yönetim kurulu ve denetçiler tarafından temsil edilmektedir. Yönetim kurulu¹³⁵ ve denetçiler bilgi verme yükümlüsü olarak kabul edilirse bilgi alma talebi reddedilen pay sahipleri şirkete karşı değil yönetim kurulu ve denetçilere karşı dava açmak zorunda kalacaktır. Kanun koyucu burada pay sahibinin bilgi alma talebini sadece yönetim kurulu ve denetçilere yöneltebileceklerini, bu organlar ve kişiler dışında yetkili ve görevli organlar veya kişiler olmadığını vurgulamak istemiştir¹³⁶. Pay sahiplerinin genel kurul toplantı başkanından bilgi talep etmesi halinde, başkan bu talebi yönetim kurulu ve denetçilere yöneltecektir. Genel kurul toplantı başkanının bilgi alma talebini bizzat kendisinin karşılaması YTTK m. 437 anlamında bilgi verme olarak

¹³² **Baştuğ/ Göksoy**, s. 51, **Bilge**, Limited Şirkette Bilgi Alma, s. 436.

¹³³ **Karasu**, s. 81, **Baştuğ/ Göksoy**, s. 51.

¹³⁴ **Karasu**, s. 81.

¹³⁵ Bilgi alma talebi soru sorma şeklinde meydana gelmişse yönetim kurulu, sadece ilgili soruyu cevaplamak ile yetinecektir. Bu sorular daha çok şirket yönetimi ile ilgilidir. Denetçilere sorulan sorular ise denetimin şekli ve sonuçları ile ilgilidir. YTTK yönetim kurulu ile denetçilerin bilgi verme yükümlülüğünün sınırlarını çizmiştir. Bir başka deyişle hangi soruya kimin cevap vereceği uyumsuzluk konusu olmayacaktır.

¹³⁶ **Karasu**, s. 81. YTTK'da bağımsız denetim kabul edildiği için denetçiler artık şirket organı olmayacaktır. Denetçinin tek bir kişi olması veya kurul şeklinde olması uygulaması organ olup olmadığını etkilemeyecektir. YTTK m. 437'nin gerekçesinde bu konu tartışmalı olarak kabul edilmiştir. Ancak **Pulaşlı**'ya göre denetçi, YTTK'ya göre anonim şirketin organı değildir. **Pulaşlı**, Şirketler 2012, s. 447.

değerlendirilmeyecektir¹³⁷. Bu da şirketi bağlamayıp, genel kurul toplantı başkanının şahsi görüşü olarak nitelendirilecektir.

Yönetim kurulu ve denetçilerin talebin yöneltildiği zamanda görevli yönetim kurulu ve denetçi olması aranmayacak ve eski dönemle ilgili konularda da yeni dönem yönetim kurulu ve denetçilerin bilgi verme yükümlülüğü olduğu kabul edilecektir¹³⁸. Ancak yeni dönem yönetim kurulu, eski dönemle ilgili konularda üçüncü kişiyi temsilci olarak atayabilir¹³⁹.

Yönetim kurulu her pay sahibine genel kurulda istek üzerine gündemdeki konuların olumlu şekilde anlaşılması için şirket işleri hakkında bilgi vermelidir. Pay sahibinin tek bir paya sahip olması yeterlidir. Diğer pay sahiplerinin sözü edilen konuyla ilgilenmesi aranmamalıdır¹⁴⁰.

IX. BİLGİ ALMA HAKKININ KONUSU VE KAPSAMI

Bilgi alma hakkının konusu itibariyle bir sınır bulunmamaktadır¹⁴¹. Pay sahipleri şirket işleri ile ilgili her konuda yönetim kurulundan, denetim ile ilgili her konuda da denetçilerden bilgi isteyebilir. Bilgi alma hakkının sınırı ticari sırdır (YTTK m. 437, f. 3)¹⁴². Anonim şirket tüzel kişiliğinin özel alanı olmadığı için,

¹³⁷ Karasu, 81, Mineliler, s. 16, Baştuğ/ Göksoy, s. 50, Bilge, Limited Şirkette Bilgi Alma, s. 436.

¹³⁸ Karasu, s. 82.

¹³⁹ Bilge, Limited Şirkette Bilgi Alma, s. 437.

¹⁴⁰ Teoman, Bilgi Alma Hakkı, s. 22.

¹⁴¹ Tekinalp, Finansal Bilgi, s. 19, Öztekin, s. 305. Bilgi alma hakkının konusu itibariyle bir sınır olması gerektiği yönünde bkz: Aytaç, İbra, s. 75.

¹⁴² ETTK'da m. 363, f. 2'de herhangi bir yolla şirkete ait bir sır öğrenmiş ve bunu kamuya açıklamış bir pay sahibi sonradan pay sahibi sıfatını kaybetmiş olsa da şirkete gelecek zararlardan ve şirketin şikâyeti üzerine zarar olmasa bile bir yıla kadar hapis ve para cezası veya her ikisiyle cezalandırılması öngörülmekteydi. Bu hükümlerle şirket pay sahiplerinin şirkete ait belgelerin aslını görme haklarının sınırlandırıldığı söylenebilir. Ancak bu düzenlemenin yeterli olmadığı yönünde ayrıntılı bilgi için bkz: Even, Sevin, "Anonim Şirketlerde Hissedarlara Müteallik Rekabet Yasağı ve Sır Saklama Mükellefiyeti", BATİDER, 1963, C. 2, s. 259 vd.

yaptığı faaliyetlerin tümü ticari iş niteliğindedir. Bu yüzden pay sahipleri şirketin bütün işleri hakkında bilgi talep edebilir.

Bilgi alma hakkının konusunu neyin oluşturduğu farklı iki temel görüşle açıklanmaktadır¹⁴³. İlk görüşe göre, bilgi alma hakkını, oy hakkının kullanılmasına yardımcı bir hak olarak değerlendirmek gerecektir¹⁴⁴. Bilgi alma hakkını oy hakkına bağlı bir hak olarak ele aldığımızda da iki farklı durum söz konusudur. Birinci durumda sadece oy hakkına yönelik bilgi istenebilir. İkinci durumda ise bilgi alma hakkı, oy kullanma hakkına yardımcı bir hak olsa da, bilgi alma hakkının konusu sınırsızdır. Bilgi alma hakkının konusunu neyin oluşturduğuna dair ikinci temel görüş ise, bilgi alma hakkı, kontrol hakkı bağlamında oy hakkından bağımsızdır¹⁴⁵ ve bilgi alma hakkının konusu sınırsızdır¹⁴⁶. Bilgi alma hakkının konusunun sınırsız olduğu kabul edilmesine rağmen, bilgi alma hakkının kapsamı hakkında sınırlar söz konusudur¹⁴⁷. Bilgi alma hakkının kapsamı konusunda sınır getirilmesi şirketi koruma amacı taşımaktadır¹⁴⁸. Anonim şirketin ekonomik menfaatleri pay sahiplerinin menfaatleriyle çatıştığında bilgi alma hakkının sınırı ortaya çıkmakta ve anonim şirketin ticari sırrı gerekçesiyle pay sahibinin bilgi alma hakkı talebi reddedilmektedir¹⁴⁹. YTTK m. 437'ye baktığımızda, pay sahiplerinin şirketin ekonomik, hukuki ve idari durumu hakkında talep ettiği her konu bilgi alma hakkının

¹⁴³ **Kaya**, s. 199.

¹⁴⁴ **Kaya**, s. 199.

¹⁴⁵ Bilgi alma hakkını oy kullanma hakkına bağlı bir hak olarak değerlendirdiğimizde, oydan yoksun pay sahiplerinin bilgi alma hakkının olmadığı yönünde bir sonuca varmaktayız. Ancak bilgi alma hakkı oy kullanma hakkından bağımsız bir hak olarak kabul edilirse, oydan yoksun pay sahipleri için de koruma sağlanmış olacaktır.

¹⁴⁶ **Kaya**, s. 201, **Öztek**, s. 305, **Tekinalp**, Finansal Bilgi, s. 19

¹⁴⁷ **Kaya**, s. 202.

¹⁴⁸ **Aytaç**, İbra, s. 75.

¹⁴⁹ Anonim şirketin ticari sırrının, anonim şirketin menfaati kavramı ile aynı anlamda olduğuna dair bkz: **Kaya**, s. 260, **Öztek**, s. 320, **Karasu**, s. 91.

konusunu oluşturur¹⁵⁰. Ayrıca söz konusu şirketin hâkim olduğu bir şirket varsa o şirketin ticari ve hukuki durumu hakkında da bilgi istenebilecektir¹⁵¹.

Bilgi alma hakkının konusu ve kapsamı birbirinden farklıdır¹⁵². Bilgi alma hakkının konusu çerçeve niteliğindedir. Oysa bilgi alma hakkının kapsamı, bilgi alma hakkının maddi içeriğini oluşturmaktadır¹⁵³.

Bilgi alma hakkının kapsamı, bilgi alma hakkının konusu gibi sınırsız değildir. Bilgi alma hakkının kapsamının sınırsız olması, sermaye şirketlerinde pay sahipleri için pay sahipliği haklarını etkin kullanma yolunu açmasına rağmen, şirket için yönetim, temsil ve denetimin işlevsiz kalmasına ve felç olmasına neden olur¹⁵⁴.

YTTK'da bilgi almanın kapsamını YTTK m. 437'ye bakarak tespit edebiliriz. Maddeye göre: *“pay sahibi genel kurulda, yönetim kurulundan, şirketin işleri; denetçilerden denetimin yapılma şekli ve sonuçları hakkında bilgi isteyebilir. Bilgi verme yükümü, 200. madde çerçevesinde şirketin bağlı şirketlerini de kapsar”*. Pay sahipleri, şirket işleri, denetimin yapılması ve bağlı işletmeleri kapsamayan bilgi talep ettiğinde yönetim kurulu veya denetçilerin bilgi verme yükümlülüğü söz konusu olmayacaktır. Ancak bilgi alma hakkı kapsamındaki konularda bilgi talep etmesi halinde, kural olarak talebi reddedilmeyecektir¹⁵⁵.

Çalışmamızda bilgi alma hakkının konularını ele alırken, bu konularda pay sahiplerine verilecek bilginin kapsamına da değineceğiz. Pay sahipleri YTTK m.

¹⁵⁰ Poroy/ Tekinalp/ Çamoğlu, s. 480.

¹⁵¹ Pulaşlı, Cilt II, s. 1354.

¹⁵² Uzun yıllar boyunca bilgi alma hakkının konu ve kapsamının ayırım yapılmadan birlikte değerlendirildiği yönünde bkz: Kaya, s. 193.

¹⁵³ Kaya, s. 199.

¹⁵⁴ Kaya, s. 208.

¹⁵⁵ Bilgi alma hakkının sınırları konusunda bkz: Birinci Bölüm, XI.

437, f. 2'ye göre, genel kurulda, yönetim kurulundan, şirketin işleri; denetçilerden denetimin yapılma şekli ve sonuçları hakkında ve 200. madde çerçevesinde şirketin bağlı şirketleri hakkında bilgi talep edebilecektir.

A. Şirket İşleri ve Şirket Denetiminin Yapılma Şekli ve Sonuçları

YTTK m. 437, f. 2'ye göre pay sahibi genel kurulda, yönetim kurulundan, şirketin işleri; denetçilerden denetimin yapılma şekli ve sonuçları hakkında bilgi isteyebilir. Bilgi alma hakkının kapsamı, o halde şirket işleri ve şirket denetiminin yapılma şekli ve sonuçlarıdır.

Şirket işleri kavramından ne anlaşılacağı Kanunda herhangi bir şekilde yer bulmamıştır. Şirket işleri kavramı, Alman ve İsviçre hukuklarındaki gibi geniş yorumlanmalıdır¹⁵⁶. YTTK m. 437, f. 3'teki şirket sırlarının açıklanması veya korunması gereken diğer şirket menfaatlerinin tehlikeye girmesi gibi sınırlamaya uymak şartıyla şirket hakkındaki tüm işler hakkında pay sahibine bilgi verilmesi zorunludur.

Pay sahipleri sadece mali tablolar ve raporlar hakkında değil, şirketin yönetimi, organizasyonu, işletme stratejisi, şirketin içinde bulunduğu genel ekonomik durum ve bağlı işletmelerle hukuki ve ticari iş ilişkileri hakkında da bilgi talep edebilir¹⁵⁷. Pay sahibi payının değerini takdir etme, rüçhan hakkı kullanma,

¹⁵⁶ **Karasu**, s. 84. Bilgi alma hakkının konusuna şirketin yönetimi ve denetimi hakkında tüm hususlar girer. Ancak bilgi alma hakkının kapsamı şirket sırları ve korunmaya değer diğer şirket menfaatleriyle sınırlandırılmıştır. İsviçre hukukuna göre bilgi alma hakkının kapsamı ve sınırları hakkında bkz: **Pulaşlı**, Şerh, s. 1364 vd.

¹⁵⁷ **Kaya**, s. 298, **Karasu**, s. 84, **Bilge**, Limited Şirkette Bilgi Alma, s. 440, **Baştuğ/ Göksoy**, s. 56, **Mineliler**, s. 18.

yeni yatırımlar yapma veya pay sahibi olmaktan çıkma veya devam etme gibi konularda da bilgi talep edebilir¹⁵⁸.

Pay sahipleri şirketin yönetim kurulu üyeleri hakkında da bilgi talep edebilir¹⁵⁹. Yönetim kurulu üyelerinin eğitim durumu başta olmak üzere -özel hayatıyla sınırlı olmak şartıyla- kişisel özellikleri hakkında da bilgi talep edilebilir¹⁶⁰.

Bilgi alma hakkı sayesinde pay sahipleri, genel kurul toplantısında şirketin yönetimi hakkında yazılı bilgi talep edebileceği gibi, genel kurul toplantısı dışında yönetim kurulundan şirketin faaliyetlerine ilişkin belli konularda sözlü olarak da bilgi talep edebilir¹⁶¹.

Denetimin yapılma şekli ve sonuçları da bilgi alma hakkının konusunu oluşturmaktadır. Pay sahipleri denetçilerden denetimin icrası ve sonuçları ile ilgili olmak şartıyla her konuda açıklama talep edebilirler. Denetimde uygulanan yöntem, çalıştırılan uzman sayısı gibi konular sorulabilir. Denetimin sonucunda denetim raporundaki rakamların veya ifadelerin yorumlanması konularında da bilgi alınabilir¹⁶².

B. Bağlı Şirketlerle İlgili Bilgi Alma Talebi

Bir ticaret şirketi, diğer bir ticaret şirketinin, doğrudan veya dolaylı olarak oy haklarının çoğunluğuna sahipse veya şirket sözleşmesi uyarınca, yönetim organında karar alabilecek çoğunluğu oluşturan sayıda üyenin seçimini sağlayabilme hakkına sahipse veya kendi oy hakları yanında, bir sözleşmeye dayanarak, tek başına

¹⁵⁸ Karasu, s. 84.

¹⁵⁹ Pay sahipleri, yönetim kurulu üyelerine ödenen ikramiye ve maaş gibi konular hakkında da bilgi talep edebilir. Pulaşlı, Şerh, s. 1364 vd.

¹⁶⁰ Bilge, Limited Şirkette Bilgi Alma, s. 444, Baştuğ/ Göksoy, s. 65, Mineliler, s. 18.

¹⁶¹ Pulaşlı, Şirketler 2012, s. 782.

¹⁶² Karasu, s. 85.

veya diğ er pay sahipleri ya da ortaklarla birlikte, oy haklarının çoğunluğunu oluşturuyorsa veya bir ticaret şirk eti, diğ er bir ticaret şirketini, bir sözleşme gereğince veya başka bir yolla hâkimiyeti altında tutabiliyorsa birinci şirket hâkim, diğ eri bağı lı şirkettir¹⁶³.

YTTK m. 437, f. 2’de bilgi verme yükümü, 200. madde çerçevesinde şirketin bağı lı şirketlerini de kapsar. YTTK m. 200’e göre: “*Hâkim şirketin her pay sahibi genel kurulda, bağı lı şirketlerin finansal ve malvarlığıyla ilgili durumları ile hesap sonuçları, hâkim şirketin bağı lı şirketlerle, bağı lı şirketlerin birbirleriyle, hâkim ve bağı lı şirketlerin pay sahipleri, yöneticileri ve bunların yakınlarıyla ilişkileri, yaptıkları işlemler ve bunların sonuçları hakkında, özenli, gerçeğ i aynen ve dürüstçe yansıtan hesap verme ilkelerine uygun, doyurucu bilgi verilmesini isteyebilir*”. Her iki hüküm birlikte değ erlendirildiğ inde pay sahibinin kendi ortağı olduğı şirketin yanında bağı lı şirketin şirket işleri hakkında da bilgi alabileceğ i açıktır.

Yavru şirketin pay sahipleri de ana şirket hakkında bilgi edilebilirler¹⁶⁴. Ancak bu hüküm, YTTK m. 200 ve m. 437’den açık bir şekilde anlaşılmamaktadır. YTTK m. 200’de hâkim şirketin pay sahibinin genel kurulda bağı lı şirketlerle ilgili bilgi alma hakkı düzenlenmiştir. YTTK m. 437’de pay sahibinin bilgi alma hakkının 200. madde çerçevesinde bağı lı şirketleri de kapsayacağı belirtilmiştir. Bu yüzden bağı lı şirketlerle ilgili bilgi alma hakkı denilince genelde şirketler grubundaki tüm pay sahiplerinin bilgi alma hakkı kastedilmekte dolayısıyla yavru şirketteki bir pay sahibinin de ana şirket hakkında bilgi alma hakkının olduğı da kabul edilmektedir¹⁶⁵. Alman hukukunda bağı lı şirketin işleri her halükarda ana şirketin şirket işleri içinde

¹⁶³ YTTK m. 195.

¹⁶⁴ **Kaya**, s. 245, **Karasu**, 86, **Öztek**, s. 301.

¹⁶⁵ **Kaya**, s. 243, dp. 183, **Karasu**, 86.

sayılmaktadır¹⁶⁶. Türk hukukunda da yavru şirketin şirket işlerinin ana şirketin şirket işleri içinde olduğu kabul edilmekte ve bilgi alma hakkının kapsamına dâhil edilmektedir¹⁶⁷.

Şirketin, bağlı şirketlerle mali ve hukuki işleri dışında kalan konular bilgi alma hakkı kapsamına girmemektedir. Bağlı ortaklıkların kendi iç işleri, anlam ve etkileri açısından şirket içinde objektif olarak önemli ise bu işler de şirket işlerinden sayılmalı ve bilgi alma hakkı konusu olmalıdır¹⁶⁸.

Bağlı şirketteki gelişmeler ana şirketi, ana şirketteki gelişmeler yavru şirketi ilgilendirdiği için pay sahiplerinin bu konularda bilgi alma talepleri geniş yorumlanmalıdır¹⁶⁹. Bağlı işletmeler yapısı içinde hâkim işletmeler veya yavru şirketlerdeki münferit pay sahipleri ile azınlık oluşturan veya grup dışı pay sahiplerinin paya bağlı haklarının ihlali olasılığının yüksek olması bilgi alma hakkının önemini arttırmaktadır¹⁷⁰. Çünkü bilgi alma hakkı paya bağlı tüm hakların - özellikle koruyucu hakların- kullanılmasına hizmet eden, onların bilinçli şekilde kullanılmasını sağlayan haklardır¹⁷¹.

C. Gereklilik Kriteri

Alman hukukunda pay sahibine şirketin işleri hakkında bilgi verilebilmesi için bilgi talep edilen iş veya faaliyet hakkında yapılacak açıklamanın gündemdeki konu veya konuların gerçeğe uygun olarak değerlendirilmesi için gerekli olması

¹⁶⁶ Karasu, s. 86, Pulaşlı, Şerh, s. 1355-1356.

¹⁶⁷ Kaya, s. 246, Karasu, 86, Öztekin, s. 301.

¹⁶⁸ Karasu, s. 86.

¹⁶⁹ Kaya, s. 246, Karasu, 86, Öztekin, s. 306.

¹⁷⁰ Karasu, 86 vd.

¹⁷¹ Kaya, s. 243.

aranmaktadır¹⁷². Buna göre: “*pay sahibinin sorusu, gündemdeki konu değilse ve gerçeğe uygun değerlendirme yapıldığında gerekli değilse cevaplandırılmayabilir*” sonucunu çıkarmak mümkündür. İsviçre hukukunda ise pay sahibinin paya bağlı haklarını bilinçli biçimde kullanabilmesi için gerekli olması şartıyla bilgi verilebilir¹⁷³.

Alman hukukunda kabul edilen şirketin işleri hakkında bilgi verilebilmesi için bilgi talep edilen iş veya faaliyet hakkında yapılacak açıklamanın gündemdeki konu veya konuların gerçeğe uygun bir karar alınmasında gerekli olması Türk hukukunda kabul edilmemiştir¹⁷⁴. Bu isabetli olmuştur. Çünkü böyle bir şartın Kanunumuzda kabul edilmiş olması halinde pay sahibi talep ettiği bilginin gündemde yer alan konulardan olduğunu ispatlamakla kalmayacak ayrıca talep ettiği bilginin, oy kullanma veya oy hakkı dışındaki pay sahipliği haklarıyla bağlantılı olduğunu ispatlamak zorunda kalacaktı¹⁷⁵.

Türk hukukunda gereklilik kriteri kabul edilmemiştir. Kanunun gerekçesinde¹⁷⁶ gereklilik kriterinin bilgi alma hakkını tehlikeye atacağı, bu yüzden kabul edilmediği belirtilmiştir. Böyle bir şeyin Kanunumuzda kabul edilmesi halinde bilgi talep eden pay sahibinin, öncelikle talebinin ne olduğunu tanımlaması, bu konuda anlaşmazlık çıkması halinde gerekliliğini ispatlaması gerekecektir. Bilgi

¹⁷² **Karasu**, s. 87, İsviçre hukukuna göre bilgi alma hakkının gereklilik kriterine bağlı olduğu yönünde bkz: **Pulaşlı**, Şerh, s. 1364.

¹⁷³ **Karasu**, s. 87.

¹⁷⁴ **Pulaşlı**, Şerh, s. 1367.

¹⁷⁵ **Karasu**, s. 87. Pay sahibinin, talep ettiği bilginin gündemde yer alan konulardan olduğunu, oy kullanma ve diğer pay sahipliği haklarıyla bağlantılı olduğunu ispatlama zorunluluğu özel denetçi atanması halinde söz konusudur. Bu durum pay sahibinin bilgi alma hakkını kullanmasında hiçbir şarta bağlı olmamasının istisnasıdır. Çünkü özel denetçi atanmasını isteyen pay sahibi, istediği bilginin pay sahipliği haklarını kullanabilmesi için gerekli olduğunu ispatlamak zorundadır. Burada gerekli olma şartı maddi bir şart olarak karşımıza çıkmaktadır. Ayrıntılı bilgi için bkz: YTTK m. 438’in gerekçesi.

¹⁷⁶ Ayrıntılı bilgi için bkz: YTTK m. 437’in gerekçesi.

talep eden pay sahibinin genel bilgilere sahip olsa bile talep ettiği bilginin gerekliliğini ispatlaması zordur. Tüm bu sebeplerden dolayı bilgi alma hakkını gereklilik kriterine bağlı kılmak bu hakkın kullanılmasını zorlaştırmak anlamına gelmektedir.

Genel kurul toplantılarında bazı gündem maddeleri hakkında bilginin gerekli olup olmadığı konusunda ayırım yapmak zordur. Örneğin; yönetim kurulunun ibrasında, yönetim kurulunun bütün faaliyetleri genel kurulda tartışılmakta ve bu nedenle yönetim kurulunun bütün icraatları ve şirketin genel durumu hakkındaki bütün bilgiler gerekli olmaktadır¹⁷⁷.

Gereklilik kriteri, hakkın kötüye kullanılması ve sadakat yükümlülüğü¹⁷⁸, şirketler hukukunda ve özellikle sermaye şirketleri alanında uygulama güçlüğü çekildiği için mevzuata girmiştir¹⁷⁹. Örneğin; Alman hukukunda gereklilik kriteri bilgi alma hakkının kötüye kullanılmasının önüne geçmek, genel kurulun işleyişini kolaylaştırmak ve özellikle anlamsız ve içi boş soruları engellemek amacıyla kabul edilmiştir¹⁸⁰.

X. BİLGİ ALMA HAKKININ SINIRLARI

Bilgi verilmesi, sadece, istenilen bilgi verildiği takdirde şirket sırlarının açıklanacağı veya korunması gereken diğer şirket menfaatlerinin tehlikeye girebileceği gerekçesi ile reddedilebilir (m. 437, f. 3). Bir başka deyişle, bilgi verilmesi şirket sırlarının açıklanması veya şirket menfaatinin tehlikeye girmesi halinde reddedilebilecektir.

¹⁷⁷ Karasu, s. 88.

¹⁷⁸ Bilgi alma talebi sadakat yükümlülüğüne aykırılık gerekçesiyle reddedilmişse ispat yükü bilgi talep eden pay sahibine değil, şirkete aittir. Ayrıntılı bilgi için bkz: Karasu, s. 88.

¹⁷⁹ Karasu, s. 88.

¹⁸⁰ Karasu, s. 88.

Yönetim kurulu veya denetçiler bilgi alma hakkı talebinin reddi halinde pay sahibine gerekçe göstermeleri gerekmektedir¹⁸¹. Pay sahibi genel kurulda reddedilen talebinin tutanağa geçirilmesini istemelidir.

A. Şirket Sırrı

Şirket sırrının Türk hukukunda yasal bir tanımı bulunmamaktadır¹⁸². Doktrinde şirket sırrı¹⁸³, ortaklık sırrı¹⁸⁴ terimleri sık kullanılmaktadır. Alman öğretisinin de benimsediği şekilde Alman Federal Mahkemesi'nin bir kararında şirket sırrı şu şekilde tanımlanmıştır: *“işletmeyle ilgili, sınırlı bir çevre tarafından bilinen, başkaları tarafından kolaylıkla öğrenilemeyen, gizli tutulmasında şirketin haklı bir menfaatinin bulunduğu ve şirketçe gizli tutulması arzu edilen iktisadi yaşama ait olgulardır”*¹⁸⁵. Biz de bir tanım verecek olursak, şirket sırrı, şirketin hukuki, mali ve iktisadi iş ve işlemleri ile ilgili olup, rakiplerce veya başka kişilerce bilinmesi şirketin menfaatine zarar verme tehlikesi olan bilgilerin tümüdür¹⁸⁶. Daha geniş bir uygulama alanına sahip olduğunu varsayarsak, tüm ticari işletmelerin, şirketlerin ve sermaye piyasalarında faaliyet gösteren kurumların sırları o şirketler için şirket sırrıdır¹⁸⁷. Yine ekonomik bir değeri bulunan, herkesçe bilinmeyen, başkaları tarafından kolayca bilinmeyen, gizli kalmasında makul bir çaba olup,

¹⁸¹ **Teoman**, Bilgi Alma Hakkı, s. 24.

¹⁸² Ticari sır korumasının oldukça gelişmiş olduğu Amerikan hukukunda bile tanımlar ve uygulamalar çeşitlilik göstermektedir. Ticari sırrın varlığını tanımlar üzerinde değil de somut olayın özelliklerine ve hakkaniyet ölçülerine göre belirlenmesi daha yaygın bir uygulamadır. Ayrıntılı bilgi için bkz: **Usluel, Aslı E. Gürbüz**, Türk Hukukunda Özellikle Anonim Şirketlerde Ticari Sırrın Korunması, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2009, s. 23.

¹⁸³ **Nomer Füsün N.**, Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Sadakat Yükümlülüğü, İstanbul 1999, (Sadakat), s. 92.

¹⁸⁴ **Kaya**, s. 263, **Aytaç, Zühtü**, “Anonim Ortaklık Denetçilerinin Sır Saklama Yükümlülüğü”, BATİDER, C. 10, S. 1, Haziran 1979, (Sır Saklama), s. 187, **Öztek**, s. 319.

¹⁸⁵ **Karasu**, s. 89, **Öztek**, s. 320.

¹⁸⁶ **Pulaşlı**, Şerh, s. 1361, **Usluel**, 23.

¹⁸⁷ **Turanboy, Asuman**, “Ticari Sır”, Tuğrul Ansay Armağanı, Ankara 2006, (Ticari Sır), s. 349 vd.

açıklandığında başkalarının değerini öğrenebildiği şirketlerin hukuki ve ekonomik bilgileri şirket sırrıdır¹⁸⁸.

Sır kavramı mutlak ve nispi sır olarak ikiye ayrılmaktadır¹⁸⁹. Mutlak sırlar, açıklanmaları halinde kamunun da zarar göreceği sırlardır¹⁹⁰. Bu sırlar ne genel kurulda ne de üçüncü kişilere açıklanır. Bu sırların kaynağı, genel hükümler veya şirketin üçüncü kişilerle yaptığı sözleşmelerdir¹⁹¹. Nispi sırlar ise, şirkete yararına olmakla birlikte açıklanıp açıklanmaması şirketin organları tarafından kararlaştırılabilen sırlardır¹⁹². Organdan kasıt kural olarak genel kuruldur¹⁹³. Mutlak-nispi sır ayrımı somut olayın özelliğine göre değerlendirilecektir. Ancak temel ölçüt şirket menfaatidir¹⁹⁴. Mutlak şirket sırrı dışında kalan ve şirket menfaatleri gereği korunması gereken sırlar, nispi şirket sırlarıdır¹⁹⁵. Genel olarak bilgi alma hakkının sınırını, nispi şirket sırları oluşturur¹⁹⁶.

Şirket sırrının gizli tutulmasında haklı bir menfaatin olduğu yönünde dar bir ölçüt kabul edilmemelidir¹⁹⁷. Şirketin menfaatine zarar verme tehlikesi olan her olay ve olgunun bu kapsamda değerlendirilmesi gerekmektedir.

Şirket sırrı öğretide şirketin iş sırları ve fabrika sırlarını içeren bir üst kavram olarak kullanılmaktadır¹⁹⁸. İş sırları ticari niteliktedir. Müşteri çevresi,

¹⁸⁸ **Bilge, Mehmet Emin**, Ticari Sırrın Korunması, Ankara 2005, (Ticari Sır), s. 8.

¹⁸⁹ **Pulaşlı**, Şirketler 2012, s. 784, **Kaya**, s. 266, **Aytaç**, Sır Saklama, s. 187, **Pulaşlı**, Şerh, s. 1360, **Usluel**, s. 15.

¹⁹⁰ **Usluel**, s. 15. Kamunun zarar görmesine piyasa faaliyetlerinin etkilenmesi, borsada işlem gören şirketlerin paylarının tümünün değer kaybetmesi, yabancı ülke paralarının değerlenmesi, Türk Lirasının değerini kaybetmesi gösterebilir.

¹⁹¹ **Pulaşlı**, Şerh, s. 1360.

¹⁹² **Pulaşlı**, Şirketler 2012, s. 784.

¹⁹³ **Aytaç**, İbra, s. 80, **Ocak**, s. 732.

¹⁹⁴ **Aytaç**, İbra, s. 81, **Ocak**, s. 732, **Poroy/Tekinalp/ Çamoğlu**, 2000, s. 515.

¹⁹⁵ **Usluel**, s. 169, **Pulaşlı**, Şerh, s. 1361.

¹⁹⁶ **Usluel**, s. 169.

¹⁹⁷ **Karasu**, s. 89.

müşterilerle yapılan sözleşmeler, reklam fikirleri, yatırım planları, fiyat tahminleri vs. gibi iş sırlarıdır. Fabrika sırları ise üretim biçimleri, üretim süreci, patent bilgileri gibi işletmenin teknik alanını oluşturmaktadır¹⁹⁹.

Şirket sırrı kavramı, şirketin üçüncü kişilerle yaptığı ticari işlemleri de kapsar²⁰⁰. Ticari işlemlerin yapılmamış olduğu ve henüz müzakerelerin sürdüğü bir dönemde bilgilerin/ sırların açığa çıkması durumunda şirket için rekabet açısından olumsuz sonuçlar meydana gelmektedir²⁰¹. İsviçre Federal Mahkemesi'nin 1956 tarihli bir kararında şirket sırrı, *şirketin meşru menfaatinin ifşa edilmemesini gerektirdiği ekonomik hayata ilişkin bütün olayları kapsamaktadır*, denilmektedir²⁰².

Her gerçek veya tüzel kişi gibi anonim şirketlerin de bir gizlilik alanı vardır. Ekonomik gizlilik alanının korunması, şirketin rekabet gücünün korunması ve başarılı olunması açısından olmazsa olmaz şarttır. Şirket sırları, piyasa ekonomisinde rekabet etme araçlarıdır²⁰³.

¹⁹⁸ YTTK m.55, f. 1-d'de "üretim ve iş sırlarını hukuka aykırı ifşa etmek, özellikle gizlice ve izinsiz olarak ele geçirdiği veya başkaca hukuka aykırı bir şekilde öğrendiği bilgileri ve üretenin iş sırlarını değerlendiren veya başkalarına bildiren dürüstlüğe aykırı davranmış olur" denilmektedir. Buradan da anlaşılacağı üzere hukuka aykırı yollarla veya kötü niyetle bilgi alınması ve şirket sırlarının ele geçirilmesi durumunda haksız rekabet hükümleri de söz konusu olacaktır.

¹⁹⁹ **Karasu**, s. 89.

²⁰⁰ Şirket sırrının korunmasını öngören teorik temellere baktığımızda kişilik haklarına müdahale olduğu görüşü yanında mülkiyet hakkı görüşü de mevcuttur. Şirketlerin maddi ve manevi bütünlüğüne yönelik her hareketin şirketin itibarını zedeleme gibi bir sonucu oluyorsa kişilik haklarına saldırı olduğunu kabul etmek gerekir. Bunun için zarara uğrama gerekmez, zarar tehlikesi yeterlidir. Burada şirket sırlarını ifşa eden kişilerin pay sahibi olması ve şirket sözleşmesinde bu yönde bir hüküm bulunması halinde sözleşme ilişkisine aykırılık söz konusudur. Yine fiilin hukuka uygun olmadığı ve hakkın kötüye kullanılması durumunda ise haksız fiil sorumluluğu söz konusudur. Ticari sırlar daha çok patent gibi fikri haklarla ilgili olduğu durumlarda mülkiyet hakkına saldırı söz konusudur. Ayrıntılı bilgi için bkz: **Bilge**, Ticari Sır, 41, 42, 45, 47. Şunu da önemle belirtmek gerekir ki, Türk hukukunda fikri haklara ilişkin ticari sırlar daha çok haksız rekabet hükümlerine göre korunmaktadır. Üretim ve iş sırlarının hukuka aykırı olarak ifşa edilmesi hususunda ayrıntılı bilgi için bkz: **Karahan, Sami**, Ticari İşletme Hukuku, 6102 Sayılı Yeni Türk Ticaret Kanunu ve 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu ve 6100 Sayılı Yeni Hukuk Muhakemeleri Kanunu'na Göre Güncellenmiş 22. Tıpkı Bası, Mimoza Basım, Yayım ve Dağıtım LTD. ŞTİ, Eylül 2011, s. 218.

²⁰¹ **Karasu**, s. 89-90.

²⁰² **Ocak**, s. 731.

²⁰³ **Karasu**, s. 90.

Pay sahiplerinin menfaatleri şirketin menfaatleriyle her zaman aynı olmadığından, pay sahipleri şirketten aldıkları bilgileri kendi lehine şirket aleyhine kullanabilir²⁰⁴. Pay sahipleri şirket borçlarından şirkete taahhüt ettiği sermayeyle sınırlı şekilde ve ikinci derecede sorumludurlar. Anonim şirket pay sahibi, şirket ile rekabet edebilir. Buna kanuni bir engel yoktur. Ancak esas sözleşmeye hüküm konularak böyle sınırlama getirilebilir. Şirketle rekabet halinde bir pay sahibi için şirketin bilgileri önemlidir.

Anonim şirket genel kurullarında pay sahipleri yanında başka kişilerin de mevcut olması ve bu üçüncü kişilerin bu bilgileri öğrenmesi halinde şirkete ait bir bilgi kamuya açıklanmış gibi bir sonuç çıkarmak mümkündür²⁰⁵. Elektronik genel kurul toplantısına internet kafe, ev, işyeri vb. gibi mekânlardan katılanlar için bu risk unsuru daha yüksektir. Üçüncü kişilerin, pay sahibinin izni olup olmasına bakılmaksızın ekranı takip etme, boşluktan yararlanıp pay sahibi adına işlemler yapma gibi sorunlar ortaya çıkabilir. Bu gibi sorunları önlemek için şirket, pay sahiplerinin elektronik genel kurul toplantısında işlem yapmasını istiyorsa elektronik alt yapıda ciddi tedbirler almalı ve her işlemden önce güvenlik sorusu sormalı veya kişisel kimlik kodu kullanımalıdır²⁰⁶.

B. Korunması Gereken Diğer Şirket Menfaatleri

Kanun, m. 437’de şirket sırrı yanında korunması gereken diğer şirket menfaatlerini de belirtmiştir. İsviçre’de 1992 reformu ile kanuna eklenen “korunması gereken diğer şirket menfaatleri” ile bilgi alma hakkının koruma alanının daraltıldığı

²⁰⁴ Karasu, s. 90.

²⁰⁵ Karasu, s. 91, Kaya, s. 255.

²⁰⁶ MKK’nın hazırlamış olduğu elektronik genel kurul sisteminde pay sahibi (ve diğer hak sahipleri) dışında toplantıya katılımı engellemek için bir takım önlemler geliştirilmiştir. En önemli önlem elektronik imza kullanımınıdır. Bu konu aşağıda incelenecektir. Ayrıntılı bilgi için bkz: Üçüncü Bölüm, V, B, 4.

ve şirketin menfaati lehine bir karinenin de var olduğu karine olarak kabul edilmektedir²⁰⁷. Öğretide şirket sırrı ve şirket menfaati kavramları eş anlamlı olarak kullanılmaktadır²⁰⁸. Ancak şirket menfaatleri sadece şirket sırlarının açığa çıkması halinde değil başka hallerde de ihlal edilebilir²⁰⁹. Örneğin; pay sahibinin sorusu yönetim kurulu üyeleri veya şirketin itibarını zedeleyecek şekilde olabilir. Bu sebeplerle şirket menfaati zarar görmüş olabilir.

Bilgi alma talebinin reddedilmesi için şirketin zarar görmesi değil, zarar görme ihtimali yeterlidir²¹⁰. Açıklanacak bilgi yüzünden görüşmeleri devam eden bir iş anlaşması yarıda kesilebilir. Şirket müşteri kaybına veya maddi kayıplara uğrayabilir. Şirketin maddi kayıplar yanında manevi kayıplarına örnek olarak şirket imajının zarar görmesi örneği gösterilebilir²¹¹.

Pay sahibinin kendisine verilen bilgiyi kullanması ile şirketin zarar görmesi/ veya görme tehlikesi arasında nedensellik bağı olmalıdır²¹². Zarar veya zarar tehlikesi tespitinde somut olayın özellikleri dikkate alınmalıdır. Yönetim kurulu veya denetçilerin sübjektif nitelendirmeleri yetmeyecek, ticari teamüller ön plana çıkacaktır²¹³. Kanaatimizce bilgi alma talebini karşılayan kimselerin, orta zekâya sahip, basiretli bir tacirin yapması gerektiği gibi zarar görme tehlikesini öngörmesi halinde bilgi vermekten kaçınması gerekmektedir.

²⁰⁷ Pulaşlı, Şirketler 2012, s. 780.

²⁰⁸ Kaya, 263, Öztekin, s. 319.

²⁰⁹ Karasu, s. 91.

²¹⁰ Kaya, 269, Karasu, s. 91.

²¹¹ Bilge, Limited Şirkette Bilgi Alma Hakkı, s. 445, Baştuğ/ Göksoy, s. 65, Mineliler, s. 18.

²¹² Karasu, s. 91.

²¹³ Karasu, s. 91-92, Bilge, Limited Şirkette Bilgi Alma Hakkı, s. 445, Baştuğ/ Göksoy, s. 65, Mineliler, s. 18.

C. Sadakat Yükümlülüğü

Bilgi alma talebinin reddi için bir başka gerekçe de TTK'da yer almamasına rağmen şirketler için bir hayli öneme sahip olan sadakat yükümlülüğüdür. Sadakat yükümlülüğü daha çok şahıs şirketlerinde ön plana çıkmaktadır. Ancak anonim şirket pay sahiplerinin şirkete karşı ve birbirlerine karşı sadakat yükümlülüğü olduğu kabul edilmektedir²¹⁴. Anonim şirket pay sahiplerinin sadakat yükümlülüğünün sınırını çizmek sorunlu bir konudur. Şirket ile pay sahipleri arasında karşılıklı menfaat ilişkisi bulunmaktadır. Ancak pay sahipleri arasında şahıs şirketlerindeki gibi güven ilişkisi olmasına gerek yoktur. Pay sahipleri arasında güven ilişkisi sadece sadakat yükümlülüğünün kapsam ve yoğunluğunu belirleyen bir kriterdir²¹⁵.

Sadakat yükümlülüğünün pay sahiplerinin haklarının kullanılmasına etkisi konusunda Alman hukukunda olduğu gibi ikili bir ayrıma gitmek gerekmektedir²¹⁶. Şirketin temsil ve idaresi gibi pay sahibinin şahsi menfaatlerini doğrudan ilgilendirmeyen haklar, şirketin menfaatinin gereği gibi yerine getirilmesine hizmet ederler. Pay sahipleri de bu hakları kullanırken bu amaç doğrultusunda kullanır. Şirket menfaati ile pay sahibinin menfaati çatışırsa şirket menfaati tercih edilir²¹⁷. Buna karşılık, pay sahibinin bilgi alma ve kâr payı alma hakkı gibi şahsi menfaatlerini doğrudan ilgilendiren haklar Kanun ve şirket sözleşmesi ile pay sahibine şirket menfaatlerinin korunması için değil, kendi menfaatlerinin korunması için verilen ve pay sahibinin menfaatleriyle şirket menfaatlerinin çatışması durumunda pay sahibinin menfaatinin korunduğu ikinci bir durum söz konusudur²¹⁸.

²¹⁴ Karasu, s. 92, Nomer, Sadakat, s. 22.

²¹⁵ Karasu, s. 93, Nomer, Sadakat, s. 102.

²¹⁶ Karasu, s. 93.

²¹⁷ Karasu, s. 93.

²¹⁸ Karasu, s. 93.

Pay sahipleri bu haklarını kullanırken şirket ve diğer pay sahiplerinin haklarını dikkate almalıdır. Sadakat yükümlülüğü, bu hakların kullanımında sınırlayıcı rol oynar. Pay sahipleri bu haklarını kullanırken amaca uygun şekilde kullanılmalı ve şirket ve diğer pay sahiplerinin haklarına zarar vermemelidir²¹⁹. Bu yüzden pay sahipleri haklarını sakınarak kullanmak zorundadır.

Pay sahipleri bilgi alma haklarını kullanırken sadakat yükümlülüğüne aykırı davranmamak, bir başka deyişle şirkete ve diğer pay sahiplerine zarar vermeden kullanmak zorundadır. Alman hukukunda hakların sakınarak kullanılması ilkesi, sadakat yükümlülüğüne aykırılığın tespitinde ölçü ve önemli bir araç olarak kullanılmaktadır²²⁰.

Pay sahipleri sorduğu sorunun türünü ve talep ettiği bilginin kapsamını belirleyen genel kurulun önceden kararlaştırılmış bir zamanda bitmesi gerektiğini göz önünde bulundurmamak zorundadır. Pay sahipleri çok uzun metinleri genel kurulda okuyamamalı, gerektiğinde özet bilgi sunmalı veya sorusunu yazılı metin olarak vermelidir. Gerçekten de anonim şirketlerin elektronik genel kurullarında bu sınırlama Tebliğ²²¹ hükmü olarak karşımıza çıkmaktadır. EGK Tebliğ m. 6'da: *“Anonim şirketin genel kurul toplantısına elektronik ortamda katılan hak sahibi, görüşülmekte olan gündeme ilişkin görüşünü EGKS’de yazılı olarak iletebilir. Hak sahibi her bir gündem maddesi için en fazla iki adet görüş iletebilir. Her bir görüş en fazla 600 karakter olabilir”* hükmü yer almakta; bu şekilde genel kurulun işleyişinin zora girmesi önlenmek istenmektedir.

²¹⁹ **Karasu**, s. 93, **Akın, Yusuf Murat**, Şirketler Hukukunda Özellikle Anonim Şirketlerde Pay Sahibinin Sadakat Borcu, İstanbul, 2002, s. 79 vd.

²²⁰ **Karasu**, s. 94.

²²¹ Anonim Şirketlerin Genel Kurullarında Uygulanacak Elektronik Genel Kurul Sistemi Hakkında Tebliğ için RG: 29.08.2012, S. 28396. Bu Tebliğ, metnin geri kalanında EGK Tebliği olarak anılacaktır.

AB Hissedarlar Yönerge'nin 9. maddesinde soru sorma hakkı düzenlenmiştir. Buna göre, *pay sahipleri genel kurulda sözlü olarak ve/veya genel kurul süresince yazılı veya elektronik formda soru sorma hakkına sahip olmalıdırlar. İhracçılar, genel kurul sürecinin düzenli işlemlerini sağlamak, gizlilik ve ticari menfaatlerin korunması amacıyla üye ülkeler tarafından alınan veya ihracçıların almasına izin verilen önlemler çerçevesinde, pay sahipleri tarafından iletilen soruları cevaplamalıdırlar. Ancak, söz konusu bilgiler ihracçının internet sitesinde sıkça sorulan sorular bölümünde yer almakta ise, cevap verilmiş sayılacaktır. Pay sahipleri tarafından sorulara verilen cevaplar, ihracçının internet sitesi aracılığıyla tüm pay sahipleri bakımından ulaşılabilir kılınmalıdır.*

Her pay sahibinin, genel kurul gündeminde bulunan her madde hakkında soru sorma hakkı vardır²²². Şirket, pay sahiplerinin sorularına cevap verir. Soru sorma hakkı ve cevap yükümlülüğü hakkında üye devletlerin veya şirketlerin almasına izin verilen muhtemel kayıtlara ilişkin önlemler vardır. Bunlar, pay sahiplerinin kimliğini tespit, genel kurulların usulüne uygun icra edilmesi, gizliliğin ve şirketin çıkarlarının korunmasını sağlamak amacıyla yöneliktir. Üye devletler, sorulan sorunun içerik ve kapsamına uygun cevap verilmesi hususunda şirketlerin düzenleme yapmalarına izin verebilirler. Üye devletler, soru ve cevap şeklindeki uygun bilgilerin şirketin internet sitesinde emre amade tutulması halinde, sorulan soruya cevap verilmiş olduğunu öngörebilirler.

²²² **Zetsche, Dirk**, "Shareholder Passivity, Cross-Border Voting and the Shareholder Rights Directive", http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1120915, Erişim Tarihi: 11.11.2012 (Shareholder Rights Directive), s. 43.

Anonim şirketin pay sahiplerine, genel kurul toplantılarını internet²²³ üzerinden izleyip genel kurulda sunulan belge ve bilgileri internet yoluyla emirlerine arz etmesi sonrasında akla hemen şu soru gelmektedir: Acaba online (elektronik ortamda katılan) katılımcıya genel kurulda soru sorma ve konuşma hakkı verilebilir mi? İnternet üzerinden yapılan yayına ilişkin teknik zorlukları bir yana bıraksak bile, online katılımcının doğrudan -vasitasız- olarak konuşma ve soru sorma hakkına sahip olması hukuki açıdan bazı sakıncaları da beraberinde getirebilecektir. *Zira esasen online katılımcı de lege lata katılımcı olma hakkına sahip değildir*²²⁴. *Bu katılım paydaşa sunulan ekstra bir imkân olup onun çıkarlarına hizmet etmektedir. Bundan dolayı da kendisine internet üzerinden online katılımıla soru sorma ve konuşma hakkı verilememektedir. Şu halde genel kurulda konuşma ve soru sorma hakkı de lege lata sadece bu toplantıya fiilen katılan paydaşlara tanınabilmektedir*²²⁵.

Bu haklar klasik genel kurula sıkı sıkıya bağlı olduğu için, şirketin esas sözleşmeye bu yönde hüküm koymak suretiyle de olsa online katılımcıya konuşma ve soru sorma hakkı tanınması mümkün değildir²²⁶. Öte yandan online katılımcı sözlü beyanlarını e-posta yolu ile oy hakkı temsilcisine gönderme ve bu temsilcinin de bunu genel kurul toplantısında okuması bakımından ise hukuken bir sakınca bulunmamaktadır. Şu halde genel kurula online katılan pay sahipleri soru sorma ve konuşma haklarını oy hakkı temsilcileri vasıtası ile de kullanabilmektedirler.

²²³ İnternetin genel kurulda uygulanmasının üç görünümü vardır. Bunlardan birincisi, elektronik proxy oy, ikincisi uzaktan direkt oy kullanma, üçüncüsü ise genel kurulun elektronik ortamda yapılmasıdır. Ayrıntılı bilgi için bkz. **Boros, Elizabeth**, “Virtual Shareholder Meetings”, Duke Law & Technology Review, No. 8, 2004, s. 7.

²²⁴ **Kayıhan, Şaban**, “Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul ve İnternet”, BATİDER, C. 22, S. 1, Y. 2003, s. 82.

²²⁵ **Kayıhan**, s. 82.

²²⁶ **Kayıhan**, s. 84.

Sermaye piyasası hukukunda sürekli ve özel durumlarda kamuyu aydınlatma ilkesinin benimsenmesiyle halka açık anonim şirketler hakkında birçok konu halka duyurulmaktadır. SPK tarafından çıkarılan Seri: VIII, No: 54, Özel Durumların Kamuya Açıklanması Tebliği'nin²²⁷ 5. maddesine göre, şirketler yatırım kararlarını ve sermaye piyasası araçlarının değerini etkileyebilecek her türlü bilgiyi kamuya açıklanmak zorundadır. Kamuya açıklanan bu gibi durumlarda pay sahipleri bilgi talep ederse şirket bu talebi hakların sakınılarak kullanılması ilkesi gereği reddedebilecektir²²⁸.

YTTK genel kurul toplantısına ilişkin bilgilerin internet ortamında yayımlanmasına ilişkin olarak denetime tabi sermaye şirketlerine yükümlülükler getirmiştir (m. 1524). Ayrıca genel kurula ilişkin hazırlıkların, çağrılarının, ilânların ve pay sahiplerinin bilgi alma, soru sorma haklarının, bunlara verilecek cevapların ve oy verme dâhil tüm işlemlerin internet üzerinden gerçekleştirilmesine imkân tanımıştır (1527).

Kurumsal yönetim ilkeleri EK'inde²²⁹ “genel kurul toplantısında, gündemde yer alan konular tarafsız ve ayrıntılı bir şekilde, açık ve anlaşılabilir bir yöntemle aktarılır; pay sahiplerine eşit şartlar altında düşüncelerini açıklama ve soru sorma imkânı verilir ve sağlıklı bir tartışma ortamı yaratılır.”, “Toplantı başkanı genel kurul toplantısında pay sahiplerince sorulan her sorunun doğrudan genel kurul toplantısında cevaplandırılmış olmasını sağlar. Sorulan sorunun gündemle ilgili olmaması ve hemen cevap verilemeyecek kadar kapsamlı olması halinde ise, sorulan

²²⁷ Bu Tebliğ için bkz. RG: 06.02.2009, S. 27133.

²²⁸ Karasu, s. 95.

²²⁹ Kurumsal yönetim ilkeleri Seri: IV, No: 56 Tebliğ Ek'ine ulaşma için: <http://www.spk.gov.tr/displayfile.aspx?action=displayfile&pageid=66&fn=66.pdf&submenuheader=nu>ll, Erişim Tarihi: 12.01.2012.

soru en geç bir hafta içerisinde yazılı olarak cevaplanır.” ve “Yönetim kurulu üyeliği seçimlerinde adaylar toplantıda hazır bulunur. Adaylar hakkında pay sahiplerine bilgi verilir. Pay sahiplerine adaylara soru sorma hakkı tanınır.” denilmektedir.

Pay sahibinin bilgi alma hakkını kullanması sonucunda kendisine sağlanan menfaat ile şirket ve diğer pay sahiplerine dokunan zarar arasında büyük bir orantısızlık²³⁰ varsa bilgi talebi hakların sakınılarak kullanılması gereği reddedebilecektir. Hakların sakınılarak kullanılması ilkesi özellikle rekabet halinde olan bir pay sahibinin bilgi alma hakkını kullanması durumunda daha da önemli hale gelmektedir. Burada rakip pay sahibi, bilgi alma hakkını bir temsilci aracılığıyla kullanmak zorundadır²³¹. Bu temsilcinin herhangi bir kişi olmaması, sır saklama ve sadakat yükümlülüğü altında bulunan bir kişi olması gerekmektedir²³². Bu kişilerin de şirketten aldıkları bilgileri olduğu gibi pay sahibine vermemeleri, sadece sonuç şeklinde daha az ayrıntılı bir şekilde sunmaları gerekmektedir²³³. Bu şekilde rekabet halinde olan bir pay sahibinin şirkete zarar vermesi engellenmiş olacaktır.

Hakların sakınılarak kullanılması ilkesi şirket sırları açısından da önemlidir. Bu ilke gereği pay sahibi şirket sırlarını başkalarına aktaramaz. Bilgi verilmesi, sadece, istenilen bilgi verildiği takdirde şirket sırlarının açıklanacağı gerekçesi ile reddedilebilir (m. 437, f. 1). Kural olarak pay sahibinin şirket sırlarını öğrenmeye yetkisi yoktur. Herhangi bir şekilde şirket sırlarını öğrenmişse bunu sadakat yükümlülüğü gereği başkalarına aktaramaz²³⁴.

²³⁰ Limited şirketlerde bilgi vermeden kaçınmanın objektif unsurunu oluşturan bu konu hakkında ayrıntılı bilgi için bkz: **Bilge**, Limited Şirkette Bilgi Alma Hakkı, s. 445.

²³¹ **Karasu**, s. 96.

²³² **Karasu**, s. 96.

²³³ **Karasu**, s. 96.

²³⁴ **Karasu**, s. 96, **Ocak**, s. 738.

D. Objektif İmkânsızlık

Borçlar hukukuna göre borçludan kaynaklanmayan durumlardan dolayı borcun ifası mümkün değilse borç ortadan kalkar. Bilgi alma hakkı kapsamında talep edilen bilginin yerine getirilmesinde böyle bir imkânsızlık söz konusu olabilir. Örneğin; pay sahibinin incelemek istediği belgeler yangında yanmış olabilir. Bu durumda objektif fiili bir imkânsızlık söz konusudur.

İmkânsızlığın borçludan kaynaklanmayan durumlardan ortaya çıkması yeterlidir. İmkânsızlığın kaynağı hukuki bir sebep de olabilir. Örneğin; pay sahibine bilgi verilmesi yönetim kurulu üyelerinin hukuki ve cezai sorumluluğuna yol açıyorsa bilgi alma talebi reddedilebilir²³⁵. Bu, “hiç kimse kanunun bir hükmü ile kanunsuz bir davranışa zorlanamaz” şeklindeki genel ilkenin bir sonucudur²³⁶.

XI. BİLGİ ALMA HAKKININ KULLANILACAĞI YER VE ZAMAN

A. Genel Kurul

Bilgi alma ve inceleme hakkını düzenleyen YTTK m. 437’ye baktığımızda hakkın genel kuruldan önce ve genel kurulda kullanılması gerektiği yönünde bir çıkarım yapmak mümkündür²³⁷. ETTK’da bilgi alma hakkını düzenleyen m. 363’te hakkın nerede veya ne zaman kullanılacağı yönünde bir hüküm yoktu. Ancak ETTK m. 358’in, bilgi alma hakkının genel kurulda kullanılması gerektiği yönünde önemli

²³⁵ Pulaşlı, Şerh, s. 1356. Alman hukukunda yönetici kurulun bilgi vermektan kaçınma halleri içinde verilecek bilgi nedeniyle yönetici kurulun cezalandırılmasının söz konusu olduğu durumlar da sayılmıştır.

²³⁶ Karasu, s. 96-97.

²³⁷ Finansal tablolar, konsolide finansal tablolar, yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporu, denetleme raporları ve yönetim kurulunun kâr dağıtım önerisi, genel kurulun toplantısından en az on beş gün önce, şirketin merkez ve şubelerinde, pay sahiplerinin incelemesine hazır bulundurulur (TTK m. 437, f. 1).

bir dayanak teşkil ettiğini savunan genel bir görüş birliği vardı²³⁸. ETTK m. 358 denetçilere sır saklama yükümlülüğü getiren bir hükümdü. YTTK’da maddeye karşılık olarak yeniden düzenlenen hüküm daha geniş bir şekilde kaleme alınmıştır²³⁹. Gerçekten de bilgi alma ve inceleme hakkını düzenleyen TTK m. 437, f. 1 ile denetçilere sır saklama yükümlülüğünü düzenleyen m. 404 bağdaştırılabilir²⁴⁰. YTTK’da genel kurul toplantısına kimlerin katılacağını düzenleyen m. 407, f. 1 ve 2’ye baktığımızda pay sahiplerinin şirket işlerine ilişkin haklarını kanuni istisnalar saklı olmak şartıyla genel kurulda kullanması gerektiğini belirtmiştir. Murahhas üyelerle en az bir yönetim kurulu üyesinin genel kurul toplantısında hazır bulunmaları şarttır. Diğer yönetim kurulu üyeleri genel kurul toplantısına katılabilirler. Denetçi de genel kurulda hazır bulunur. Üyeler ve denetçiler görüş bildirebilirler. Yine yürürlükten kaldırılan Komiser Yönetmeliği²⁴¹ m. 20’de bilgi

²³⁸ **Kaya**, s. 280, **Öztek**, s. 314, **Aytaç**, Sır Saklama, s. 200, **Aytaç**, İbra, s. 74, **Poroy (Tekinalp/Çamoğlu)**, 2000, s. 381.

²³⁹ “**Denetçilerin sır saklamadan doğan sorumluluğu**

MADDE 404- (1) Denetçi, ve özel denetçi, bunların yardımcıları ve bağımsız denetleme kuruluşunun denetleme yapmasına yardımcı olan temsilcileri, denetimi dürüst ve tarafsız bir şekilde yapmak ve sır saklamakla yükümlüdürler. Faaliyetleri sırasında öğrendikleri, denetleme ile ilgili olan iş ve işletme sırlarını izinsiz olarak kullanamazlar. Kasten veya ihmal ile yükümlerini ihlal edenler şirkete ve zarar verdikleri takdirde bağlı şirketlere karşı sorumludurlar. Zarar veren kişi birden fazla ise sorumluluk müteselsildir.

(2) Birinci fıkrada öngörülen yükümlüğün yerine getirilmesinde ihmali bulunan kişiler hakkında, verdikleri zarar sebebiyle, her bir denetim için yüz bin Türk Lirasına, pay senetleri borsada işlem gören anonim şirketlerde ise üç yüz bin Türk Lirasına kadar tazminata hükmedilebilir. İhmalleriyle zarara sebebiyet veren kişilere ilişkin bu sınırlama denetime birden çok kişinin katılmış veya birden çok sorumluluk doğurucu eylemin gerçekleştirilmiş olması hâlinde uygulandığı gibi, katılanlardan bazılarının kasıtlı hareket etmiş olmaları durumunda da geçerlidir.

(3) Denetçinin bir bağımsız denetleme kuruluşu olması hâlinde sır saklama yükümü bu kurumun yönetim kurulunu ve üyelerini ve çalışanlarını da kapsar”.

(4) Bu hükümlerden doğan tazmin yükümü sözleşme ile ne kaldırılabilir ne de daraltılabilir.

(5) Denetçinin bu maddeden doğan sorumluluğuna ilişkin istemler rapor tarihinden başlayarak beş yılda zamanaşımına uğrar. Ancak, fiil suç oluşturup da Türk Ceza Kanununa göre süresi daha uzun dava zamanaşımına tabi bulunuyorsa, tazminat davasına da o zamanaşımı uygulanır.

(6) Ceza mevzuatının, suç ihbarına ilişkin hükümleri saklıdır”.

²⁴⁰ **Kaya**, s. 280, **Aytaç**, Sır Saklama, s. 199 vd., **Öztek**, s. 314.

²⁴¹ Sermaye Şirketlerinin Genel Kurul Toplantıları ve Bu Toplantılarda Bulunacak Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Komiserleri Hakkında Yönetmelik için bkz: RG: 07.08.1996, S. 22720. Bu Yönetmelik, Bakanlık Temsilcisi Yönetmeliği m. 48 uyarınca yürürlükten kaldırılmıştır.

alma hakkının genel kurulda kullanılması yönünde hüküm bulunmaktaydı²⁴². Anonim şirket pay sahiplerinin bilgi alma hakkını, esas itibariyle olağan ve olağanüstü genel kurullarda kullanması gerektiği, öğretide²⁴³ de kabul görmüştür.

Pay sahiplerinin genel kurulda bilgi alma hakkını kullanması için daha önceden talep etmiş olması gibi bir şart aranmaz²⁴⁴. Genel kuruldan önce yönetim kuruluna veya denetçilere gitmeden de bu hak kullanılabilir. Ayrıca daha önce yönetim kuruluna veya denetçilere gitmiş ancak bilgi alma talebi reddedilmiş bir pay sahibi de genel kurulda bilgi alma hakkını kullanabilir.

B. Genel Kurul Toplantısından Önce

Bilgi alma hakkının kural olarak genel kurul esnasında kullanılması gerekir²⁴⁵. Ancak tartışmalı olmakla beraber baskın görüş, bilgi alma talebinin genel kuruldan önceki on beş günlük süre içinde de kullanılabilirdir²⁴⁶. YTTK m. 437, f. 1'de de finansal tablolar, konsolide finansal tablolar, yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporu, denetleme raporları ve yönetim kurulunun kâr dağıtım önerisi, genel kurulun toplantısından en az on beş gün önce, şirketin merkez ve şubelerinde, pay sahiplerinin incelemesine hazır bulundurulması öngörülmüştür. Aynı hükmün devamında finansal tablolar ve konsolide tabloların bir yıl süre ile merkezde ve şubelerde pay sahiplerinin bilgi edinmelerine açık tutulacağı belirtilmiştir. Ayrıca her

²⁴² Özbek, s. 304, Kaya, s. 280.

²⁴³ Kaya, s. 281, Aytac, İbra, s. 74 vd., Özbek, s. 304.

²⁴⁴ Kaya, s. 281.

²⁴⁵ Kaya, s. 281.

²⁴⁶ Özbek, s. 306, Kaya, s. 281. ETTK'da m. 363'ten bilgi alma hakkının genel kuruldan önce veya sonra kullanılmasına engel oluşturacak bir ifade bulunmamaktaydı. Ayrıntılı bilgi için bkz: Kaya, s. 282.

pay sahibinin, gideri şirkete ait olmak üzere gelir tablosuyla bilançonun bir suretini isteyebileceği belirtilmiştir²⁴⁷.

Genel kurul toplantısından önce pay sahiplerinin yönetim kurulu ve denetçilere gidebilir. Yönetim kurulu ve denetçiler de pay sahiplerinin bu talebini karşılayabilir. Bu sayede yönetim kurulu ve denetçiler genel kurulda benzer konulardaki talepler için hazırlık yapmış olacak ve diğer pay sahiplerinin bilgi almalarına daha fazla katkı sağlayacaktır. Tek bir pay sahibinin genel kuruldan önce bilgi talep etmesi halinde yetkili organların genel kurulda cevap vermesi üzerine münferit bilgi alma hakkı genel bilgi alma hakkına dönüşmüş olur. Gerçekten de internet sitesinde bilgi alma talebini cevaplayan yönetim kurulu üyeleri için bilgi vermenin niteliği genel bilgi verme şeklindedir.

Denetçilerin tek bir pay sahibine bilgi vermesi ETTK m. 358’de yasaklanmıştı. Denetçiler genel kurul toplantısında kendilerine yöneltilen talepleri karşılayacaktır. ETTK m. 358’in YTTK’daki karşılığı olan m. 404 ve ETTK m. 363’ü karşılayan YTTK m. 437 birlikte değerlendirildiğinde bu sonuç ortaya çıkmaktadır.

Pay sahiplerinin bilgi alma talepleri genel kuruldan önce de karşılanabilir²⁴⁸. Böyle durumlarda da verilen bilgiler geçerlidir. Yönetim kurulu ve denetçiler için kanuni sınır, sır saklama ve şirket menfaatlerini ihlal etme halinde bilgi vermekten kaçınmaktır. Yönetim kurulu ve denetçiler bu yüzden genel kuruldan önce ve sonra da bilgi alma taleplerini karşılayabilecektir. YTTK m. 437, f. 2’de: “Pay sahibi genel kurulda, yönetim kurulundan, şirketin işleri; denetçilerden denetimin yapılma şekli

²⁴⁷ ETTK m. 362’yi karşılayan bu hüküm aslında pay sahibinin bir yıl içinde hem genel kuruldan önce hem de genel kurul toplantısı sonrasında bilgi alma hakkının kullanılabileceğini hüküm altına almıştır.

²⁴⁸ **Kaya**, s. 282-283, **Aytaç**, Sır Saklama, s. 202.

ve sonuçları hakkında bilgi isteyebilir. Bilgi verme yükümü, 200. madde çerçevesinde şirketin bağlı şirketlerini de kapsar. Verilecek bilgiler, hesap verme ve dürüstlük ilkeleri bakımından özenli ve gerçeğe uygun olmalıdır. Pay sahiplerinden herhangi birine bu sıfatı dolayısıyla genel kurul dışında bir konuda bilgi verilmişse, diğer bir pay sahibinin istemde bulunması üzerine, aynı bilgi, gündemle ilgili olmasa da aynı kapsam ve ayrıntıda verilir²⁴⁹. Bu halde istenilen bilgi verildiği takdirde şirket sırlarının açıklanacağı veya korunması gereken diğer şirket menfaatlerinin tehlikeye girebileceği gerekçesi ile reddedilemeyecektir.

Bilgi alma talepleri karşılanırken pay sahipleri arasında eşit işlem ilkesine uyulması gerekmektedir²⁵⁰. Tek bir paya sahip olan pay sahipleri ile diğer pay sahipleri arasında bilgi vermenin kapsamı ve yöntemi konusunda farklılık olmamalıdır.

C. TTK m. 437’de Belirtilen Süreler Dışında veya Genel Kurul Toplantısından Sonra

Bilgi alma hakkının on beş günlük emre amade bulundurma süresinden önce veya genel kurul kararından sonra yönetim kuruluna yöneltilip yöneltilmeyeceği ve bu talebin karşılanıp karşılanmayacağı konusu öğretilde tartışmalıdır²⁵¹. Diğer tüm katılma hakları gibi bilgi alma hakkı da genel kurulda kullanılacağı ve yönetim kurulu ve denetçinin esas itibarıyla talebi genel kurulda karşılayacağı için yönetim

²⁴⁹ Genel kurulda eşitliğe aykırı davranılması sonucu pay sahibinin hakkı esaslı bir şekilde ihlal edilmiş olabilir. Şirket kendi menfaatine davranmış, bir pay sahibine verdiği bilgiyi hiçbir geçerli gerekçe göstermeden başka bir pay sahibine vermekten kaçınmış olabilir. Bu halde bilgi alma hakkı zaten YTTK m. 437 gereği ihlal edilmiştir. Bu durumda hakların en az zarar verecek şekilde kullanılmasına aykırılık oluşturacak ve genel kurul kararının YTTK m. 445 (ETTK m. 381) gereği iptali istenebilecektir. Ayrıntılı bilgi için bkz: **Tekinalp, Ünal**, “*Hakların En Az Zarar Verecek Şekilde Kullanılması İlkesi II*”, İkt. Mal., C. 26, S. 2, İstanbul 1979, (Hakların Kullanılması II), s. 205-206.

²⁵⁰ **Kaya**, s. 283. OECD kurumsal yönetim ilkelerinde de aynı tipten pay sahiplerine eşit muamele yapılması gerektiği belirtilmektedir. Ayrıntılı bilgi için bkz: **Gürbüz/ Ergincan**, s. 114.

²⁵¹ Genel kanaat yönetim kurulu, genel kurul dışında bilgi vermeye yetkili fakat zorunlu değildir. Ayrıntılı bilgi için bkz: **Kaya**, s. 286, **Aytaç**, İbra, s. 75, **Bahtiyar**, s. 172.

kurulu ve denetçinin böyle bir yükümünden bahsedilmez²⁵². Ancak bu kural pay sahiplerinin bilgi alma talebini, bu süreler içinde yönetim kuruluna ve denetçi/lere ulaştırmasına engel oluşturmaz²⁵³.

Bilgi alma hakkı hukuken bağımsız bir haktır. Bilgi alma talebi gündeme sınırlı değildir. Bu yüzden pay sahipleri bireysel hakkını dilediği zaman gündeme getirebilir²⁵⁴. Genel kurul dışında bir pay sahibinin bilgi talebini karşılayan şirketin, diğer pay sahiplerinin de bu yöndeki taleplerini dikkate alması gerekir (YTTK m. 437, f. 2).

D. Bilgi Alma Hakkının Kullanılması ve Gündeme Bağlılık

Bilgi alma ve şirket defter ve muhabetatının incelenmesi talebi gündeme bağlılık ilkesinin istisnasını oluşturur²⁵⁵. Olağan genel kurul gündeminde bilgi alma talebi en geniş anlamda ve doğal olarak yer almaktadır (ETTK m. 369, YTTK m. 423, f. 3). ETTK m. 369, şirketin bilanço ve kâr zarar hesabı ile kazancın dağıtılması hakkındaki tekliflerin onaylanması veya kabulü veya reddedilmesi ile ilgilidir. YTTK m. 423, f. 3 yönetim kurulu üyelerinin görevden alınmaları ve yenilerinin seçimi yılsonu finansal tablolarının müzakeresi maddesiyle ilgili sayılacağını belirtmektedir. Genel kurulun pay sahiplerinin şirket defter ve ilgili belgelerini inceleme yönündeki taleplerini gündeme bağlılık gerekçesi ile reddeden bir kararı, YTTK m. 447, f. 1-b anlamında batıl olacaktır²⁵⁶.

²⁵² **Kaya**, s. 283-284.

²⁵³ **Bahtiyar**, s. 173-174. Yazar, genel kurul dışında yönetim kurulundan bilgi talep edilmesi halinde yönetim kurulunun kanuni zorunluluğunun olmadığını belirtmektedir. Ancak konunun ciddi nitelikte olduğu durumlarda durumun denetçilere bildirilip inceleme yaptırılmasının sağlanması gerektiğini dile getirmiştir.

²⁵⁴ **Kaya**, s. 284.

²⁵⁵ **Kaya**, s. 284.

²⁵⁶ **MADDE 447- (1) Genel kurulun, özellikle;**

a) Pay sahibinin, genel kurula katılma, asgari oy, dava ve kanundan kaynaklanan vazgeçilemez nitelikteki haklarını sınırlandıran veya ortadan kaldıran,

XII. BİLGİ ALMA TALEBİNİN REDDİ HALİNDE BAŞVURULACAK YOLLAR

A. Mahkeme Yoluyla Bilgi Elde Etme

ETTK’da bilgi alma talebi karşılanmayan pay sahibinin mahkemeye başvurma hakkı ile ilgili hüküm bulunmamaktaydı. Bu şekilde pay sahibinin bilgi alma hakkını haksız olarak kullanmasına engel olmanın bir müeyyidesi söz konusu değildi. Pay sahibinin dava yoluyla bilgi verme borçlusu durumundaki şirketi bilgi teminine veya bilgi vermeye aracılık etmeye²⁵⁷ zorlayacak özel bir düzenleme yoktu.

Aktif yönüyle bilgi alma hakkının tamamen müeyyidesiz bırakılması, yönetimin keyfi hareket etmesine ve çoğu zaman kâğıt üzerinde göstermelik bir hak olarak görünmesine sebep olmaktaydı²⁵⁸. Ancak ETTK m. 363’te pay sahiplerinin bilgi alma hakkının, esas sözleşme ve şirket organları kararı ile sınırlandırılmayacağı ve kaldırılamayacağı hükmüne dayanılarak, pay sahiplerinin mahkemeye başvurma hakkına engel durum olmadığı savunuluyordu²⁵⁹. Bu konuda özel düzenleme olmadığı için bazı yazarlar²⁶⁰ genel kanun yollarına başvurulması gerektiğini ifade etmekteydi. Gerçekten de bilgi alma hakkının aktif yönü ihlal edilerek alınmış bir bilanço tasdiki kararı aleyhine pay sahipleri iptal davası açabilecekti²⁶¹. Salt bilgi alma hakkı ihlali için açılmış bir dava değil de, genel kurul kararı için açılmış bir davada mahkeme genel kurul kararının iptaline karar verecek

b) Pay sahibinin bilgi alma, inceleme ve denetleme haklarını, kanunen izin verilen ölçü dışında sınırlandıran,

c) Anonim şirketin temel yapısını bozan veya sermayenin korunması hükümlerine aykırı olan, kararları batıldır.

²⁵⁷ **Bilge**, Limited Şirkette Bilgi Alma, s. 447.

²⁵⁸ **Ocak**, s. 739.

²⁵⁹ **Ocak**, s. 739.

²⁶⁰ **Öztek**, s. 315, **Tekinalp**, Finansal Bilgi, s. 20, **Kabaalioğlu**, s. 25, **Ocak**, s. 739.

²⁶¹ **Ocak**, s. 739, **Öztek**, s. 315, **Aytaç**, İbra, s. 77, **Aytaç**, Sır Saklama, s. 202.

olsa bile bilgi alma talebinin yerine getirilmesine karar veremeyecekti²⁶². Bu dava sonucunda ayrıca açılacak bir eda davası ile bilgi istenecekti²⁶³. Çünkü HMK hükümlerine göre mahkemeler taleple bağlıdır²⁶⁴. Kişinin hukuki nitelendirmesi önemli değildir. Hâkim kanun hükümlerini uygulamak mecburiyetindedir.

YTTK m. 437, f. 5'te yargı denetimi getirilmiştir. Bilgi alma veya inceleme istemleri cevapsız bırakılan, haksız olarak reddedilen, ertelenen ve bu fıkra anlamında bilgi alamayan pay sahibi, reddi izleyen on gün içinde, diğer hâllerde de makul bir süre sonra şirketin merkezinin bulunduğu asliye ticaret mahkemesine başvurabilir.

YTTK'da bilgi alma hakkının açık bir şekilde ve özel bir hükümle mahkeme yoluyla koruma altına alınması aktif yönüyle bilgi alma hakkını işlevsel hale getirmiştir²⁶⁵. Başvurunun basit yargılama usulüne göre incelenmesi, davanın amaca uygun ve yararlı bir şekilde bitirilmesi açısından önemlidir.

Bilgi alma veya inceleme istemleri cevapsız bırakılan, haksız olarak reddedilen, ertelenen ve haklı gerekçe olmadığı halde bilgi alamayan pay sahibi, reddi izleyen on gün içinde mahkemeye başvurabilecektir. Bu sürenin dava açmak için kısa bir süre olduğu açıktır. Ancak, davanın kısa sürede açılması diğer pay sahipliği hakları açısından faydalı olacaktır²⁶⁶. Bilgi alma hakkı diğer pay sahipliği haklarını koruyucu ve onları aktif kullanmaya yararlı olduğu için, sürenin kısa olması

²⁶² **Ocak**, s. 739, **Öztek**, s. 315, **Poroy/Tekinalp/ Çamoğlu**, 2000, s. 515.

²⁶³ Pay sahibinin bilgi alma hakkı bireysel ve vazgeçilmez hak olduğu için pay sahiplerinin bir eda davası açma hakları olduğu yönünde ayrıntılı bilgi için bkz: **Turanboy**, Hissedarların Korunması, s. 55.

²⁶⁴ **Kuru, Baki/ Arslan, Ramazan / Yılmaz, Ejder**, Medeni Usul Hukuku Ders Kitabı, 6100 Sayılı HMK'na Göre Yeniden Yazılmış 22. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 2011, s. 314.

²⁶⁵ **Karasu**, s. 97.

²⁶⁶ **Kaya**, s. 328.

avantaj olarak düşünülebilir. Ancak genel kurul dışında da bilgi alma hakkı söz konusu olduğu için sürenin genel hükümlerdeki gibi en az bir yıl olması gerektiği kanaatini taşımaktayız. Ayrıca fıkra da geçen “diğer hâllerde de makul bir süre sonra” ifadesi açık değildir. Diğer hallerden kasıt nedir? Yine “makul süre sonra”dan ne anlaşılmalıdır? Kanaatimizce Kanun Koyucu burada bilinçli bir boşluk bırakmıştır. Diğer haller deyip yelpazeyi geniş tutmuştur. Makul süreler açısından da, özel hukuktaki²⁶⁷ ilişkilere uygulanacak yargılama usulüne göre dava açma sürelerinin kast edildiği kanaatindeyiz.

Pay sahibinin²⁶⁸ mahkemeye başvurması için öncelikle normal yollarla şirkete başvurmuş olması gerekmektedir²⁶⁹. Şirketin madde hükmünde belirtilen sebepler veya diğer sebeplerle bilgi alma talebini karşılamaması durumunda mahkemeye gidilecektir. Dava sonucunda verilecek karar nihai bir karardır. Bu karar bilgi alma hakkının reddine veya bilgi alma talebinin karşılanmasına yöneliktir²⁷⁰. Mahkeme kararı, bilginin genel kurul dışında verilmesi talimatını ve bunun şeklini de içerebilir (m. 437, f. 5). Şirket mahkeme kararına rağmen hala bilgi vermeye yanaşmıyorsa icra yoluyla şirketin zorlanması yoluna gidilecektir²⁷¹.

Sonuç olarak bilgi alma ve inceleme hakları pay sahibine tanınan dava hakkı ile güçlendirilmiştir. Pay sahibi sadece açık bir red halinde değil, taleplerinin cevapsız bırakılması veya cevabın ertelenmesi durumunda da hem bilgi alma hem de

²⁶⁷ **Bilge**, Limited Şirkette Bilgi Alma, s. 447. **Bilge**'ye göre limited şirketlerde herhangi bir süre öngörülmediği için TBK m. 126, f. 4 hükmüne gitmek gerekmektedir. Bu maddede zamanaşımı süresi beş yıldır. Eğer hakkın kötüye kullanılması söz konusu ise bu beş yıllık süre uygulanmayacaktır.

²⁶⁸ Bilgi alma talebiyle mahkemeye başvurulması için pay sahibi sıfatı devam etmesi gerekmektedir. Bir başka deyişle dilekçenin verildiği tarihte pay sahibi sıfatına sahip olmak gerekmektedir. Ayrıntılı bilgi için bkz: **Baştuğ/ Göksoy**, s. 73.

²⁶⁹ **Bilge**, Limited Şirkette Bilgi Alma, s. 447.

²⁷⁰ **Bilge**, Limited Şirkette Bilgi Alma, s. 447.

²⁷¹ **Baştuğ/ Göksoy**, s. 75.

inceleme hakkını bir mahkeme kararı ile başarıya ulaştırabilir. Talebin cevapsız bırakılması yetersiz, hesap verme ilkesine uymayan cevapları da kapsar. YTTK'da ayrıca mahkeme kararının hızla verilmesini sağlamaya ve temyizi de kısa sürede sonuçlandırmaya yönelik hükümler de yer almaktadır²⁷².

B. Özel Denetim İsteme

Her pay sahibi, pay sahipliği haklarının kullanılabilmesi için gerekli olduğu takdirde ve bilgi alma veya inceleme hakkı daha önce kullanılmışsa, belirli olayların özel bir denetimle açıklığa kavuşturulmasını, gündemde yer almasa bile genel kuruldan isteyebilir (m. 438, f. 1). Özel denetçi istenmesi anonim şirket pay sahiplerinin bireysel hakkıdır²⁷³. Her pay sahibi şartları varsa denetçi atanmasını isteyebilecektir. Şunu da belirtmek gerekir ki yönetim kurulu ve denetçiler de özel denetim yapılmasını isteyebilir²⁷⁴. Denetçilerin de özel denetim yapılması talebi ETTK döneminde mümkündür. Ancak YTTK hükümleri açısından denetçiler şirket organı değildir. Şirketin denetimi bağımsız denetçiler tarafından yapılmaktadır.

Genel kurulun özel denetçi tayini kararını alması için genel kurulda bu yönde bir talep olmalıdır²⁷⁵. Bu talebi her bir pay sahibi münhasır olarak yapabilir. ETTK'da azınlığın bu yönde talebi aranmaktaydı. YTTK ile payın oranı, sahip

²⁷² Ayrıntılı bilgi için bkz: YTTK m. 437, f. 5'in gerekçesi.

²⁷³ Anonim şirket pay sahiplerine münhasır olarak tanınmış bu hakkın diğer ticaret şirketlerinde pay sahiplerine tanınmadığı yönünde bkz: **Paslı, Ali**, "Anonim Ortaklıkta Özel Denetçi Tayini", Bilgi Toplumunda Hukuk Ünal Tekinalp'e Armağan, C.1, İstanbul 2003, (Özel Denetçi), s. 616 vd. Özel denetim isteme hakkı intifa hakkı, tahvil sahiplerine veya alacaklılara tanınmadığı yönünde bkz: **Atlas, Soner**, "Yeni TTK'ya Göre Anonim Şirket Pay Sahiplerinin Özel Denetim İsteme Hakkı ve Özel Denetçi", Terazi Aylık Hukuk Dergisi, S. 69, Yıl: 7, Seçkin Yayıncılık AŞ, (Mayıs 2012), (Özel Denetçi), s. 48.

²⁷⁴ **Moroğlu, Erdoğan**, "Anonim Ortaklıkta Özel Denetçi", Makaleler I, 3. Bası, İstanbul 2006 (Özel Denetçi) s. 346.

²⁷⁵ **Paslı**, Özel Denetçi, s. 617.

olunma süresi bu hakkın kullanımını etkilememektedir²⁷⁶. YTTK'da azınlığın da bu yönde talebi olabilir. Azınlığın talepte bulunması durumunda da kanun maddesindeki şartlar dışında herhangi bir şartın bulunmasına gerek yoktur²⁷⁷. Ancak bunun tersini savunan yazarlar²⁷⁸ da mevcuttur. Pay sahibinin talebi genel kurulda karşılanması halinde sorun ortaya çıkmamaktadır²⁷⁹. Genel kurul talebi reddetmiş ise sermayenin en az onda birine/ halka açık şirketlerde yirmi de birine sahip olan veya paylarının itibari değeri toplamı en az bir milyon Türk Lirası olan pay sahibi de üç ay içinde şirket merkezinin bulunduğu yer asliye ticaret mahkemesinden özel denetçi atamasını isteyebilir. Ayrıca dilekçe sahibinin kurucuların veya şirket organlarının, Kanunu veya esas sözleşmeyi ihlal ederek, şirketi veya pay sahiplerini zarara uğrattıklarını, ikna edici bir şekilde ortaya koymaları gerekmektedir.

Özel denetim isteme hakkı gündemde olmayan bir konuda da talep edilebilir. Ancak özel denetçi istenmesi için daha önce bilgi alma hakkının kullanılmış olması gerekir²⁸⁰. Bunun yanında özel denetçi atanmasını isteyen pay sahiplerinin, istedikleri bilginin pay sahipliği haklarını kullanmada gerekli olduğunu ispatlamaları gerekir. YTTK gerekçesinde²⁸¹ gerekli olma şartının, ön şartın dışındaki maddi şartlar içinde olduğu belirtilmiştir. *Talebin kötüye kullanılması ve*

²⁷⁶ **Yavuz, Mustafa**, “Yeni Türk Ticaret Kanununa Göre Anonim Şirket Pay Sahiplerinin Özel Denetim İsteme Hakkı”, Mali Çözüm Dergisi, Mayıs Haziran 2012, s. 104.

²⁷⁷ **Paslı**, Özel Denetçi, s. 618.

²⁷⁸ **Moroğlu**, Özel Denetçi, s. 345, **Özkan, Ömer**, “Türk ve İsviçre Anonim Ortaklıklar Hukukunda Özel Denetçi Atanması”, BATİDER, C. 20, S. 2, Y. 1999, s. 32.

²⁷⁹ Genel kurul istemi onaylarsa, şirket veya her bir pay sahibi otuz gün içinde, şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesinden bir özel denetçi atanmasını isteyebilir (m. 438, f. 2). Genel kurul bu kararı nitelikli bir çoğunluk aramadan verecektir. Hatta paya tanınan imtiyazlar bu oylamada geçerli olmayacaktır. Ayrıntılı bilgi için bkz: **Narbay, Şafak**, “TTK Tasarısına Göre Anonim Ortaklıkta Özel Denetim Yapılması Şartları ve Özel Denetçinin Atanması Usulü”, Prof. Dr. Hüseyin Ülgen’e Armağan, C. 1, İstanbul 2007, s. 308.

²⁸⁰ Özel denetim isteme hakkının ferî bir hak olduğunu söyleyebiliriz. Ayrıntılı bilgi için bkz: **Bay, Emir**, “Anonim Ortaklıklarda Özel Denetim İsteme Koşullarının 6762 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Açısından Karşılaştırılması”, Terazi Aylık Hukuk Dergisi, S. 69, Yıl: 7, Seçkin Yayıncılık AŞ, (Mayıs 2012), s. 23.

²⁸¹ YTTK m. 438'in gerekçesi.

şirkete zarar vermesi tehlikesinin azaltılması amacıyla, pay sahibinin bu öneriyi yapabilmesi bir ön şarta ve bazı maddî şartların varlığına bağlanmıştır. Maddî şartlar bir anlamda gereklilik şartlarıdır. Ön şart, özel denetim istenen konuda, bilgi alma veya inceleme hakkının kullanılmış olmasıdır. Bu şartın gerçekleştiği genel kurul tutanağıyla ispatlanır (m. 422). Ön şart özel denetimi bilgi alma hakkına bağlamakla, iki kurumun birlikte yorumunu gerekli duruma getirmektedir. Ön şart, bilgi vermenin baştan savarcasına yapılmasını da önlemek amacına yöneliktir. İlk maddi şart, özel denetimin pay sahipliği haklarının, özellikle oy hakkının kullanımı yönünden gerekli olmasıdır. Başka bir deyişle, pay sahibinin bu öneriyi yapabilmesi için, oyunu kullanabilmesi yönünden bilgi alması gerekli olmalıdır. Bu bağlantı ile şirket dışı menfaat sağlamak, bir kararı önlemek veya taktik bir üstünlük elde etmek amacıyla talepte bulunarak özel denetim kurumunun kötüye kullanılmasının önlenmesi amaçlanmıştır. İkinci şart, özel denetimin konusunu belirli olayların oluşturmasıdır. "Belirli" ile belli türde, nitelikte ve önemde olay kastedilmemiştir. "Belirli", olay bağlamında tanımlanabilen, içeriği ve sınırları belirli olan, genel nitelik taşımayan anlamına gelir. Belirli konu şirketin herhangi bir işi, işlemi, kararı, finansal durumu, finansman ihtiyacı, hakim şirketin (işletmenin) kararları veya şirkete verdiği kayıplar olabilir²⁸².

Mahkeme istemi yerinde görürse, istem çerçevesinde inceleme konusunu belirleyerek bir veya birden fazla bağımsız uzmanı görevlendirir (m. 440, f. 2). Özel denetim, amaca yararlı bir süre içinde ve şirket işleri gereksiz yere aksatılmaksızın yapılmalıdır (m. 441, f. 1). Yönetim kurulu, şirketin defterlerinin, yazışmaları dâhil yazılarının, kasa, kıymetli evrak ve mallar başta olmak üzere, varlıklarının

²⁸² YTTK m. 438'in gerekçesi, **Altas**, Özel Denetçi, s. 48.

incelenmesine izin verir (m. 441, f. 2). Kurucular, organlar, vekiller, çalışanlar, kayımlar ve tasfiye memurları önemli olgular konusunda özel denetçiye bilgi vermekle yükümlüdür. Uyuşmazlık hâlinde kararı mahkeme verir. Mahkemenin kararı kesindir (m. 441, f. 3).

Özel denetçi, incelemenin sonucu hakkında, şirketin sırlarını da koruyarak, mahkemeye ayrıntılı bir rapor verir (m. 442, f. 1). Mahkeme, raporu şirkete tebliğ eder ve şirketin, raporun açıklanmasının şirket sırlarını veya şirketin korunmaya değer diğer menfaatlerini zarara uğratıp uğratmayacağına ve bu sebeple istem sahiplerine sunulmamasına ilişkin istemi hakkında karar verir (m. 442, f. 2). Mahkeme, şirket ve istem sahiplerine, açıklanan rapor hakkında, değerlendirmeleri bildirmek ve ek soru sormak imkânını tanır (m. 442, f. 3). Yönetim kurulu, raporu ve buna ilişkin değerlendirmeleri, ilk genel kurula sunar (m. 443, f. 1). Her pay sahibi, genel kurul toplantısını izleyen bir yıllık süre içinde şirketten raporun ve yönetim kurulunun görüşünün bir suretinin verilmesini isteyebilir (m. 443, f. 2).

Mahkeme, özel denetçi atanmasını kabul etmişse, şirketçe ödenmesi gereken avansı ve giderleri belirtir. Özel hal ve şartların haklı göstermesi hâlinde giderler kısmen veya tamamen istem sahiplerine yükletilebilir (m. 444, f. 1). Genel kurul özel denetçinin atanmasına karar vermişse giderler şirkete ait olur (m. 444, f. 2).

C. Genel Kurul Kararının İptali ve Butlanı Yoluna Gitme

Bilgi alma ve inceleme hakkı, esas sözleşmeyle ve şirket organlarından birinin kararıyla kaldırılamaz ve sınırlandırılmaz (m. 437, f. 6). Bilgi verilmesi, sadece, istenilen bilgi verildiği takdirde şirket sırlarının açıklanacağı veya korunması gereken diğer şirket menfaatlerinin tehlikeye girebileceği gerekçesi ile reddedilebilir.

Ancak bu sınır gözetilmeden genel kurul tarafından bilgi alma ve inceleme hakkı sınırlandırılıyorsa veya kullanılmıyorsa genel kurul kararı batıl olacaktır²⁸³.

Bilgi alma hakkını sınırlandırmamasına karşın ihlal ederek alınan genel kurul kararları iptal edilebilir²⁸⁴. Örneğin; gündemde yer alan bir konu hakkında pay sahibine hiç bilgi verilmeden yapılan oylama sonucunda alınan bir karar iptale tabidir. Ancak bu şekilde alınan her karar iptal edilemeyecektir. Talep edilen ve karşılanmayan bilginin pay sahibinin haklarını kullanmasında etkin rol oynadığını ispatlaması gerekmektedir²⁸⁵.

Pay sahipleri denetimin şekli ve sonuçları hakkında da bilgi talep edebilirler. Denetçilerin genel kurulda pay sahiplerinin bu yönde bir talebi söz konusu ise bilgi verme yükümlülüğüne uygun davranmaları gerekir. Denetçilerin vereceği bilgi özenli, gerçeğe uygun ve hesap verme ilkelerine uygun olmalıdır. Buna aykırı davranılması halinde denetçinin sorumluluğuna gitmenin yanı sıra bilginin pay sahibinin haklarını kullanmasında etkin rol oynadığı hallerde pay sahiplerinin genel kurul kararına karşı dava yolu da açıktır. Örneğin; ibra kararından önce bilanço görüşülmektedir. Pay sahibi bilançodaki bir kalem masrafın vergilendirilmesini anlamamış ve sorusunu yöneltmiş ancak denetçi bu soruya kayıtsız kalmıştır.

Yine m. 397, f. 4 gereği denetime tabi şirketlerin internet sitesi ile ilgili yükümlülükler uymaması ilgili kararların iptal edilmesinin sebebinin oluşturur. Şunu önemle belirtmek gerekir ki genel kurulun aldığı bütün kararların değil ilgili kararın iptali söz konusudur.

²⁸³ **Kaya**, s. 74, **Korkut, Ömer**, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Anonim Şirketlerde Genel Kurul Kararının Butlanı, Karahan Kitapevi, Nisan 2012, s. 116.

²⁸⁴ **Korkut**, s. 116.

²⁸⁵ **Korkut**, s. 116.

İKİNCİ BÖLÜM

ELEKTRONİK GENEL KURUL KAVRAMI, YARARLARI VE SAKINCALARI

I. KLASİK ANLAMDA GENEL KURUL

A. Genel Olarak

Anonim şirketlerde genel kurul, pay sahiplerinin veya temsilcilerinin usulüne uygun çağrı üzerine belirli bir gündemi görüşmek ve karara bağlamak için bir araya gelmesinden oluşan şirketin karar ve irade organıdır²⁸⁶. Genel kurulun ayrı bir tüzel kişiliği yoktur. Tüzel kişilik şirkete ait olup hak ve borçlar da şirkete aittir²⁸⁷.

Her pay sahibi aslen veya temsilci aracılığıyla genel kurula katılabilir²⁸⁸. Oydan yoksun paya sahip olanlar dışında her pay sahibi gündeme ilişkin konularda oylamaya katılabilir. Genel kurul, pay sahibinin oy kullanma, soru sorma, açıklama isteme ve görüş bildirme gibi yönetsel haklarını kullandığı yerdir. Pay sahipleri oy haklarını ancak genel kurul toplantısında kullanabilir²⁸⁹.

Anonim şirketin bir organı olarak baktığımızda genel kurul, dış ilişkide değil de iç ilişkide karar alma ve irade açıklama organıdır²⁹⁰. Genel kurulun istisnaen

²⁸⁶ **Pulaşlı**, Şirketler 2012, s. 448. **Özer**, Genel Kurul, s. 7.

²⁸⁷ Ticaret şirketleri tüzel kişiliği haizdir (YTTK m. 125).

²⁸⁸ **Pulaşlı**, Şirketler 2012, s. 449.

²⁸⁹ **Özer**, Genel Kurul, s. 8. Elektronik ortamda yapılan genel kurulun hukuki niteliği itibariyle klasik genel kurulun doğurduğu bütün sonuçları doğurduğu için elektronik ortamda katılan pay sahiplerinin kullandığı oyların hukuki niteliği de klasik genel kurulda kullanılan oylarla aynı hukuki sonucu doğurur.

²⁹⁰ **Özer**, Genel Kurul, s. 8, **Pulaşlı**, Şirketler 2012, s. 448, Yazara göre, genel kurul, birçok yetkisi devredilemez nitelikte olan saf bir iç organ niteliğindedir. Yazar genel kurulun üst organ olduğu yönündeki iddiaları yersiz bulmaktadır. Genel kurulun her ne kadar yönetim kurulunu -ETTK'da denetim kurulunu da- seçiyor olması iç ilişkidir. Anonim şirketin karar alma organı olarak genel kurul ve temsil organı olarak yönetim kurulu olmak üzere iki organı mevcuttur. Ayrıntılı bilgi için bkz: **Pulaşlı**, Şirketler 2012, s. 447, 448, 449.

dahi olsa dış ilişkide etkili olduğu söylenemez. Çünkü şirketin temsil ve yürütme organı yönetim kuruludur. Bu açıdan bakıldığında genel kurul kararları nedeniyle ortaya çıkan sorumluluk, kararları uygulayan organ ve organların üyelerine aittir²⁹¹. Genel kurul kararları hukuki sonuç doğuran bir irade beyanı olması nedeniyle bir hukuki işlem niteliğindedir²⁹².

Genel kurul devamlı çalışmaz²⁹³. En az yılda bir defa, hesap yılını izleyen üç ay içinde olağan ve gerektiğinde her zaman olağanüstü toplanır (m. 409).

Genel kurul kararları Kanuna ve şirket esas sözleşmesine uygun olmalıdır²⁹⁴. Aksi halde bunların iptali için mahkemeye başvurulabilir. Ayrıca belirtmek gerekir ki, Kanuna aykırı kararların iptaline gitmeye gerek yoktur. Bunların geçersizliğinin tespiti yeterlidir²⁹⁵.

Genel kurul şirketin bir organıdır. Yönetim kurulu üyelerinin seçimi, bunların azli, ibrası ve pay sahipleri ile ilgili bağlayıcı kararların genel kurul tarafından alınması, genel kurulu üst organmış gibi kabul etmemize neden olmaktadır²⁹⁶. Ancak şunu da belirtmek gerekir ki genel kurulun kendine özgü devredilemez yetkileri olduğu gibi yönetim kurulunun da kendine özgü ve devredilemez yetkileri vardır²⁹⁷. Bu iki organ birbirinden bağımsız çalışmaktadır. Yönetim kurulu, genel kurulda alınan kararların icrası ile yetkili olmasına rağmen, genel kuruldan emir alan bir organ değildir. Böyle bir şey de fiziken mümkün değildir. Çünkü genel kurul yılda bir veya birkaç kez toplanmasına rağmen yönetim kurulu daima görevinin başındadır. Şirketin yönetimi açısından bakıldığında karar

²⁹¹ **Özer**, Genel Kurul, s. 8.

²⁹² **Pulaşlı**, Şirketler 2012, s. 448.

²⁹³ **Pulaşlı**, Şirketler 2012, s. 450.

²⁹⁴ **Pulaşlı**, Şirketler 2012, s. 450.

²⁹⁵ **Moroğlu, Erdoğan**, Türk Ticaret Kanunu'na Göre Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü, Beta Yayın AŞ, İstanbul 2001, (Hükümsüzlük), s. 136.

²⁹⁶ **Özer**, Genel Kurul, s. 9, dp. 38.

²⁹⁷ **Pulaşlı**, Şirketler 2012, s. 448.

organı olmasına rağmen genel kurul, çalışma disiplini açısından yönetim kurulundan sonra gelmektedir. Bu da yönetim kurulunu şirketin hâkim organı haline getirmektedir. Dolayısıyla genel kurulun üst organ olduğunu söylemek pek doğru değildir²⁹⁸.

Genel kurul, şirketin yapısı, devamı ve faaliyet konusu gibi temel konularda karar alan bir organ niteliğindedir. Genel kurulun yetkileri şirket esas sözleşmesi ile genişletilebileceği gibi daraltılabilir.

B. Genel Kurul Türleri

Anonim şirketlerde yapılaş zamanına göre olağan ve olağanüstü olmak üzere başlıca iki tür genel kurul söz konusudur (YTTK m. 409, Bakanlık Temsilcisi Yönetmeliği m. 5). Olağan genel kurul her faaliyet dönemi sonundan itibaren üç ay içinde yapılır²⁹⁹. Gerektiği takdirde genel kurul olağanüstü toplantıya çağrılır (YTTK m. 409, f. 2). Bu toplantılarda, organların seçimine, finansal tablolara, yönetim kurulunun yıllık raporuna, kârın kullanım şekline, dağıtılacak kâr ve kazanç paylarının oranlarının belirlenmesine, yönetim kurulu üyelerinin ibraları ile faaliyet dönemini ilgilendiren ve gerekli görülen diğer konulara ilişkin müzakere yapılır, karar alınır. Ayrıca YTTK m. 434, f. 3 ve Bakanlık Temsilcisi Yönetmeliği m. 5'te imtiyazlı pay sahipleri özel kurulundan bahsetmektedir. İmtiyazlı pay sahipleri özel kurulu, imtiyazlı payların bulunduğu şirketlerde, genel kurulun imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını sınırlayacak tarzda esas sözleşmeyi değiştirmeye karar vermesi halinde, esas sözleşme değişikliği kararını onaylamak için sadece imtiyazlı pay sahiplerinin katılımıyla yapılan toplantılardır. İmtiyazlı pay sahiplerinin

²⁹⁸ Özer, Genel Kurul, s. 10, dp. 39.

²⁹⁹ Bu süre Alman hukukunda hesap yılı kapanışından itibaren sekiz ay, İsviçre hukukunda ise altı aydır. Ayrıntılı bilgi için bkz: **Pulaşlı**, Şirketler 2012, s. 455, dp. 20 (aynen aktarılmıştır).

haklarını ihlal edecek nitelikteki esas sözleşme değişikliğinin görüşüleceği genel kurul toplantısında, imtiyazlı payları temsil eden sermayenin en az yüzde altmışına sahip olan imtiyazlı pay sahiplerinin veya temsilcilerinin toplantıda hazır bulunmaları ve bunların çoğunluğunun genel kurulda esas sözleşme değişikliğine olumlu oy vermeleri halinde, ayrıca özel kurul toplantısı yapılmayacaktır (Bakanlık Temsilcisi Yönetmeliği m. 5).

YTTK ile genel kurul türlerine iki yeni tür eklenmiştir. Bunlar tek pay sahipli anonim şirketlerde genel kurul ve elektronik katılımlı (online) genel kuruldur.

Tek pay sahipli anonim şirketlerde anonim şirketin sermayesi paylara bölünmüştür ve payların itibari değeri mevcuttur³⁰⁰. Paylar nama ve hamiline yazılı olabilir. Paylar anonim şirkete karşı bölünmez. Bunlar göz önüne alındığında tek kişilik anonim şirkette pay sahibi olan kişinin tek başına genel kurulu meydana getirdiği söylenmektedir³⁰¹. YTTK m. 408'e göre tek pay sahipli anonim şirketlerde bu pay sahibi genel kurulun tüm yetkilerine sahiptir. Tek pay sahibinin genel kurul sıfatıyla alacağı kararların geçerlilik kazanabilmeleri için yazılı olmaları şarttır.

YTTK m. 1527'de anonim şirketlerde genel kurullara elektronik ortamda katılma, öneride bulunma³⁰², görüş açıklama ve oy verme, fizikî katılmanın ve oy vermenin bütün hukuki sonuçlarını doğuracağı belirtilmiştir. YTTK'da elektronik genel kurulu düzenleyen hükümler APOK'a göre daha kapsamlıdır. APOK'a mevcut düzenlemeye ek olarak hükümler monte edilmiştir. Ancak YTTK'nin elektronik genel kurula ilişkin düzenlemeleri sil baştan yapılmıştır. Yine İsviçre anonim

³⁰⁰ **Tekinalp**, Tek Kişi Ortaklık, s. 70-71.

³⁰¹ **Tekinalp**, Tek Kişi Ortaklık, s. 163-164, **Pulaşlı**, Şirketler 2012, s. 459 vd.

³⁰² Anonim şirket genel kurulunda müzakereler, mevcut bir öneri üzerinde gerçekleşir. Herhangi bir öneri olmaksızın genel kurulun karar alması düşünülemez. Ayrıntılı bilgi için bkz: **Moroğlu**, Hükümsüzlük, s. 99.

şirketler hukukunda elektronik genel kurul uygulaması şirketlerin isteğine bağlı iken, YTTK’da halka açık anonim şirketlerin isteğine bırakılmamıştır³⁰³. Ancak YTTK’ya göre halka kapalı şirketler isteğe bağlı olarak elektronik genel kurul uygulayabilir. Ancak YTTK’ya göre payları MKK tarafından kayden izlenen borsa şirketleri için zorunludur (m. 1527). Yine payları borsada işlem görmemesine rağmen MKK tarafından payları kayden izlenen şirketler için zorunluluk söz konusudur³⁰⁴.

Anonim şirketlerde bütün pay sahiplerinin³⁰⁵ toplanarak bir araya gelmeleri sonucu oluşan genel kurul yanında, pay sahiplerinin bir kısmının ortak özellikleri nedeniyle bir araya gelmeleri sonucu oluşan genel³⁰⁶ kurullar da mevcuttur³⁰⁷. Bunların adlandırılmaları niteliklerine göre yapılmaktadır. Örneğin; pay sahiplerinin yüzde onunu/ halka açık şirketlerde yüzde beşini temsil eden pay sahiplerinin

³⁰³ Anonim şirketlerde elektronik ortamda genel kurul düzenlenmesi için mevzuatımızın yeterliliği konusunda ayrıntılı bilgi için bkz: **Pulaşlı**, Şirketler 2012, s. 452 vd., **Pulaşlı, Hasan**, “*Elektronik Ortamda Anonim Şirket Genel Kuruluna İlişkin Düzenlemelerin Evrimi ve 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunundaki Durum*”, (Elektronik GK), s. 74, www.arсланlibilimarsivi.com, Erişim Tarihi: 30.09.2013. Yazar’a göre kanun maddesi yeterli değildir. Elektronik ortamda genel kurul yapma teknik alt yapı gerektirir. Yurt dışında yapılan elektronik genel kurullarda başkanın konuşmasında kesintisiz canlı yayın devam ederken, pay sahiplerinin konuşması esnasında sık sık kesintiler meydana gelmektedir. Bu kesintilerin meydana gelmesinde gerçekten de teknik alt yapı mı yoksa yöneticilerin mi etkisi olduğu hukuki bir konudur. Yazar, böyle durumlarda görüşülen konunun tekrar görüşülmemesi için YTTK m. 1527’ye bir fıkra konulması gerektiğini savunmaktadır. Bunun yanında pay sahiplerinin birbiriyle iletişimi için ve şirket hakkında daha fazla bilgi elde edilmesi için “*Pay Sahipleri Forumu Tüzüğü*” çıkarılmasını önermektedir.

³⁰⁴ 6362 sayılı SPKn m. 30, f. 5.

³⁰⁵ Genel kurulun bütün pay sahiplerini ifade etmediği sadece şirketin bir organı olduğu yönünde ayrıntılı bilgi için bkz: **Tekinalp**, Tek Kişi Ortaklık, s. 165.

³⁰⁶ Bakanlık Temsilcisi Yönetmeliği’ne göre bu kurullar genel değil özeldir (m. 5). Ancak bu tür toplantılarında yapılaş şekli ve karar alma süreci tıpkı bir genel kurul gibidir. Bu kurulları özel kılan, bu kurullara katılacak pay sahiplerinin, sahip oldukları payların özelliğidir. Örneğin; paya yönetimde imtiyaz tanınmış olabilir. Ayrıca genel kurul içinde belli bir çoğunlukta paya sahip olan kişilerin bir araya gelerek oluşturdukları kurul da özel kurul olacaktır. Çünkü bu kuruldaki pay sahipleri de sahip oldukları pay oranları ile diğer pay sahiplerinden farklı bir özelliğe sahiptir. Kanun, belli pay çoğunluğuna sahip pay sahiplerine bir takım ayrıcalıklar tanımıştır. Örneğin; YTTK m. 399, f. 4-b’de asliye hukuk mahkemesi, halka açık anonim şirketlerde sermayenin yüzde beşine, halka kapalı anonim şirketlerde yüzde onuna sahip pay sahiplerinin, yapacakları istem üzerine seçilmiş denetçiyi dinleyerek, seçilmiş denetçinin şahsına ilişkin haklı bir sebebin gerektirmesi, özellikle de onun taraflı davrandığı yönünde bir kuşkunun varlığı hâlinde, başka bir denetçi atayabilir.

³⁰⁷ **Pulaşlı**, Şirketler 2012, s. 450.

oluşturduğu topluluğa azınlık/ veya azlık özel kurulu³⁰⁸, oy hakkından yoksun paylara sahip pay sahiplerinin oluşturduğu topluluğa ise oydan yoksun pay sahipleri özel kurulu³⁰⁹ adı verilmektedir.

Genel kurulu toplantıya çağırılma usullerine göre çağrılı ve çağrısız genel kurul olarak ikiye ayırmak gerekmektedir. Genel kurul toplantıya, esas sözleşmede gösterilen şekilde, şirketin internet sitesinde ve Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'nde yayımlanan ilânla çağrılır. Bu çağrı, ilân ve toplantı günleri hariç olmak üzere, toplantı tarihinden en az iki hafta önce yapılır. Pay defterinde yazılı pay sahipleriyle önceden şirkete pay senedi veya pay sahipliğini ispatlayıcı belge vererek adreslerini bildiren pay sahiplerine, toplantı günü ile gündem ve ilânın çıktığı veya çıkacağı gazeteler, iadeli taahhütlü mektupla bildirilir (YTTK m. 411). Bu şekilde yapılan genel kurula çağrılı genel kurul denilmektedir³¹⁰. Bütün payların sahipleri veya temsilcileri, aralarından biri itirazda bulunmadığı takdirde, genel kurula katılmaya ve genel kurul toplantılarının yapılmasına ilişkin hükümler saklı kalmak şartıyla, çağrıya ilişkin usule uyulmaksızın, genel kurul olarak toplanabilir ve bu toplantı

³⁰⁸ **Pulaşlı**, Şirketler 2012, s. 450. Yazara göre azınlık özel kurulu Türk Ticaret Kanunu'na göre mümkün değildir. Azınlık olarak tabir edilen sermayenin/payların yüzde onuna sahip olanların, genel kurulun tabi olduğu şekilde toplanmadığını, sadece usulüne uygun toplanmış bir genel kurulda esas sermayenin yüzde onuna sahip olduğunu kanıtlamak suretiyle Kanunda kendilerine verilen yetkileri ve hakları kullandığını belirtmektedir. Aksi görüş için bkz: **Moroğlu**, Hükümsüzlük, s. 11. Kanaatimizce azınlığın özel kurul oluşturması YTTK hükümlerine göre mümkündür. YTTK 454. maddede imtiyazlı pay sahipleri özel kurulu düzenlenmiştir. Bu kurul tıpkı bir anonim şirket genel kurulu gibi, çağrıyla toplanmaktadır. Ayrıca bu kurulun toplanması ve karar alması için belli bir çoğunlukta toplantıya katılım ve karar alma aşamasında belli yeter sayısı aranmaktadır. Bu toplantılarda Bakanlık temsilcisi de hazır bulunacaktır.

³⁰⁹ Seri: I, No: 36 Oy Yoksun Paylara İlişkin Esaslar Tebliği m. 21: “OYP sahipleri özel bir kurul oluştururlar. OYP sahiplerinin haklarında değişiklik yaratan genel kurul kararları, toplantı tarihinden itibaren en geç bir ay içinde bu özel kurulca onanmadıkça hüküm ifade etmez. Bu kurulun toplantı ve karar yeter sayıları hakkında YTTK hükmü uygulanır. OYP sahiplerinin haklarını değiştiren veya ortadan kaldıran ya da ihlal eden genel kurul kararları aleyhine, özel kurul toplantı tutanağına muhalefetini yazdıran OYP sahibi, gerektiğinde OYP sahipleri özel kurul kararları için iptal davası açabilir ve genel kurul kararının iptali için dava açılmak üzere, keyfiyeti yönetim kurulu üyeleri ve denetçilere bildirir” şeklindedir. Bu Tebliğ için bkz: RG: 21.01.2009, S. 27117.

³¹⁰ **Pulaşlı**, Şirketler 2012, s. 457.

nisabı var olduğu sürece karar alabilirler (YTTK m. 416). Bu şekilde yapılan genel kurula çağrısız genel kurul denilmektedir³¹¹.

Çağrısız toplanan genel kurulda, gündeme oybirliği ile madde eklenebilir; aksine esas sözleşme hükmü geçersizdir. Tek pay sahipli anonim şirketlerde çağrı yapılmasına gerek yoktur³¹². Kanaatimizce bu tür şirketlerde elektronik genel kurul düzenlenmesine de gerek yoktur.

C. Devredilemeyen Yetkileri

Genel kurul, Kanunda ve esas sözleşmede açıkça öngörülmüş bulunan hâllerde karar alır. Çeşitli hükümlerde öngörülmüş bulunan devredilemez görevler ve yetkiler saklı kalmak üzere, genel kurula ait aşağıdaki görevler ve yetkiler devredilemez (YTTK m. 408, f. 1-2):

- Esas sözleşmenin değiştirilmesi.
- Yönetim Kurulu üyelerinin seçimi, süreleri, ücretleri ile huzur hakkı, ikramiye ve prim gibi haklarının belirlenmesi, ibraları hakkında karar verilmesi ve görevden alınmaları.
- Kanunda öngörülen istisnalar dışında denetçinin seçimi ile görevden alınmaları³¹³.
- Finansal tablolara, yönetim kurulunun yıllık raporuna, yıllık kâr üzerinde tasarrufa, kâr payları ile kazanç paylarının belirlenmesine, yedek akçenin sermayeye veya dağıtılacak kâra katılması dâhil, kullanılmasına dair kararların alınması.

³¹¹ Pulaşlı, Şirketler 2012, s. 458.

³¹² Pulaşlı, Şirketler 2012, s. 459, Tekinalp, Tek Kişi Ortaklık, s. 169.

³¹³ 6335 sayılı Kanun m. 22 ile YTTK'nın 408. maddesinin ikinci fıkrasının (c) bendinin değiştirilmeden önceki halin "Kanunda öngörülen istisnalar dışında denetçinin ve işlem denetçilerinin seçimi ile görevden alınması" şeklindeydi.

- Kanunda öngörülen istisnalar dışında şirketin feshi.
- Önemli miktarda şirket varlığının toptan satışı.

YTTK m. 408, f. 1-2’de sayılan haller sınırlı olarak sayılmamıştır. Bu maddelere ek olarak aşağıdaki hallerde de genel kurulun görev ve yetkileri devredilemez³¹⁴.

- Birleşme, bölünme ve tür değiştirme kararı.
- Şirketin kendi paylarını iktisap etmesi konusunda yönetim kuruluna yetki vermek.
- Kanunda ve esas sözleşmede saklı tutulan konular hakkında karar almak.

D. Yetkilerinin Sınırı

Genel kurul görev yetkililerini kullanırken bunları sınırsız şekilde kullanamayacaktır. İlk olarak Kanun ve esas sözleşme hükümlerine aykırı karar alamayacaktır.

Genel kurul üçüncü kişilerin hakları üzerinde etkili olacak şekilde karar alamaz³¹⁵. Üçüncü kişiler ile şirket arasında yapılmış bir hukuki işlemi tek taraflı olarak ortadan kaldıramaz veya değiştiremez. Üçüncü kişilerin kazandığı haklar korunmuştur.

³¹⁴ **Pulaşlı**, Şirketler 2012, s. 451. YTTK’nın saydığı bu haller dışında; hakimiyet sözleşmesi yapılması, genel kurulun çalışma esas ve usullerine ilişkin iç yönergenin onaylanması veya değiştirilmesi, aksi kanunlarda öngörülmedikçe; her türlü tahvil, finansman bonoları, varlığa dayalı senetler, iskonto esas üzerine düzenlenenler de dâhil, diğer borçlanma senetleri, alma ve değiştirme hakkını haiz senetler ile her çeşit menkul kıymetlerin çıkarılması veya bu hususta yönetim kuruluna yetki verilmesi, sermayenin azaltılmasına ilişkin yönetim kurulunca hazırlanan raporun onaylanması, şirketin tescil tarihinden itibaren iki yıl içinde bir işletme veya aynın esas sermayenin onda birini aşan bir bedel karşılığında devralınmasına veya kiralanmasına ilişkin yapılmış sözleşmelerin onaylanması gibi kararlarda da yetki devri söz konusu değildir (Bakanlık Temsilcisi Yönetmeliği m. 30).

³¹⁵ **Pulaşlı**, Şirketler 2012, s. 454.

Kanun tarafından diğer organlara verilen yetkileri kullanmaz. Örneğin; anonim Şirkette temsil organı olan yönetim kurulunun yetkilerine dokunamaz.

Azınlık haklarını ve bireysel hakları ihlal edemez. Bu konuda en güzel örnek olarak YTTK m. 437, f. 6 gösterilebilir. Hükme göre bilgi alma ve inceleme hakkı, esas sözleşmeyle ve Şirket organlarından birinin kararıyla kaldırılamaz ve sınırlandırılmaz. Çünkü bilgi alma hakkı bireysel bir haktır.

Genel kurul imtiyazlı paylar üzerinde bu pay sahiplerinin onayını almadan tasarrufta bulunamaz. Genel kurulun esas sözleşmenin değiştirilmesine, yönetim kuruluna sermayenin arttırılması konusunda yetki verilmesine dair kararıyla yönetim kurulunun sermayenin arttırılmasına ilişkin kararı imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını ihlal edecek nitelikte ise bu karar anılan pay sahiplerinin yapacakları özel bir toplantıda, alacakları bir kararla onanmadıkça uygulanamaz (YTTK m. 454, f. 1).

II. ELEKTRONİK GENEL KURUL KAVRAMI

A. Genel Olarak Elektronik Genel Kurul

İnternet büyük zahmetlere katlanmaksızın herkesin dış dünyayla iletişim kurabildiği bir iletişim aracı olarak günlük yaŐantımızda önemli bir iletişim ve etkileŐim aracı haline gelmiŐtir³¹⁶. İnternet, araştırma, ticaret ve alıŐveriŐ yapma, karar açıklama ve bilgi edinme amacıyla insanların en çok kullandığı araçlardan

³¹⁶ Kayıhan, s. 94.

biridir³¹⁷. Ayrıca toplumun büyük kesimi tarafından kullanılmakta ve son yıllarda ucuz ve kolay şekilde elde edilmektedir.

Türk hukukunda, özellikle halka açık anonim şirketlerin yönetimi konusunda elektronik genel kurula ihtiyaç duyulmaktaydı. Halka açık anonim şirketlerin pay sahipleri genel olarak şirket işleriyle ilgilenmemekte ve sadece maddi olarak bir kısım beklenti içinde bulunmaktadır. Bu yüzden halka açık şirketlerde güç boşluğu meydana gelmekte ve bu boşluğu belli grup yönetici ve azınlıklar doldurmaktadır³¹⁸.

Payların çoğunluğunun söz konusu kurumsal yatırımcıların elinde bulunması nedeniyle genel kurulda alınan kararlarda son sözün bu kurumsal yatırımcılarda olması da, pay sahiplerinin genel kurullara katılım konusunda isteksiz olmalarına yol açmaktadır³¹⁹.

Anonim şirket genel kurullarının genellikle aynı zaman aralığında yapılması özellikle birden fazla şirkette pay sahibi olan yatırımcılar açısından genel kurullara katılmayı son derece güçleştirmektedir³²⁰.

Her geçen gün daha fazla uluslararası nitelik kazanan piyasalarda yatırımcıların geniş bir coğrafi alana yayılması sonucu şirket ve pay sahiplerinin

³¹⁷ **Arı, Zekeriyya**, "Türk Ticaret Kanunu Tasarısının Elektronik Ortama İlişkin Hükümü (Tasarı M.1527) ve Sanal Genel Kurul", EÜHFD, C. XIII, S. 3-4, Y. 2009, s. 177.

³¹⁸ **Tekinalp**, Güç Boşluğu, s. 467, **Poroy, Reha**, "Çok Ortaklı Şirketlerle İlgili Hukuki Sorunlar", Sevk ve İdare Dergisi, S. 73, Y. 1974, s. 17, **Tekinalp, Ünal**, Halka Açık Anonim Ortaklıklarda Yönetime Katılma Sorunları, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul 1979, s. 4.

³¹⁹ **Boros, Elizabeth**, "Virtual Shareholder Meetings: Who Decides How Companies Make Decisions?", *Melbourne University Law Review*, V. 28, No. 2, 2004, <http://www.austlii.edu.au/au/journals/MULR/2004/9.html>, Erişim Tarihi: 29 Kasım 2011, (How Companies Make Decisions), s. 267.

³²⁰ **Can, Mustafa**, "Anonim Şirketlerin Genel Kurul Toplantılarında Oluşan Güç Boşluğu ve Giderilmesi Yollarından Vekaleten Oy Kullanma (Proxy) Sistemi", 1999, <http://www.ekitapyayin.com/?kitap=050>, Erişim Tarihi: 29 Kasım 2011, s. 1.

farklı ülkelerde ikamet ediyor olmaları da pay sahiplerinin genel kurullara katılmaları önünde engel teşkil etmiş ve genel kurullara katılamayan pay sahiplerinin haklarından mahrum bırakılmaları sonucunu doğurmuştur³²¹. Öte yandan, bir başka yerden genel kurulun yapılacağı yere toplantıya katılmak üzere seyahat etmek, seyahat ve konaklama maliyetlerini de beraberinde getirdiği gibi zaman açısından da kısıtlayıcı olmaktadır.

Pay sahiplerine zaman ve mekândan bağımsız şekilde genel kurullara katılma ve oy kullanma imkânını sunmak günümüzde elektronik iletişim araçlarında ve internet teknolojisinde meydana gelen gelişmeler sonucunda mümkün görünmektedir. Bu açıdan bakılığında genel kurul toplantılarının yürütülmesinde uzaktan erişim yöntemi olarak internetten iki şekilde faydalanılmaktadır³²². Birincisi, geleneksel anlamda fiziken bir yerde toplanan genel kurula pay sahiplerinin bazılarının internet aracılığı ile çevrimiçi katılmaları; ikincisi ise, genel kurul toplantısının tamamen internet üzerinden yapılmasıdır. Doktrinde bunlardan birincisine “çevrimiçi katılımlı hazır bulunma” genel kurul toplantısı, ikincisine ise “elektronik genel kurul toplantısı”³²³ veya “elektronik (sanal) genel kurul”³²⁴ adı verilmektedir. Çevrimiçi katılımlı genel kurul, online genel kurul şeklinde de adlandırılmaktadır³²⁵. Bu ayrımlar temelde internetin genel kurul toplantısında kullanım şekillerinden kaynaklanmaktadır. YTTK m. 1527’nin gerekçesinde³²⁶ online -çevrimiçi- genel kurul kavramının bilinçli şekilde kullanıldığı açıktır. YTTK

³²¹ **Yayla**, s. 158.

³²² **Gürbüz/ Ergincan**, s. 92.

³²³ **Kayhan**, s. 94.

³²⁴ **Gürbüz/ Ergincan**, s. 92, **Boros**, Virtual Shareholder Meetings, s. 1.

³²⁵ YTTK m. 1527’nin gerekçesinde de online katılımlı genel kurul ifadesi kullanılmaktadır. Gürbüz/ Ergincan ise, online katılımlı genel kurul kavramını kullanmışlardır. Ayrıntılı bilgi için bkz: **Gürbüz/ Ergincan**, s. 92.

³²⁶ Türk Ticaret Kanunu Tasarısı Genel Gerekeçe 375 ve 401.

m. 1527'e baktığımızda sermaye şirketlerinde yönetim kurulu ve ortaklar kurulunun tamamen internet ortamında yapılmasına müsaade edilirken, anonim şirket genel kurullarının ise internet destekli³²⁷ katılmayı içeren fiziki şekilde yapılması hüküm altına alınmıştır. Biz de çalışmamızda kullandığımız elektronik genel kurul kavramıyla, fiziken yapılan bir genel kurul toplantısına elektronik araçlarla katılmayı öngören genel kurul toplantı şeklini kastetmekteyiz³²⁸.

Genel kurul toplantılarına elektronik ortamda katılıma imkân verilmesi ile gerçekleştirilmek istenen üç temel amaç vardır³²⁹. Birinci amaç, genel kurullarda güç boşluğunu³³⁰ en aza indirmektedir. Güç boşluğunun hemen ve tamamen dolması beklenmemekte, ancak açılıma olan güven arttıkça sorunun çözümünde ilerleme olacağı düşünülmektedir. Sistemin işler hale gelmesiyle güç boşluğunun küçülmesi sonucu halka açık anonim şirketlerde sadece kendi menfaati için yönetenlerin ya yerlerini başkalarına bırakmaları ya da daha tarafsız ve dürüstlüğe uygun bir yönetim anlayışına yönelmeleri sonucunu doğuracaktır. İkinci amaç, hesap verilebilirlik ilkesinin gereği gibi uygulanmasında ilerleme sağlamaktır. Üçüncü amaç ise, yöneticilere ve yönetim kuruluna anonim şirketin bilinmeyen ve tanınmayan diğer sahiplerini, yatırımcıları tanıtmaktır³³¹.

³²⁷ **Arı**, s. 191. İnternet destekli, çevrimiçi ve online genel kurul kavramlarının aynı anlamlarda kullanıldığını düşünmekteyiz. Çünkü sanal genel kurul karşısında bu üç farklı adlandırmaya sahip elektronik araçların kullanıldığı genel kuruldan bahsedilmektedir.

³²⁸ Çalışmanın geri kalanında, elektronik genel kurula ilişkin yaptığımız değerlendirmelerde, fiziken yapılan bir genel kurul toplantısına elektronik araçlarla katılmayı öngören genel kurul toplantı şekline ilişkin düzenleme ve açıklamalara yer vereceğiz.

³²⁹ **Tekinalp, Ünal**, TTK Tasarısının Sermaye Piyasaları İle İlgili Hükümleri, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara 2010, s. 30.

³³⁰ Türk Ticaret Kanunu Tasarısı Genel Gerekeçe 401. Güç boşluğu konusunda ayrıntılı bilgi için bkz: **Barut, Talha**, Anonim Şirkette Güç Boşluğu ve Giderilmesi Yolları, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Antalya 2008, s. 45 vd.

³³¹ **Yayla**, s. 124.

YTTK m. 1527’de geçen “elektronik ortam” tabirini her türlü ses ve görüntü aktarabilen araçlar olarak geniş şekilde yorumlamak gerekmektedir. Madde metninde bu kavrama dair bir tanımlama ve sınırlama yer almamaktadır. Bunun da bilinçli şekilde yapıldığı açıktır. Ancak şunu da belirtmek gerekir ki, elektronik ortam tabiri ile internet üzerinden yapılan bir yayından bahsedildiği ve bu yayına bilgisayar, ilgili konuda yeterli donanımı olan cep telefonu vs. gibi araçlarla bağlanmanın ve bazı işlemleri yapmanın mümkün olduğu yollar kastedilmektedir³³². Özer’e³³³ göre de YTTK m. 1527’deki “elektronik ortam”³³⁴ tabiri sanal genel kurulu kapsamamaktadır. YTTK m. 407’de genel kurula katılması gerekenler belirtilmiştir. Buna göre Murahhas üyelerle en az bir yönetim kurulu üyesinin genel kurul toplantısında hazır bulunmaları şarttır. Diğer yönetim kurulu üyeleri genel kurul toplantısına katılabilirler. Denetçi de genel kurulda hazır bulunur. Hatta m. 333 gereğince belirlenen şirketlerin genel kurul toplantılarında Gümrük ve Ticaret Bakanlığı’nın temsilcisi de yer alır. Bu sebeplerden ötürü fiziki genel kurul toplantısı zorunludur.

YTTK’nın 1527. maddesinin beşinci fıkrasında anonim şirket genel kuruluna ilişkin düzenleme yer almaktadır. Buna göre, anonim şirketlerde genel kurullara elektronik ortamda katılma, öneride bulunma, görüş açıklama ve oy verme, fiziki katılmanın ve oy vermenin bütün hukuki sonuçlarını doğuracaktır. Bu hükmün

³³² Aynı yönde bkz: **Arı**, s. 192.

³³³ **Özer, Işık**, “*Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Anonim Şirket Genel Kuruluna Elektronik Ortamda Katılım*”, *BATİDER*, C. XXV, S. 4, Aralık 2009, (Elektronik Ortamda Katılım), s. 635.

³³⁴ Yer (place) kavramı Krans tarafından ele alınmıştır. Krans’a göre genel olarak yer kavramından fiziksel mekan anlaşılmaktadır. Delaware hukukunda ise yer kavramının, elektronik ortamı da içine alan geniş bir anlamı olduğu yönünde bkz: **Krans, Anatoli van der**, “*The Virtual Shareholders Meeting: How To Make It Work?*”, *Journal of International Commercial Law and Technology*, V. 2, Issue 1 (2007), s. 33. Kanaatimizce elektronik ortam kavramı da yer olarak kabul edilmelidir. Bu sayede tamamen elektronik ortamda (sanal) genel kurul mümkün olacaktır. Krans’a göre de fiziksel (klasik) genel kurul artık uygulanmayabilir. Ayrıntılı bilgi için bkz: **Krans**, s. 32.

uygulanması esasları bir yönetmelik ile düzenlenecektir. Yönetmelikte, genel kurula elektronik ortamda katılmaya ve oy vermeye ilişkin esas sözleşme hükmünün örneği yer alacaktır. Anonim şirketler yönetmelikten aynen aktarılacak olan bu hükümde değişiklik yapamayacaklardır. Yönetmelik ayrıca oyun gerçek sahibi veya temsilcisi tarafından kullanılmasını sağlayan kurallar ile YTTK'nın 407. maddesinin üçüncü fıkrasında öngörülen bakanlık temsilcilerinin bu hususa ilişkin yetkilerini içerecektir. Söz konusu yönetmeliğin yürürlüğe girmesi ile birlikte genel kurullara elektronik ortamda katılma ve oy kullanma sisteminin uygulanması, pay senetleri borsaya kote edilmiş şirketler açısından zorunlu hale gelmiştir. Gerçekten de pay senetleri borsaya kote edilmiş anonim şirketler açısından, en önemli sorun güç boşluğudur. Elektronik genel kurullar, bu sorunun çözümüne önemli bir katkı sağlayacak ve halka açık anonim şirketlerin daha şeffaf bir şekilde yönetilmelerine hizmet edecektir³³⁵. YTTK'da 1527. maddede yer alan hükümlerle elektronik ortamda genel kurullara ilişkin genel çerçeve çizilmekle yetinilmiş olup uygulamaya yönelik esasların çıkarılacak yönetmelikle düzenlenmesi öngörülmüştür.

YTTK'nın 1527. maddesi genel kurula elektronik ortamda katılım ile fiziki katılıma aynı hukuki sonucu bağlamıştır. Bu düzenleme sayesinde elektronik ortamda genel kurula katılan pay sahipleri, toplantı ve karar yeter sayıları bakımından dikkate alınacak ve sahip olduğu paylara ilişkin yönetsel haklarını elektronik iletişim araçları yoluyla kullanabileceklerdir³³⁶.

YTTK m. 1527 hükmünün anonim şirket genel kuruluna ilişkin diğer hükümler ile birlikte değerlendirilmesi gerekmektedir. YTTK'nın 407. maddesinin

³³⁵ YTTK m.1527 gerekçesi.

³³⁶ **Yayla**, s. 126.

birinci fıkrasında yer alan pay sahiplerinin şirket işlerine ilişkin haklarını genel kurulda kullanacağına ilişkin hüküm, elektronik ortamda katılım ile birlikte ele alındığında 1527. madde uyarınca elektronik ortamda katılım fiziki katılım ile aynı sonuçları doğuracağı hükme bağlandığından genel kurula elektronik ortamda katılan pay sahiplerinin şirket işlerine ilişkin haklarını genel kurulda kullanmış sayılacağı anlaşılmaktadır. Madde gerekçesi de bu durumu teyit etmektedir. Madde 1527'nin gerekçesinde: *“anonim şirketlerde de online genel kurullara katılım, öneride bulunma, görüş açıklama ve oy verme, fiziki katılımın ve oy vermenin bütün sonuçlarını doğuracaktır”* denilmektedir. YTTK m. 409, f. 3 uyarınca esas sözleşmede aksine hüküm bulunmadığı sürece genel kurulun şirket merkezinin bulunduğu yerde toplanacağına ilişkin hüküm ile 407. maddede yer alan yönetim kurulu üyelerinin, denetçilerin ve bakanlık temsilcisinin toplantıya katılmasına ilişkin hüküm, YTTK sisteminde fiziken toplanan genel kurulun muhafaza edildiğini göstermektedir. Kanunda, birden fazla yerde genel kurul toplantısı yapılmasını açıkça düzenleyen veya engelleyen bir hüküm bulunmamakla birlikte, YTTK'nın da ETTK'da olduğu şekilde genel kurul toplantısının belirli bir yerde yapılmasını öngördüğünü söylemek mümkündür. Kanunun elektronik iletişim araçlarının kullanımında esas hedef noktası, pay sahiplerinin uzaktan iletişim ile yönetsel haklarını kullanmasıdır³³⁷. Örneğin; pay sahipleri elektronik genel kurulda internet aracılığıyla katılıp uzaktan oy kullanabilecektir.

Anonim şirket genel kurullarının en büyük işlevlerinden birisi pay sahipleri arasındaki iletişimi geliştirmek ve şirketi ilgilendiren kararların çıkmasını

³³⁷ **Fairfax, Lisa M.**, Virtual Shareholder Meetings Reconsidered, Seton Hall Law Review, V. 40, 2010, s. 1385.

sağlamaktır³³⁸. Günümüzde hemen hemen her alanda etkili olan internetin anonim şirket genel kurul toplantılarında da kullanılması, Türk ticaret hukukuna önemli katkılar sağlayacaktır. AB'nin yaptığı düzenlemelerde, şirketler hukukunda elektronik araçların kullanılması öngörülmektedir. YTTK'nın genel kurula ilişkin hükümleri Avrupa Parlamentosu ve Konseyin yayımladığı 2007/36/AB sayılı ve 11 Temmuz 2007 tarihli Yönergesi³³⁹ ile özellikle Yönerge m. 7 ile uyumludur³⁴⁰. Ancak Yönerge borsa şirketleri ile ilgili iken, YTTK m. 1527 hükmü tüm anonim şirketler için kabul etmiştir³⁴¹. Yönerge'nin 8. maddesi genel kurula katılmayı düzenlemektedir. Şirketler, pay sahiplerinin doğrudan genel kurula katılmasını sağlamak zorundadır. İkinci bir yol olarak, şirketlerin uzaktaki pay sahiplerinin genel kurula hitap edecek şekilde direkt bağlantı kurmaları tavsiye edilmektedir. Ayrıca şirketler, pay sahiplerinin temsilci atmasına izin verebilirler. Eğer şirketler genel kurula elektronik katılmaya yönelik araçlara sahip iseler; pay sahibinin kimliğinin tespiti ve elektronik işlemlerin güvenliğini sağlamaya yönelik sınırlandırmalar koyabilirler. Yönerge elektronik genel kurulun uygulama şekli ile ilgili üye devletleri serbest bırakmıştır. YTTK'ya göre ise, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'nın çıkardığı Yönetmelik³⁴² ile usul ve esaslar düzenlenmiştir.

³³⁸ **Kaya, Mustafa İsmail**, "Anonim Ortaklıkların Genel Kurul Toplantılarının İnternet Aracılığıyla Yapılması", AÜHFD, C. 52, S. 4, Ankara 2003, (İnternet Aracılığıyla Genel Kurul), s. 211.

³³⁹ Avrupa parlamentosu ve Konseyin yayımladığı 11 Temmuz 2007 tarihli ve 2007/36/AB sayılı, Borsaya Kote Edilmiş Ortaklıklarda Belirli Payscaleli Haklarının Kullanılmasına İlişkin Yönerge. Bu Yönerge metnine elektronik ortamda ulaşmak için bkz: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2007:184:0017:0024:EN:PDF>, Erişim Tarihi: 11.01.2012. Çalışmanın ileriki bölümlerinde kısaca Hissedarlar Yönergesi olarak anılacaktır.

³⁴⁰ **Tekinalp, Ünal**, Tek Kişilik Ortaklık: Tek Payscaleli Anonim Ortaklık, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2011 (Tek Kişilik Ortaklık), s 162.

³⁴¹ Bkz. TTK m. 1527.

³⁴² Anonim Şirketlerde Elektronik Ortamda Yapılacak Genel Kurullara İlişkin Yönetmelik (EGK Yönetmeliği). Bu Yönetmelik için bkz: RG: 28.07.2012, S. 28395.

B. Toplantının Elektronik Ortamda Yapılması

Elektronik genel kurulları, online ve sanal olarak ikiye ayırarak incelediğimizde online katılımlı genel kurullar gerçek bir genel kurul gibi belli bir mekanda gerçekleştirilirken, sanal genel kurullarda böyle bir durum söz konusu değildir. Bu tür toplantılarda genel kurul tamamen sanal bir ortama nakledilmiştir. Sadece yönetim kurulu, bakanlık temsilcisi ve gerekli durumlarda noter belli bir yerde bir araya gelmektedir³⁴³. Şirketin pay sahipleri oraya davet edilmemektedir. Pay sahipleri toplantıya internet üzerinden katılacaktır³⁴⁴.

Sanal genel kurul büyük ölçüde halka açık anonim şirketlerle ilgilidir. Genel kurul, pay sahiplerinin yöneticilerle ve denetçilerle karşılaştığı, şirketin iş ve işlemleri ile ilgili bilgi aldığı yerdir³⁴⁵. Yine genel kurul, şirket işlerinin konuşulduğu, yönetimin belirlendiği ve denetim faaliyetlerinin, raporlarının pay sahiplerine açıklandığı bir ortamı ifade eder.

Küçük pay sahipleri genelde şirketin işleriyle ilgilenmemekte³⁴⁶ ve sadece maddi beklenti içinde olan pasif bir yaklaşım içindedir. Ancak onların toplantıya katılması ve görüş belirtmesi sağlanırsa şirket işleri hakkında etkili politikaların belirlenmesine katkı sağlamaları da söz konusu olacaktır³⁴⁷.

³⁴³ Toplantıda hazır bulunması gereken kişiler için bkz: YTTK m. 407, f. 2-3.

³⁴⁴ **Bilgili, Fatih**, “*İnternet ve Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantısı*”, Prof. Dr. Necip Kocayusufpaşaoğlu İçin Armağan, Ankara 2004, s. 583.

³⁴⁵ **Arı**, s. 195.

³⁴⁶ **Zetzsche**, “*Virtual Shareholders Meetings And The European Shareholders Right Directive-Challenges And Opportunities*”, http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=996434, Erişim Tarihi: 13.11.2012, (Virtual Meetings), s. 8.

³⁴⁷ **Zetzsche**, Virtual Meetings, s. 8.

C. Elektronik Genel Kurulların Hukuki Niteliği

Sanal genel kurullar bugünkü APOK hükümlerine göre mümkün değildir. APOK anlamında genel kurul toplantısı, pay sahiplerinin fiilen bir araya gelmesiyle ortaya çıkar³⁴⁸. NaStraG ile kanun koyucu bilinçli olarak fiziki genel kurullardan elektronik ortamda oy vermeye geçişi reddetmiştir. Ancak, kanun koyucu kanun değişiklikleriyle sanal genel kurullara geçit vermeyi tamamen dışlamamıştır³⁴⁹.

Türk hukukunda da m. 1527'nin ifadesine bakıldığında sanal kurullara müsaade edilmesi söz konusudur. Ancak sanal kurullar içinde genel kurul sayılmamıştır. Genel kurul toplantısında yüz yüze olma, tartışma ve müzakere ortamında sığağı sığağına görüş belirtme söz konusudur³⁵⁰. Ancak bu temelde küçük anonim şirketler için geçerlidir. Pay sahibi sayısının az olduğu bu şirketlerde toplantılar genelde forum niteliği taşımaktadır. Küçük pay sahipleri oy çokluğuyla değil de yapacağı etkili bir konuşma ile bazı şeyler elde edebilir³⁵¹.

Türk hukukunda elektronik genel kurulun hukuki niteliğine baktığımızda, anonim şirketlerde genel kurullara elektronik ortamda katılma, öneride bulunma, görüş açıklama ve oy verme, fizikî katılmanın ve oy vermenin bütün hukuki sonuçlarını doğuracağı m. 1527'de belirtilmiştir. Bu hükmün uygulanması esasları bir yönetmelik³⁵² ile düzenlenir. Yönetmelikte, genel kurula elektronik ortamda katılmaya ve oy vermeye ilişkin esas sözleşme hükmünün örneği yer alır. Anonim

³⁴⁸ **Bilgili**, s. 583.

³⁴⁹ **Bilgili**, s. 583.

³⁵⁰ **Boros**, How Companies Make Decisions, s. 267, Yazar elektronik genel kurullarda yüz yüze olma, tartışma, müzakerelere katılma sağlanamadığı müddetçe elektronik genel kurulların işlevlerini tam olarak yerine getirmeyeceğine inanmaktadır. Aynı yönde görüş için bkz: **Pemmelaar, Wanne M.**, *Towards A Virtual General Meeting: 'I accept' or 'I decline'?*, Utrecht Law Review, V. 4, December 2008, s. 169.

³⁵¹ **Boros**, How Companies Make Decisions, s. 267.

³⁵² 6335 sayılı Kanun değişikliğinden önce YTTK m. 1527, f. 5'in madde metninde "yönetmelik" yerine "tüzük" ibaresi kullanılmaktaydı.

şirketler yönetmelikten aynen aktarılacak olan bu hükümde değişiklik yapamazlar. Yönetmelik ayrıca oyun gerçek sahibi veya temsilcisi tarafından kullanılmasını sağlayan kurallar ile 407. maddenin üçüncü fıkrasında öngörülen bakanlık temsilcisinin bu hususa ilişkin yetkilerini içerir. Bu yönetmeliğin yürürlüğe girmesi ile birlikte genel kurullara elektronik ortamda katılma ve oy kullanma sisteminin uygulanması pay senetleri borsaya kote edilmiş şirketlerde zorunlu hâle gelecektir (m. 1527, f. 5).

Şirket sözleşmesinde veya esas sözleşmede düzenlenmiş olması şartıyla, sermaye şirketlerinde yönetim kurulu ve müdürler kurulu tamamen elektronik ortamda yapılabileceği gibi, bazı üyelerin fiziken mevcut buldukları bir toplantıya bir kısım üyelerin elektronik ortamda katılması yoluyla da icra edilebilir (m. 1527, f. 1). Elektronik ortamda oy kullanabilmek için, şirketin bu amaca özgülenmiş bir internet sitesine sahip olması, ortağın bu yolda istemde bulunması, elektronik ortam araçlarının etkin katılmaya elverişliliğinin bir teknik raporla ispatlanıp bu raporun tescil ve ilân edilmesi ve oy kullananların kimliklerinin saklanması şarttır (m. 1527, f. 3).

D. Elektronik Genel Kurul Sonuçları

Elektronik genel kurul sayesinde küçük pay sahipleri genel kurul toplantılarına daha kolay katılabilecek ve yönetimde söz sahibi olacaklardır. Zaman ve maliyet bakımından ortaya çıkan masraflar azalacaktır. Pay sahipleri internet veya elektronik araçların olduğu her yerden toplantıya katılabilecek ve gerektiğinde birden fazla toplantıya eş zamanlı katılabileceklerdir.

Toplantılara katılan kişilerin artması sonucunda soru sorma ve görüş bildirmek isteyen kişilerin sayısı artacaktır. Genel kurulun toplantı süresinin artması

gündeme gelecektir. Bundan dolayı soru sorma ve görüş bildirme açısından ve toplantıda konuşma açısından makul bir maksimum süre belirlenmesi gerekir³⁵³. Sorunun daha yoğun yaşanacağı halka açık şirketlerde oy sözleşmelerine benzer müesseseler konuşma ve soru sorma açısından getirilebilir. Peki, buna kim ya da hangi organ karar verecektir. Öncelikle esas sözleşmede bu yönde hüküm bulunması sorunu önemli ölçüde çözüme kavuşturacaktır. Esas sözleşmede hüküm bulunmaması halinde kanun hükmü ve toplantı başkanının³⁵⁴ rolü ön plana çıkmaktadır. Sınırlama konusunda, ilk önce gündem maddelerinin görüşülmesi gerekmekte midir? Sınırlamanın genel kurulda karar almayı önleyecek nitelikte olmaması gerekmektedir³⁵⁵. Konuşma ile genel kurul kararı hakkında nedensellik bağı bulunmalı mıdır? Kural olarak konuşma karar öncesinde ve sonrasında yapılabilir. Sınır, genel kurul kararı ile alınır. Bu sınır, pay sahiplerinin gündem maddesi hakkında görüşlerini ortadan kaldıracak şekilde kısa olmamalıdır³⁵⁶.

Katılımın artması nedeniyle her pay sahibinin oyunun ağırlığı azalacaktır.

Paydaşlar arasındaki birliktelik azalacaktır. Azınlık ve blok oylar elektronik genel

³⁵³ **Teoman, Ömer**, “Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantılarında Pay Sahiplerinin Konuşma Süresinin Sınırlandırılması”, Otuz Yıl Ticaret Hukuku -Tüm Makalelerim- Cilt I, 1971-1982, Beta Yayın AŞ, Ankara 2000, (Konuşma Süresi), s. 463 vd.

³⁵⁴ Toplantı başkanı, toplantının hukuka uygun şekilde işlemlenmesinden sorumludur. Ancak yetkileri pay sahibinin kazanılmış haklarını engelleyecek kadar geniş olmamalıdır. **Moroğlu**, genel kurul kararlarını maddi hukuka ilişkin ve usule ilişkin kararlar olarak ikiye ayırmıştır. Maddi hukuka ilişkin kararlar, genel kurul kararlarının, diğer organlar ve pay sahibiyle olan ilişkilerini düzenleyen ve genellikle dış ilişkilerde etkili olan kararlardır. Oysa usule ilişkin kararlar, esas kararın alınmasında ilgili müzakerelerin düzenlenmesine yardımcı kararlardır. Usule ilişkin kararlar, maddi hukuka ilişkin kararları etkilemediği müddetçe iptaline gidilemez. Ayrıntılı bilgi için bkz: **Moroğlu**, Hükümsüzlük, s. 11. Buradan yola çıkarak, genel kurulun süre kısıtlamasına karar verebilmesi mümkün olmakla birlikte toplantı başkanının bu konuda karar vermesi hukuka aykırıdır. Hatta **Teoman**'a göre genel kurulun da böyle bir karar vermesi mümkün değildir. **Teoman**, Konuşma Süresi, s. 467. Kanaatimizce toplantı başkanının, genel kurul toplantısının işleyişine ilişkin bir takım önlemler alabilir. Böyle durumlarda pay sahiplerinin bireysel, müktesep, vazgeçilmez ve feragat edilmez haklarına dokunmaksızın karar vermelidir. Anonim şirketlerin iç yönergesinde, genel kurulun usul ve esaslarına ilişkin düzenlemelerin ayrıntılı bir şekilde belirtilmesi sorunu büyük ölçüde çözecektir.

³⁵⁵ **Teoman**, Konuşma Süresi, s. 464.

³⁵⁶ **Teoman**, Konuşma Süresi, s. 465.

kurulda çok az hissedilecek veya hiç hissedilmeyecektir³⁵⁷. Bunun sonucu olarak da büyük oy bloklarının bir tekelerde veya havuzda toplanması söz konusu olabilir. Böylelikle de genel kurul kararları önceden hiçbir şekilde tahmin edilemez hale gelecektir³⁵⁸. Mevcut yapısı gereği halka açık şirketlerde pay sahiplerinin çokluğu nedeniyle şirketin işleyişinde ve genel kurul yapılmasında ciddi sorunlar oluşmaktadır³⁵⁹.

Elektronik genel kurullar şirketler açısından daha az maliyetli, hazırlanması kolay ve organizasyonu daha az zahmetli olacaktır. Elektronik genel kurullar, genel kurulun yönetim kurulu karşısındaki rolünü de değiştirecektir. Böylelikle klasik genel kurullu, yönetim kurullu, gözetim kurullu vs. yapı görev ve yetki bakımından daha değişik bir görünüm kazacaktır³⁶⁰. Sürekli faaliyette olan yönetim kurulunun yetkileri, kolaylıkla toplanabilen elektronik genel kurul sayesinde sınırlandırılmış olacaktır. Genel kurulun sürekli görev yapmaması gerekçesiyle, genel kurulun devredilebilir yetkilerinden biri yönetim kuruluna devredilmiş olabilir. Elektronik genel kurul sayesinde kolayca toplanabilecek olan pay sahipleri bu yetkinin sadece bu sebeple yönetim kuruluna devredilmesine engel olabilecektir.

III. YURT DIŞI DÜZENLEMELERİ

İletişim teknolojisinin gelişimiyle batı Avrupa ülkeleri, anonim şirketlerin genel kurullarının internet aracılığıyla yapılmasını uzun zamandan beri yoğun şekilde tartışmaktadır³⁶¹. Bu ülkelerden bazıları son yıllarda anonim şirketler hukukunda

³⁵⁷ **Bilgili**, s. 584.

³⁵⁸ **Bilgili**, s. 584.

³⁵⁹ **Arı**, s. 177.

³⁶⁰ **Bilgili**, s. 584.

³⁶¹ **Kaya**, İnternet Aracılıyla Genel Kurul, s.213.

gerekli düzenlemeler yaparak bu konuda somut adımlar atmıştır³⁶². Böylece genel kurullarda modern iletişim teknolojilerinden mümkün olduğunca yararlanmak istenmiştir³⁶³.

A. Avrupa Birliği Hissedarlar Yönergesi

Avrupa Birliği Komisyonu tarafından Eylül 2001’de, şirketler hukuku alanında modern düzenleme önerileri geliştirmek üzere Yüksek Uzmanlar Komitesi (The High Level Group of Company Law Expert) kurulmuştur. Komisyonun final raporu 4 Kasım 2002 tarihinde açıklanmıştır³⁶⁴. Raporda, özellikle üye ülkelerde kurumsal yönetim ilkelerinin iyileştirilmesi ve uygulanması hususunda öneriler yer almaktadır. Kurumsal yönetim ilkelerinin güçlendirilmesine yönelik olarak dört konu üzerinde durulmaktadır. Bunlar; kamuyu aydınlatma, pay sahibinin haklarının güçlendirilmesi, yönetimin yükümlülüklerinin artırılması ve bir Avrupa Kurumsal Yönetim Kanunu oluşturulmasıdır. Pay sahibinin haklarının güçlendirilmesi bağlamında, pay sahiplerinin haklarının güçlendirilmesi ve bilgi işlem teknolojilerindeki gelişmelerin pay sahipliği haklarının kullanımında etkinleştirilmesi üzerinde durulmuştur. Raporda, modern teknolojinin şirketler hukukunda değişik alanlara etkisi bulunduğu ifade edilmektedir.

Komisyonun hazırladığı raporun akabinde hazırlanan Modernising Company Law and Enhancing Corporate Governance in the European Union – A Plan to Move Forward³⁶⁵ (CLAP) adı altında bir hareket planı çerçevesinde pay

³⁶² Gürbüz/ Ergincan, s. 92.

³⁶³ Kaya, İnternet Aracılıyla Genel Kurul, s.213.

³⁶⁴ Report of the High Level Group of Company Law Expert on a Modern Regulatory Framework For Company Law in Europe, Brüksel, 4 Kasım 2002, bu rapora internet ortamında erişim için: http://ec.europa.eu/internal_market/company/docs/modern/report_en.pdf, Erişim Tarihi: 15.12.2012.

³⁶⁵ Bu metne elektronik ortamda erişmek için bkz. http://ec.europa.eu/internal_market/company/docs/modern/governance-consult_responses_en.pdf, Erişim Tarihi: 20.02.2014.

sahipliği haklarının kullanılmasına ilişkin olarak Hissedarlar Yönergesi 2007 yılında hayata geçirilmiştir. Hissedarlar Yönergesi, söz konusu hareket planında belirlenmiş olan iki önemli amaca ilişkin düzenlemeler getirmektedir. Bunlar; pay sahiplerinin haklarının güçlendirilmesi ve çalışanlar, alacaklılar ve şirketle işlem yapan diğer tarafların korunmasıdır. YTTK'nın genel gerekçesinde şirketler hukukunun gelecek on yılda AB çerçevesinde alması gereken yolu belirleyen ve öngörülen aşamaları gösterip kısa, orta ve uzun vadeye ilişkin kesin önerileri ortaya koyan bu raporun, tasarımı hazırlayan komisyon tarafından değerlendirilip dikkate alındığı bildirilmektedir³⁶⁶.

Hissedarlar Yönergesi'nin hazırlanış amacı, payları borsada işlem gören şirketlerde kurumsal yönetim ilkelerinin daha güçlü şekilde uygulanabilmesi için pay sahiplerinin özellikle de sınır ötesi oy kullanan pay sahiplerinin genel kurullarda etkin şekilde oy kullanabilmelerinin sağlanmasıdır. Nitekim bu pay sahipleri için genel kurula katılarak oy kullanmak zaman ve maliyet anlamına gelmektedir. Ayrıca sınır ötesinden oy kullanan pay sahiplerinin toplantı sonrasında oylama sonuçlarına ulaşması da zor olmaktadır. Bu sorunlar karşısında Yönerge, gerek pay sahipleri ile sınır ötesi pay sahiplerinin durumlarını eşitlemek ve genel kurullara katılımı artırmak amacıyla, üye devletlere üç ana başlıkta düzenleme yapma yükümlülüğü getirmiştir. Payları borsada işlem gören şirketlerin genel kurul süreçlerine ilişkin bu üç başlık; oylama süreci, açıklık ve pay sahiplerinin katılımının sağlanmasından ibarettir.

Yönerge'ye ilişkin olarak yapılan açıklamada, pay sahiplerinin katılımının etkili kurumsal yönetim için temel bir ön şart olduğu belirtildikten sonra, merkezi bir başka üye ülkede olan şirketlerin paylarına sahip olan AB vatandaşlarının, bu paylara

³⁶⁶ YTTK'nın Genel Gerekçesi No: 94.

bağlı oy haklarını kullanmak istediklerinde bazı problemlerle ve hatta bazı durumlarda oy kullanmayı pratik olarak imkânsız kılan engellerle karşılaştıkları ifade edilmiştir. Bu sebeple, AB kapsamında gerçekleştirilen şirketler hukukunun modernleştirilmesi ve kurumsal yönetimin artırılmasına ilişkin aksiyon planı çerçevesinde, pay sahipliği haklarının sınır ötesi kullanımına ilişkin hizmetlere ihtiyaç duyulduğu belirtilmektedir³⁶⁷.

Konuya ilişkin olarak yapılan incelemelerde, pay sahiplerinin sınır ötesi oy kullanımında karşılaştıkları temel engellerin önem sırasına göre; pay senetlerinin ticareti engellenmemiş olsa bile, genel kurul öncesi getirilen blokaj yükümlülüğü, genel kurul ile ilgili bilgilere geç ve zor erişim, sınır ötesi oy kullanımının, özellikle proxy yöntemi ile oy kullanmanın karmaşıklığı olduğu ifade edilmektedir. Bu engellerden, pay senetlerinin blokajı ve proxy ile oy kullanımının karmaşıklığının, aynı zamanda sınır ötesi oy kullanımının maliyeti üzerinde önemli etkisi olduğu belirtilmiştir. Oy kullanma sürecini etkileyen mevcut kısıtlamaların kaldırılması, üye ülkelerin ulusal düzenlemelerinde değişiklik yapmayı gerektirmektedir³⁶⁸.

Yönerge'nin amacı pay sahiplerinin genel kurulda kullanabileceği haklarını güçlendirmek ve yabancı ülkelerdeki pay sahiplerinin oy kullanmalarını kolaylaştırmaktır³⁶⁹. Bu amacı gerçekleştirmek için öncelikle tüm genel kurulların yeterli gelişmişlikte toplanmaları sağlanmalı ve genel kurula sunulacak dokümanların, nerede yerleşik olurlarsa olsunlar, tüm pay sahiplerinin makul bir şekilde karar almalarına ve oylarını zamanında kullanabilmelerine izin verecek

³⁶⁷ Official Journal of the European Union, 14.7.2007, L 184/17, bu metne elektronik ortamda ulaşmak için bkz. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2007:184:0017:0024:EN:PDE>, Erişim Tarihi: 20.02.2014.

³⁶⁸ Official Journal of the European Union, 14.7.2007, L 184/1, **Çetin**, s. 59.

³⁶⁹ Official Journal of the European Union, 14.7.2007, L 184/17, **Arı**, s. 181, **Çetin**, s. 61.

zaman diliminde ulaşılabilir kılınması gerekmektedir³⁷⁰. Payların blokajına ilişkin hükümler kaldırılmalıdır. Genel kurula elektronik ortamda katılım konusundaki tüm yasal engellerin kaldırılması gerekmektedir. Ancak, Şirketlerin bu olanakları pay sahiplerine sunması için bir zorunluluk bulunmamalıdır. Son olarak, yerleşik olmayan pay sahiplerine, genel kurula katılmaksızın basit oy kullanma araçları sunulmalıdır. Ancak bu halde Şirketlerin daha d şuk maliyetler ile daha güçlü sermaye yapılarına kavuşmaları mümkün olacaktır³⁷¹. Bunun sağlanabilmesi için; bilgiye özellikle de genel kurul toplantılarından önce gerekli bilgilere elektronik araçlar ile ulaşma imkânının sağlanması, taslak kararların görüşülmesini ertelemeyi talep hakkı, soru sorma ve oy verme hakkının tanınması ve genel kurula elektronik araçlar ile katılımının sağlanması gerekir³⁷². Bu yüzden Yönerge'nin toplantının yeri, zamanı, gündemi, toplam paylar, toplantıya katılım ve oy hakları gibi genel kurulun her aşamasına ilişkin internet kullanımını yaygınlaştırdığı g r lmektedir³⁷³.

Yönerge'de, merkezi  ye ülkelerde olan ve paylarının teŐkilatlanmıř piyasalarda işlem görmesi kabul edilen ihra cılarının genel kurullarında oy haklarının kullanılması ile ilgili yükümlülükleri düzenlediği ifade edilmektedir (m. 1)³⁷⁴.

Yönerge'nin getirmiş olduğu düzenlemeler asgaridir. Yönerge'nin 3. maddesine göre,  ye devletler, Yönerge'de yer verilen pay sahiplerinin hakları konusunda daha fazla düzenleme yapabilirler. Dolayısıyla,  ye ülkeler, merkezi

³⁷⁰  etin, s. 60.

³⁷¹ Arı, s. 181.

³⁷² Arı, s. 181.

³⁷³ Yönerge'nin 5. maddesi bu hususları düzenlemektedir.

³⁷⁴ Madde (1)- Bu Yönerge, pay sahiplerinin merkezi  ye ülkelerden birinde bulunan ve payları bir  ye devlette ya da orada faaliyette bulunan düzenli bir piyasada işlem gören Şirketlerin genel kurullarında oy hakkına bağlı hakların kullanılması taleplerini belirlemektir. Bu düzenleme hakkında, Yönerge'nin kapsamı alanında bulunan Şirketlerin merkezinin bulunduğu  ye devlet düzenleme yapmaya yetkilidir. Uygulanacak hukukun dayanakları  ye devletlerin hukuki düzenlemelerinin dayanağıdır.

kendi ülkelerinde olan ihraççıları, Yönerge'deki düzenlemelerden daha sıkı yükümlülüklerle tabi tutabileceklerdir. Yönerge, asgari uyumlaştırma içermektedir. Maddeye ilişkin açıklamada, Yönerge kapsamında, pay sahiplerinin genel kurul ile ilgili tüm bilgilere zamanında ulaşmasına ve genel kurula katılmaksızın oy kullanma yöntemini basitleştirmeyi sağlayamaya ilişkin asgari standartların getirildiği belirtilerek, üye ülkelerin, pay sahiplerinin daha lehine hükümler getirmek konusunda serbest bırakıldığı ifade edilmektedir³⁷⁵.

Yönerge'nin Genel Kurul İlanı başlıklı 5. maddesinde, ihraççının genel kurulu toplamaya yönelik ilk çağrıya ilişkin ilânı, toplantı tarihinden en az 30 gün önce göndermesi hükme bağlandıktan sonra, ihraççıların aynı süre içinde toplantı ilânını, payların ve oy haklarının toplam sayısını, karar metinlerini ve genel kurula onaylanmak üzere sunulacak dokümanları, yazılı ve proxy yöntemi ile oy kullanmada kullanılacak formları internet sitelerine koymaları gerektiği hükme bağlanmıştır. Ayrıca, oy kullanma ile ilgili formların nerede olduğunun ve nasıl elde edileceğinin internet sitesinde açıklanması gerekmektedir.

Yönerge öncelikle pay sahiplerinin kimliklerinin tespitine ilişkin hükümler öngörmüştür. Buna göre, pay sahiplerinin genel kurul toplantısından önce kimliklerinin belirlenmesi ve bu amaçla kayıtlarının yapılması gerekir. Ancak ad ve adresleri belirli olan pay sahiplerinin kayıt yaptırmasına gerek yoktur (m. 6). Ad ve adresleri belli olan pay sahiplerinden kasıt, çıplak pay söz konusu ise bu payların sahipleri ile nama yazılı pay senetlerini elinde bulunduran pay sahipleridir.

³⁷⁵ Official Journal of the European Union, 14.7.2007, L 184/17.

Yönerge'ye göre pay sahipleri payları ile ilgili kayıt tarihi ile genel kurul toplantısının yapılması arasında geçecek olan sürede de hukuki işlemler yapabilirler. Diğer bir ifade ile bu süre içinde pay sahibinin genel kurula katılım ve oy verme hakkı herhangi bir şarta tabi tutulamaz (m. 7).

Genel Kurula Elektronik Araçlarla Katılım başlıklı 8. maddede ise, üye ülkelerin, pay sahiplerinin elektronik araçlarla genel kurula katılımlarını yasaklamamaları gerektiği, kullanılma amaçları ile orantılı oldukları sürece, pay sahiplerinin tanımlanması (kimliklerinin tespiti) ve elektronik iletişimin güvenliğini sağlama ile ilgili olanlar hariç olmak üzere, pay sahiplerinin genel kurula elektronik araçlarla katılımına engel olacak yasal yükümlülük ve kısıtlamaların kaldırılması hükme bağlanmıştır. Pay sahiplerinin genel kurula elektronik araçlar ile katılmasına imkân sağlanması, kimlik denetimi ve güvenlik önlemleri dışında pay sahibinin genel kurula katılımının engellenmemesi gerekir (m. 8, 9).

Yönerge'nin 8. maddesinde pay sahiplerinin genel kurula katılımını düzenlenmiştir. Ancak bu düzenlemede sanal genel kurula doğrudan bir gönderme bulunmamaktadır. Bununla birlikte Yönerge üye ülkelere şirketin karar alma sürecine pay sahiplerinin katılımını sağlamak için daha ileri düzenleme yapma yetkisi tanımıştır.

Yönerge'nin 12. maddesi şirketlere, genel kurul toplantısından önce pay sahiplerine mektup ile oy kullanma imkânını sağlaması hususunda izin verir. Mektupla oy kullanma sadece, pay sahiplerinin kimliğinin tespiti hususundaki talep veya sınırlamalara tabi tutulabilir. Bu da ancak bu amaca uygun olacak ölçüde

olabilir. Yönerge m. 13'te gerçek oy hakkının kullanılması önünde duran engellerin kaldırılmasını düzenlemektedir.

Yönerge m. 14'te şirketlere, her karar için geçerli olarak verilmiş olan oyların karşılığı pay sayısı, bu oyların temsil edilen esas sermayedeki oranı, geçerli olarak verilen oyların toplam sayısı, kararın alınması yönünde verilen oyların sayısı ve muhalif oylar ile çekimser oyların sayılarını içeren bir düzenleme yapma zorunluluğu getirilmiştir. Bununla birlikte üye devletler, -eğer hiçbir pay sahibi oylama sonucuna ilişkin detaylı bir bilgi verilmesi talebinde bulunmamışsa- her kararın gerekli çoğunlukla alındığının tespitini öngörebilir veya şirketlerin öngörebilmesine izin verebilirler. Maddenin 2. fıkrasında, genel kurul oylama sonuçlarının uygulanan hukukta belirli bir zaman dilimi içerisinde açıklanması için gereken sürenin, genel kurul toplantısından itibaren 15 günü aşmaması gerektiği belirtilmiştir. Şirketin oylama sonuçlarını internet sayfasında ilân etmesi gerektiği de maddede düzenlenmiştir.

Maddeye ilişkin olarak yapılan açıklamada, oyların sonuçlarının genellikle genel kurulda verildiği, bununla birlikte genel kurula katılmayan, özellikle yerleşik olmayan pay sahiplerinin, aynı zamanda bu sonuçlara da ulaşması gerektiği, oylama sonuçlarının ihracçının internet sitesinde yayınlanması halinde, ihracçı için özel bir maliyet olmaksızın bu sonuca ulaşılmasının mümkün olduğu ifade edilmektedir³⁷⁶.

³⁷⁶ Official Journal of the European Union, 14.7.2007, L 184/17, **Çetin**, s. 61.

B. Amerika Birleşik Devletleri

Amerika Birleşik Devletleri eyalet sistemi ile yönetilmektedir. Anonim şirket genel kurullarının yapılmasına ilişkin düzenlemeler eyalet düzeyinde ele alınmaktadır. Bu konuda ilk düzenlemeyi Delaware Eyaleti yapmıştır³⁷⁷.

Delaware Eyaleti'nde, Delaware General Corporation Law 211(a)(1)'de sanal genel kurul açık olarak belirtilmemesine rağmen, sanal genel kurul yapılması mümkündür³⁷⁸. Ancak sanal genel kurulun yapılması yönetim kurulunun takdirine bırakılmıştır³⁷⁹.

Delaware hukuku, belirli şartların oluşması halinde toplantı yapmaksızın karar almaya imkân tanımaktadır³⁸⁰. Bir başka deyişle klasik genel kurul yapılması yanında³⁸¹ başka yollar kullanarak da karar almaya mekanizmaları vardır³⁸². Delaware hukukunda bu düzenlemenin temel amacı bürokrasi ve kırtasiyeciliği kaldırmaktır³⁸³. Tüm bunlardan yola çıkarak Delaware hukukunda genel kurulların sanal ortamda da yapılması mümkündür yargısı kabul edilebilir³⁸⁴.

Amerika Birleşik Devletleri'nde Delaware Eyaleti dışında birkaç eyalette de pay sahiplerinin talep etmesi halinde klasik genel kurul yapılması şartıyla sanal genel kurula müsaade edilmiştir³⁸⁵. Sınırlı ve farklı içerikte ve şekilde de olsa pek çok eyalette sanal genel kurul yapılmaktadır³⁸⁶. 2010 yılı itibariyle ABD'nde otuz iki

³⁷⁷ **Arı**, s. 182, **Çetin**, s. 136, **Fairfax**, s. 1367, 1383.

³⁷⁸ **Arı**, s. 183, **Zetsche**, Virtual Meetings, s. 38, **Boros**, Virtual Shareholder Meetings, s. 7.

³⁷⁹ Delaware General Corporation Law m. 211(a) (2). Bu Kanun metnine elektronik ortamda ulaşmak için bkz. <http://delcode.delaware.gov/title8/c001/sc07/index.shtml>, Erişim Tarihi: 20.02.2014.

³⁸⁰ **Krans**, s. 32.

³⁸¹ **Boros**, Virtual Shareholder Meetings, s. 8.

³⁸² **Krans**, s. 33.

³⁸³ **Boros**, Virtual Shareholder Meetings, s. 8-9.

³⁸⁴ **Arı**, s. 183, **Krans**, s. 33.

³⁸⁵ **Arı**, s. 184.

³⁸⁶ **Arı**, s. 184, **Boros**, Virtual Shareholder Meetings, s. 9.

eyalette genel kurul toplantılarına elektronik ortamda katılım mümkün iken sekiz eyalette klasik genel kurul zorunluluğu söz konusudur³⁸⁷.

Pek çok eyalet ve şirketin sanal genel kurula ilişkin çekinceleri bulunmaktadır³⁸⁸. Bunlardan ilki yönetim kurulunun hesap verebilirliğinin azalmasıdır. Gerçekten de elektronik ortamda yapılan bir genel kurulda pay sahipleri kendilerini doğruca ifade edemeyebilir. Elektronik ortamda kendini ifade etmek isteyen pay sahibinin yardımına hitabeti, jest ve mimikleri yetişmemektedir. Ancak şunu da belirtmek gerekir ki, teknolojik imkânları tam ve donanımlı şekilde kullanmak yoluyla pay sahiplerinin kolayca sanal genel kurula katılması ve en azından katılma ve kontrol haklarını kullanması söz konusu olacaktır. Genel kurula katılma, görüş iletme, konuşma, soru sorma ve oy kullanma haklarının kullanılmasına imkân verilmesi sayesinde daha katılımlı bir genel kurul ve pay sahipleri demokrasisi³⁸⁹ sağlanmış olacaktır.

C. Almanya

Almanya, 2001 ve 2002 yıllarında çıkardığı iki Kanunla Alman hukuk sisteminde genel kurulun internet ortamında yapılmasına imkân getirmiştir. Bu Kanunlarda her şeyden önce anonim şirketler hukukunun modernleştirilmesi amaçlanmıştır³⁹⁰.

2001 yılında çıkarılan ve orijinal ismi Das Gesetz zur Namensaktie und zur Erleichterung der Stimmrechtsausübung (NaStraG) olan yasa Alman Paylı Ortaklıklar Kanunu'nu modern iletişim teknolojisine açan ilk yasa oldu. Bunu 2002

³⁸⁷ **Yayla**, s. 141. ABD'deki eyaletlerin genel kurulda elektronik araçlarla uzaktan oy kullanmasına ilişkin düzenlemeleri için: **Fairfax**, s. 1403 vd.

³⁸⁸ **Arı**, s. 184.

³⁸⁹ Anonim şirketin küçük bir cumhuriyet olarak kabul edilmesi yönünde ayrıca bkz: **Vigreux**, s. 112.

³⁹⁰ **Kaya**, İnternet Aracılıyla Genel Kurul, s.213.

yılında çıkarılan Transparenz und Publizitätsgesetz (TransPuG) yasası takip etti. Bu kanunlar, pay sahiplerinin genel kurul toplantılarına internet aracılığıyla aktif bir şekilde katılmasını amaçlıyordu³⁹¹.

2009'da APOK m. 25'de yapılan değişiklikle pay sahiplerine genel kurul toplantısına ilişkin davetin yapılmasında elektronik araçlardan yararlanma yolu açılmıştır³⁹². Kanuna eklenen genel kurulun toplantıya çağrılmasının “elektronik yollarla” da mümkün olacağına ilişkin ifade APOK'ta da yeni bir çağır açmıştır³⁹³. İnternet kullanarak genel kurulda oy hakkının temsilci aracılığıyla kullanılmasının sağlanması ve temsil yetkisi verilen kişiye internet aracılığıyla talimat verilmesi APOK'un 117-147 paragraflarında yapılan ayrıntılı düzenlemeler sonucunda mümkün hale gelmiştir³⁹⁴. Daha önce şirket ve pay sahipleri arasında yazılı olarak yapılan iletişimin e-posta gibi modern iletişim teknolojisi araçlarıyla yapılması yeniliği de sisteme girmiştir³⁹⁵. Ancak tüm bu yeniliklere rağmen Alman Hukuku'nda online katılımlı genel kurul mümkün hale gelmiş olmasına rağmen sanal genel kurul mümkün değildir³⁹⁶.

D. İngiltere

İngiltere'de Company Act 1985 (CA) m. 366, f. 1'de, genel kurul için fiziki toplantının gerektiğine yönelik ifadelerin yer aldığını ve bundan dolayı sanal genel

³⁹¹ **Kaya**, İnternet Aracılıyla Genel Kurul, s.213.

³⁹² **Kaya**, İnternet Aracılıyla Genel Kurul, s. 213, **Yayla**, s. 137-138.

³⁹³ **Kaya**, İnternet Aracılıyla Genel Kurul, s. 213.

³⁹⁴ **Kaya**, İnternet Aracılıyla Genel Kurul, s. 214.

³⁹⁵ **Kaya**, İnternet Aracılıyla Genel Kurul, s.214. Alman hukukunda genel kurulun internette yayınlanmasına karşı çıkmamış ancak kamuya açık şekilde yapılmamasına, sadece pay sahiplerine yönelik olmasına dikkat edilmiştir. Genel kurul toplantısının kamuya açık olmaması prensibi korunmuştur. Ayrıntılı bilgi için bkz: **Kayihan**, s. 95, **Gürbüz/ Ergincan**, s. 94.

³⁹⁶ **Kaya**, İnternet Aracılıyla Genel Kurul, s.214, **Yayla**, s. 138.

kurulun mümkün olmadığı söylenebilir³⁹⁷. Bu görüşünün aksine CA'nın genel kurula pay sahiplerinin fiziki katılımlarının zorunlu olduğuna dair bir ifade taşımadığını savunmak da mümkündür³⁹⁸. Çünkü Kanun m. 366'da fiziken değil "bizzat" katılımdan bahsedilmekte ancak m. 372'de pay sahiplerinin üçüncü kişiler tarafından temsiline engel olunmak istenmektedir. Bu görüşü destekleyen mahkeme kararları da mevcuttur³⁹⁹. Tüm bunlara rağmen modern teknolojiyi yakalamaya çalışan İngiliz şirketleri son yıllarda internet teknolojisinden ve video konferans yönteminden yararlanma yoluna gitmişlerdir⁴⁰⁰. Nitekim 2009 yılında tüm şirketleri kapsayacak şekilde bir düzenleme ile elektronik genel kurula katılma, görüş belirtme ve oy kullanma hakkı tanınmıştır⁴⁰¹.

E. Fransa

İngiltere'nin aksine Fransa'da elektronik genel kurulun mümkün olduğu yönünde söylenebilir. Fransız Ortaklıklar Kanunu m. 262-10'a göre şirket sözleşmelerinde genel kurulun nasıl ve nerede yapılacağı serbest bir şekilde kararlaştırılabilir. Bir başka deyişle şirket sözleşmesine konulacak bir hükümle genel kurul elektronik ortamda yapılabilir⁴⁰².

Fransız Ortaklıklar Kanunu'nun bu maddesi borsaya kayıtlı olmayan şirketler için geçerlidir⁴⁰³. Borsaya kayıtlı bir anonim şirket genel kurulunu elektronik ortamda yapması mümkün değildir. Ancak şunu önemle belirtmek gerekir ki elektronik genel kuruldan en fazla yarar bekleyen şirketler halka açık şirketler ve

³⁹⁷ **Kaya**, İnternet Aracılıyla Genel Kurul, s. 214.

³⁹⁸ **Kaya**, İnternet Aracılıyla Genel Kurul, s. 214.

³⁹⁹ **Kaya**, İnternet Aracılıyla Genel Kurul, s. 215.

⁴⁰⁰ **Kaya**, İnternet Aracılıyla Genel Kurul, s. 215.

⁴⁰¹ **Yayla**, s. 138, 139.

⁴⁰² **Kaya**, İnternet Aracılıyla Genel Kurul, s. 215.

⁴⁰³ **Kaya**, İnternet Aracılıyla Genel Kurul, s. 215.

büyük sayıda pay sahibi olan şirketlerdir. Fransız Ortaklıklar Kanunu m. 158 al. 5'e göre borsaya kayıtlı bir anonim şirketin genel kurul toplantısı fiziki olarak bir araya gelerek ve kural olarak şirketin merkezinin bulunduğu yerde toplanır⁴⁰⁴.

Fransız Ortaklıklar Kanunu m. 167 ve 447, genel kurulda cetvelin oluşturulması ve bunun bütün pay sahipleri tarafından genel kurulda imzalanması gerektiğini belirtmiştir. Bu hükümleri de göz önüne aldığımızda Fransız ortaklıklar hukukunda borsaya kayıtlı anonim şirketlerde elektronik genel kurul mümkün değildir⁴⁰⁵. Ancak Fransa'da 15 Mayıs 2001 tarihinde yapılan değişiklik sonrası Proxy ve oy pusulalarına ilişkin düzenleme yapılmıştır⁴⁰⁶. Pay sahipleri paylarını bloke ederek oy pusularını ve proxy oylarını genel kuruldan önceki gün saat 15.00'e kadar şirkete bildireceklerdir⁴⁰⁷. 2002 yılında pay blokajı kaldırılmış ve 2006 yılında yapılan değişiklik ile güvenli elektronik imza kullanımını zorunluluğu getirilmiştir⁴⁰⁸.

IV. ELEKTRONİK GENEL KURULUN YARARLARI VE SAKINCALARI

A. Yararları

1. Genel Olarak

Elektronik ortamda genel kurula katılma ve pay sahipliği haklarını elektronik ortamda kullanma hem şirketler için hem de pay sahipleri için birçok açıdan yarar sağlamaktadır. Günümüzde halka açık anonim şirketler başta olmak üzere anonim şirketler için genel kurul toplantıları çok önemli bir yere sahiptir. Pay

⁴⁰⁴ **Kaya**, İnternet Aracılıyla Genel Kurul, s.215.

⁴⁰⁵ **Kaya**, İnternet Aracılıyla Genel Kurul, s.216.

⁴⁰⁶ **Yayla**, s. 136.

⁴⁰⁷ **Yayla**, s. 136.

⁴⁰⁸ **Yayla**, s. 136.

sahibi sayısının çok fazla olması ve bu pay sahiplerinin farklı bölgelerde hatta ülkelerde bulunmaları genel kurul yapılmasında hem şirket hem de pay sahipleri için büyük sorunlar doğurmaktadır.

Pay sahipleri açısından mevcut sistemde genel kurullara katılmak ya da kendini temsil ettirmek çok masraflı ve yorucu olabilir. Yol masrafı, konaklama masrafı ve bunlar için harcanan zaman önemli miktarlara ulaşabilmektedir. Bu yüzden pay sahipleri de bir ortaktan çok, sadece temettü bekleyen alacaklı gibi hareket etmektedir ve bunun sonucunda genel kurula katılma konusunda sorun yaşamaktadır⁴⁰⁹. Bu ilgisizlik⁴¹⁰ sonucu, genel kurul olağan nisapla dahi toplanamamaktadır. Toplansa bile belli bir azınlık grubunun veya şirket paylarının çoğunun tevdi edilmiş olduğu bankaların hâkimiyetine girmektedir⁴¹¹. Böyle durumlarda şirketin pay sahipleri değil de şirket faaliyetlerinin rizikosunu taşımayan grupların yönetimde söz sahibi olması sorunu ortaya çıkmaktadır⁴¹². Genel kurula katılmayan ve haklarını etkin kullanmayan bir pay sahibi, zımni ve pasif bir şekilde yönetsel haklarını terk etmiştir⁴¹³.

Pay sahipleri için ikinci bir durum, genel kurullarda belli hakları kullanmak için belli çoğunluğa sahip olmak gereken durumlar söz konusu olduğunda bu

⁴⁰⁹ **Bilge, Mehmet Emin**, “*Pay Sahiplerinin Anonim Ortaklık Genel Kurullarına İnternet Aracılığıyla Katılımı*”, Bilgi Toplumunda Hukuk Ünal Tekinalp’e Armağan, Cilt I, İstanbul 2003, (İnternet Aracılığıyla Katılım), s. 220.

⁴¹⁰ Bu ilgisizliğin maddi sebepleri; ortak sayısının çokluğu nedeniyle toplantının yapılacağı yeri bulma sorunu ve tutulan salonların ücretlerinin yüksek olması, ortakların farklı yerlerde bulunmaları, yıllık genel kurul toplantılarının senenin aynı dönemine denk gelmesi, genel kurula ilişkin davetin yetersizliğidir. Ayrıntılı bilgi için bkz: **Vigreux**, s. 115 vd.

⁴¹¹ **Bilge**, İnternet Aracılığıyla Katılım, s. 220.

⁴¹² **Bilge**, İnternet Aracılığıyla Katılım, s. 220.

⁴¹³ **Vigreux**, s. 124.

hakların kullanımının zor olmasıdır⁴¹⁴. Örneğin; belli durumlarda genel kurulu toplantıya çağırma, azınlık hakları... gibi.

Genel kurula katılamamanın şirketler açısından en önemli sorunu güç boşluğu problemidir⁴¹⁵. Şirketin, çok fazla pay sahibi olduğu durumlarda, pay sahiplerini toplantıya çağırma, toplantı mekânı ayarlama, yüksek masraflara katlanma, pay sahiplerinin katılımını sağlama vs. problemlerin olduğunu da belirtmek gerekir⁴¹⁶.

Genel kurula katılma veya kendine temsil ettirmek isteyen pay sahipleri masraflardan ve yorgunluktan kurtulacaktır. Dünyanın her yerinde bulunan elektronik araçlar sayesinde genel kurula davet ve genel kurula katılım sağlanacaktır. Klasik anlamda genel kurula katılmayı göze alamayan ve vakti olmayan, maddi kaygıları olan pay sahipleri internet ortamında yapılan genel kurula katılacaktır. Bu sayede toplantılara katılım sağlanacak ve belli nisapların arandığı durumlarda yeter sayılara kolayca ulaşılabilecektir. Aynı şekilde güç boşluğu sorunu da ortadan kalkacaktır.

Uzak yerlerde yaşayan ve zamanı olmayan ancak toplantıya katılmak isteyen pay sahiplerinin, genel kurula katılması kolaylaşacaktır⁴¹⁷. Bu şekilde genel kurul toplantısına fiziken katılamayanların da toplantıya elektronik ortamda katılması

⁴¹⁴ **Bilge**, İnternet Aracılığıyla Katılım, s. 220. Genel kurulun yeterli çoğunlukta toplanamaması, bu organın faaliyetlerini felce uğratabilir. Bu yüzden genel kurula katılmayan pay sahiplerinin en azından temsilci yetkilendirmesi yararlı olacaktır. Ayrıntılı bilgi için bkz: **Vigreux**, s. 124.

⁴¹⁵ **Poroy/Tekinalp/ Çamoğlu**, 2000, s. 377-378, **Vigreux**, s. 113 vd.

⁴¹⁶ **Bilge**, İnternet Aracılığıyla Katılım, s. 220-221.

⁴¹⁷ **Pemmelaar**, s. 164.

ile pay sahiplerinin oy hakları çürümeyecek ve bunların da genel kurulda temsil edilebilme olanağı sağlanacaktır⁴¹⁸.

Çok fazla pay sahibinin olduğu anonim şirketlerde pay sahiplerinin şirket işlerine kolaylıkla katılabilmesi ve kararlarda aktif rol oynaması, yöneticilerin görev ve sorumluluklarını yerine getirmede daha özenli davranmasını sağlayacaktır. Genel kurulu kendi istediği gibi yönlendiremeyen yönetim daha ciddi hesap verme durumunda kalır. Bu şekilde internet sayesinde pay sahiplerinin yönetim üzerinde baskısı artar. Haklarını kullanmada kolaylığa ulaşan pay sahipleri internet ortamında birleşerek haklarını daha etkin kullanmanın diğer yollarını da bulacaklardır⁴¹⁹. Bu şekilde pay sahipleri bağımsız yetkilerini kullanmaktan feragat edemeyecek, şirket de başta yönetim kurulu olmak üzere belli bir grubun eline kalmayacaktır⁴²⁰.

Şirket açısından diğer bir önemli faydası da, genel kurul toplantı masraflarının azalmasıdır. Büyük salon kiralari, katılımcılara verilecek hizmetler, ikram vs. gibi harcamalar gibi maddi külfetler azalacaktır. Pay sahipleri açısından bakıldığında katılım masrafları ve kaybedilecek zaman azalacaktır.

Birçok şirketin pay sahibi olan kişilerin yılın belirli dönemlerinde yapılan bütün şirketlerin genel kuruluna katılması zordur. Olağan genel kurul toplantıları ülkemizde belli/ genellikle aynı dönemde yapılmaktadır⁴²¹. Belli dönemde yoğunlaşma, birçok şirketin genel kurul toplantısına katılma hakkına sahip olan kişilerin bunların bazılarını katılamaması gibi bir sorun ortaya çıkarır. İnternet ortamında yapılacak genel kurula katılma sayesinde bu sorun aşılacaktır.

⁴¹⁸ **Bilge**, İnternet Aracılığıyla Katılım, s. 221.

⁴¹⁹ **Bilge**, İnternet Aracılığıyla Katılım, s. 221.

⁴²⁰ **Vigreux**, s. 125-126.

⁴²¹ Genel kurullar olağan ve olağanüstü toplanır. Olağan toplantı her faaliyet dönemi sonundan itibaren üç ay içinde yapılır (YTTKm. 409, f. 1).

Yabancı yatırımcının da bu tür imkânlar sayesinde şirkete ilgileri artacaktır⁴²². Bu şekilde şirketler arasındaki rekabet konusunda internet aracılığıyla toplantı imkânı sunan şirketler, bu imkânı sunmayan şirketlere nazaran daha avantajlı hale gelecektir.

Pay sahipleri için pay sahipliği haklarının kullanımında internetten yararlanabilecekleri bir başka alan ise bilgi alma ve inceleme haklarının bulunduğu bir takım bilgi ve belgelerin kendilerine e-posta yoluyla ulaştırılması olabilir. Bilanço, kâr zarar hesabı, yıllık raporlar ve kârın dağıtımına ilişkin önerilerin, şirketin internet sitesinden yayınlama ve pay sahibine e-posta yoluyla gönderme imkânı günümüz teknolojisinde mümkündür⁴²³. Bu şekilde pay sahipleri, zahmetsizce şirkete ilişkin bir takım bilgi ve belgelere ulaşabilecektir.

2. Pay Sahiplerinin Toplantıya İlgili ve Katılımının Artması

Elektronik genel kurula katılım sağlanmasının en önemli amacı ve sonucu pay sahiplerinin genel kurula katılımının sağlanması ve güç boşluğu probleminin çözülmesidir⁴²⁴. Pay sahiplerinin katılımının artması sayesinde güç boşluğu sorunu önemli ölçüde giderilmiş olacak ve şirketlerin/ özellikle halka açık anonim şirketlerin daha şeffaf bir şekilde yönetilmesi sağlanmış olacaktır⁴²⁵.

Mekâna bağımlılığın⁴²⁶ ortadan kalkması sonucu dünyanın neresinde olursa olsun pay sahibinin genel kurula katılıp yönetsel haklarını kullanması sağlanacaktır⁴²⁷. Bu özellikle yabancı yatırımcı için önemlidir⁴²⁸. Yine, birden fazla

⁴²² Pemmelaar, s. 164.

⁴²³ Bilge, İnternet Aracılığıyla Katılım, s. 222.

⁴²⁴ Ayrıntılı bilgi için bkz: YTTK m. 1527'nin gerekçesi.

⁴²⁵ Ayrıntılı bilgi için bkz: YTTK m. 1527'nin gerekçesi.

⁴²⁶ Pemmelaar, s. 164-165.

⁴²⁷ Çetin, s. 166.

şirketin pay sahibi olan bir kişi toplantılar arasında tercih yapmaksızın hepsine katılma imkânı bulacak ve zaman yönünden de tasarruf edecektir⁴²⁹.

Şirketlerin bazı konularda karar alması için genel kurulda belli pay ve pay sahibi çoğunluğu arandığı durumlar olabilir. Toplantıya katılımın artması halinde toplantı yeter sayısı ve karar yeter sayısı sağlanmış olacaktır⁴³⁰. Bunun sonucu olarak da YTTK m. 1527'nin gerekçesinde belirtilen hem güç boşluğu sorunu hem de yönetimin şeffaflığı ilkesi sağlanmış olacaktır. Poroy⁴³¹, güç boşluğu sorununun ardında yatan sebebi “...pay sahibi bir ortaktan çok sadece temettü bekleyen bir yatırımcı olarak hareket etmekte ve bu organın faaliyetine gereken ilgiyi göstermemektedir. Bu ilgisizlik sonucu genel kurul olağan nisapla dahi toplanamamakta veya toplansa dahi becerikli bir azınlığın veya şirket dışındaki bir gücün mesela bir kısım hisse senetleri kendisine tevdi edilmiş bir bankanın hâkimiyetine girebilmektedir” şeklinde açıklamaktadır.

Payların çoğunluğunun söz konusu kurumsal yatırımcıların elinde bulunması nedeniyle genel kurulda alınan kararlarda son sözün bu kurumsal yatırımcılarda olması da, pay sahiplerinin genel kurullara katılım konusunda isteksiz olmalarına yol açmaktadır⁴³².

3. Maliyet yönünden

Klasik anlamda genel kurul toplantısı yapılması halinde hem şirket için hem de pay sahipleri için bir takım maddi sorunlar meydana gelmektedir⁴³³. Şirketler salon kiralama, katılımcılara ikramda bulunma vs. gibi birçok zahmete

⁴²⁸ Pemmelaar, s. 164.

⁴²⁹ Bilge, İnternet Aracılığıyla Katılım, s. 221, Çetin, s. 166.

⁴³⁰ Çetin, s. 166.

⁴³¹ Tekinalp, Yönetime Katılma Sorunları, s. 4.

⁴³² Boros, How Companies Make Decisions, s. 267.

⁴³³ Pemmelaar, s. 164.

katlanacaklardır. Yine, genel kurul toplantısı ilânı, pay sahiplerinin davet edilmesi, vekâlet durumunda vekâletin pay sahibine gönderilmesi, geri dönüşümünün sağlanması vs. gibi kırtasiye ve bürokratik işlemlere para harcanmaktadır⁴³⁴. Pay sahipleri için ise toplantının yapıldığı yere gitme, konaklama, ulaşım için para harcama derdi kalmayacaktır⁴³⁵.

Elektronik ortamda genel kurul sayesinde şirketler, internet üzerinden pay sahiplerine ilân ve duyuruları yapabilecektir (m. 1524). Pay sahiplerinin emrine amade tutulması gereken belgeler şirketin internet sitesinde yayımlanacaktır (m. 1524). Pay sahiplerinin bu belgelere ulaşması için şirket merkezine gitmesine gerek kalmayacaktır.

Şirketler kâğıt ve bürokrasi masraflarından kurtulacaktır. Her ne kadar elektronik genel kurul sistemi alt yapısı için para ödeyecek olsalar da hâlihazır klasik genel kurula nazaran daha az kâğıt ve bürokratik masraf ortaya çıkacaktır. Örneğin; oylama sırasında elektronik butonlar olması her oylama için ayrı ayrı kâğıt dağıtılmasından daha ucuz ve zaman olarak da daha masrafsızdır⁴³⁶.

Genel kurula katılmak için evlerinde bilgisayar başında oturmak herhalde seyahat etmek, gerektiğinde konaklamak gibi işlerden daha kolay ve ucuz olacaktır⁴³⁷. Yine pay sahibinin bilgi alma ve inceleme haklarını kullanmasına olanak sağlayan bilgi, belge ve verilerin internet sitesi aracılığıyla ve e-posta veya sms gibi yollarla pay sahibine ileten şirket için de bundan yararlanan pay sahibi için

⁴³⁴ Çetin, s. 167-168.

⁴³⁵ Çetin, s. 168.

⁴³⁶ Krans, s. 32-33.

⁴³⁷ Çetin, s. 169.

de daha ucuzluk ve kolaylık söz konusudur⁴³⁸. Şirketin her yaptığından haberi olan pay sahipleri açısından asimetrik bilginin⁴³⁹ engellenmesi ve pay sahibinin şirket işlerine ilgisinin artması sağlanacaktır. Pay sahiplerinin şirket devralma gibi önemli konularda ayrıntılı bilgi sahibi olmaması nedeniyle belli bir grubun çoğunlukla şirketin paylarının kontrolünü sağlayan bankaların tek başına karar almasının önüne geçmek için pay sahiplerine yeterince açıklama yapılmasına ihtiyaç duyulmaktadır⁴⁴⁰.

4. Şirketin Prestijinin Artması

YTTK sermaye şirketlerine internet sitesi açmak ve bazı bilgileri bu internet sitesinde yayımlamak yükümlülüğü getirmiştir (m. 1524). Özellikle halka açılma isteği olan veya halka açık şirketlerin pay senetlerinin hem yurt içinde hem de yurt dışında alınıp satılması için şirketin prestiji önemlidir. Sadece şirketin payını almakla yetinmek istemeyen şirketin geçmişe dönük mali, hukuki ve itibari değerini de bilmek isteyen bilinçli yatırımcıların şirket genel kuruluna katılma isteği de söz konusu olacaktır. Şirkete karşı haklarını kural olarak genel kurulda kullanacak pay

⁴³⁸ Çetin, s. 168, Bilge, İnternet Aracılığıyla Katılım, s. 222, Krans, s. 33.

⁴³⁹ Zetsche, Dirk, Challenging Wolf Packs: Thoughts on Efficient Enforcement of Shareholder Transparency Rules, http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1428899, Erişim Tarihi: 11.11.2012 (Transparency Rules), s. 46, Pemmelaar, s. 166. Asimetrik bilgi, birinin bildiğini başkasının bilmemesi durumuna verilen addır. Ekonomik birimlerden bir tarafın diğerine oranla daha fazla bilgiye sahip olması durumu “asimetrik bilgi” kavramı ile ifade edilmektedir. Çetinkaya, Şahin, “Asimetrik Bilginin Piyasaya Etkileri ve Finansal Krizdeki Rolü”, Sakarya İktisat Dergisi, C. 1, S. 2, s. 61. Anonim şirketler açısından bilgi verme yükümlüsü yönetim kurulunun pay sahiplerinden daha fazla bilgiye sahip olduğu herkesçe bilinmektedir. Bu durumda daha çok bilgiye sahip olan taraf (yönetim kurulu) haksız bir üstünlük kazanmaktadır. Pemmelaar’a göre, asimetrik (asymetrical) bilgi, pay sahiplerinin genel kurula katılmamasını engelleyen sebeplerindedir. Ayrıntılı bilgi için bkz. Pemmelaar, s. 166.

⁴⁴⁰ Zetsche, Transparency Rules, s. 46.

sahipleri, yatırım açısından daha şeffaf bir yönetimi karşılarında görmek isteyeceklerdir⁴⁴¹.

5. Şirket- Pay Sahibi İlişkinin Gelişmesi

Anonim şirketler kurumsal yapıdadır. Şirketin/ özellikle halka açık anonim şirketlerin yüzlerce hatta binlerce pay sahibi bulunmaktadır. Ancak şirketin sermaye şirketi olması sonucu şahıs şirketlerindeki⁴⁴² gibi şirketi benimseme, onunla rekabet etmeme vs. gibi olgular söz konusu değildir⁴⁴³. Özellikle halka açık anonim şirketlerin yönetimi belli grup ve azınlığın etkisinde veya elindedir. Sermayenin bütün sahipleri şirketi idare konusunda yetkili değildir. Bu açıdan sermaye sahipleri ile yöneticiler arasında ilişkinin hızlı ve kolay olması gerekmektedir.

Elektronik genel kurulda pay sahipleri ile yöneticiler arasında iletişim de sağlanmaktadır. Şirket yöneticilerinin pay sahipleri ile daha hızlı ve güvenli bir biçimde temasa geçmesi söz konusudur⁴⁴⁴. Genel kurula ilişkin yapılacak çağrı, e-posta yoluyla pay sahiplerine gönderilecektir. Ancak elektronik ortamı kullanmak isteyen pay sahiplerinin YTTK m. 1528'e göre posta adreslerini şirkete bildirmeleri gerekmektedir.

MKK⁴⁴⁵ e-YÖNET Portalı'nda⁴⁴⁶ şirketlere ve pay sahiplerine sunulan hizmetlerden biri pay sahiplerinin portal üzerinde sanal toplantılar yapabilecekleri

⁴⁴¹ Çetin, s. 170, Pemmelaar, s. 164.

⁴⁴² Anonim şirketi bu konuda şahıs şirketleriyle kıyaslarken komandit şirketlerle kıyaslamak daha uygun olacaktır. Komandit şirkette iki tür ortak bulunmaktadır. Bunlardan ilki komanditer ortak, diğeri komandite ortaktır. Anonim şirket pay sahiplerini, sorumluluğu az olan komanditer ortak gibidir. Ayrıntılı bilgi için bkz: Even, s. 258.

⁴⁴³ Even, s. 254.

⁴⁴⁴ Özer, Genel Kurul, s. 27.

⁴⁴⁵ MKK: Sermaye piyasası araçlarının kaydileştirilmesine ilişkin işlemleri gerçekleştirmek, kaydileştirilen bu araçları ve bunlara bağlı hakları, elektronik ortamda, üyeler ve hak sahipleri itibarıyla kayden izlemek, merkezî saklamasını yapmak ve Kurul tarafından sermaye piyasası

sanal salonlar kurulmasıdır. Her şirket için ayrı ayrı oluşturulan sanal salonlarda, ilgili şirketin pay sahipleri birbirleriyle haberleşip bağlantı kurabilmekte⁴⁴⁷, şirketler de dilerlerse bu salonlara girip bilgilendirici açıklamalarda bulunabilmektedirler. Aslında, sanal toplantılar şirket pay sahiplerine teorik olarak her an resmi olmayan sanal genel kurul yapma olanağı verdiği için MKK Portalı'nda kurumsal yönetimin önemli unsurlarından biri olan pay sahiplerinin bir araya gelmesi, birlikte hareket etmesi ve bilgilenmeleri sağlanmıştır⁴⁴⁸. Bu bağlamda MKK'nın var olan bu sisteminin MKK tarafından kurulacak elektronik genel kurul sisteminin bir parçası haline getirilmesi şirket tarafından ilân edilecek genel kurul gündemine ilişkin gerek pay sahiplerinin birbirleriyle⁴⁴⁹ gerek şirketle bilgi paylaşımını yapabilmelerine imkân verecektir⁴⁵⁰.

B. Sakıncaları

1. Görüntü ve Ses Naklinin Kesilmesi ve Sonuçları

Elektronik genel kurulda görüntü ve ses nakli kesilmesinin sonuçları iki yönlüdür. Birincisi, şirketin internet sitesinden kaynaklanan sebeplerden doğan hallerde ortaya çıkar. İkincisi ise pay sahibinin davranışından ortaya çıkar. İlk

mevzuatı çerçevesinde verilen diğer görevleri yerine getirmek üzere kurulmuş bulunan özel hukuk tüzel kişiliğini haiz Merkezî Kayıt Kuruluşu Anonim Şirketi'ni ifade eder (YSPKn m. 3, f. 1-p).

⁴⁴⁶ MKK portalının, sanal genel kurul uygulamasındaki yerine dair ayrıntılı bilgi için bkz: **Gürbüz/ Ergincan**, s. 92, 95, 99, 101.

⁴⁴⁷ Delaware hukukunda başlangıçta birçok şirket her ne kadar elektronik genel kurulu kullanmış olsa da gerçek anlamda elektronik genel kurulun bütün nimetlerini kullanmış değildi. Örneğin; pay sahibinin şirketle ve diğer pay sahipleri ile iletişimi noktasında zayıf kalmışlardı. Pay sahipleri arasında bilginin dağıtılması bakımından da sorun yaşanmıştı. Pay sahiplerine genel kurulda (kritik anlamda) soru sorma imkânı tanınmış değildi. Ayrıntılı bilgi için bkz: **Krans**, s. 34. YTTK'da ise soru sorma, görüş iletme sınırlı şekilde de olsa kabul edilmiş ve MKK e-YÖNET Portalında şirketler ile pay sahipleri bir araya getirilerek pay sahiplerinin bilgi alma hakkı konusunda avantajlar sağlanmıştır.

⁴⁴⁸ **Gürbüz/ Ergincan**, s. 101.

⁴⁴⁹ **Pemmelaar**, s. 166. **Pemmelaar**'a göre şirket işlerinden stratejik konularda, kurumsal yönetim ilkeleri ve AB Yönergesi hükümlerine aykırı olarak, pay sahiplerine yeterince duyuru yapılmaması ve bazı konuda yetersiz bilgi verilmesi ya da hiç bilgi verilmemesi söz konusudur.

⁴⁵⁰ **Yayla**, s. 160.

durumda sorun ortaya çıkmamaktadır. Çünkü görüntü ve ses nakli olmasa bile şirketin ekranında genel kurula ilişkin bilgi ve özet akışı yer alacaktır⁴⁵¹. Bu sayede bilgi ve özet akışı takip edilip genel kurula katılım devam edecektir. Burada sorun şirketin önemli bir işinde konuşma yapılırken ortaya çıkabilir. Örneğin; bir yönetim kurulu üyesi şirket politikasında değişiklik yapmak, yatırımları farklı sektörlerden biri üzerinde yoğunlaştırmak istemektedir. Bu yönde gayet akıcı ve ikna edici şekilde konuşurken görüntü ve ses nakli kesilmesi söz konusu olabilir. Şirketin gündeminde bu konuda oylama yapılması da söz konusu ise pay sahipleri konuşmacının sadece konuşma metnine bağlı kalarak karar verecektir. İkinci durumda, pay sahibine bağlı sebeplerle görüntü ve ses naklinin kesildiği durumlarda da iki olasılık vardır. İlk olarak genel kurul görüntü ekranı tek yönlüdür. Şirketin internet sitesine giren ve gerekli işlemleri yapan pay sahibinin bu görüntüye ulaşması mümkündür. Bu hallerde kendi hatası veya isteği ile elektronik genel kuruldan çıkan bir pay sahibinin durumu hakkında Yönetmelik ve Tebliğde hüküm yoktur. EGK Yönetmeliğinin “Genel kurula elektronik ortamda katılma bildirimi” başlıklı m. 7 ve “Toplantıya katılım” başlıklı m. 8 birlikte değerlendirildiğinde: Genel kurula elektronik ortamda şahsen katılmak isteyen veya temsilci tayin edecek hak sahipleri, bu tercihlerini EGKS üzerinden şirkete bildirmek zorundadır. Genel kurul toplantısına elektronik ortamda katılacağını bildiren hak sahibi bu tercihinin EGKS üzerinden geri alabilir. Elektronik ortamda katılma yönündeki bu talebini geriye almayan hak sahibi veya temsilcisi genel kurul toplantısına fiziken katılamaz. Genel kurula elektronik ortamda katılım, hak sahiplerinin veya temsilcilerinin güvenli elektronik imzaları ile EGKS’ye girmeleriyle gerçekleşecektir. Yine EGK Tebliğ “Genel kurul toplantısına

⁴⁵¹ **Yayla**, s. 179.

katılım şeklinin bildirimi” başlıklı m. 4 ve “Elektronik genel kurul sistemine giriş süresi” başlıklı m. 5 birlikte değerlendirildiğinde: Anonim şirketin genel kurul toplantısına elektronik ortamda şahsen veya temsilcileri aracılığıyla katılmak isteyen hak sahipleri, bu tercihlerini genel kurul tarihinden iki gün öncesine⁴⁵² kadar EGKS’den şirkete bildirmek zorundadır. Bu süre, payları MKK tarafından kayden izlenen borsaya kote şirketlerde bir gün olarak uygulanır. Şirket, genel kurula katılma taleplerini en geç iki iş günü içinde kontrol ederek EGKS’den kabul veya reddeder. Bu süre içinde reddedilmeyen talepler kabul edilmiş sayılır. Bu hüküm, payları MKK tarafından kayden izlenen borsaya kote şirket genel kurullarında uygulanmaz. Genel kurul toplantısına elektronik ortamda katılacağını bildiren hak sahibi bu tercihini genel kurul tarihinden bir gün öncesine kadar EGKS’de geri alabilir. Anonim şirket genel kurul toplantısına elektronik ortamda katılım için sisteme giriş, genel kurulun ilân edilen başlama saatinden bir saat öncesinde başlar, genel kurulun başlama saatinden beş dakika öncesine kadar sürer.

EGK Yönetmelik ve EGK Tebliğ hükümlerine baktığımızda herhangi bir sebepten dolayı EGK sisteminden çıkan pay sahibinin tekrar sisteme dâhil olması ve yönetsel haklarını kullanması hakkında bir hüküm yoktur. Bu eksikliğin giderilmesi gerekmektedir. Genel kurula giriş işlemi için kısıtlı süreler öngörülmesi genel kurula

⁴⁵² Pay sahiplerinin genel kurula elektronik ortamda katılma beyanını şirkete bildirmesinin iki gün olması, şirketin bu beyanı değerlendirip kabul ve reddetmesi için yeterli bir süredir. Çünkü katılım beyanı ve bu beyanın değerlendirilmesi işlemleri elektronik ortamda yapılmaktadır. Önemle belirtmek gerekir ki, burada hak sahipliği ispatı yapılmayacaktır. Zaten genel kurul toplantısına kimlerin katılacağına ilişkin liste (hazır bulunanlar cetveli) MKK tarafından düzenlenerek şirkete bildirilmektedir. Şirketin iş yoğunluğu, personel azlığı gibi sebepler göz önüne alındığında, pay sahiplerinin elektronik ortamda katılım beyanlarının değerlendirilmemesi ihtimaline karşı, şirketin reddetmediği talepler kabul edilmiş sayılacaktır. Toplantının tatil günlerinin ertesi güne denk gelmesi halinde (örneğin, pazartesi günü), tatilden önceki gün (örneğin, Cuma günü) katılım beyanında bulunulması halinde şirketin bu konuda yetkili kıldığı çalışanı, bu işlemi elektronik ortamda yapacağı için, herhangi bir zorluk söz konusu olmayacaktır. Zaten şirketin reddetmediği talepler kabul edilmiş sayılacağı için şirketin herhangi bir işlem yapmaması da pay sahiplerinin elektronik ortamda katılmasına engel teşkil etmez.

katılımın artması konusunda engel oluşturacaktır. Elektronik genel kurul toplantılarında amaç pay sahiplerine kolaylık sağlamaktır.

2. Bilgi, Belge ve Veri Akışının Kesilmesi

Yukarıdaki durumdan farklı olarak bu başlık altında genel kurul sürecinde bilgi ve özet akışının kesilmesinin söz konusu olduğu hallerde pay sahiplerinin bilgi alma haklarının engellenmesi söz konusudur. Burada üç farklı süreçte farklı sonuçlar ortaya çıkacaktır: birincisi; genel kurul öncesi pasif bilgi alma hakkını etkileyen sonuçlar, ikincisi genel kurul esnasında elektronik genel kurul sistemindeki aksaklıklar ve şirketlerin ihmalleri sonucu ortaya çıkan sonuçlar, üçüncüsü de genel kurul sonucunda raporlamaya ve arşivlemeye ilişkin sonuçlardır.

Şirketin genel kurul öncesi gündeme ilişkin belge ve verileri çağrıya ekleyerek pay sahiplerine göndermesi⁴⁵³, bu belge ve verileri şirketin internet sitesinde pay sahiplerinin incelemesine hazır bulundurması zorunludur (YTTK m. 437 ve m. 1524). Belge ve verilerin genel kurul öncesi pay sahiplerine ulaştırılması, pay sahipleri için pasif bilgi alma hakkını etkin bir şekilde kullanmasını sağlayacaktır.

Elektronik genel kurul toplantısı esnasında genel kurul gündeminde olmayan konuların görüşülmesi de mümkündür⁴⁵⁴. Bu konuda hazırlanan taslakların pay sahibine iletilmesi ve pay sahiplerinin EGKS üzerinden bilgi edinmeleri ve gerektiğinde belge ve verilerin edinilmesi gerekmektedir. Şirket yetkililerinin ihmali veya kasti davranışı veya EGKS platformundaki sorunlar bu durumun ortaya çıkması mümkündür. İlk durumda pay sahipleri şirket yetkilileri hakkında idari ve kanuni yollara başvurabileceklerdir. İkinci durumda ise toplantı başkanı toplantıyı erteleme

⁴⁵³ Çağrının şekli için bkz: YTTK m. 414.

⁴⁵⁴ Gündeme bağlılık kuralının istisnası olan konular genel kurulda görüşülebilir.

yoluna gidebilir. Ancak bu yoldan önce toplantı başkanı belge ve verileri toplantı esnasında dahi pay sahiplerinin e-posta adreslerine gönderebilir.

Toplantı sonunda oylama sonuçları hakkında bilgi almak isteyen pay sahipleri olabilir. Yine bir konuda yapılmış oylama konusunda muhalefet şerhi beyan etmiş ve bu muhalefet şerhine erişmek isteyen bir pay sahibi de söz konusu olabilir. EGK Yönetmelik m. 13, f. 1-c hükmüne göre: “Şirketlerin kendisi veya destek hizmeti aldıkları şirketler, EGKS’de yapılan tüm işlemlere ilişkin kayıtları, genel kurula elektronik ortamda katılan hak sahiplerinin ve temsilcilerinin kimlik bilgilerini, elektronik ortamda, bunların gizliliğini ve bütünlüğünü sağlayarak on yıl süreyle saklamak zorundadır. Borsaya kote şirketler için söz konusu saklama zorunluluğu MKK tarafından yerine getirilir.” denilmektedir. Bu hükme aykırılık pay sahiplerinin yargı yoluna başvurusu sonucuna kadar gidebilir.

Son olarak toplantı öncesinde veya toplantı esnasında pay sahiplerinin erişimine hazır bulunması gereken bilgi, belge ve verilerin belli kapasitede olması ve EGKS’ye giriş ve belgelere erişim için pay sahiplerine bazı ağır yükümlülükler yüklemesi, yine bilgi, belge ve verilerin muğlak ve erişilmesinin zor olması, özen ve dürüstlük kurallarına aykırı düzenlenmiş olması da pay sahibinin genel kurula katılım ve bilgi alma hakkını engeller niteliktedir.

3. Elektronik Genel Kurula Online Katılma Beyanında Bulunan Pay Sahibinin Fiziken Katılamaması

Pay sahipleri, genel kurula fiziken katılabilecekleri gibi internet üzerinden de katılabilirler. Ancak EGK Yönetmeliği m. 7 ve EGK Tebliğ m. 4 birlikte değerlendirildiğinde genel kurula elektronik ortamda şahsen veya temsilcileri aracılığıyla katılmak isteyen hak sahibi veya temsilcisi genel kurul toplantısına

fiziken katılamaz. Genel kurula elektronik ortamda şahsen veya temsilcileri aracılığıyla katılmak isteyen hak sahipleri bu tercihlerini EGKS'den bildirmek zorundadır. Genel kurul toplantısına elektronik ortamda katılacağını bildiren hak sahibi bu tercihini bir gün öncesine kadar EGKS'den geri alabilir. Elektronik ortamda katılma yönündeki bu talebini geriye almayan hak sahibi veya temsilcisi genel kurul toplantısına fiziken katılamaz.

4. Bağlantısı Kesilen Pay Sahibinin Katılmamış Sayılıp Sayılmama Durumu

Bu konuda Yönetmelik ve Tebliğde bir hüküm bulunmamaktadır. Elektrik kesilmesi veya internet erişiminin kesilmesi sonucunda pay sahibi genel kurula katılım imkânını kaybedebilir. Aynı şekilde pay sahibinin sistemi yanlış kullanması söz konusu olabilir. Bu hallerde risk pay sahibine aittir⁴⁵⁵. Alman hukukunda da böyle durumlarda risk pay sahibine aittir⁴⁵⁶. Genel kurulun iptali yoluna gidilemez.

EGK sisteminin kurulması ve pay sahiplerine internet yoluyla katılım sağlanması konusunda gereken önlemleri almayan şirketlerin sorumluluğu söz konusu olacaktır. Bu durumun gerçekleşmesi sonucunda genel kurulun iptali yoluna kadar gidilebilecektir⁴⁵⁷.

Acaba pay sahibinin elektronik genel kuruldan çıkarılması söz konusu olacak mıdır? Klasik anlamda genel kurul yapılırken pay sahiplerinin rahatsız edici nitelikteki davranışları söz konusu olabilir. Bu davranışlar genel kurulun sağlıklı bir şekilde yürütülmesine engel olabilmektedir. Bu durumda pay sahibinin genel

⁴⁵⁵ **Özer**, s. 46.

⁴⁵⁶ **Bilgili**, s. 581, **Özer**, s. 46, dp. 195.

⁴⁵⁷ **Bilge**, İnternet Yoluyla Temsil, s. 363.

kuruldan çıkarılması söz konusu olmaktadır⁴⁵⁸. Elektronik genel kurulda görüş iletirken suç unsuru, hakaret ve müstehcenlik içeren yazılar yazılması halinde de çıkarılma olması gerekmektedir. Ancak çıkarılmadan önce pay sahibine uyarı yapılmalı, özür dileme fırsatı verilmelidir⁴⁵⁹. Ancak pay sahibinin çıkması haksız gerçekleşmişse, sonuçları şirket için ağır olmaktadır. Öncelikle haksız çıkarılan pay sahibi genel kurul kararlarının iptalini isteyebilir. Ayrıca bilgi alma hakkını kullanamadığından dolayı zarar uğramışsa bunun tazminini de isteyebilir. Çıkarılmanın haksız olması kişilik hakkını da ihlal anlamına gelir⁴⁶⁰. Önemle belirtmek gerekir ki, pay sahipleri haksız çıkarılmayı tutanağa geçirtmelidir⁴⁶¹.

5. Elektronik Genel Kurul Kararlarının Geçerliliği Sorunu

YTTK m. 1527, f. 5 anonim şirketlerde genel kurullara elektronik ortamda katılma, öneride bulunma, görüş açıklama ve oy verme, fizikî katılmanın ve oy vermenin bütün hukuki sonuçlarını doğuracağını belirtmiştir. Bir başka deyişle klasik anlamda genel kurula katılan pay sahipleri toplantıda hangi haklara sahipse internet yoluyla genel kurula katılan pay sahipleri de o haklara sahip olacaktır⁴⁶². Bu eşit işlem ilkesinin gereğidir.

6. Gerekli Alt Yapının Olmaması ve Alt Yapıdaki Aksaklıklar Sebebiyle

Erişimin Kısıtlı veya Yavaş Olması

Pay sahiplerine genel kurul toplantılarına elektronik yollarla katılma imkânı sunan şirketlerin bunun için gereken altyapıya sahip olması gerekmektedir. EGK

⁴⁵⁸ **Teoman, Ömer**, “Anonim Ortaklıklarda Pay Sahibinin Genel Kuruldan Çıkarılması”, Otuz Yıl Ticaret Hukuku -Tüm Makalelerim- Cilt I, 1971-1982, Beta Yayın AŞ, Ankara 2000, (GK’dan Çıkarılma), s. 64.

⁴⁵⁹ **Teoman**, GK’dan Çıkarılma, s. 68.

⁴⁶⁰ **Teoman**, GK’dan Çıkarılma, s. 72.

⁴⁶¹ **Moroğlu**, Hükümsüzlük, s. 125.

⁴⁶² **Bilge**, İnternet Aracılığıyla Katılım, s. 235.

Yönetmeliği m. 13 şirketlere bir takım yükümlülükler yüklemiştir. Buna göre şirketler her şeyden önce Yönetmeliğin hükümlerine uymak zorundadırlar. Payları MKK tarafından kayden izlenen borsaya kote şirketler, kendileri veya destek hizmeti aldıkları kuruluşlar aracılığıyla genel kurul toplantısına ilişkin görüntü ve ses naklini EGKS'ye aktarmak ve sistemin işleyişine ilişkin olarak Bakanlık tarafından çıkarılacak Tebliğle belirlenecek işleyiş esaslarına uymak zorundadır. Ayrıca, şirketler kullanacakları EGKS'nin Yönetmelik ve Kanun hükümlerine uygunluğunu Bakanlık tarafından çıkarılacak Tebliğde belirlenen esas ve usullere uygun olarak tespit ettirip tescil ve ilân ettirmek zorundadır.

Şirketlerin EGKS'yi kurmak yerine destek hizmeti alımını tercih etmeleri durumunda destek hizmeti alınan şirketler için de kullanılacak EGKS'nin Yönetmelik ve Kanun hükümlerine uygunluğunu Bakanlık tarafından çıkarılacak Tebliğde belirlenen esas ve usullere uygun olarak tespit ettirip tescil ve ilân ettirmek zorunluluğu bulunmaktadır. EGKS'den kaynaklanan nedenlerle hak sahiplerinin uğrayacağı zararlardan gerek destek hizmeti alan gerek destek hizmeti veren şirketin sorumluluğu genel hükümlere göre belirlenecektir.

7. Genel Kurul Toplantısının İnternette Yayınlanması Üzerine Çekinceler

Genel kurul toplantılarının internet araçları üzerinden yayınlanması halinde kamuya açık halde mi yoksa pay sahiplerine özgü kapalı bir halde mi yayınlanacağı üzerine tartışmalar gündeme gelmektedir. Borsaya kayıtlı şirketlerin genel kurul toplantılarının kamuya açık halde yapılması kamuyu aydınlatma işlevi görmektedir⁴⁶³. Ancak şunu da belirtmek gerekir ki, ister halka açık ister kapalı anonim şirket olsun dinleyicilerin ve izleyicilerin genel kurula katılması pay

⁴⁶³ Çetin, s. 108.

sahiplerinin kararına bırakılmalıdır⁴⁶⁴. Anonim şirket esas sözleşmesinde bu konuya ilişkin bir hükmün konulması suretiyle sorun aşılabilecektir.

Kural olarak genel kurula Kanunda, Yönetmelikte ve şirket esas sözleşmesinde katılmaya yetkili olarak belirtilen kişiler katılabilmektedir. Fiziki olarak toplanan genel kurula basın mensupları veya diğer dinleyicilerin katılması mümkündür. Eğer şirket esas sözleşmesinde bazı kişilerin dinleyici ve izleyici olarak katılması öngörülmüşse pay sahiplerinin buna uymaları gerekmektedir. Ancak şirket esas sözleşmesinde herhangi bir hüküm bulunmamakta ise toplantı başkanı kimlerin dinleyici olarak katılacağına karar vermektedir. Bu karara karşı pay sahipleri itiraz edebilirler. İnternet ortamında yayınlanan bir genel kurulda da toplantıya kimlerin katılabileceği, yukarıdaki gibi olmalıdır. Öncelikle internet ortamında yayınlanan genel kurulun şifresiz bir şekilde kamuya açık yapıldığı hallerde toplantıya katılmaya yetkili olmayan kimselerin toplantıya katılmasına engel olunamamaktadır. Şirketin internet sitesine ve ilgili linklere giren kişiler rahatlıkla genel kurul toplantısına dinleyici ve izleyici olarak katılabilmektedir. Ancak şifreli yapılan bir yayın söz konusu ise, sadece toplantıya katılmaya yetkili kimseler şifre kullanarak toplantıya katılacak, toplantı esnasında şifre sahibi olmayan veya şifresini unutmuş kişilerin toplantı başkanına ulaşması ve izin alması halinde toplantıya katılması söz konusu olabilecektir. Bu halde de toplantı başkanının toplantıda hazır bulunan pay sahiplerinin görüşünü alması gerekmez. Ancak toplantıya katılmaya yetkili olmayan kişilerin toplantıya izleyici ve dinleyici olarak katılmak istemesi halinde toplantı başkanının toplantıda hazır bulunan pay sahiplerinin görüşünü alması gerekir. Aksi

⁴⁶⁴ **Teoman, Ömer**, “Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantılarına Dinleyicilerin Katılması”, Otuz Yıl Ticaret Hukuku –Tüm Makalelerim- Cilt I, 1971-1982, Beta yayım AŞ, Ankara 2000, (Dinleyicilerin Katılması), s. 224 vd.

halde pay sahiplerinin veya ilgililerin hukuki yollara başvurması mümkündür. Bilge'ye⁴⁶⁵ göre; *genel kurul kural olarak aleni değildir. İnternet ortamında yayınlanacak bir genel kurul için hukuki dayanaklar olmalıdır. Bunların ilki, genel kurul toplantısının şirket tüzüğü ya da genel kurul kararı sonucu internet ortamında yayınlanmasıdır. İkincisi toplantı başkanı tarafından belirlenen yayındır. Bu halde pay sahipleri sahip oldukları şifreler yoluyla internet ortamında yayınlanan genel kurul toplantısına katılabilmekte ve istedikleri anda kendi yayınlarını kesebilmektedirler. Bu tür toplantılar zaten kamuya açık olmaktan çıkmıştır ve şirket esas sözleşmesinde veya genel kurulda bu yönde bir karar alınmasına gerek kalmamaktadır.*

Genel kurul kapalı bir organ mıdır? Bir pay sahibi veya basın mensubu bir kişinin genel kuruldaki bir ses kaydını dışarı çıkarmasının hükmü ne olmalıdır? Elektronik genel kurulda, genel kurul baştan sona bir video kaydına dönüştürülüp pay sahiplerine gönderilebilmelidir. Aynı şekilde şirketin internet sitesinde, şirketin kararına göre herkese veya sadece pay sahiplerine açık bir şekilde hazır bulundurulabilir. Bu görüntülerin ve seslerin, tutanaktaki hükümlerin eksikliği söz konusu olduğunda pay sahibine ve şirkete yardımcı olacağına şüphe yoktur. Ancak burada pay sahibinin, şirketin kapalı arzu ettiği bir genel kurulu üçüncü kişilere dağıtma amacı olmamalıdır⁴⁶⁶.

⁴⁶⁵ **Bilge**, İnternet Aracılığıyla Katılım, s. 226, **Teoman, Ömer**, “Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantılarında Ses Alma Aygıtlarının Kullanılması”, Otuz Yıl Ticaret Hukuku –Tüm Makalelerim-Cilt I, 1971-1982, Beta yayım AŞ, Ankara 2000, (Anılış: Ses Aygıtları), s. 286. Yazar göre böyle bir sorun karşısında esas sözleşmeye hüküm koymak gereklidir.

⁴⁶⁶ **Teoman**, Ses Aygıtları, s. 287.

Pay sahibi genel kurul esnasında konuşma yapmış, video konferans yapmış olabilir. Bu görüntü ve seslerin veya hiç değilse metne dökülmüş halinin kendisine verilmesini isteyebilir⁴⁶⁷.

Kanaatimizce yatırımcıların ilgisini ve güvenini kazanmak adına genel kurul toplantılarının internet ortamında açık bir şekilde yayınlanması uygundur. Ancak toplantıda yönetsel haklarını kullananlar ile yönetsel hakkı olmayanların katılımlarının eşit şekilde aktif olmaması gerekir. Örneğin pay sahipliği haklarının kullanacak kişilerin daha aktif katılmasına olanak sağlanırken, pay sahipliği hakları olmayan kişilerin toplantıya dinleyici ve izleyici olarak katılması yeterli görülmelidir.

Genel kuruldaki görüntü ve seslerin kamuya açıklanması, bir başka deyişle herkesin erişimine açık olması durumunda kişilik hakları ihlal edilmiş olacak mıdır? Halka kapalı anonim şirketlerin kamuya açıklığı söz konusu olmadığı için genel kurulun yayınlanması halinde pay sahibi açısından kişilik hakkı ihlali söz konusu olacaktır⁴⁶⁸. Bu yüzden toplantı başkanının pay sahiplerine uyarıda bulunması gerekmektedir. Ancak halka açık anonim şirketlerde bu sorun karşımıza çıkmamaktadır.

⁴⁶⁷ Teoman, Ses Aygıtları, s. 287.

⁴⁶⁸ Teoman, Ses Aygıtları, s. 288. Halka kapalı anonim şirketlerde pay sahiplerinin açıkça izniyle veya zımni kabulüyle genel kurul toplantısı elektronik ortamda yayımlanabilir. Ancak halka kapalı şirketlerde pay sahiplerinin izninin olmadığı durumlarda genel kurulun kamuya açık bir şekilde internet ortamında yayınlanması halinde pay sahiplerinin kişilik hakkı ihlal edilmiş olacaktır. Pay sahibi, yakın çevresinin herhangi bir şirkette pay sahibi olduğunun bilinmesini istemeyebilir. Genel kurul toplantısının yayınlanması halinde pay sahiplerinin bu temennisi ortadan kalkmış olacaktır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

PAY SAHİBİNİN ANONİM ŞİRKET ELEKTRONİK GENEL KURUL

SİSTEMİNDE BİLGİ ALMA HAKKINI KULLANMASI

I. ELEKTRONİK GENEL KURUL SİSTEMİ

YTTK m.1527, anonim şirket genel kurul toplantıları açısından pay sahiplerinin belirli bir mekânda bir araya gelerek fiziken toplanması yöntemini ortadan kaldırmamış⁴⁶⁹, fiziken yapılacak bu toplantıya elektronik yöntemle katılıma da olanak sağlayan yasal alt zemini hazırlamıştır⁴⁷⁰. Payları borsada işlem gören anonim şirketler (YTTK m. 1527) ile payları borsada işlem görmemesine rağmen SPK tarafından kayden izlenen anonim şirketlerin EGKS'yi uygulaması zorunludur (YSPKn m. 30, f. 5). Şirketler, EGKS'yi kullanarak toplantı daveti, faaliyet raporunun pay sahiplerine iletimi gibi hazırlık işlemleri ile toplantının açılması, gündemin oylanması, vb. toplantı anı ve sonrasındaki her türlü işlemi elektronik yöntemle de gerçekleştirebileceklerdir⁴⁷¹.

EGKS, anonim şirketlerin genel kurul toplantılarına ilişkin ön hazırlık ve diğer toplantı öncesi işlemlerin elektronik yöntemle yerine getirilebildiği, toplantıya ilişkin her türlü işlemin MKK'nın veya bu hizmeti sunmaya yetkili kurum, şirket veya kuruluşların sağladığı elektronik platform ve yazılım üzerinden gerçekleştirilebildiği bir bilişim sistemidir⁴⁷². *Pay sahipleri açısından EGKS, elektronik yöntemle işlem yapabildikleri, fiziki ortamda yapılmakta olan toplantıyı eş zamanlı olarak takip edebildikleri, görüntü ve ses aktarımı sayesinde fiziken genel*

⁴⁶⁹ Arı, s. 194, 196, Özer, Elektronik Ortamda Katılım, s. 635.

⁴⁷⁰ MKK tarafından yayımlanan 31.08.2012 tarihli ve 604 No'lu İMKB'ye Kote Anonim Ortaklıkların Yapacakları Elektronik Genel Kurullara İlişkin Genel Mektup, s. 3.

⁴⁷¹ Genel Mektup, s. 3.

⁴⁷² Yayla, s. 123 vd., Özer, Genel Kurul, s. 42, ayrıca bkz: Bakanlık Temsilcisi Yönetmeliği m. 4, f. 1-c.

kurula katılmaksızın internet erişimi olan her yerden genel kurulu canlı olarak izleyebildikleri, görüşülen gündeme ilişkin görüş ve önerilerini eş zamanlı olarak gönderebildikleri, ilgili gündemin oylamasına geçilmesi ile birlikte oylarını toplantıya fiziken katılanlarla eş zamanlı olarak kullanabildikleri bir sistemi ifade etmektedir⁴⁷³.

İstanbul'un bir Uluslararası Finans Merkezi olması için Yüksek Planlama Kurulu'nun 29.09.2009 tarih ve 2009/31 sayılı kararı ile kabul edilen "İstanbul Uluslararası Finans Merkezi Strateji Belgesi"nin 49. eylemi olan "Kaydi ortaklık haklarının elektronik ortamda kullanımı"nda MKK sorumlu kuruluş olarak görevlendirilmiştir. MKK, sermaye piyasası araçlarının kaydileştirilmesine ilişkin işlemleri gerçekleştirmek, kaydileştirilen bu araçları ve bunlara bağlı hakları, elektronik ortamda, üyeler ve hak sahipleri itibarıyla kayden izlemek, merkezi saklamasını yapmak ve SPK tarafından sermaye piyasası mevzuatı çerçevesinde verilen diğer görevleri yerine getirmek üzere kurulmuş bulunan özel hukuk tüzel kişiliğine sahip bir kuruluştur (YSPKn m. 3, f. 1-p). MKK üstlenmiş olduğu bu fonksiyonu yerine getirmek için EGKS'nin kurulmasını sağlamıştır. Sistemin ana hatları ve temel özellikleri MKK tarafından yayımlanan 31.08.2012 tarihli ve 604 No'lu İMKB'ye Kote Anonim Ortaklıkların Yapacakları Elektronik Genel Kurullara İlişkin Genel Mektup'ta yer almıştır. Genel Mektup'un içeriğine baktığımızda daha çok sistemin hukuki yapısıyla karşılaşmaktayız. Ancak EGKS, teknik alt yapıyı da barındıran bir bilişim sistemidir.

⁴⁷³ Genel Mektup, s. 3.

II. ELEKTRONİK GENEL KURUL SİSTEMİNİN TEMEL ÖZELLİKLERİ

A. MKK'dan Alınacak Listenin Hak Sahipliğinin Tespitinde Kullanılması

YTTK m. 415 ve 417, payları MKK tarafından kayden izlenen anonim şirketlerin genel kurullarına katılma konusunda önemli değişiklikler öngörmektedir. YSPKn'nın 13. maddesi uyarınca genel kurula katılabilecek hak sahiplerine ilişkin liste, m. 417, f. 1 uyarınca EGKS üzerinden elektronik olarak MKK'dan sağlanacak "Pay Sahipleri Çizelgesine" göre düzenlenecektir. Bu listede yer alan gerçek kişilerin toplantıya fiziken katılmaları durumunda kimlik belgesi göstermeleri ve tüzel kişilerin temsilcilerinin de temsil belgesi ibraz etmeleri yeterli olacaktır⁴⁷⁴.

Bakanlık Temsilcisi Yönetmeliği m. 16, f. 1'e göre genel kurul toplantısına katılabilecekler listesi, MKK tarafından YSPKn m. 13 uyarınca kayden izlenen paylar bakımından pay sahipleri çizelgesine, diğer paylardan senede bağlanmamış bulunan veya nama yazılı olan paylar ile ilmühaber sahipleri için pay defteri kayıtlarına ve hamiline yazılı pay senedi sahipleri bakımından ise giriş kartı alanlara göre yönetim kurulunca hazırlanır. Bu liste yönetim kurulu başkanı veya başkanın yetkilendireceği yönetim kurulu üyelerinden biri tarafından imzalanır. Yönetim kurulunca hazırlanan genel kurul toplantısına katılabilecekler listesi, toplantıda hazır bulunan pay sahipleri veya temsilcileri, toplantı başkanı ile Bakanlık temsilcisinin bulunma zorunluluğu olan toplantılarda Bakanlık temsilcisi tarafından imzalanır ve hazır bulunanlar listesi adını alır.

⁴⁷⁴ Genel Mektup, s. 3.

Bakanlık Temsilcisi Yönetmeliği'ne göre bu listenin hazırlanması şekli şartlara da bağlıdır. Yönetmelik m. 16, f. 3 gereği, genel kurul toplantısına katılabilecekler listesi, Yönetmeliğin eki şeklinde düzenlenmiş örneğe uygun olarak hazırlanacaktır.

B. Blokaja Gerek Olmaksızın Genel Kurula Katılım

AB Hissedarlar Yönergesi'ne ilişkin olarak yapılan açıklamada, pay sahiplerinin katılımının etkili kurumsal yönetim için temel bir ön şart olduğu belirtildikten sonra, merkezi bir başka üye ülkede olan şirketlerin paylarına sahip olan AB vatandaşlarının, bu paylara bağlı oy haklarını kullanmak istediklerinde bazı problemlerle ve hatta bazı durumlarda oy kullanmayı pratik olarak imkânsız kılan engellerle karşılaştıkları ifade edilmiştir⁴⁷⁵. Pay sahiplerinin sınır ötesi oy kullanımında karşılaştıkları temel engeller; genel kurul öncesi getirilen blokaj yükümlülüğü, genel kurul ile ilgili bilgilere geç ve zor erişim, sınır ötesi oy kullanmanın ve özellikle proxy yöntemi ile oy kullanmanın karmaşıklığı olarak belirtilmiştir⁴⁷⁶. Blokaj yükümlülüğünün kaldırılması gerektiği Yönerge m. 7 ile hüküm altına alınmıştır. Yönerge'ye göre pay sahipleri, payları ile ilgili hukuki işlemleri, kayıt tarihi ile genel kurul toplantısının yapılması arasında geçecek olan sürede de yapabilmelidir. Diğer bir ifade ile bu süre içinde pay sahibinin genel kurula katılım ve oy verme hakkı herhangi bir şarta tabi tutulamaz.

YTTK m. 415, f. 4 genel kurula katılma ve oy kullanma hakkının, pay sahipliğini kanıtı yönelik belge alınması veya pay senetlerinin “önceden” depo edilmesi şartına bağlanamayacağını hüküm altına almıştır. YTTK sermaye

⁴⁷⁵ Official Journal of the European Union, 14.7.2007, L 184/17.

⁴⁷⁶ Official Journal of the European Union, 14.7.2007, L 184/17.

piyasalarında geçmiş dönemde uygulanmakta olan blokaj sistemini sonlandırmış bulunmaktadır.

TTK m. 415, f. 5 uyarınca “genel kurulun yapıldığı gün ile sınırlı olmak üzere” payların devrinin engellenip engellenmeyeceği SPK tarafından çıkarılacak bir tebliğ ile belirlenecektir. YSPKn m. 30, f. 1’e göre halka açık şirketlerin genel kuruluna katılma ve oy kullanma hakkı, pay sahibinin paylarını herhangi bir kuruluş nezdinde depo etmesi şartına bağlanamaz.

599 sayılı Genel Mektup’ta⁴⁷⁷ belirtildiği üzere kimliklerinin ve hesaplarındaki payların ihraççı şirkete bildirilmesini kısıtlamamış pay sahiplerine ilişkin liste (Pay Sahipleri Çizelgesi), EGKS’de genel kurul yapacak şirketin erişimine açılacaktır⁴⁷⁸. Genel kurul yapacak şirket bu listeye EGKS’den erişecek ve gerekli işlemleri yapabilecektir⁴⁷⁹.

C. Elektronik Ortamda Temsilci Atanması

ETTK döneminde uygulanmakta olan noter aracılığıyla vekâlet verme sistemi, YTTK’da seçimlik olarak korunmaktadır. Bununla birlikte vekilin EGKS üzerinden elektronik yöntemle atanabilmesi gibi genel kurul uygulamasına çok önemli faydalar sağlayacak bir hukuksal yenilik, EGK Yönetmeliği ile getirilmiştir⁴⁸⁰. Elektronik yöntemle atanan vekil, genel kurul toplantısına elektronik yöntemle katılabileceği gibi, toplantıya vekil sıfatıyla fiziken de katılabilir⁴⁸¹.

⁴⁷⁷ MKK tarafından çıkarılan Genel Mektuplar, borsaya kayıtlı anonim şirketler açısından MKK ile şirket arasındaki sözleşme hükümleri kapsamında bağlayıcıdır. MKK bir AŞ şeklinde kurulmuştur. Halka açık anonim şirketlerle aralarındaki sözleşme gereği ve ondan önce kanunların kendilerine verdiği yetkiler gereğince çıkardığı genel mektuplar adı geçen şirketleri bağlayacaktır.

⁴⁷⁸ Genel Mektup, s. 4.

⁴⁷⁹ Genel Mektup, s. 4.

⁴⁸⁰ Genel Mektup, s. 4.

⁴⁸¹ Genel Mektup, s. 4. Burada sorun, daha önce genel kurula, elektronik ortamda katılmayı tercih etmiş ve EGKS üzerinden giriş yapmış bir temsilcinin genel kurulda konuşmak istemesi durumunda ortaya çıkabilir. Elektronik genel kurulda etkili konuşma yapamayacağını düşünen bir pay sahibi

Şirketin EGKS üzerinden MKK'dan temin edeceği pay sahiplerini gösterir listede, EGKS üzerinden verilmiş vekâlet bilgileri de yer alacaktır. EGKS üzerinden elektronik yöntemle atanmış olan vekilin ayrıca fiziksel bir vekâlet belgesi ibrazı gerekli değildir⁴⁸².

Fiziksel bir vekâlet belgesi pay sahipleri açısından maddi külfettir. Ayrıca bu belgenin hazırlanması için pay sahibi ve vekilinin notere gitmesi zaman açısından da külfettir. EGKS üzerinden yapılacak elektronik işlemin maddi külfeti söz konusu olmayacaktır.

D. Tevdi Temsilciliği İşlemleri

Tevdi, bir şeyi bir yere emanet suretiyle bırakmak demektir⁴⁸³. Tevdi eden, payını kayden veya pay senedini maddi olarak (fiziken) bir kişiye bırakan ve kendisini genel kurulda temsil etmesini isteyen kişidir⁴⁸⁴. Saklatan, rehin veren, inancılı devreden, kullanım ödücünde ödünç bırakan bu ve bunun gibi kişiler tevdi edendir⁴⁸⁵. Kendisine pay senedi tevdi edilen kişiye de tevdi eden temsilcisi denir⁴⁸⁶. Genel kurula katılmak isteyen hamiline yazılı pay senedi sahipleri, genel kurulun toplantı gününden en geç bir gün önce bu senetlere zilyet olduklarını ispatlayarak giriş kartı alırlar ve bu kartları ibraz ederek genel kurul toplantısına katılabilirler. Ancak, giriş kartının verilmesinden sonraki bir tarihte hamiline yazılı pay senedini devraldığını ispatlayan pay sahipleri de genel kurula katılma sahiptir (YTTK m. 415,

genel kurula elektronik ortamda katılmaktan vazgeçebilir. EGK Yönetmeliği m. 7'ye göre genel kurul toplantısına elektronik ortamda katılacağını bildiren hak sahibi bu tercihini EGKS'de geri alabilecektir. Elektronik ortamda katılma yönündeki bu talebini geriye almayan hak sahibi veya temsilcisi genel kurul toplantısına fiziken katılamayacaktır.

⁴⁸² Genel Mektup, s. 4.

⁴⁸³ **Turanboy, Kürşat Nuri**, Tasarruf Mevduatı Sözleşmesinin Niteliği, bu metne elektronik ortamda ulaşmak için: webftp.gazi.edu.tr/hukuk/dergi/1_1_14.pdf, erişim tarihi: 20.02.2014.

⁴⁸⁴ **Tekinalp**, Tek Kişi Ortaklık, s. 180.

⁴⁸⁵ **Tekinalp**, Tek Kişi Ortaklık, s. 180.

⁴⁸⁶ **Tekinalp**, Tek Kişi Ortaklık, s. 180.

f. 3). Hamiline yazılı pay senetlerinde pay sahipliği sıfatının ispatı ile bu senede bağlı olarak oy hakkı kullanılması zilyetliğin ispatına bağlıdır⁴⁸⁷. Pay sahiplerinin zilyet olduklarının tespiti şekli anlamda bir tespit olacaktır⁴⁸⁸. Nama yazılı pay sahipleri şirket defterinden ve MKK kayıtlarından kolayca tespit edilebilirken, hamiline yazılı pay sahiplerinin kimler olduğu şirket tarafından kolayca bilinmemektedir.

YTTK ile hukukumuzda kazandırılan temsilci türlerinden biri tevdi eden temsilciliğidir. YTTK m. 429 tevdi eden ile tevdi edilen arasındaki ilişkinin niteliği gereği veya alınan özel/ genel bir yetkiye dayanılarak pay senetlerinden doğan genel kurula katılma ve oy hakkının tevdi olunan tarafından kullanılabilmesini düzenlenmiştir. Bu çerçevede YTTK m. 429 hükmü uyarınca tevdi eden temsilcisi olan “aracı kuruluşlar” YTTK m. 429’den aldıkları yetkiye dayanarak genel kurul toplantısına EGKS üzerinden tevdi eden temsilcisi sıfatıyla katılıp müşterileri olan şirket pay sahiplerinin pay sahipliği haklarını elektronik ortamda kullanabileceklerdir⁴⁸⁹.

Bakanlık Temsilcisi Yönetmeliği’nde “*Anonim Şirketlerde Tevdi Eden Temsilciliğine İlişkin Usul ve Esaslar*” başlığı altında tevdi temsilciliği ayrıntılı düzenlenmiştir. Pay sahipleri, şirket genel kurul toplantılarında, pay ve pay senetlerinin kendilerine tevdi edilmiş olması koşuluyla; YSPKn m. 13 uyarınca kayden izlenen paylar için aracı kuruluşları, diğer pay senetleri için aracı kuruluşların yanı sıra portföy yönetim şirketlerini, ilgili mevzuatlarında pay senedi saklama yetkisi olan kişi veya kuruluşları ve rehin alacaklısını tevdi eden temsilcisi olarak yetkilendirebilir (m. 44).

⁴⁸⁷ **Dağ, Üner**, hamiline Yazılı Hisse Senetlerinde Genel Kurula İştirakin ve Oy Hakkını Kullanmanın Bir Şartı Olarak Tevdi Mükellefiyeti, Reha Poroy’a Armağan, İstanbul 1995, s. 93.

⁴⁸⁸ **Çeker**, s. 253.

⁴⁸⁹ Genel Mektup, s. 4.

Kendisine tevdi edilmiş olan pay ve pay senetlerinden doğan genel kurul toplantısına katılma ve oy hakkının, tevdi edilen tarafından kullanılabilmesi için, tevdi eden ile tevdi edilen arasında bu paylardan kaynaklanan oy hakkının tevdi edilen tarafından kullanılacağına ilişkin taraflar arasındaki sözleşmede açık bir hükme yer verilmesi gerekir. Bu mümkün değilse Yönetmeliğin ekinde yer alan örnekteki içeriğe uygun şekilde düzenlenecek temsil belgesinin verilmesi zorunludur. Ancak EGKS'yi uygulayan şirketlerde bu yetkilendirme EGKS üzerinden de yapılabilir (m. 45). Genel kurula katılma ve oy hakkının kullanılmasına ilişkin yetki süreli veya süresiz olarak tanınabilir. Bu yetkinin verilmiş olması, tevdi edilenin her genel kurul toplantısından önce tevdi edenden katılma ve oy haklarının nasıl kullanılacağına ilişkin talimat alma zorunluluğunu ortadan kaldırmaz (m. 45, f. 2). Tevdi eden, temsilcisini genel kurul gününden bir gün öncesine kadar değiştirebilir (m. 45, f. 3).

Tevdi edilen, her genel kurul öncesinde Kanun m. 429 uyarınca tevdi edene başvurarak genel kurul gündeminde yer alan konularla ilgili hangi yönde oy kullanılacağına ilişkin talimatını talep etmekle yükümlüdür (m. 46, f. 1). Zamanında bildirim yapılmakla birlikte tevdi edenden talimat alınmamışsa tevdi edilen oyunu genel talimata uygun olarak kullanır. Böyle bir talimat yoksa tevdi edilen oyunu yönetim kurulunun önerileri yönünde verir (m. 46, f. 2).

Tevdi eden, katılma ve oy hakkının nasıl kullanılacağına ilişkin talimatlarını, her bir gündem maddesi için ayrı ayrı olmak kaydıyla kabul veya red şeklinde belirtmek suretiyle tevdi edilene bildirir. Bu bildirim, asgari olarak Bakanlık Temsilcisi Yönetmeliği ekinde yer verilen örnekteki bilgileri ihtiva etmek kaydıyla, taraflar arasında mutabık kalınan iletişim araçlarıyla yapılabilir (m. 47, f.

1). EGKS'yi uygulayan şirketlerin yapacakları genel kurul toplantılarına ilişkin talimatlar tevdi edilene, gizliliğini sağlayacak teknik yeterliliği haiz olması durumunda, EGKS üzerinden de iletilebilir (m. 47, f. 2). Tevdi eden daha önce vermiş olduğu talimatları en geç genel kurul toplantı tarihinden bir gün öncesine kadar değiştirebilir (m. 47, f. 4).

E. Görüntü ve Ses Aktarımı

YTTK m. 1527 uyarınca genel kurul toplantılarına elektronik ortamda katılım sisteminin zorunlu unsurlarından biri, toplantıdaki görüntü ve sesin toplantıya elektronik ortamda katılanlara sistem üzerinden iletilmesidir.

MKK'nın ses ve görüntü aktarımını üstlenmesinin gerek maliyet gerek asgari bir yayın kalitesinin garantisi açısından önemli fayda sağlayacağı tespitine varılmış, genel kurul yapması beklenen yaklaşık 300 şirket için tek bir kuruluştan görüntü ve ses aktarımı hizmetinin alınmasının maliyetinin, ölçek ekonomisi sayesinde şirketlerin bireysel olarak bu hizmeti almalarına kıyasla daha düşük olacağı ve hizmetin kalitesinin belirli bir standartta olmasının sağlanacağı öngörülmüştür⁴⁹⁰.

MKK, ülkemizde bu hizmeti verecek olan kuruluşlarla yaptığı görüşmeler ve gerçekleştirilen ihale sonucunda TTNET-Medianova işbirliği ile anlaşma yapılmıştır⁴⁹¹. EGKS hizmeti, görüntü ve ses naklini de içerecek şekilde bir paket olarak şirketlere sunacaktır. Söz konusu canlı yayın hizmeti, toplantı salonundaki görüntü ve sesin toplantı anında EGKS'ye aktarılmasının yanı sıra toplantı yapılacak

⁴⁹⁰ Genel Mektup, s. 4-5.

⁴⁹¹ Genel Mektup, s. 5.

mekânlarda yayınların yapılabilirliğinin önceden tespitine yönelik altyapı yeterliliğinin kontrolünü ve çağrı merkezi desteğini de kapsamaktadır⁴⁹².

Genel kurul toplantı salonundan yapılacak görüntü ve ses nakli, sadece genel kurula elektronik ortamda katılma hakkına sahip olan pay sahipleri ve/veya temsilcileri için güvenli bir şekilde gerçekleştirilecektir. Yayın, şirketin genel kurulu yapacağı mekândan Content Delivery Networks (CDN/hosting) yerleşkesine, Secure Sockets Layer (SSL) ile transfer edilecektir⁴⁹³. EGKS katılımcıları, güvenli elektronik imzaları⁴⁹⁴ ile sisteme giriş yapacak⁴⁹⁵ ve yayını SSL bağlantıları ile izleyeceklerdir. Yayının yetkisiz kişilerce izlenmesi geliştirilen “Token Algoritması”⁴⁹⁶ ile engellenecektir. EGKS’de genel kurul öncesi yapılacak işlemlerin gizliliği esastır. Bu bağlamda genel kurul toplantısından önce EGKS’de hak sahipleri tarafından yapılacak kayıtlara, toplantıyı yapacak şirket dâhil olmak üzere üçüncü kişilerce erişim mümkün değildir⁴⁹⁷.

F. Pay Sahiplerinin Anlık Bilgilendirilmesi

Genel kurul toplantılarına ilişkin çağrıların toplantıdan belli bir süre önce yapılması ve genel kurula ilişkin belgelerin belli bir süre önce hak sahiplerinin

⁴⁹² Genel Mektup, s. 5.

⁴⁹³ Genel Mektup, s. 5.

⁴⁹⁴ Elektronik ortamı kullanmak isteyen pay sahiplerinin yükümlülüklerinden biri elektronik imza sahibi olmaları ve elektronik işlemlerde bu imzayı kullanmalarıdır. Çünkü hak sahibi olmayanların şirket işleri hakkında bilgileri öğrenmesi, hele de şirketle rekabet içinde olan kişilerin bu bilgiler sayesinde şirkete zarar vermesi durumunda, bu zarardan en çok etkilenecek grup şirketin pay sahipleri olacaktır.

⁴⁹⁵ Genel kurula elektronik ortamda katılım, hak sahiplerinin veya temsilcilerinin güvenli elektronik imzalarını kullanarak EGKS’ye girmeleriyle gerçekleşir. Ayrıntılı bilgi için bkz: EGK Yönetmelik, m. 8.

⁴⁹⁶ Token Algoritması: Bilgisayar hizmetleri üzerinde yapılacak işlemler sırasında yetkili kullanıcıların kimlik doğrulamasını kolaylaştırmak için geliştirilmiş yazılımdır. Bu yazılım sayesinde kimlik doğrulaması kolayca yapılabilecektir. İnternet bankacılığında sıklıkla kullanılan bu sistem, kullanıcıların internet sitesine girişler öncesinde simge doğrulaması ve kişilerin kendilerine ait şifre kullanımını zorunlu kılmaktadır. Şifre olarak, simgeler yanında parmak izi gibi biyometrik araçlar da tercih edilebilir. Ayrıntılı bilgi için bkz: http://en.wikipedia.org/wiki/Security_token, Erişim Tarihi: 30.09.2013.

⁴⁹⁷ Genel Mektup, s. 5.

incelemesine sunulması zorunluluğu, gerek ulusal gerek uluslararası düzenlemelerin geređidir⁴⁹⁸. Bununla birlikte, genel kurul çağrılarının gazetelerde ve/veya şirketin internet sitesinde yayımlanması şeklindeki pasif bilgilendirme yöntemleri, çağrıların pay sahiplerine ulaşabilmesi için yeterli olmamaktadır. Pay sahiplerinin her zaman şirketin internet sitesine girmesi beklenmemelidir. Bu nedenle, toplantı çağrılarının EGKS tarafından e-MKK Bilgi Portalı'na kayıtlı⁴⁹⁹ hak sahiplerine doğrudan elektronik yöntemlerle⁵⁰⁰ (e-posta/sms) gönderilmesi ve genel kurul toplantısına ilişkin tüm belgelerin EGKS'de hak sahiplerinin erişimine hazır bulundurulması, erişime sunulan bu belgelerdeki herhangi bir değişiklikten hak sahiplerinin anlık olarak bilgilendirilmesi gibi yeni uygulamalar sistemin önemli bir özelliği haline getirilmiştir⁵⁰¹.

Şirketler tarafından toplantı çağrılarının EGKS'den yapılabilmesi mümkün kılınmıştır. Bununla birlikte başta e-MKK Bilgi Portalı'na kayıtlı pay sahipleri olmak üzere duyurular tüm pay sahiplerine EGKS tarafından anlık olarak elektronik yöntemlerle gönderilecektir. Yine toplantı öncesi pay sahiplerinin incelemesine sunulması gerekli belgelerin şirket tarafından EGKS'ye eklenmesi ile yine tüm pay sahipleri EGKS tarafından anlık olarak bilgilendirilecektir. Dolayısıyla, EGKS'de pay sahipleri, temsilcileri veya aracı kuruluşlar tarafından yapılacak işlemlerin ilgili

⁴⁹⁸ YTKK m. 414, Hissedarlar Yönergesi m. 5. Bu iki hüküm arasında çağrı süreleri açısından fark olmasına rağmen, elektronik ortamda çağrı süreleri aynıdır. YTKK m. 414'te çağrı, ilân ve toplantı günleri hariç olmak üzere, toplantı tarihinden en az iki hafta önce yapılır. Hissedarlar Yönergesi'nin 5. maddesi uyarınca genel kurul çağrısı genel kuruldan en az 21 gün önce ilân edilmelidir. Tüm pay sahiplerine genel kurula elektronik ortamda katılma imkânı sağlandığı takdirde, genel kurul tarafından yıllık olağan genel kurul dışındaki genel kurullara ilişkin çağrının en az 14 gün öncesinden yapılması kararlaştırılabilir.

⁴⁹⁹ EGKS pay sahipleri için YTKK m. 1528'e ek bir yükümlülük getirmiştir. Çünkü YTKK m. 1528'e göre elektronik ortamı kullanmak isteyen pay sahiplerinin e-posta adreslerini şirkete bildirmeleri gerekir.

⁵⁰⁰ Burada kastedilen doğrudan elektronik yöntem, yönlendirilmiş mesaj değildir. Bu EGKS'nin bir parçasıdır. Yönlendirilmiş mesajda ise şirketin pay sahibine gönderdiği ve bir daha üzerinde tasarruf edemeyeceği bir ileti söz konusudur. Bu mesaj herhangi bir konuda olabilir. Ancak EGKS'de mesajlar genel olarak genel kurul toplantısına ilişkindir.

⁵⁰¹ Genel Mektup, s. 5.

tarafları e-MKK Bilgi Portalı'na kaydolmaları halinde eş zamanlı olarak elektronik yöntemlerle bilgilendirilecektir⁵⁰².

Diğer taraftan, ilgili mevzuat uyarınca genel kurullara ilişkin yapılması gerekli olan yasal duyurular şirketler tarafından yapılmaya devam edecektir. Örneğin; EGKS ile KAP arasında entegrasyon sağlanana kadar şirketler kamuyu aydınlatma mevzuatı çerçevesinde genel kurullara ilişkin olarak yapmak zorunda oldukları duyuruları KAP'ta da yayınlamaya devam edeceklerdir⁵⁰³. Özellikle halka açık anonim şirketlerde pay sahiplerinin yaptığı yatırımın koşullarının iyi bilinmesi kamuyu aydınlatma kapsamında değerlendirilmektedir⁵⁰⁴. Kamuyu aydınlatmanın sınırı da ticari sır, şirket sırrı ve imalat sırrı ve kamu düzenidir⁵⁰⁵. Kamuyu aydınlatma kapsamında yapılan duyuruların muhatabı mevcut ve müstakbel pay sahipleridir⁵⁰⁶.

G. Güvenli Elektronik İmza Kullanımı

Güvenli elektronik imza, 15.01.2004 tarihli ve 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu'nun (EİK) 4. maddesinde tanımlanan elektronik imzayı ifade etmektedir (EGK Yönetmeliği m. 4, f. 1-d). EİK m. 4'e göre güvenli elektronik imza; münhasıran imza sahibine bağlı olan, sadece imza sahibinin tasarrufunda bulunan güvenli elektronik imza oluşturma aracı ile oluşturulan, nitelikli elektronik sertifikaya dayanarak imza sahibinin kimliğinin tespitini sağlayan, imzalanmış elektronik veride sonradan herhangi bir değişiklik yapıp yapılmadığının tespitini sağlayan elektronik imzadır. Güvenli elektronik imza, el yazısıyla atılmış imzanın bütün hukuki sonuçlarını doğurur (EİK m. 5). Güvenli elektronik imza 6098 sayılı

⁵⁰² Genel Mektup, s. 5.

⁵⁰³ Genel Mektup, s. 5-6.

⁵⁰⁴ Üçışık, s. 11.

⁵⁰⁵ Üçışık, s. 17.

⁵⁰⁶ Üçışık, s. 12.

Türk Borçlar Kanunu'nda⁵⁰⁷ da düzenlenmiştir⁵⁰⁸. Elektronik imzanın, elektronik ortamda yapılan sözleşme veya diğer işlemlerde kullanılması Kanun tarafından hüküm altına alınmıştır. YTTK m. 1527 uyarınca EGKS'de gerçekleştirilecek tüm işlemler genel kurul anında hukuki sonuç doğuracağından, bu işlemlerin işlem yapanlarca güvenli elektronik imza ile imzalanması EGK Yönetmeliği uyarınca zorunlu kılınmıştır (m. 14). Bunun yanı sıra, tüm taraflar işlem anında eş zamanlı olarak bilgilendirilecektir. Bu nedenle, EGKS'de işlem yapacak pay sahiplerinin öncelikle MKK Bilgi Portalı'na kaydolmaları ve güvenli elektronik imzaya sahip olmaları gerekmektedir⁵⁰⁹. Bu zorunluluğun nedeni, söz konusu işlemin gerçek hak sahibi veya temsilcisi vasıtasıyla yapıldığını garanti altına almak ve işlem güvenliğini sağlamaktır⁵¹⁰.

H. Raporlama ve Arşivleme

Genel kurul öncesi ve sonrası ilgili bilgi ve belgelere, genel kurul sonrasında toplantı tutanaklarına, oylama sonuçlarına, katılanlara ilişkin bilgilere ulaşma konusunda mevcut uygulamada yaşanan sorunların aşılabilmesi için EGKS, tüm pay sahiplerinin faydalanacağı bilgilendirme ve raporlama özelliğiyle tasarlanmıştır⁵¹¹.

Şirketin EGKS üzerinden incelemeye sunduğu tüm belgeler, genel kurula katılanlar ve pay oranları, her bir gündem için kullanılan oylara ilişkin ayrıntılar ve bir bütün olarak toplantı sonucu, tüm pay sahiplerinin her zaman erişebileceği

⁵⁰⁷ Bu Kanun için bkz: RG: 04.02.2011, S. 27836.

⁵⁰⁸ İmzanın, borç altına girenin el yazısıyla atılması zorunludur. Güvenli elektronik imza da, el yazısıyla atılmış imzanın bütün hukuki sonuçlarını doğurur (TBK m. 14).

⁵⁰⁹ Genel Mektup, s. 6.

⁵¹⁰ Genel Mektup, s. 6.

⁵¹¹ Genel Mektup, s. 6.

şekilde sisteme kaydedilmekte ve bunlar çeşitli kriterlerle raporlanabilmektedir⁵¹². Diğer yandan genel kurula ilişkin tüm bu bilgilerin değişmezliği EGKS tarafından sağlanmaktadır. Bu sayede özellikle genel kurula temsilcileri yoluyla katılan pay sahiplerinin kendileri adına ne yönde oy kullanıldığının⁵¹³ takibindeki güçlükler sona erecektir⁵¹⁴. Pay sahipleri tarafından ihtiyaç duyulan raporlar EGKS üzerinden alınarak ilgililerin bilgisine sunulacaktır.

Bakanlık Temsilcisi Yönetmeliği'ne göre genel kurul toplantısına ilişkin belgeler Bakanlıkça/il müdürlüğünce beş yıl süreyle saklanır (m. 31, f. 1). Genel kurul toplantısının şirket merkezinin bulunduğu ilden başka bir ilde yapılması hâlinde toplantıyla ilgili belgeler, toplantının yapıldığı yerdeki il müdürlüğü tarafından saklanır (m. 31, f. 2). Ancak EGKS'de, genel kurula ilişkin yapılan tüm işlemler, EGKS'ye eklenen tüm belgeler 20 yıl süreyle EGKS'de değiştirilemez biçimde arşivlenecektir⁵¹⁵. Tüm pay sahipleri ihtiyaç duyduklarında bu arşivde yer alan kendileri ile ilgili belge ve bilgilere erişebilecektir.

⁵¹² Genel Mektup, s. 6.

⁵¹³ Katılma haklarını temsili olarak kullanan kişi, temsil edilenin talimatına uygun oy kullanır (EGK Yönetmeliği m. 7, f. 2). Bunun tespiti çok önemlidir. Çünkü pay sahibinin talimatı aksine oy kullanmış temsilci ile pay sahibi arasındaki hukuki ilişki açısından temsilcinin hangi yönde oy kullandığının ispatı gereklidir. Pay sahibinin talimatının aksi yönde oy kullanan temsilcinin sorumluluğu pay sahibine karşıdır. Pay sahibi şirkete karşı herhangi bir sorumluluk yükleyemez. Ancak burada sorun daha önce oyunu EGKS'de kaydetmiş bir pay sahibinin toplantıya elektronik ortamda katılım beyanını geri çekip temsilcisini göndermesi ve bu temsilcinin de pay sahibinin kullandığı oyun aksi yönde oy kullanmasıdır. Bu durumda da gerçekte toplantıya katılan kişinin temsilci olması münasebetiyle sorun olmayacağı kanaatindeyiz. Ayrıca EGKS'de pay sahipleri hem temsilcisini hem de oyunu kaydedebilecektir. Temsilcinin oy kullanma yetkisi yoksa sistem, temsilcinin bu yöndeki işlemlerini engelleyecektir.

⁵¹⁴ Oyun hangi yönde kullanıldığının tespitinin bir başka yönden önemi de muhalefet oy kullanan pay sahibinin bazı davaları açmasında gerekliliğidir. Gerçekten de genel kurulun bir kararına muhalif kalmış pay sahipleri daha sonra bu karara karşı veya genel kurul toplantısının iptali gibi bir istemi söz konusu ise genel kurula katıldığını, oy kullandığını ve oyunu genel kurulda alınan kararın aksine kullandığını tespit ve ispat edecektir.

⁵¹⁵ Genel Mektup, s. 6.

İ. Yabancı Dil Seçeneği

Şirketlerin talep etmeleri halinde 01.01.2013 tarihinden itibaren EGKS’de yabancı uyruklu şirket pay sahiplerinin yönetsel haklarını kolayca kullanabilmelerini teminen Türkçenin yanı sıra İngilizce dil seçeneği imkânı verilecektir⁵¹⁶. EGKS’nin İngilizce dil seçeneği ile kullanılması durumunda tüm menü adımları ve sistemsal bilgiler/ mesajlar İngilizce olarak görüntülenecektir. Bununla birlikte EGKS’ye şirket tarafından girilecek bilgilerin ve/veya belgelerin İngilizce versiyonlarının görüntülenebilmesi ancak bu bilgilerin/ belgelerin İngilizce olarak şirket tarafından sisteme girilmiş olması ile mümkün olabilecektir⁵¹⁷. Yine şirket tarafından genel kurul görüşmelerinin eş zamanlı İngilizce çevirisinin yaptırıldığı durumlarda isteyen pay sahipleri EGKS canlı genel kurul ekranında İngilizce dil seçeneğini seçerek genel kurulu İngilizce olarak takip edebilecektir⁵¹⁸. Belgelerin Türkçe versiyonları ile İngilizce versiyonları arasında farklılık olmamalıdır. Aksi halde pay sahiplerine açıklama yapılmalıdır. Hangi dildeki belgenin hukuken geçerli olacağı pay sahiplerine belirtilmelidir. Yabancı dil kullanmanın amacı, Türkçe bilmeyen yabancı pay sahiplerine EGKS’yi kullanmada kolaylık sağlamaktır.

⁵¹⁶ Genel Mektup, s. 6. Yabancı dil seçeneğinin, şirketlerin talebine bağlı olmaması gerektiği kanaatindeyiz. EGKS’nin ülke ekonomisi için en önemli yararı yabancı sermayeyi Türkiye’ye çekmek olduğunu düşünürsek, şirketlerin uluslararası pazarda etkin olma yollarının da açılması gerektiğini düşünmekteyiz.

⁵¹⁷ Genel Mektup, s. 6.

⁵¹⁸ Genel Mektup, s. 6.

III. ELEKTRONİK GENEL KURUL SİSTEMİNDE ŞİRKETLERE DÜŞEN GÖREVLER

A. Genel Olarak

EGKS’de şirketlere düşen görevler konusunda şirketleri belli bir sınıflandırma yaparak incelemek gerekecektir. Anonim şirketleri, halka kapalı ve halka açık anonim şirket olarak ikiye ayırmak gerekecektir. Halka açık şirketleri ise payları borsada işlem gören anonim şirketler ve payları MKK tarafından kayden izlenmesine rağmen borsada işlem görmeyen anonim şirketler olarak ikiye ayırmak gerekecektir. Öncelikle EGKS, Kanun m. 1527 gereği ikincil düzenlemelerin de tamamlanmasıyla payları borsada işlem gören anonim şirketler için zorunlu hale gelecektir⁵¹⁹. Payları MKK tarafından kayden izlenen şirketler hakkında da MKK’nın 04.01.2013 tarihinde çıkarmış olduğu 620 sayılı Genel Mektup’u söz konusudur. Buna göre: “*Resmi Gazete’nin 30.12.2012 tarihli sayısında yayımlanan 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu’nun 30. maddesinde payları kayden izlenen anonim şirketler genel kurullarına elektronik ortamda katılım, MKK tarafından sağlanan elektronik ortam üzerinden gerçekleştirileceği hükme bağlanmıştır. YTTK’nın 1527. maddesi uyarınca 01.10.2012 tarihinden itibaren borsaya kote şirketler için uygulanmakta olan genel kurullara elektronik ortamda katılım sistemi YSPKn m. 30 uyarınca borsaya kote olsun olmasın payları MKK tarafından kayden*

⁵¹⁹ *Anonim şirketlerde genel kurullara elektronik ortamda katılma, öneride bulunma, görüş açıklama ve oy verme, fizikî katılmanın ve oy vermenin bütün hukuki sonuçlarını doğurur. Bu hükmün uygulanması esasları bir yönetmelik ile düzenlenir. Yönetmelikte, genel kurula elektronik ortamda katılmaya ve oy vermeye ilişkin esas sözleşme hükmünün örneği yer alır. Anonim şirketler yönetmelikten aynen aktarılacak olan bu hükümde değişiklik yapamazlar. Yönetmelik ayrıca oyun gerçek sahibi veya temsilcisi tarafından kullanılmasını sağlayan kurallar ile 407. maddenin üçüncü fıkrasında öngörülen komiserlerin bu hususa ilişkin yetkilerini içerir. Bu yönetmeliğin yürürlüğe girmesi ile birlikte genel kurullara elektronik ortamda katılma ve oy kullanma sisteminin uygulanması pay senetleri borsaya kote edilmiş şirketlerde zorunlu hâle gelir (m. 1527, f. 5). 6335 sayılı Kanun ile m. 1527’de yapılan değişiklikten önce “yönetmelik” ibaresi yerine “tüzük” ibaresi yer almaktaydı.*

izlenen tüm anonim şirketler için uygulanacaktır". Bu çerçevede; Borsaya kote olmayan ve fakat payları MKK tarafından kayden izlenen şirketlerin (BİST İkinci Ulusal Pazarı, Serbest İşlem Platformu, Gözaltı Pazarı, Gelişen İşletmeler Piyasasında işlem gören şirketler) 30.12.2012 tarihinden sonra çağrısını yapacakları genel kurulları EGKS kapsamına girmiştir. Borsaya kote şirketlerin EGKS'yi kullanmalarına ilişkin 604 nolu Genel Mektup ile duyurulan usul ve esaslar kot dışı şirketler için de geçerlidir.

Halka kapalı anonim şirketler isterlerse MKK tarafından hazırlanan altyapıyı kullanabilirler. Ayrıca dışarıdan hizmet de alabilirler. Şirketlerin dışarıdan hizmet alması halinde, EGK Tebliği m. 8'de belirtilen şartların sağlanması gerekir. Buna göre şirketlerin kendi kuracakları/ kurdukları elektronik sistem, Tebliğ, Yönetmelik ve Kanun hükümlerine uygun olmalıdır. Ayrıca bu uygunluğun Tebliğ'de belirtilen kurumlara tespit ettirilmesi ve söz konusu kurumlar tarafından düzenlenecek teknik raporun ticaret sicili müdürlüğüne tescil ve ilân ettirilmesi gerekir. Teknik rapor; Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu veya bünyesinde asgari CISA sertifikası bulunan personele sahip ve bu alanda denetim yapmaya yetkilendirilmiş şirketlerden alınabilir. Bu rapor iki yılda bir yenilenecektir. Yenilenen bu rapor Tebliğ'de belirtilen kurumlara tespit ettirilecek ve söz konusu kurumlar tarafından düzenlenecek teknik rapor da ticaret sicili müdürlüğüne tescil ve ilân edilecektir. Ancak Bakanlık gerekli gördüğü hallerde bu teknik raporun daha kısa bir sürede de alınmasını isteyebilir. Teknik raporda, EGKS'nin asgari olarak; ISO 27001'e⁵²⁰

⁵²⁰ Türk Standartları Enstitüsü (TSE) tarafından Türkçeye çevrilerek yayınlanan TS ISO/ IEC 27001: 2005 Bilgi Güvenliği Yönetim Sistemi Standardı olarak adlandırılmaktadır. Bilgi güvenliği standartları üç başlık altında incelenmiştir: gizlilik, bütünlük ve kullanılabilirlik. Bilgilerin yetkisiz

uygun bir bilgi güvenliği ve kişisel verilerin korunması alt yapısına sahip olduğu, güvenli elektronik imza oluşturma ve doğrulama uygulamalarının, EİK ve ikincil düzenlemelerle belirlenen standartlara uygun olduğu, EİK ve ikincil düzenlemelerle belirlenen standart ve kriterlere uygun olarak verilerin uzun dönemli arşivlenmesine imkân tanıdığı, MKK tarafından ve diğer destek hizmeti veren şirketler tarafından oluşturulan platform veya bilişim sisteminin MERSİS'e ve ilgili diğer veri tabanlarına entegrasyonu sağlayacak yeterlikte olduğu, şirketlerin kendilerinin kurdukları bilişim sisteminin ise tescili gerekli belgeleri bu veri tabanlarına iletebilecek nitelikte olduğu tespitleri içermesi gerekecektir (EGK Tebliğ m. 8).

B. Esas Sözleşme Değişikliği

Şirketlere düşen görevlerden bir diğeri esas sözleşme değişikliği yapıp elektronik genel kurula ilişkin EGK Yönetmelik maddesini değiştirmeden kabul etmektir. “*Genel kurula elektronik ortamda katılmaya ve oy vermeye ilişkin esas sözleşme hükmü örneği ve uygulama başlıklı*” Yönetmelik m. 5 uyarınca, EGKS’yi uygulayacak şirketlerin esas sözleşmesinde, bu hükmün⁵²¹ genel kurul toplantılarının düzenlendiği maddelerden biri içerisinde yer alması zorunludur. Pay sahipleri ve temsilcilerinin elektronik ortamda genel kurul toplantısına katılma ve oy

erişime karşı korunması gizliliği; eksiksiz, tam, tutarlı ve doğru olması bütünlüğü; ihtiyaç duyulduğunda erişilebilir olması da kullanılabilirliği ifade etmektedir. Ayrıntılı bilgi için bkz: www.wikipedia.com, Erişim Tarihi: 09.10.2013.

⁵²¹“*Genel kurul toplantısına elektronik ortamda katılım*

Şirketin genel kurul toplantılarına katılma hakkı bulunan hak sahipleri bu toplantılara, Türk Ticaret Kanununun 1527. maddesi uyarınca elektronik ortamda da katılabilir. Şirket, Anonim Şirketlerde Elektronik Ortamda Yapılacak Genel Kurullara İlişkin Yönetmelik hükümleri uyarınca hak sahiplerinin genel kurul toplantılarına elektronik ortamda katılmalarına, görüş açıklamalarına, öneride bulunmalarına ve oy kullanmalarına imkân tanıyacak elektronik genel kurul sistemini kurabileceği gibi bu amaç için oluşturulmuş sistemlerden de hizmet satın alabilir. Yapılacak tüm genel kurul toplantılarında esas sözleşmenin bu hükmü uyarınca, kurulmuş olan sistem üzerinden hak sahiplerinin ve temsilcilerinin, anılan Yönetmelik hükümlerinde belirtilen haklarını kullanabilmesi sağlanır.”

kullanmasına imkân tanıyacak şirketler, herhangi bir değişiklik yapmadan bu hükmü esas sözleşmelerine aktarmak zorundadır. Esas sözleşmelerinde bu maddede belirtilen esas sözleşme hükmü bulunan şirketler, yapacakları her genel kurul toplantısında hak sahiplerinin ve temsilcilerinin genel kurula elektronik ortamda katılabilmelerini ve oy verebilmelerini sağlamak zorundadır.

Anonim şirketlerin bu hükmü esas sözleşmelerine eklemesine gerek olmadığı kanaatindeyiz. Kanunda ve Yönetmelikte hüküm altına alınmış ve ayrıntılı bir şekilde düzenlenmiş bir metnin şirket esas sözleşmesine eklenmesi, şekli bir zorunluluktan öteye gitmeyecektir. Borsaya kote şirketler, Tebliğin yürürlüğe girmesiyle zaten EGKS'ye geçmek zorundadır. Payları borsada işlem görmeyen ancak MKK tarafından kayden izlenen şirketlerin EGKS'ye geçmeleri de YSPKn m. 30, f. 5 gereğidir. Ancak halka kapalı şirketlerin bu hükmü esas sözleşmelerine koymaları halinde, yapacakları her genel kurul toplantısında elektronik ortamda katılımı sağlama zorunluluğu doğacaktır. Halka kapalı anonim şirketlerde genel kurul toplantısına katılım kural olarak fiziken katılımdır. Ancak halka kapalı bir şirket pay sahiplerine, şirket esas sözleşmesine bir hüküm koyarak elektronik araçlarla katılım da öngörebilir.

Esas sözleşme, bir sermaye şirketi olan anonim şirketin tüzel kişiliğinin kurumsal yapısı ile pay sahiplerinin haklarının, borçlarının ve pay sahiplerinin birbirleriyle ve şirketle olan ilişkilerini düzenleyen ortaksal nitelikteki sözleşmedir⁵²². Esas sözleşme yazılı olarak yapılacak ve m. 339'daki asgari zorunlu içeriğe sahip olacaktır. Esas sözleşmenin noterce onanması da gerekecektir. Esas

⁵²² **Tekinalp**, Sermaye Ortaklıkları, s. 92.

sözleşme iki taraflı bir sözleşme değildir. Esas sözleşme, kanuni yapısal unsurlar taşıyan, şirketler hukuku kurallarına tabi, borçlar hukuku ilişkisine dair unsurlar içeren bir kurumsallaşma sözleşmesidir⁵²³. Esas sözleşmenin düzenleyici bir rolü vardır. Müktesep ve vazgeçilmez haklar saklı kalmak üzere esas sözleşmenin tüm hükümleri TTK hükümlerine uyularak değiştirilebilir⁵²⁴. Bu açıdan bakıldığında, yönetmelik hükmünü esas sözleşmesine koymayan bir şirketin de, genel kurul toplantısına elektronik ortamda katılmaya izin vermesi söz konusu olabilir. YTTK m. 1527, f. 5, anonim şirket genel kurul toplantılarının tamamen elektronik ortamda yapılmasına izin vermemiştir. Ancak fiziken yapılan bir genel kurul toplantısına elektronik araçlarla katılmanın yolunu açmıştır. Esas sözleşmesinde bu yönde bir hüküm olmayan şirketlerin de pay sahiplerine genel kurul toplantısına elektronik araçlarla katılma hakkı tanıyabileceği söylenebilir.

Yabancı yatırımcı açısından bakıldığında, yatırım yapılacak şirketin esas sözleşmesi önemlidir. Şirketle özel hukuk ilişkisi içine girecek olan müstakbel pay sahibi, şirket hakkında temel bilgilere en kolay şirket esas sözleşmesi ve şirketin internet sitesinden ulaşacaktır. Ancak şirketlerin uyması gereken yükümlülükler şirketlerin esas sözleşmelerinden ziyade söz konusu şirketlerin türüne göre Kanun ve idari otoriteler tarafından çıkarılan yönetmelik ve tebliğlerde düzenlenmektedir. Şirketlerin tabi olduğu ülke Kanunlarına göre kurulmuş bir şirketin, Kanun hükümlerine ve bu Kanunun gerekli kıldığı ikincil düzenlemelere uyması zorunludur. Bu açıdan bakıldığında şirketlerin uyması gereken kuralların şirket esas sözleşmesinde ikrar veya taahhüt edilmesi gerekmez.

⁵²³ **Tekinalp**, Sermaye Ortaklıkları, s. 93.

⁵²⁴ **Tekinalp**, Sermaye Ortaklıkları, s. 94

C. Anonim Şirketlerin İnternet Sitesi

1. İnternet Sitesi

YTTK'nın, "elektronik işlemler ve bilgi toplumu hizmetleri" başlığı altındaki 1524 ile 1528. maddelerde, elektronik işlemler ve bilgi toplumu hizmetlerine ilişkin hükümlere toplu olarak yer verilmiştir. Bunlardan "internet sitesi" kenar başlıklı 1524. maddenin 6335 sayılı Kanunla değiştirilmesinden önceki ilk fıkrasında, "her sermaye şirketinin, bir internet sitesi açmaya" mecbur olduğu belirtilmekteydi⁵²⁵. Buna göre, anonim, limited ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketler 1 Temmuz 2013 tarihinden itibaren bir internet sitesi açmak yahut şirketin internet sitesi zaten mevcutsa bu sitenin belli bir bölümünü 1524. maddede belirtilen hususların yayımlanmasına özgülemek zorundaydı (YTTK, m. 1524, f. 1). 6335 sayılı Kanun m. 34 ile bu hüküm değiştirilmiş ve "her sermaye şirketi" yerine "397. maddenin dördüncü fıkrası uyarınca denetime tabi olan sermaye şirketleri" ifadesi getirilmiştir. Buna göre artık her anonim şirket, limited şirket ve paylı komandit şirket değil sadece hükümde belirtildiği üzere YTTK m. 397, f. 4'teki denetime tabi şirketler internet sitesi kurmak ve bazı belgeleri yayımlamak zorundadır. 398. madde kapsamında denetime tabi olacak şirketler, Bakanlar Kurulu tarafından belirlenecektir (YTTK m. 397, f. 4). Bakanlar Kurulu, 2012/ 4213 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla YTTK m. 398 kapsamında "Bağımsız Denetime Tabi Olacak Şirketlerin Belirlenmesine Dair Karar"⁵²⁶ almıştır⁵²⁷.

⁵²⁵ Her sermaye şirketinin internet sitesi açmaya zorunlu tutulması **Çetin** tarafından haklı olarak eleştirilmekteydi. Yazar'a göre tüm sermaye şirketleri yerine nispeten küçük limited şirketlere ve payları bölünmüş komandit şirkete bu yükümlülüğün getirilmesinin izahı yoktu. İnternet sitesinin içeriği hakkındaki hükme baktığımızda düzenlemenin, daha çok halka açık anonim şirketlere yönelik olduğu açıktı. Yazar ayrıca bu düzenlemenin üst düzey kamuyu aydınlatma ile yakından ilgisi olduğunu savunmaktadır. Ayrıntılı bilgi için bkz: **Çetin**, s. 208-209.

⁵²⁶ Bu Bakanlar Kurulu Kararı için bkz: RG: 23.01.2013, S. 28537.

Kamuyu aydınlatma ve bilgi alma hakkı açısından YTTK'da ve özellikle EGKS'de şirketlere düşen en önemli yükümlülük, internet sitesi açmak ve genel kurula ilişkin duyuru ve ilânları buradan yapmaktır. Ayrıca genel kurula ilişkin dokümanları burada pay sahiplerinin emrine amade tutmaktır⁵²⁸. Bu erişim hakkının hukukumuzda yer bulduğunun göstergesidir. Kısaca tanımlayacak olursak erişim hakkı: *“bilgi toplumu hizmeti bağlamında, herkese tanınan erişim olanağının menfaat sahiplerine bağlanmasıyla oluşan, yükümlü şirkete yönelmiş bir aydınlanma hakkıdır”*⁵²⁹. Erişim hakkı, hem pay sahiplerini hem de menfaat sahiplerini koruma amacıyla getirilmiştir. Erişim hakkı ile şirketlere getirilen yükümlülükler bilgi toplumu hizmeti bağlamında bilgi alma hakkının uygulanmasıdır. *Şirketler kendilerine yöneltilen talebe istinaden şeffaf, öz, olumlu ve özenli bir cevap vermeye yükümlüdür*⁵³⁰. Siteye pay sahipleri, yatırımcı, alacaklı, çalışan, tüketici, müşteri ve genel anlamda kamu ile ilgili tüm bilgiler konulacaktır⁵³¹. Erişim hakkı kapsamında siteye giriş serbest olacaktır. Site, şirketin ticaret sicilindeki dosyasının, elektronik ortamda, erişilebilir ve eksiksiz bir tekrarı niteliğindedir⁵³². MERSİS gelişince de internet sitesine gerek duyulacaktır. MERSİS'te veya TTSG'de genellikle şirketlerin yayımlamaya zorunlu oldukları bilgiler yer almaktadır. Fakat şirketler

⁵²⁷ Bağımsız denetime tabi şirketlerin hangileri oldukları konusunda bkz: 2012/4213 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı m. 3.

⁵²⁸ İnternet sitesinin fonksiyonları hakkında ayrıca bkz: **Çetin**, s. 84. Yazara göre internet sitesinin ilk fonksiyonu pay sahiplerinin ve diğer şirket ilgililerinin bilgilendirilmesi ve aydınlatılmasıdır. Çünkü Kanun ve diğer mevzuatta yer alması gereken bilgi ve belgeler dışında birçok bilgi şirketin internet sitesinde kolayca yer alabilecektir.

⁵²⁹ **Tekinalp, Ünal**, “Erişim Hakkı”, BATİDER, C. 23, S. 4, Y. 2006, s. 6. Türk ticaret hukukunun kanuni gelişiminde ve modernleşmesinde ilk defa YTTK ile düzenlenen erişim hakkı ticaret hayatımızda önemli bir yere sahip olacaktır. Erişim hakkı, kurumsal yönetim ilkeleri açısından kamuyu aydınlatma ilkesinin uygulanmasının en önemli açıklayıcı ögesidir. Hakkın konusu olan ulaşılan bilgi sayesinde, ilgililer seçenekler arasında seçim yapabilir ve karar verme sürecinde etkin rol oynayabilir.

⁵³⁰ **Tekinalp**, Erişim Hakkı, s. 6.

⁵³¹ **Çetin**, s. 85.

⁵³² **Tekinalp**, Erişim Hakkı, s. 6.

yükümlülüklerini gereği gibi yerine getirmeyebilir⁵³³. Yayımlanacak belgelerin içeriğinde veya bu belgelerin düzenlenme aşamasında mevzuata aykırı davranılmış olabilir. Ayrıca pay sahiplerinin sicilleri ziyaret etmesi her zaman beklenen bir durum değildir. Bu açıdan bakıldığında pay sahiplerinin şirket hakkında daha özel bilgilerin yer aldığı internet sitesine girmeleri daha faydalı olacaktır. Anonim şirket internet sitesinin, şirketin ticaret sicilindeki dosyasının, elektronik ortamda, erişilebilir ve eksiksiz bir tekrarı olması yanında şirket hakkında özel bilgilerin de yer aldığı bir elektronik ortam olması gerekmektedir. İnternet sitesinde, sicillerde olması zorunlu unsurların yanında pay sahiplerini doyurucu nitelikte bilgilerin de yer alması internet sitesini, elektronik sicillerden farklı kılacaktır. Çünkü elektronik sicillerde ulaşılabilen bir bilginin zorunlu olarak internet sitesinde yayımlanma isteği gereksizdir. İnternet sitesinin elektronik sicillerden farkı olmayacaksa, internet sitesi açma ve bazı belgeleri/ bilgileri yayımlama zorunluluğu maddi bir külfetten öteye geçmeyecektir.

1524. madde bir sübjektif hak içermektedir⁵³⁴. Çünkü erişim hakkı, bazı şartlar altında belirli menfaat sahiplerine kişisel olarak bağlanabilir ve bu kişilere dava hakkı verebilir⁵³⁵. Siteye girmek menfaat ispatı şartına bağlanmamıştır; ancak erişim hakkının şirkete karşı ileri sürülmesinde menfaat şartı aranmaktadır. Genel ve

⁵³³ Şirketlerin Kanunen tescil ve ilân etmek zorunda oldukları hususları yerine getirmesi üçüncü kişiler üzerinde bir etkiye sahiptir. Üçüncü kişilerin sicildeki durumdan haberdar olmaları için ilân şartı gereklidir. Ancak bazı durumlarda ilân gerekmez. Bir başka deyişle durumun sicile tescili ile hak doğmuştur. Ancak sicil bölgesi içinde dahi bir hususun ilân edilmeden üçüncü kişilere karşı ileri sürülmesi beklenemez. Ayrıntılı bilgi için bkz: **Bilge, Mehmet Emin**, “İlanın Ticaret Sicilinin Sahip Olduğu Hukuki Etkiler Üzerindeki Rolü”, AÜEHFD, C. 3, S. 1, (İlan), s. 263 vd.

⁵³⁴ **Tekinalp**, Erişim Hakkı, s. 9.

⁵³⁵ İnternet sitesinin bilgi toplumu hizmetlerine ayrılmış bölümü herkesin erişimine açıktır. Erişim hakkının kullanılması, ilgili olmak veya menfaati bulunmak gibi kayıtlarla sınırlandırılmayacağı gibi herhangi bir şarta da bağlanamaz. Bu ilkenin ihlali hâlinde herkes engelin kaldırılması davasını açabilir (6335 sayılı Kanun m. 34 değişikliğiyle YTTK m. 1524, f. 3).

soyut bir imkânın ileri sürülebilir bir hakka dönüşebilmesi için somut bir menfaatin olması gerekir⁵³⁶.

İnternet sitesi sayesinde şirketler pay sahipleri ile internet ortamında kolayca iletişim sağlayacaktır⁵³⁷. Çünkü internet sitesi sayesinde pay sahipleri, şirket yöneticilerine e-posta yoluyla soru sorabilirler. Genel kurul dışında da şirket ile pay sahibi arasında forumlar gibi yollarla iletişim sağlanabilir⁵³⁸. Forumlarda, şirket işleri ile ilgili görüşmelerin canlı yayınlanması, pay sahiplerine de bu yayınlara katılma imkânı sağlanması pay sahiplerinin şirket yönetimine katılımının artmasını sağlayacaktır⁵³⁹.

İnternet sitesinin EGKS’de sağlayacağı hizmetler; genel kurulların elektronik ortamda yayınlanması, pay sahiplerinin eş zamanlı olarak internet sitesi üzerinden genel kurul toplantısına katılabilmesi, eş zamanlı oy vermesi ve sorularını iletebilmesidir⁵⁴⁰.

2. İçeriği

YTTK’nın 6335 sayılı Kanun’dan önceki halinde her sermaye şirketine, bir internet sitesi açma, şirketin internet sitesi zaten mevcut ise bu sitenin belli bir bölümünü Kanun’da belirtilen hususların yayımlanmasına özgülemek zorunluluğu getirilmişti. Yayımlanacak içerikler de tek tek sayılmıştı (m. 1524)⁵⁴¹:

⁵³⁶ **Tekinalp**, Erişim Hakkı, s. 9.

⁵³⁷ **Çetin**, s. 86-87.

⁵³⁸ Pulaşlı’ya göre Almanya’daki Pay Sahipleri Forumu Tüzüğü gibi bir düzenlemenin ülkemizde de yapılması pay sahipleri ile şirket yetkilileri ve diğer pay sahipleri arasında iletişimi yasal alt yapısı olan bir aşamaya taşıyacaktır. Ayrıntılı bilgi için bkz: **Pulaşlı**, Elektronik GK, s. 75.

⁵³⁹ Pay sahiplerinin şirket hakkında birbirleriyle görüşmesi ve genel kurul dışında yönetim kurulu üyelerinin de belli durumlarda pay sahiplerine bilgi vermesi forumlar üzerinden sağlanabilir.

⁵⁴⁰ **Yayla**, s. 31.

⁵⁴¹ 6335 sayılı Kanun m. 34 ile YTTK m. 1524 hükmü değiştirilmiştir. 1524. maddenin son hali:

- 1- Şirketçe kanunen yapılması gereken ilânlar.
- 2- Pay sahipleri ile ortakların menfaatlerini koruyabilmeleri ve haklarını bilinçli kullanabilmeleri için görmelerinin ve bilmelerinin yararlı olduğu belgeler, bilgiler, açıklamalar.
- 3- Yönetim ve müdürler kurulu tarafından alınan; rüçhan, değiştirme, alım, önerilme, değişim oranı, ayrılma karşılığı gibi haklara ilişkin kararlar; bunlarla ilgili bedellerin nasıl belirlendiğini gösteren hesapların dökümü.
- 4- Değerleme raporları, kurucular beyanı, payların halka arz edilmesine dair taahhütler, bunlara ait teminatlar ve garantiler; iflasın ertelenmesine veya benzeri konulara ilişkin karar metinleri; şirketin kendi paylarını iktisap etmesi hakkındaki genel kurul ve yönetim kurulu kararları, bu işlemlerle ilgili açıklamalar, bilgiler, belgeler.

“MADDE 1524- (1) 397. maddenin dördüncü fıkrası uyarınca denetime tabi olan sermaye şirketleri, kuruluşlarının ticaret siciline tescili tarihinden itibaren üç ay içinde bir internet sitesi açmak ve bu sitenin belirli bir bölümünü şirketçe kanunen yapılması gereken ilânların yayımlanmasına özgülemek zorundadır. İnternet sitesinde yayımlanacak içerikler, bu Kanunda belli bir süre belirtilmiş ise bu süre içinde, belirtilmemiş ise içeriğin dayandığı işlemin veya olgunun gerçekleştiği tarihten, tescil veya ilâna bağlandığı durumlarda ise tescil veya ilânın yapıldığı tarihten itibaren en geç beş gün içinde, şirketin kuruluşundan internet sitesi açılıncaya kadar geçen sürede yayımlanması gereken içerikler de bu sitenin açıldığı tarihte siteye konulur.

(2) Birinci fıkrada öngörülen yükümlülükler uylmaması, ilgili kararların iptal edilmesinin sebebini oluşturur, Kanuna aykırılığın tüm sonuçlarının doğmasına yol açar ve kusuru bulunan yöneticiler ile yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğuna neden olur. Cezai hükümler saklıdır.

(3) İnternet sitesinin bilgi toplumu hizmetlerine ayrılmış bölümü herkesin erişimine açıktır. Erişim hakkının kullanılması, ilgili olmak veya menfaati bulunmak gibi kayıtlarla sınırlandırılmayacağı gibi herhangi bir şarta da bağlanamaz. Bu ilkenin ihlali hâlinde herkes engelin kaldırılması davasını açabilir.

(4) İnternet sitesinin bu maddenin amaçlarına özgülenmiş kısmında yayımlanan içeriğin başına tarih ve parantez içinde “yönlendirilmiş mesaj” ibaresi konulur. Bu ibare ancak bu Kanuna ve bu fıkrada anılan yönetmeliğe uyulmak suretiyle değiştirilebilir. Özgülenen kısımda yer alan bir mesajın, yönlendirildiği karinedir. Sitenin, bir numara altında tescili ve ilgili diğer hususlar Gümrük ve Ticaret Bakanlığı tarafından bir yönetmelikle düzenlenir.

(5) Bu Kanun ve ilgili diğer kanunlarda veya idari düzenlemelerde daha uzun bir süre öngörülmedikçe, şirketin internet sitesine konulan bir içerik, üzerinde bulunan tarihten itibaren en az altı ay süreyle internet sitesinde kalır, aksi hâlde konulmamış sayılır.

(6) İnternet sitesiyle ilgili olarak bu Kanunun ilgili maddelerinde ve bu maddede öngörülen düzenlemeler denetime tabi olmayan sermaye şirketleri hakkında uygulanmaz” şeklindedir.

- 5- Ticaret şirketlerinin birleşmesi, bölünmesi, tür değiştirmesi hâlinde, ortakların ve menfaat sahiplerinin incelemesine sunulan bilgiler, tablolar, belgeler; sermaye arttırımı, azaltılması dâhil, esas sözleşme değişikliklerine ait belgeler, kararlar; imtiyazlı pay sahipleri genel kurulu kararları, menkul kıymet çıkarılması gibi işlemler dolayısıyla hazırlanan raporlar.
- 6- Genel kurullara ait olanlar dâhil her türlü çağrılara ait belgeler, raporlar, yönetim kurulu açıklamaları.
- 7- Şeffaflık ilkesi ve bilgi toplumu açısından açıklanması zorunlu bilgiler.
- 8- Bilgi alma kapsamında sorulan sorular, bunlara verilen cevaplar, diğer kanunlarda pay sahiplerinin veya ortakların aydınlatılması için öngörülen hususlar.
- 9- Finansal tablolar, kanunen açıklanması gerekli ara tablolar, özel amaçlarla çıkarılan bilançolar ve diğer finansal tablolar, pay ve menfaat sahipleri bakımından bilinmesi gerekli finansal raporlamalar, bunların dipnotları ve ekleri.
- 10- Yönetim kurulunun yıllık raporu, kurumsal yönetim ilkelerine ne ölçüde uyulduğuna ilişkin yıllık değerlendirme açıklaması; yönetim kurulu başkan ve üyeleriyle yöneticilere ödenen her türlü paralar, temsil ve seyahat giderleri, tazminatlar, sigortalar ve benzeri ödemeler.
- 11- Denetçi ve özel denetçi raporları.
- 12- Yetkili kurul ve bakanlıkların konulmasını istedikleri, pay sahiplerini ve sermaye piyasasını ilgilendiren konulara ilişkin bilgiler.

6335 sayılı Kanun m. 34 değişikliğinden sonra, YTTK m. 1524, f. 1 gereği denetime tabi şirketlerin internet sitesi açmasına ve bu sitenin belirli bir bölümünün Kanunen yapılması gereken ilânların yayımlanması için özgülenmesine ve bilgi toplumu hizmetlerine ayrılmasına ilişkin usul ve esasları düzenlemek üzere Gümrük ve Ticaret Bakanlığı tarafından Sermaye Şirketlerinin Açacakları İnternet Sitelerine Dair Yönetmelik⁵⁴² çıkarılmıştır. Bu Yönetmeliğin altıncı maddesi internet sitesinin içeriği hakkındadır⁵⁴³. Bu maddeye göre bazı hususların internet sitesinde sürekli yayımlanması zorunlu iken, bazı hususların belli bir süre yayımlanması yeterlidir. 6335 sayılı Kanun değişikliği neticesinde YTTK m. 1524'te internet sitesinin içeriği konusunda bir daralma söz konusu olmuştur. Ancak İnternet Yönetmeliği'nin çıkarılmasıyla internet sitesinin içeriği genişlemiştir. İnternet sitesinin açılması ile birlikte internet sitesinde sürekli olarak yayımlanan içerikler:

- 1- Şirketin MERSİS numarası, ticaret unvanı, merkezi, taahhüt edilen ve ödenen sermaye miktarı ile anonim şirketlerde yönetim kurulu başkan ve üyelerinin, ad ve soyadları.
- 2- Bir tüzel kişinin; anonim şirketlerde yönetim kuruluna üye olarak seçilmesi durumunda; tüzel kişiyle birlikte, tüzel kişi adına tüzel kişi tarafından belirlenen gerçek kişinin de tescil ve ilân olunduğuna ilişkin açıklama, seçilen tüzel kişinin MERSİS numarası, ticaret unvanı, merkezi ve tüzel kişi ile birlikte tescil edilen gerçek kişinin adı ve soyadı.

⁵⁴² Bu Yönetmelik için bkz: RG: 31.05.2013, S. 28663. Metnin geri kalanında bu Yönetmelik İnternet Yönetmeliği olarak anılacaktır.

⁵⁴³ İnternet Yönetmeliği m. 6'nın hükümleri sadece anonim şirketlerle ilgili düzenlemeler getirmemektedir. Ancak biz burada, çalışmamız gereği sadece anonim şirketlerle ilgili hususları ele alacağız.

3- Seçilen denetçinin adı ve soyadı/ unvanı, yerleşim yeri/ merkezi, varsa tescil edilmiş şubesi.

Yayımlanan bu içeriklerde değişiklik olması halinde bu içeriklerin yeni hali, değişikliğin meydana geldiği tarihte internet sitesinde yayımlanacaktır (m. 6, f. 2). Bilgi alma hakkının konusu itibariyle bir sınır olmadığı için, pay sahipleri şirkete, şirketin faaliyetleri hakkında her zaman bilgi talep edebilmelidir. Ancak internet sitesinde yer alan bir bilgi yeterince açık ve net ise, pay sahibinin bilgi alma talebi karşılanmış olacaktır⁵⁴⁴. Bu şekilde her değişikliğin, değişiklik meydana gelir gelmez internet sitesine konulması bilgi verme yükümlülerine de fayda sağlayacaktır.

Şirketçe internet sitesinde en az altı aylık süre için yayımlanması gereken hususlar da söz konusudur (m. 6, f. 3). Yönetmelikte sürekli ve belirli süreli yayım yapılması kanaatimizce isabetli olmuştur. Sürekli yayımlanan içerik genellikle şirket hakkında temel bilgiler ve şirket esas sözleşmelerinde olması zorunlu hususlardır⁵⁴⁵. İnternet sitesinde belirli süreli yayımlanacak içerik (f. 3) ise, sonradan ortaya çıkan arızı durumlar ile organların tasarrufunda olan iş ve işlemlerdir. Yönetmelik m. 6, f. 3 gereği şirketin internet sitesinde altı ay boyunca yayımlanacak içeriği gruplar halinde ele alacak olursak:

İlk olarak, şirket birleşmesi, tür değiştirmesi ve bölünmesiyle ilgili hususların altı ay boyunca şirketin internet sitesinde yayımlanması gerekecektir. YTTK m. 149, f. 1'e göre, birleşme sözleşmesi, birleşme raporu, son üç yılın finansal tabloları ile yıllık faaliyet raporları, gereğinde ara bilançoları ortakların incelemesine sunulmak üzere genel kurul kararından önceki otuz gün içinde internet sitesine

⁵⁴⁴ Ayrıntılı bilgi için: Hissedarlar Yönergesi m. 9.

⁵⁴⁵ Anonim şirketlerin esas sözleşmelerinde olması zorunlu içerik hakkında bkz: YTTK m. 339.

konulması gerekir (f. 3-a). Bu belgelerde inceleme yapma hakkının belirtildiği, bu belgelerin nereye tevdi edildiklerine ve nerelerde incelemeye hazır tutulduklarına ilişkin ilân, belgelerin tevdi tarihinden itibaren en az üç iş günü öncesinde internet sitesine konulacaktır (f. 3-b). Birleşmeye katılan şirketlerin, alacaklılarına, alacaklarının teminat altına alınması için talepte bulunabileceklerine dair sicil gazetesinde yedişer gün arayla üç defa yapılan ilân, birinci ilânın sicil gazetesinde yayımlandığı tarihten itibaren en geç beş gün içinde internet sitesine konulacaktır (f. 3-c). Bölünmeye katılan şirketlerden her biri tarafından, YTTK m. 171 uyarınca bölünme sözleşmesi veya planı, bölünme raporu, son üç yılın finansal tabloları ile yıllık faaliyet raporları ve varsa ara bilançoları üzerinde inceleme yapma hakkına işaret eden ve bu belgelerin nereye tevdi edildiklerine ve nerelerde incelemeye hazır tutulduklarına dair ilân, bölünme kararının alındığı tarihten iki ay önce internet sitesine konulacaktır (f. 3-ç). Bölünmeye katılan şirketler tarafından alacaklıların, alacaklarını bildirmeye ve teminat verilmesi için talepte bulunmaya çağırılmasına ilişkin sicil gazetesinde yedişer gün arayla üç defa yapılan ilân, birinci ilânın sicil gazetesinde yayımlandığı tarihten itibaren en geç beş gün içinde internet sitesine konulacaktır (f. 3-d).

İkincisi, genel kurul hakkında yapılan işlemlerin şirketin internet sitesinde yayımlanması gerekecektir. Genel kurulun toplantıya çağırılmasına ilişkin ilân en geç sicil gazetesinde yayımlandığı tarihte internet sitesine konulacaktır (f. 3-g). Anonim şirket genel kurulunda, finansal tabloların ve buna bağlı konuların müzakeresinin bir ay sonraya ertelenmesi halinde, bu duruma ilişkin pay sahiplerine yapılan ilân, erteleme kararı tarihinden itibaren en geç beş gün içinde internet sitesine konulacaktır (f. 3-ğ). Şirketin genel kurul toplantı tutanağı ile imtiyazlı pay sahipleri

özel kurulunun toplantı tutanağı genel kurul tarihinden itibaren en geç beş gün içinde internet sitesine konulacaktır (f. 3-h). YTTK m. 428 uyarınca organın temsilcisi, bağımsız temsilcisi ve kurumsal temsilciliğe ilişkin ilânlar, ilânın yayımlandığı gün internet sitesine konulacaktır (f. 3-ı). Genel kurul kararına karşı iptal veya butlan davasının açıldığı hususu ve duruşma günü, şirket sözleşmesine uygun olarak yapılan ilân tarihinden itibaren en geç beş gün içinde internet sitesine konulacaktır (f. 3-i). Genel kurul kararının iptaline veya butlanına ilişkin kesinleşmiş mahkeme kararı, tescil tarihinden itibaren en geç beş gün içinde internet sitesine konulacaktır (f. 3-j). Şirket sözleşmesinin değiştirilmesine ilişkin genel kurul kararı, sicil gazetesinde yayımlandığı tarihten itibaren en geç beş gün içinde internet sitesine konulacaktır (f. 3-k). Anonim şirketlerde genel kurulun çalışma usul ve esaslarını içeren iç yönerge ilân tarihini izleyen beş gün içinde internet sitesine konulacaktır (f. 3-aa).

Üçüncü olarak, yönetim kurulu ile ilgili hususların ve yönetim kurulu faaliyetlerinin internet sitesinde yer alması gerekecektir. Yönetim kurulunun temsile yetkili kişileri ve bunların temsil şekillerini gösterir kararı, sicil gazetesinde yayımlandığı tarihten itibaren en geç beş gün içinde internet sitesine konulacaktır (f. 3-z). Kayıtlı sermaye sisteminde yönetim kurulunun sermayenin artırılmasına ilişkin kararı, çıkarılmış sermayeyi gösteren esas sözleşme maddesinin yeni şekli, yeni payların itibarî değerleri, cinsleri, sayıları, imtiyazlı olup olmadıkları, imtiyazlı paylara ve rüçhan haklarına ilişkin sınırlamalar ve kullanılma şartları ile bunların süresi, prime dair kayıtlar ve bunun uygulanması hakkındaki kurallar şirket sözleşmesine uygun olarak yapılan ilan tarihinden itibaren en geç beş gün içinde internet sitesine konulacaktır (f. 3-l). Yeni pay alma hakkının kullanılabilmesinin esaslarının belirlenmesine ilişkin yönetim kurulunun kararı, sicil gazetesinde

yayımlandığı tarihten itibaren en geç beş gün içinde internet sitesine konulacaktır (f. 3-m). Yönetim kurulunun hamiline yazılı pay senetlerinin bastırılmasına ilişkin kararı, sicil gazetesinde yayımlandığı tarihten itibaren en geç beş gün içinde internet sitesine konulacaktır (f. 3-p). Yönetim kurulunun rüçhan hakkının sınırlandırılmasının veya kaldırılmasının gerekçelerini, yeni payların primli ve primsiz çıkarılmasının sebeplerini, primin nasıl hesaplandığını gösteren raporu sicil gazetesinde yayımlandığı tarihten itibaren en geç beş gün içinde internet sitesine konulacaktır (f. 3-bb).

Dördüncü olarak, şirketin sermayesinde yapılacak azaltım ve artırım en çok pay sahiplerini etkileyecektir. Esas sermayenin azaltılması durumunda, sermaye azaltılmasına gidilmesinin sebepleri ile azaltmanın amacı ve azaltmanın ne şekilde yapılacağına ilişkin ayrıntılı açıklamalar, bu açıklamaların da yer aldığı genel kurul toplantısına ilişkin çağrı ilânının sicil gazetesinde yayımlandığı tarihten itibaren en geç beş gün içinde internet sitesine konulacaktır (f. 3-n). Genel kurulun esas sermayenin azaltılmasına ilişkin kararı üzerine alacaklılara sicil gazetesinde yedişer gün arayla üç defa yapılan ilân, birinci ilânın yayımlandığı tarihten itibaren en geç beş gün içinde internet sitesine konulacaktır (f. 3-o). Sermayenin azaltılmasının sebepleri ile azaltmanın amacı ve azaltmanın ne şekilde yapılacağını gösterir yönetim kurulunca hazırlanmış ve genel kurul tarafından onaylanmış sermayenin azaltılmasına ilişkin rapor, sicil gazetesinde yayımlandığı tarihten itibaren en geç beş gün içinde internet sitesine konur (f. 3-cc). Ayrıca, şirketin tescilinden itibaren iki yıl içinde bir işletme veya aynın, sermayenin onda birini aşan bir bedel karşılığında devralınmasına veya kiralanmasına ilişkin sözleşme sicil gazetesinde yayımlandığı tarihten itibaren en geç beş gün içinde internet sitesine konulacaktır (f. 3-y).

Beşinci husus, anonim şirketlerin sermaye şirketleri olmasından doğmaktadır. Anonim şirketlerde sermaye taahhüdünde bulunan pay sahiplerinin bu taahhütlerini yerine getirmeleri gerekmektedir. Bu yönde pay sahiplerine yapılacak ilânlar altı ay süreyle internet sitesinde yayımlanacaktır. Yönetim kurulunun pay bedellerinin ödenmesine ilişkin çağrı ilânı yapıldığı tarihten itibaren en geç beş gün içinde internet sitesine konur (f. 3-çç). Temerrüde düşen pay sahibine temerrüde konu olan pay tutarını bir ay içinde ödemesi, aksi halde, ilgili paylara ilişkin haklarından yoksun bırakılacağı ve sözleşme cezasının isteneceğine ilişkin yapılan davet ve ihtar mesajı, bu davet ve ihtarın sicil gazetesinde yayımlandığı tarihten itibaren en geç beş gün içinde internet sitesine konur. Nama yazılı pay senedi sahiplerine, davet ve ihtarın ilân yerine iadeli taahhütlü mektupla yapılması halinde, bu davet ve ihtar iadeli taahhütlü mektubun gönderildiği tarihten itibaren en geç beş gün içinde internet sitesine konulacaktır (f. 3-ö). Yönetim kurulunun temerrüde düşen pay sahibinin senedini iptal etmesine ilişkin kararı sicil gazetesinde yayımlandığı tarihten itibaren en geç beş gün içinde internet sitesine konur (f. 3-dd).

Altıncı husus, anonim şirketlerin feshi ve bu durumda alacaklıların korunmasına yönelik yapılan ilânlardır. Buna göre, şirkete fesih davası açılmış ise davanın açıldığı, sicil gazetesinde yayımlandığı tarihten itibaren en geç beş gün içinde internet sitesine konulacaktır (f. 3-e). Şirkete açılan fesih davasına ilişkin kesinleşmiş olan mahkeme kararı, sicil gazetesinde yayımlandığı tarihten itibaren en geç beş gün içinde internet sitesine konulacaktır (f. 3-f). Şirketin tasfiye halinde olduğu durumlarda, alacaklı oldukları şirket defterlerinden veya diğer belgelerden anlaşılamayan ya da yerleşim yerleri bilinmeyen diğer alacaklılara yönelik şirketin sona ermiş bulunduğu konusunda bildirim ve alacaklarını tasfiye memurlarına

bildirmeleri için yapılan çağrılara ilişkin sicil gazetesinde birer hafta arayla üç defa yapılan ilân, birinci ilânın yayımlandığı tarihten itibaren en geç beş gün içinde internet sitesine konulacaktır (f. 3-r).

Yedinci olarak, şirketler topluluğu ile ilgili hususların, şirketin internet sitesinde altı ay kalması gerektiği yönündedir. Şirketler topluluğuna dahil bir teşebbüs tarafından payların, YTTK m. 198’de belirtilen oranlarda kazanılması veya elden çıkarılmasına ilişkin açıklama, gerçekleşme tarihinden itibaren en geç beş gün içinde internet sitesine konulacaktır (f. 3-s). Şirketler topluluğuna dahil olan teşebbüsün ve sermaye şirketinin yönetim kurulu üyeleriyle yöneticilerinin, kendileri, eşleri, velayetleri altındaki çocukları ve bunların, sermayelerinin en az yüzde yirmisine sahip buldukları ticaret şirketlerinin o sermaye şirketindeki payları ile ilgili olarak yapacakları açıklama, sicil gazetesinde yayımlandığı tarihten itibaren en geç beş gün içinde internet sitesine konulacaktır (f. 3-t). Şirketler arasında yapılan hâkimiyet sözleşmesi sicil gazetesinde yayımlandığı tarihten itibaren en geç beş gün içinde internet sitesine konulacaktır (f. 3-u).

Sekizinci husus, şirket sözleşmesinde ve pay sahibi sayısı konusundadır. Şirket sözleşmesi ve değişiklikler, kuruluşun ya da değişikliğin sicil gazetesinde yayımlandığı tarihten itibaren en geç beş gün içinde internet sitesine konulacaktır (f. 3-v). Şirketteki pay sahibi sayısının bire düşmesi ya da şirketin tek pay sahipli olarak kurulması halinde, şirketin tek pay sahipli olduğu hususu ve tek pay sahibinin adı, soyadı, yerleşim yeri ve vatandaşlığına dair bilgiler sicil gazetesinde yayımlandığı tarihten itibaren en geç beş gün içinde internet sitesine konulacaktır (f. 3-ü).

Son olarak yönetim kurulu ile genel kurul toplantılarının elektronik ortamda yapılması veya bu toplantılara elektronik ortamda katılım sağlanması hallerinde, elektronik ortam araçlarının etkin katılmaya elverişliliğinin ispatlandığı teknik rapor, sicil gazetesinde yayımlandığı tarihten itibaren en geç beş gün içinde internet sitesine konulacaktır (f. 3-ee).

Yönetmelik m. 6, f. 4'e göre internet sitesinin bilgi toplumu hizmetlerine özgülenmiş kısmında yayımlanan içeriğin başına tarih ve parantez içinde "yönlendirilmiş mesaj" ibaresi konulacağını belirtmiştir⁵⁴⁶.

Burada sayılan hususlar dışında pay sahibinin bilgilendirilmesi amacını taşıyan ilân, belge ve bilgiler de internet sitesine konulabilir⁵⁴⁷. Kanun sınırlı sayma ilkesini benimsememiştir⁵⁴⁸. Yönetmelik m. 6, f. 5'in, "*Kanun ve diğer kanunlar uyarınca yapılması gereken ilânlar, ilgili mevzuatta öngörüldüğü şekilde internet sitesinde yayımlanır*" şeklindeki ifadesinde de internet sitesinin içeriğinin yönetmelikte sayılan hususlardan ibaret olmadığı anlaşılmaktadır. Çetin'e⁵⁴⁹ göre internet sitesi içeriğine yanlış ve yanıltıcı olmayan bilgiler konusunda sınır çizilerek, içeriğin şirketin tercihi bırakılması daha uygundur.

İnternet sitesi açma ve içeriği konusunda yükümlülükler uyulmaması, ilgili kararların iptal edilmesinin sebebinin oluşturur⁵⁵⁰, Kanuna aykırılığın tüm

⁵⁴⁶ Yönlendirilmiş mesaj konusunda bkz: Üçüncü Bölüm, III, D.

⁵⁴⁷ İnternet sitesinin bir fonksiyonu da şirketin kendisini ve faaliyetlerini tanıtmaktır. İçerik konusunda asgari şartları yerine getiren bir şirketin kendisi ve faaliyetleri hakkında bilgileri internet sitesine koymasında bir sakınca görülmemelidir.

⁵⁴⁸ Çetin, s. 210.

⁵⁴⁹ Çetin, s. 210.

⁵⁵⁰ Böyle bir hükmün getirilmesi kanaatimizce ağırdır. Genel kurula ilişkin pay sahiplerinin incelemesi gereken genel kurul dokümanlarının internet sitesinde yer alması gerekir. Ancak aksi durumda acaba genel kurul kararının iptali mi söz konusu olacaktır. Örneğin; faaliyet raporlarının şirket internet sitesinde yer almaması o genel kurul kararının iptali sonucunu doğuracak mıdır? Kanaatimizce bu durumda bütün genel kurul kararlarının iptali değil, sadece faaliyet raporlarını

sonuçlarının doğmasına yol açan ve kusuru bulunan yöneticiler ile yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğuna neden olur⁵⁵¹. Cezai hükümler saklıdır⁵⁵².

İnternet sitesinin bilgi toplumu hizmetlerine ayrılmış bölümü herkesin erişimine açıktır. Erişim hakkının kullanılması, ilgili olmak veya menfaati bulunmak gibi kayıtlarla sınırlandırılmayacağı gibi herhangi bir şarta da bağlanamaz. Bu ilkenin ihlali hâlinde herkes engelin kaldırılması için dava açabilir.

YTTK ve ilgili diğer kanunlarda veya idari düzenlemelerde daha uzun bir süre öngörülmedikçe, şirketin internet sitesine konulan bir içerik, üzerinde bulunan tarihten itibaren en az altı ay süreyle internet sitesinde kalır; aksi hâlde konulmamış sayılır (YTTK m. 1524, f. 5). 6335 sayılı Kanun m. 34 değişikliğinden önce YTTK m. 1524, f. 5'te finansal tablolar için bu sürenin beş yıl olduğu hükme bağlanmıştı.

D. Yönlendirilmiş Mesaj

YTTK'ya göre, şirketin internet sitesinin 1524. maddenin amaçlarına özgülenmiş kısmında, yayımlanan içeriğin başına tarih ve parantez içerisinde "yönlendirilmiş mesaj" ibaresinin konulması gerekmektedir (YTTK, m. 1524, f.4). "Yönlendirilmiş mesaj", YTTK ile birlikte Ticaret Hukukumuzda giren yeni bir kavramdır. Söz konusu kavram, kısaca, üçüncü kişiye yönlendirilen mesajı

ilgilendiren konularda alınan kararların iptali söz konusu olmalıdır. Çünkü yılda bir veya birkaç kez toplanan genel kurulun bütün kararlarının iptalinin istenmesini basit sebeplere bağlarsak, bu organı tümden işlevsiz hale getirmiş oluruz. Genel kurulun işlevsiz bir organ olmasının sonucu, pay sahipleri şirket işlerinde etkisiz kalır ve şirketin yönetimi belli bir grup azınlık ve yöneticilerinin kontrolü altına girer.

⁵⁵¹ İnternet sitesinde ilân yapılmama durumunda ceza yaptırımını yanında ağır hukuki yaptırımların öngörülmesi aşırı bir tutumdur. Ayrıntılı bilgi için bkz: **Moroğlu, Erdoğan**, Türk Ticaret Kanunu Tasarısı Değerlendirme ve Öneriler, Ankara 2005, (TTKT Değerlendirme), s. 295.

⁵⁵² 6335 sayılı Kanun ile hükümde değişiklik yapılmıştır. 6102 sayılı Kanunun 562. maddesi değiştirilmiştir. Değişiklikten önce internet sitesini, Kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren üç ay içinde oluşturmayan veya internet sitesi mevcut ise aynı süre içinde internet sitesinin bir bölümünü bilgi toplumu hizmetlerine özgülemeyen anonim şirket yönetim kurulu üyeleri, limited şirket müdürleri ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirkette yönetici olan komandite ortaklar için öngörülen "altı aya kadar hapis cezası" madde metninde yer alıyordu. Değişiklik ile hapis cezası yerine adli ve idari para cezasına yönelik yaptırımlar getirilmiştir.

kastetmektedir. Yönlendirilmiş mesaj ancak Kanuna ve Gümrük ve Ticaret Bakanlığı tarafından çıkarılacak Yönetmeliğe⁵⁵³ uyulmak suretiyle değiştirilebilecektir. İnternet sitesinin özgülünen kısmında yer alan bir mesajın yönlendirildiği karinedir (YTTK, m.1524, f. 4).

YTTK m. 1524'ün gerekçesinde yönlendirilmiş mesaj kavramı ayrıntılı bir şekilde ele alınmıştır: *"Kavram AB'nin e-ticarete ilişkin yönergesinden⁵⁵⁴ alınmıştır. Kast edilen üçüncü kişiye yönlendirilen mesajdır. Bu mesaj yönlendirildiği andan itibaren şirketin tasarrufundan çıkmıştır. Şirket bu mesajı kanuni usul ve şartlara uymadan değiştiremez. "Kanuni usul ve şartlar" ise mesajın içeriğine, niteliğine ve dâhil bulunduğu kurum ile bağlı olduğu hükümlere göre değiştirilebilir. Yönlendirilmiş mesaj üçüncü kişi yönünden de hukuki bir anlam taşır. Yönlendirilmiş mesaj, ona dayanan tarafından, yönlendirildiği şekli ile alınmış sayılır. Alınmış sayılma "üçüncü kişi tarafından biliniyor" anlamına gelmez ve böyle anlama uygun sonuçlar doğurmaz. Çünkü kimse internet sitesine bakmaya, ona ulaşmaya mecbur değildir. Ancak internet sitesine ve yönlendirilmiş mesaja dayanıyorsa yönlendirilmiş mesaj onun tarafından da alınmış kabul olunur. Bu kabul hukukî sonuç doğurur.*

⁵⁵³ YTTK'nın 1524. maddesinin dördüncü fıkrasında *"Bu ibareli mesaj ancak Kanuna ve ikinci fıkrada anılan yönetmeliğe uyulmak suretiyle değiştirilebilir"* denilmekle birlikte, anılan maddenin ikinci fıkrasında herhangi bir yönetmelikten bahsedilmemektedir. Yönetmelik çıkarılması, anılan maddenin dördüncü fıkrasında belirtilmektedir. Bazı yazarlar, anılan çelişkinin yazım hatasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Ayrıntılı bilgi için bkz: **Altaş, Soner**, *"Yeni Türk Ticaret Kanuna Göre İnternet Sitesi Açma ve Yönlendirilmiş Mesaj Bulundurma Zorunluluğu"*, Mali Çözüm Dergisi, Ocak Şubat 2011, s. 143-150. Bu esere elektronik ortamda ulaşmak için ayrıca bkz: http://www.tribend.com/internet_sitesi_zorunlulugu.pdf, Erişim Tarihi: 01.07.2012.26.06.2012 tarihli Türk Ticaret Kanunu İle Türk Ticaret Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair 6335 sayılı Kanun m. 35 ile 6102 sayılı Kanunun 1527. maddesinin altıncı fıkrasında yer alan "yönetmelikle" ibaresi "tebliğle" şeklinde değiştirilmiştir.

⁵⁵⁴ Bilgi Toplumu Hizmetlerinin Bazı Hukuki Yönleri ve Özellikle İç Pazarda Elektronik Ticaret Konusunda 8 Haziran 2000 tarihli 2000/31/AT sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Yönergesi. Bu Yönerge'ye elektronik ortamda erişim için: <http://www.e-ticaretmerkezi.net/abdirektif.php>, Erişim Tarihi: 30.09.2013. Bu Yönerge hakkında ayrıntılı bilgi için bkz: **Şenocak, Zarife**, *"Dijital İmza ve Dijital İmzanın Borçlar Kanunu Hükümleri Açısından Ele Alınması"*, AÜHFD, C. 50, S. 2, Y. 2001, s. 108 vd.

Yönlendirilmiş mesaj üzerine "yönlendirilmiş" veya eşanlamlı bir ibare konularak diğer mesajlardan ayrılır. İnternet sitesinin tahsis edilen kısmına konulan mesajlar yönlendirilmiştir. Bunun pek az istisnası olabilir. Tahsis edilen kısımda bulunan mesajlar bu ibareyi içermeseler bile öğrenimin ve yargı kararlarının belirlediği hallerde böyle varsayılabilir. Bu hususta karine vardır”.

Yönlendirilmiş mesajla ilgili olarak, YTTK'nın öngördüğü diğer bir yükümlülük ise, bunların basılı şekillerinin ayrıca muhafaza edilmesine ilişkindi. 6335 sayılı Kanun ile 1524. maddede değişiklik yapılmadan önce, YTTK m. 1524, f. 6 uyarınca "Yönlendirilmiş mesajların basılı şekillerinin m. 82 uyarınca ayrıca saklanacağına dair hüküm yer almaktaydı. İnternet sitesinde yer alacak bilgiler metin haline getirilip şirket yönetimine tarih ve saati gösterilerek noterlikçe onaylı bir deftere sıra numarasına göre yazılır veya yapıştırılır. Daha sonra sitede yayınlanan bilgilerde bir değişiklik yapılırsa, değişikliğe ilişkin olarak yukarıdaki işlem tekrarlanır." denilmekteydi. 6335 sayılı Kanun'da bu yönde bir hüküm söz konusu değildir. İnternet sitesi ile ilgili yönetmelikte⁵⁵⁵, *internet sitesinin bilgi toplumu hizmetlerine özgülenmiş kısmında yayımlanan içeriğin başına tarih ve parantez içinde "yönlendirilmiş mesaj" ibaresi konulur. Yönlendirilmiş mesaj zaman damgası ile oluşturulur ve aynı yöntemle değiştirilir* denilmektedir.

6335 sayılı Kanun m. 34 ile kaldırılan YTTK m. 1524, f. 6'ya göre anonim şirketler, internet sitelerinde "yönlendirilmiş mesajlar"a yer verilmeyecek, ayrıca bu mesajların, şirketin finansal tablolarının ve dayanağı belgelerin saklanmasına ilişkin hükümler çerçevesinde saklanması, internet sitesinde

⁵⁵⁵ Ayrıntılı bilgi için bkz: İnternet Yönetmeliği m. 6, f. 4.

yer alacak bilgileri metin haline getirilip noter onaylı bir deftere sıra numarasıyla yazılması ya da yapıştırması ve varsa sitedeki bilgilerde meydana gelecek değişikliklerin de aynı şekilde metin haline getirip deftere işlenmesi gerekecektir⁵⁵⁶.

E. İç Yönerge Hazırlama

Sadece EGKS'yi uygulayacak anonim şirketlerde değil, tüm anonim şirketlerde yönetim kurulu, genel kurulun çalışma esas ve usullerine ilişkin kuralları içeren, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı tarafından asgari unsurları belirlenecek olan bir iç yönerge hazırlamak ve genel kurulun onayından sonra yürürlüğe koymakla yükümlüdür (YTTK m. 429, f. 2). İç yönerge, şirketlerin genel kurul çalışma esas ve usullerine ilişkin kuralları içeren düzenlemeyi ifade etmektedir (Bakanlık Temsilcisi Yönetmeliği m. 4, f. 1-e). Yönetim Kurulu, iç yönergeyi YTTK, Bakanlık Temsilcisi Yönetmeliği hükümleri ve Yönetmelik Ek-5'teki örneğe uygun olarak hazırlar ve genel kurulun onayından sonra yürürlüğe koyar. İç yönerge, genel kurulun onay tarihinden itibaren on beş gün içinde ticaret siciline tescil ve ilân ettirilir. Ayrıca; internet sitesi açmakla yükümlü olan şirketlerce, ilân tarihini izleyen beş gün içerisinde internet sitesinde de yayımlanır. İç yönergede yapılacak değişikliklerde de aynı usul izlenir (Bakanlık Temsilcisi Yönetmeliği m. 40, f. 3-4).

Yönetim kurulu tarafından hazırlanacak iç yönergede asgari olarak şu hususlara yer verilmesi zorunludur: toplantı yerine giriş ve toplantının açılması, toplantı başkanlığının oluşturulması, toplantı başkanlığının görev ve yetkileri, gündemin görüşülmesine geçilmeden önce yapılacak işlemler ve gündem, toplantıda

⁵⁵⁶ **Altaş**, İnternet Sitesi, s. 146. Dokümanların daha sonra yazılı metin haline getirilip saklanması hükmün getiriliş amacına uygun değildir. Çünkü hükümle teknolojik gelişmelere uyum sağlama amaçlanmaktadır. Metin halinde saklama yerine elektronik ortamda saklanma daha uygun olacaktır. Ayrıntılı bilgi için bkz: **Çetin**, s. 212.

söz alma ve oy kullanma usulü, toplantı tutanağının düzenlenmesi ve toplantı sonunda yapılacak işlemler (Bakanlık Temsilcisi Yönetmeliği m. 41, f. 1). Genel kurulun çalışma esas ve usullerine ilişkin iç yönerge hükümleri, toplantı başkanlığı oluşturuluncaya kadar yönetim kurulu adına, yönetim kurulunun başkanı veya başkan vekili ya da başkanın görevlendireceği yönetim kurulunun bir üyesi tarafından; toplantı başkanlığının oluşturulması sonrasında ise toplantı başkanı tarafından uygulanır.

Şirketlerin iç yönerge hazırlamasının önemi, pay sahiplerine ve diğer şirket ilgililerine genel kurulun işleyişi hakkında önceden bilgi vermektir. İç yönerge, Kanunun izin verdiği durumlar dışında, pay sahiplerinin genel kurula katılma, oy kullanma, dava açma, bilgi alma, inceleme ve denetleme gibi vazgeçilemez nitelikteki haklarını, toplantı başkanlığının Kanundan kaynaklanan görev ve yetkilerini sınırlandıran veya ortadan kaldıran hükümler içeremez (Bakanlık Temsilcisi Yönetmeliği m. 40, f. 1).

Pay sahiplerinin bilgi alma ve inceleme hakkı açısından baktığımızda, iç yönergenin pay sahiplerinin genel kurulda haklarını kullanmasına ilişkin şekli işlemlerle ilgili belirlilik getirdiği söylenebilir. Pay sahipleri, genel kurula katılım ve girişin nasıl olacağı, müzakerelere nasıl katılacağı, soru sorma hakkının yazılı mı sözlü mü kullanılacağı, oy verme işleminin şeklinin nasıl olacağı ve süresinin⁵⁵⁷ kaç dakika ile sınırlı olacağı, konuşma süresi ve esasları gibi temel konularda önceden bilgi sahibi olacak ve buna göre hazırlık yapacaktır.

⁵⁵⁷ EGK Tebliği'nde oy verme süresi EGKS'de iki dakika olarak belirlenmiştir. Ancak Bakanlık Temsilcisi Yönetmeliği'nde herhangi bir süreden bahsedilmemiştir.

IV. ELEKTRONİK GENEL KURUL SİSTEMİNDE PAY SAHİBİNE DÜŞEN GÖREVLER

Pay sahiplerinin genel hükümler çerçevesinde, sır saklama, rekabet etmeme ve haklarını sakınarak kullanması yükümlülüğüne burada yer verilmeyecektir. Pay sahibinin EGKS ile bağlantılı yükümlülükleri ele alınacaktır. Elektronik ortamı kullanmak isteyen pay sahipleri öncelikle e-posta adreslerini şirkete bildirmekle yükümlü olacaklardır (YTTK m. 1528). İkinci olarak, pay sahiplerinin güvenli elektronik imza edinmeleri gerekecektir (YTTK m. 1526). Ayrıca, pay sahiplerinin genel kurulda işlem yapabilmesi için EGKS'ye kayıt yaptırmaları zorunludur (EGK Yönetmelik m. 8, f. 2).

A. Pay Sahiplerinin E-posta Adreslerini Şirkete Bildirmesi

Elektronik ortamı kullanmak isteyen pay sahipleri elektronik posta adreslerini şirkete bildirirler (YTTK m. 1528). E-posta, bilgisayar kullanıcısının diğer bilgisayar kullanıcılarıyla bir iletişim ağı üzerinden metin, ses, resim ve video dosyaları gibi verileri içeren mesaj alış verişini sağlayan elektronik bir sistemdir⁵⁵⁸. Mesaj iletiminin gerçekleşebilmesi için, göndericinin ve alıcının e-posta adresine (hesabına) sahip olması gerekmektedir⁵⁵⁹. E-posta iletisi, kişiler tarafından yaratılabileceği gibi, gerekli donanıma sahip bilgisayarlar tarafından otomatik olarak hazırlanıp alıcılara gönderilebilir⁵⁶⁰. E-posta gönderimi, klasik posta gönderiminin aksine, internete bağlantı maliyeti dışında herhangi bir maliyeti olmayan bir iletişim

⁵⁵⁸ Çetin, s. 35. Elektronik posta sisteminin genel özellikleri için bkz: Karabey, Buğra/ Çağltay, Kürsat/ Karakuş, Türkan/ Kurşun, Engin/ Baykal, Nazife/ Tekin, Nuray/ Şen, Engin Tamer, Temel Bilgi Teknolojileri I, Anadolu Üniversitesi Yayın No: 2585, Eskişehir 2012, s. 126.

⁵⁵⁹ Çetin, s. 35. E-posta sahibi olma (e-posta hesabı açma) konusunda ayrıntılı bilgi için bkz: Karabey ve diğerleri, s. 130.

⁵⁶⁰ Çetin, s. 35.

aracıdır⁵⁶¹. Çünkü e-posta hesapları, e-posta hizmeti sağlayan sunucular⁵⁶² tarafından ücretsiz olarak verilmektedir. Klasik posta sisteminin aksine internet üzerinden iletilen e-posta birkaç saniye içinde alıcıların elektronik posta adreslerine ulaştığı için zaman sorunu söz konusu değildir. Ayrıca, klasik posta sisteminde kişiye özel gönderim gerekirken, e-posta iletiminde kullanıcı grupları oluşturulmak suretiyle, aynı posta içeriğinin çok sayıda kişi arasında paylaşılmasının sağlanması mümkündür⁵⁶³.

B. Güvenli Elektronik İmza Edinilmesi

Elektronik imza sahibi olmak pay sahibinin üzerine düşen yükümlülüklerden bir diğeridir. Elektronik ortamda düzenlenen belgelerin diğer yazılı belgelerle eşdeğerliliği ile ilgili olarak Elektronik İmza Kanunu kabul edilmiş olup, bu Kanunun 5. maddesinde güvenli elektronik imzanın elle atılan imza ile aynı sonucu doğuracağı hükme bağlanmıştır. Yine, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu m. 14'te yazılı şekil şartı gereken durumlarda elektronik imzanın kullanılacağı hüküm altına alınmıştır. Genel kurula elektronik ortamda katılım, hak sahiplerinin veya temsilcilerinin güvenli elektronik imzaları ile EGKS'ye girmeleriyle gerçekleşir (EGK Yönetmelik m. 8, f. 1). Pay sahiplerinin elektronik ortamda genel kurula katılabilmeleri için EGKS'ye güvenli elektronik imza ile giriş yapmaları gereklidir (EGK Yönetmelik m. 14).

⁵⁶¹ Çetin, s. 35. E-posta sistemi her ne kadar maliyet olarak ucuz ve hızlı bir yol olsa da güvenlik açısından daha sorunlu bir yoldur. Bu yüzden e-posta hesap şifrelerinin seçimi ve e-posta gönderilmesi ve alınması için kullanılan araçların dikkatli kullanılması gerekmektedir. Güvenli e-posta şifre seçimi konusunda ayrıntılı bilgi için bkz: **Karabey** ve diğerleri s. 134.

⁵⁶² E-posta hizmeti sağlayan sunucular hakkında ayrıntılı bilgi için bkz: **Karabey** ve diğerleri, s. 132. Servis sağlayıcılarına örnek olarak Hotmail (eski adı Windows Live Hotmail'dir) gösterilebilir. Hotmail, Microsoft'un internet kullanıcılarına sunduğu ücretsiz e-posta sağlayıcısıdır. Ayrıntılı bilgi için bkz: <http://tr.wikipedia.org/wiki/Hotmail>, Erişim Tarihi: 20.12.2012.

⁵⁶³ Çetin, s. 35.

C. Elektronik Genel Kurul Sistemine Kaydolma

EGKS'ye kaydolun pay sahipleri sisteme girebilecek, genel kurula katılıp oy kullanabilecek, temsilci atayabilecek, soru sorabilecek⁵⁶⁴ ve görüş belirtebilecektir. Genel kurula elektronik ortamda şahsen veya temsilcileri aracılığıyla katılmak isteyen hak sahipleri bu tercihlerini EGKS'den bildirmek zorundadır (EGK Yönetmelik m. 7, f. 1).

V. ELEKTRONİK GENEL KURUL SİSTEMİ VE PAY SAHİBİNİN BİLGİ ALMA HAKKI

A. Genel Kurul Öncesi İşlemler

1. Genel Olarak Pay Sahiplerinin Bilgilendirilmesi

Pay sahiplerinin genel kurul toplantılarından haberdar olmaları için, genel kurul toplantılarına ilişkin çağrıların toplantıdan belli bir süre önce⁵⁶⁵ yapılması ve genel kurula ilişkin belgelerin belli bir süre önce pay sahiplerinin incelemesine sunulması gerekmektedir (m. 437, f. 1). Buna karşın genel kurul çağrılarının gazetelerde ve/veya şirket internet sitesinde yayınlanması şeklindeki pasif bilgilendirme yöntemleri⁵⁶⁶ pay sahiplerinin genel kurul toplantısından haberdar

⁵⁶⁴ EGKS'de soru sorma taleplerinin yazılı olarak toplantı başkanına iletilmesi gerektiği kanaatindeyiz. Çünkü EGK Yönetmeliği ve EGK Tebliği EGKS'ye elektronik sistemde katılan bir pay sahipleri için konuşma hakkını düzenlememiştir. EGK Yönetmelik m. 10 EGKS'de görüş iletilmenin yazılı olması gerektiğini belirtmiştir. EGK Tebliği m. 6 anonim şirketin genel kurul toplantısına elektronik ortamda katılan pay sahibinin, görüşülmekte olan gündeme ilişkin görüşünü EGKS'de yazılı olarak iletebileceğini hüküm altına almıştır. Ayrıca pay sahipleri her bir gündem maddesi için en fazla iki adet görüş iletebilecek ve her bir görüşü en fazla 600 karakterle sınırlı olarak yapacaktır.

⁵⁶⁵ Çağrı süresi için bkz: YTTK m. 414 ve Bakanlık Temsilcisi Yönetmeliği m. 10.

⁵⁶⁶ Pay sahiplerinin davranışlarına göre, pay sahiplerinin bilgilendirilme yöntemlerini, itme ve çekme yöntemi olarak ikiye ayırarak ele alan Zetzsche'ye göre çekme (pull) yöntemi, pay sahiplerinin pasif bilgilendirilme yöntemidir. Bunlara yıllık raporlar, proxy materyalleri, pay sahipleri çözüm taslakları ve oy sonuçları örnek olarak gösterilebilir. İtme yönteminde ise pay sahiplerinin bilgiyi talep ederek elde etmesi söz konusudur. İtme yöntemine örnek olarak soru sorma yoluyla bilgi alma hakkının kullanılması gösterilebilir. Ayrıntılı bilgi için bkz: **Zetzsche**, Virtual Meetings, s. 26, **Zetzsche**, Shareholder Rights Directive, s. 39-40.

olmaları için yeterli olmamaktadır⁵⁶⁷. Pay sahiplerinin, kendiliklerinden, ortakları oldukları şirketlerin internet sitelerini bilgi almak amacıyla günlük olarak takibini beklemek çok gerçekçi değildir⁵⁶⁸. Bu nedenle toplantı çağrılarının EGKS tarafından doğrudan pay sahiplerine elektronik yöntemlerle gönderilmesi⁵⁶⁹ ve genel kurul toplantısına ilişkin tüm belgelerin EGKS üzerinde pay sahiplerinin erişimine hazır bulundurulması, erişime sunulan bu belgelerdeki herhangi bir değişiklikten pay sahiplerinin anlık olarak bilgilendirilmesi⁵⁷⁰ sistemin başlıca özelliklerinden olmalıdır⁵⁷¹. Sistem talep halinde öncelikle İngilizce ve diğer yaygın dillerde bilgi aktarımı sağlayabilmelidir⁵⁷². Bu noktada önemle belirtmek gerekir ki, belgelerin Türkçe versiyonları ile İngilizce versiyonları arasında farklılık olmamalıdır. Hangi dildeki belgenin hukuken geçerli olduğu pay sahibine belirtilmelidir⁵⁷³. Yabancı dil kullanmanın amacı, Türkçe bilmeyen yabancı pay sahiplerine EGKS'yi kullanmada kolaylık sağlamaktır.

⁵⁶⁷ **Yayla**, s. 152. Pay sahiplerinin elektronik genel kurul toplantısından haberdar olmaları küçük şirketlerde ve özellikle aile şirketlerinde kolay olmasına rağmen halka açık şirketlerde bunun yüzde yüz başarılı olduğu söylenemez. Bu yüzden halka açık şirketlerin daha fazla çaba göstermesi gerekmektedir. EGKS sadece oy verme sağlamamakta genel kurul toplantısının bütün sürecinde etkin rol oynamaktadır. Bu açıdan EGKS halka açık şirketler için çok önemlidir.

⁵⁶⁸ **Hilb Martin/ Grüner Andreas**, *Electronic Corporate Governance: Online and Virtual Shareholder Meetings and Shareholder Participation in Switzerland and Germany*, Zurich 2006, s. 119.

⁵⁶⁹ EGKS üzerinden pay sahiplerine sms yoluyla çağrı gönderilmesi en etkili yoldur.

⁵⁷⁰ Şirketler, pay sahiplerini sadece genel kurul toplantı sürecinde değil, bütün bir yıl bilgilendirmelidir. Payları borsada işlem gören şirketlerin, pay değerlerinin düşmesi ve yükselmesi gibi günlük bilgilerin pay sahiplerine bildirilmesi onların bu konuda ilgilerini arttıracaktır. Ayrıntılı bilgi için bkz: **Hilb/ Grüner**, s. 214.

⁵⁷¹ **Yayla**, s. 152.

⁵⁷² **Çetin**, s. 201, **Yayla**, s. 152. Hollanda'da şirketlerin sadece yüzde on beşi İngilizceyi ortak dil olarak kullanmaktadır. Ayrıntılı bilgi için bkz: **Pemmelaar**, s. 169.

⁵⁷³ Sermaye piyasası hukukunda özel durumlarının kamuya açıklanmasına ilişkin esaslar Seri: VIII, No: 54 sayılı "Özel Durumların Kamuya Açıklanmasına İlişkin Esaslar Tebliği" ile düzenlenmiştir. Özel durum açıklamalarının dili Türkçedir.

2. Genel Kurul Duyurularının Pay Sahiplerine İletimi

Kurumsal yönetim sisteminin iyi işleme için, pay sahiplerinin haklarını kullanarak şirket işlerinde etkili olması gerekmektedir⁵⁷⁴. Çünkü pay sahipleri, şirkette tüm alacaklılar tatmin edildikten sonra kâr elde edebilen ve işlerin kötü gitmesi halinde, kötü gidişten ilk etkilenen gruptur. Pay sahiplerinin yönetsel haklarını en yoğun olarak kullanabildikleri ortam anonim şirketin genel kuruludur⁵⁷⁵. Genel kurulda pay sahipleri, karara bağlanmak istenen gündem maddeleri üzerine görüşlerini açıklayabilir, öneride bulunabilir, yönetime sorular yöneltebilir, oy kullanabilir ve yaptığı açıklamalar ile diğer pay sahiplerinin oy kararlarının oluşmasında etkin rol oynayabilir⁵⁷⁶. Söz konusu hakların bilinçli bir şekilde kullanılabilmesi, pay sahibinin anonim şirketin faaliyetleri ile ilgili olarak bilgi sahibi olmasına bağlıdır⁵⁷⁷. Bu yüzden anonim şirketin genel kurul toplantısına ilişkin mali tabloların, faaliyet raporlarının ve diğer belgelerinin tam ve zamanında, anlaşılabilir şekilde açıklanmasının birçok açıdan yararı bulunmaktadır⁵⁷⁸. Pay sahiplerinin genel kurul öncesinde, genel kurulun gündemi ve koşulları hakkında bilgilenmesi, şirketin ticari sır kapsamında olmayan bilgi ve belgelerine ulaşması, şirket hakkında bilgi sahibi olmasını ve yönetsel haklarını etkin ve bilinçli bir şekilde kullanmasını sağlayacaktır⁵⁷⁹.

⁵⁷⁴ **Yayla**, s. 156, **Pemmelaar**, s. 164.

⁵⁷⁵ **Kaya**, s. 279 vd., **Yayla**, s. 155, **Tekinalp**, Tek Kişilik Ortaklık, s. 209. Genel kurula katılma hakkına bağlı haklar müzakerelere katılma, öneride bulunma ve soru sorma yoluyla bilgi alma gibi haklardır. Bu hakların hiçbiri oransal değildir. Çünkü sermaye payının büyüklüğüne bağlı olarak nitelik ve içerik değiştirmezler. Bu hakların hepsi vazgeçilmezdir. Müzakerelere katılma hakkı ile öneride bulunma hakkı tam anlamıyla genel kurula katılmaya bağlı iken, bilgi alma hakkı bağımsızdır. Ayrıntılı bilgi için bkz: **Tekinalp**, Tek Kişilik Ortaklık, s. 209.

⁵⁷⁶ **Yayla**, s. 158.

⁵⁷⁷ **Karasu**, s. 82 vd, **Kaya**, s. 14, **Çetin**, s. 71, **Yayla**, s. 158.

⁵⁷⁸ **Hilb/ Grüner**, s. 214.

⁵⁷⁹ **Yayla**, s. 158.

Genellikle, genel kurul öncesi şirket ile pay sahipleri arasındaki iletişim tek yönlü bir süreçtir. Şirket ile pay sahipleri arasındaki iletişim, medyada⁵⁸⁰ verilen ilân, TTSG’de ilân ve diğer maliyetli araçlarla gerçekleştirilmektedir. YTTK uyarınca şirket, kendi internet sitesinde genel kurula ilişkin ilân yapsa bile pay sahiplerinin şirketin internet sitesini sürekli takip etmesi beklenen bir durum değildir⁵⁸¹. Kanaatimizce pay sahiplerine ulaşılacak en etkili yol cep telefonuna gönderilecek sms ve çağrı yoludur. Payları MKK tarafından kayden izlenen şirketler, MKK kayıtlarından pay sahiplerinin kişisel bilgilerine ulaşabilmelidir. MKK da kayıt yapılırken pay sahiplerinin cep telefonu bilgisine yer vermesi gerekmektedir.

YTTK uyarınca genel kurul toplantılarına ilişkin yapılması gereken ilk ilân kurumsal temsilci önerilerinin şirkete iletilmesi için TTSG’de ve şirketin internet sitesinde yapılacak duyurudur. Yönetim kurulu, genel kurul toplantısına çağrı ilânının TTSG’de yayımlanacağı ve şirket internet sitesinde yer alacağı tarihten en az kırk beş gün önce, yapacağı bir ilân ve internet sitesine koyacağı yönlendirilmiş bir mesajla, pay sahiplerini, önerdikleri kurumsal temsilcilerin kimliklerini ve bunlara ulaşılacak adres ve elektronik posta adresi ile telefon ve telefaks numaralarını en çok yedi gün içinde şirkete bildirmeye çağırır (YTTK m. 428, f. 2). Şirket tarafından yapılacak ikinci ilân ise genel kurul çağrısı olup bu ilânın genel kurul toplantı tarihinden en az iki hafta önce esas sözleşmede gösterilen şekilde, şirketin internet sitesinde ve TTSG’de yapılması zorunludur (YTTK m. 414). Ancak genel kurula ilişkin duyuru ve ilânlar, sadece şirketin duyuru ve ilânında belirtilen kişileri (pay sahiplerini) ilgilendirmesine rağmen, şirketler bu tür duyurular için yüksek maliyetler

⁵⁸⁰ Şirketler ile pay sahipleri arasındaki iletişimi en güvenilir şekilde sağlayan araç mali gazetelerdir. Ancak bu gazeteler toplumun küçük bir kesimi tarafından işi gereği veya yeterli zamanları olanlar tarafından zevk için takip edilmektedir. Bu yüzden mali gazetelerin şirketin tüm pay sahipleri tarafından takip edilmesi beklenemez. Ayrıntılı bilgi için bkz: **Vigreux**, s. 119.

⁵⁸¹ **Yayla**, s. 158.

ödeyerek yazılı medya aracılığıyla yapabilir⁵⁸². Şirketler bu tür duyuruları, aslında hedef kitle olan pay sahiplerine ulaşacağından emin olmaksızın ilgili ya da ilgisiz tüm okuyuculara yapmaktadır⁵⁸³. Bu, bir yönüyle şirketin tanıtımı ve reklamı faaliyeti olmasına rağmen, şirketin gereksiz bir maliyeti olarak karşımıza çıkmaktadır. Türkiye çapında en çok satan üç gazeteden birinde ilân vermenin maliyeti hatırı sayılır bir giderdir. Şirketin esas sözleşmesinde böyle bir hüküm görülmesi dışında bu yola başvurulması kanaatimizce doğru değildir. Ancak pay sahiplerinin bir şekilde genel kuruldan haberdar olması açısından da gereklidir. Çünkü şirkete/ genel kurula ilgisini kaybeden pay sahiplerinin zamanla bağımsız yetkilerinden feragat ettikleri görülecektir⁵⁸⁴. Genel kurulda hazır bulunmak pay sahipleri için, sadece yapılmış bir davete katılmak değil, şirket hakkında bilgi edinme, faaliyetler ve raporlar hakkında sorular sorma, görüşlerle gündem maddelerini eleştirme ve oy verme gibi yönetsel haklarını kullanmaktır⁵⁸⁵.

Genel kurul toplantılarına ilişkin MKK tarafından sunulabilecek hizmetlerden en önemlisi, genel kurula ilişkin bilgilerin⁵⁸⁶ doğrudan pay sahiplerine gönderilmesi ve sunulmasıdır. EGKS'de duyuru yapmanın amacı, pay sahiplerinin şirketin internet sitesindeki pasif bilgileri daha etkin kullanmasının yolunu açmaktır. Duyurularla pay sahiplerinin genel kurula ilgisinin çekilmesi, sürekli e-posta ve sms gibi elektronik araçlarla haklarının hatırlatılması onların şirkete ilgisizliğini

⁵⁸² **Yayla**, s. 158.

⁵⁸³ **Yayla**, s. 158.

⁵⁸⁴ **Vigreux**, s. 122.

⁵⁸⁵ **Vigreux**, s. 123.

⁵⁸⁶ EGKS'de pay sahipleri, şirket yöneticileri ve bakanlık temsilcileri için ayrı ayrı bilgilendirme söz konusu olacaktır. Şirketin EGKS'ye girdiği bilgiler bir yandan pay sahiplerine iletilirken, diğer yandan bakanlık temsilcisine iletilecektir. Şirketin yönetim kurulu üyelerine de kendilerini ilgilendiren konularda bilgilendirme yapılacaktır.

azaltacaktır⁵⁸⁷. Şirketler de EGKS üzerinden bu tür duyuruları yaparak duyuru maliyetlerini düşürebilecek ve duyuruların sadece ilgili kişilere anında iletilmesini sağlayabilecektir⁵⁸⁸. Söz konusu duyuruların genel kurul yapacak MKK üyesi şirketlerin, EGKS'ye iletmesi ile birlikte, EGKS tarafından bu bilgi şirketin pay sahiplerine ve genel kurula katılma hakkı bulunan diğer kişilere anlık olarak sms ve/veya e-posta olarak iletilecektir⁵⁸⁹. Söz konusu şirketin genel kuruluna kimlerin katılabileceği MKK kayıtları üzerinde izlendiğinden bu duyurular hedef kitleye kesin olarak ulaştırılabilecektir. Yine YTTK ile hukuk sistemimize giren organ temsilcisinin, bağımsız temsilcinin ve kurumsal temsilcinin Kanun uyarınca yayımlamak zorunda oldukları bildirgelerin EGKS'ye iletilmesi ile birlikte bu bilgiler şirketin pay sahiplerine ve genel kurula katılma hakkı bulunan diğer kişilere anlık olarak sms ve/veya e-posta olarak iletilecektir⁵⁹⁰.

Şirketler tarafından yapılacak temsilci çağrılarının ve genel kurula ilişkin diğer çağrıların EGKS'den yapılabilmesi mümkün kılınmıştır. Duyurular, başta e-MKK Bilgi Portalı'na kayıtlı pay sahipleri olmak üzere tüm pay sahiplerine EGKS tarafından anlık olarak, elektronik yöntemlerle gönderilecektir. Ayrıca toplantı öncesi pay sahiplerinin incelemesine sunulması gerekli belgelerin şirket tarafından EGKS'ye eklenmesi ile tüm pay sahipleri bu belgelerin sisteme eklendiği hakkında EGKS tarafından anlık olarak bilgilendirilecektir⁵⁹¹. Dolayısıyla, EGKS'de pay sahipleri, temsilcileri veya aracı kuruluşlar tarafından yapılacak işlemlerin ilgili tarafları, e-MKK Bilgi Portalı'na kaydolmaları halinde eş anlı olarak elektronik

⁵⁸⁷ **Krans**, s. 33.

⁵⁸⁸ **Yayla**, s. 159.

⁵⁸⁹ Genel Mektup, s. 5.

⁵⁹⁰ **Yayla**, s. 159. Ayrıca ayrıntılı bilgi için bkz: Genel Mektup, s. 5.

⁵⁹¹ Pay sahipleri bu belgelere EGKS üzerinden de ulaşabilecektir. Bu sayede pay sahiplerinin bu belgeleri incelemek için şirket merkezine gitmesine gerek olmayacaktır.

yöntemlerle bilgilendirilecektir⁵⁹². Ayrıca, ilgili mevzuat uyarınca genel kurullara ilişkin yapılması gerekli olan yasal duyurular, şirketler tarafından yapılmaya devam edecektir⁵⁹³. Örneğin; EGKS ile KAP arasında entegrasyon sağlanana kadar şirketler kamuyu aydınlatma mevzuatı çerçevesinde genel kurullara ilişkin olarak yapmak zorunda oldukları duyuruları KAP'ta da yayınlamaya devam edeceklerdir⁵⁹⁴.

3. Elektronik Genel Kurulda Davetin Yapılması

Pay sahipleri, genel kurul toplantısına Kanun, yönetmelik ve şirket esas sözleşmesine uygun olarak yapılan davetle çağrılır. Olağan ve olağanüstü genel kurullar ile imtiyazlı pay sahipleri özel kurulu, görev süresi sona ermiş olsa bile yönetim kurulu tarafından toplantıya çağrılır (Bakanlık Temsilcisi Yönetmeliği m. 9). Tasfiye memurları da, görevleri ile ilgili konular için, genel kurulu toplantıya çağırabilirler (YTTK m. 410, f. 1). Yönetim kurulunun, devamlı olarak toplanamaması, toplantı nisabının oluşmasına imkân bulunmaması veya mevcut olmaması durumlarında, mahkemenin izniyle, tek bir pay sahibi genel kurulu toplantıya çağırabilir (YTTK m. 410, f. 2). Sermayenin en az onda birini, halka açık şirketlerde yirmide birini oluşturan pay sahipleri, yönetim kurulundan, yazılı olarak gerektirici sebepleri ve gündemi belirterek, genel kurulu toplantıya çağırmasını veya genel kurul zaten toplanacak ise, karara bağlanmasını istedikleri konuları gündeme

⁵⁹² MKK Portalında canlı elektronik genel kurul toplantısı yapılmasını öneren **Gürbüz/ Ergincan**, bu sayede tamamen elektronik ortamda genel kurul yapılmasının mümkün olacağını belirtmektedir. Ayrıntılı bilgi için bkz: **Gürbüz/ Ergincan**, s. 101. Yazar, ayrıca ortaklık haklarının elektronik ortamda kullanılmasının pay sahiplerinin bilgi alma ve inceleme hakkını kullanmasına daha fazla hizmet ettiğini, bu hak kapsamında incelenecek belgelerin e-posta yoluyla gönderilmesi sayesinde pay sahiplerine daha kolay ulaştırılacağını düşünmektedir. **Gürbüz/ Ergincan**, s. 99-100.

⁵⁹³ EGKS üzerinde duyuru yapma zorunluluğu EGKS'yi uygulayacak şirketler içindir. Ancak EGKS'yi uygulayacak şirketler, özelliklerine veya faaliyetlerine göre farklı Kanun, yönetmelik ve tebliğ hükümlerine tabi olabilirler. Şirketler, yapacakları duyurulara tabi oldukları mevzuat hükümlerine de uymalıdır. Ancak bu mevzuatta EGKS mevzuatına gönderme varsa EGKS'deki duyuru yeterli olabilir. Kısacası, EGKS mevzuatı şirketlerin özelde tabi olduğu mevzuatın üzerinde hükümler getirmemiştir.

⁵⁹⁴ Genel Mektup, s. 5-6.

koymasını isteyebilirler. Esas sözleşmeyle, çağrı hakkı daha az sayıda paya sahip pay sahiplerine tanınabilir (YTTK m. 411, f. 1). Azlık pay sahiplerinin, genel kurulun toplantıya çağrılmasına ilişkin talebinin yönetim kurulu tarafından reddedilmesi veya yedi iş günü içerisinde olumlu cevap vermemesi üzerine mahkemece atanmış kayyım tarafından genel kurul toplantıya çağrılabilir (Bakanlık Temsilcisi Yönetmeliği m. 9, f. 5).

Genel kurul toplantıya, esas sözleşmede gösterilen şekilde, şirketin internet sitesinde ve TTSG’de yayımlanan ilânla çağrılır. Bu çağrı, ilân ve toplantı günleri hariç olmak üzere, toplantı tarihinden en az iki hafta önce yapılır. Pay defterinde yazılı pay sahipleriyle önceden şirkete pay senedi veya pay sahipliğini ispatlayıcı belge vererek adreslerini bildiren pay sahiplerine, toplantı günü ile gündem ve ilânın çıktığı veya çıkacağı gazeteler, iadeli taahhütlü mektupla bildirilir (YTTK m. 414, f. 1).

Genel kurulun toplantıya çağrılmasına ilişkin ilânlarda ve pay sahiplerine gönderilecek mektuplarda; toplantı günü ve saati, yeri, gündem, gündemde esas sözleşme değişikliği var ise değişen maddenin eski ve yeni şekilleri, çağrının kimin tarafından yapıldığı, ilk toplantının herhangi bir nedenle ertelenmesi üzerine genel kurul yeniden toplantıya çağrılıyor ise, erteleme sebebi ile yapılacak toplantıda yeterli olan toplantı nisabı, olağan toplantı ilânlarında; finansal tabloların, konsolide finansal tabloların, yönetim kurulu yıllık faaliyet raporunun, denetleme raporunun ve yönetim kurulunun kâr dağıtım önerisinin şirket merkez ve şube adresleri belirtilmek suretiyle anılan adreslerde pay sahiplerinin incelemesine hazır bulundurulduğu, temsilcilerin kimlikleri ve bunlara ulaşılabilecek iletişim bilgileri, genel kurul

toplantısında kendisini vekil vasıtasıyla temsil ettirecekler için vekâletname örneklerine yer verilir (Bakanlık Temsilcisi Yönetmeliği m. 11).

Türk hukukunda da genel kurula davetin internet sitesi aracılığıyla yapılması mümkündür. YTTK m. 414'e göre genel kurul toplantıya, esas sözleşmede gösterilen şekilde, şirketin internet sitesinde yayımlanan ilânla çağrılır.

YTTK sayesinde, genel kurula davetin elektronik araçlarla yapılması maliyet⁵⁹⁵ ve zaman açısından daha tasarruflu olacaktır. Toplantıya davetin elektronik araçlarla yapılması ve toplantıya ilişkin bilgi ve belgelerin toplantı öncesi elektronik araçlarla pay sahiplerine iletilmesi, şirket ile pay sahipleri arasında iletişim sürecini de hızlandıracaktır. Yazılı iletişim araçları kullanılması durumunda örneğin taahhütlü mektubun ulaşmaması, pay sahibinin adresini değiştirdiği halde şirkete bildirmeyi ihmal etmesi gibi sorunlar artık yaşanmayacaktır. Genel kurul toplantı ilânının şirketin internet sitesinde yapılması ve toplantı ile ilgili bilgi ve belgelere internet sitesinde yer verilmesi mümkündür. Aynı şekilde pay sahiplerinin vekâlet talep etmesi halinde vekâletname örneği ve vekâletname talebine ilişkin bilgi ve belgelerin internet sitesinde bulundurulması, bu belgelerin internet sitesinde yer aldığı elektronik iletişim araçlarıyla pay sahiplerine bildirilmesi mümkündür⁵⁹⁶.

⁵⁹⁵ Almanya'da yapılan araştırma sonucunda interneti kullanan şirketlerin maliyet konusunda pek tasarruf ettikleri söylenemez. DAX30'a tabi şirketlerin yüzde yetmişini hiç tasarruf edemezken, yüzde yirmi ikisi tasarruf etmiştir. Maliyet konusunda tasarruf eden şirketler daha ziyade çok ortaklı halka açık anonim şirketlerdir. Ayrıntılı bilgi için bkz: **Hilb/ Grüner**, s. 209.

⁵⁹⁶ **Çetin**, s. 101. Pay sahiplerinin bilgilendirilmesinde sadece elektronik araçlar yeterli olmalı mıdır? Nama yazılı pay sahiplerine genel kurula davet sadece e-posta yoluyla yapılmışsa bunun hükmü ne olmalıdır? Bilge'ye göre sanal genel kurulların doğasına uygun olarak nama yazılı pay sahiplerine genel kurula davet sadece e-posta yoluyla yapılması geçerlidir. Ayrıntılı bilgi için bkz: **Bilge**, *İnternet Aracılığıyla Katılım*, s. 222. Ancak Kayıhan aksi görüştedir. Ayrıntılı bilgi için bkz: **Kayıhan**, s. 102. Kanaatimizce şirket esas sözleşmesine hüküm koymak yoluyla bu sorun çözülecektir. Duyurudaki önemli olan husus pay sahiplerinin bir şekilde genel kuruldan haberdar olmalarıdır.

Şirketler esas sözleşmelerine koyacakları bir hükümlerle, Kanunun zorunlu kıldığı ilân ve çağrı şekli yanında, internet sitesine genel bir ilân koyarak pay sahiplerini genel kurula davet edebilmelidir. Ayrıca e-posta adresini şirkete bildirmiş olan pay sahipleri için genel kurula davet e-posta yoluyla yapılabilir. Almanya’da 2001 yılında yürürlüğe giren NaStraG ile pay sahiplerinin elektronik iletişim araçları ile genel kurula davet edilmeleri mümkün hale gelmiştir⁵⁹⁷.

ETTK’ya göre de pay sahipleri, genel kurul toplantılarına davet usulünü esas sözleşme ile serbestçe kararlaştırabilirlerdi. Fakat her halükarda TTSG’de toplantı ilân edilmeli, nama yazılı pay sahiplerine ve ikametgâhını önceden anonim şirkete bildirmiş olan pay senedi sahiplerine iadeli taahhütlü mektup gönderilmeliydi. Borsalarda ya da diğer piyasalarda işlem gören pay senedi sahiplerine iadeli taahhütlü mektup gönderilmesi zorunlu değildir (ESPKn m. 11, f. 4). Ayrıca yürürlükten kaldırılan Komiser Yönetmeliği m. 11, f. 1’de genel kurul toplantısından en az iki hafta önce davete ilişkin bilgilerin TTSG’de ilân edilmesini öngörmekteydi. Bakanlık Temsilcisi Yönetmeliği m. 10 göz önüne alındığında da davet, her halde TTSG’de yayımlanan ilân ile yapılacaktır. Madde metninde geçen “her halde” ibaresi ile davetin TTSG’de yapılmasının zorunlu görüldüğü açıktır. Ayrıca maddeye göre davet, esas sözleşmede belirtilen şekilde, internet sitesi açmakla yükümlü olan şirketlerin internet sitelerinde ve toplantıya elektronik ortamda katılma sistemini uygulayan şirketlerde EGKS’de de yapılır.

Bu düzenlemelerden anlaşılacağı üzere kapalı anonim şirketlerde nama yazılı pay sahiplerine iadeli taahhütlü mektup gönderilmesi zorunluluğu emredici olarak hüküm altına alınmıştır. Pay sahipleri esas sözleşme ile bu zorunluluğu

⁵⁹⁷ **Kaya**, İnternet Aracılıyla Genel Kurul, s. 220, **Kayıhan**, s. 99.

bertaraf edemezler, fakat ilave yöntemlerle pay sahiplerine çağrıda bulunabilirler. Dolayısıyla, önceden anonim şirkete adresini bildiren pay sahiplerine iadeli taahhütlü mektup gönderildiği gibi, e-posta adreslerini veren pay sahiplerine e-posta gönderilmesinde de hiçbir yasal engel bulunmamaktadır⁵⁹⁸.

Genel kurul toplantısının TTSG'de ilân edilmesi, temel bir zorunluluk olmakla birlikte, buna ek olarak başka davet usullerinin kararlaştırılmasına engel olacak herhangi bir hüküm yoktur. Dolayısıyla şirketler, esas sözleşmede genel kurul toplantıları hususundaki ilânın yazılı veya görsel medyada yapılmasını kararlaştırabileceği gibi, anonim şirketin kendi internet sitesinden yapılmasına da karar verebilirler⁵⁹⁹. Gerek pay sahiplerinin gerekse de üçüncü kişilerin şirketin internet sitesine ulaşması, TTSG'ne ve ticaret siciline ulaşmaktan daha kolaydır⁶⁰⁰.

Sürekli ilerleyen teknoloji ile birlikte hukuk sistemimizde de bir takım düzenlemelere gitmek gerekmektedir. TTSG'de ilân şartı⁶⁰¹ yanında, gerekli güvenlik önlemlerinin yasal olarak sağlandığı internet sitesi üzerinden davetin yapılması yeterli sayılmalıdır⁶⁰². Ne var ki TTSG'nin internet ile birlikte son derece şeffaf bir bilgi edinme aracı olabileceğini düşünen yazarlar⁶⁰³ da mevcuttur. Gerçekten de TTSG'de yayınlanan belgelerden ve duyurulardan, TTSG'nin internet sitesine

⁵⁹⁸ **Bilgili**, s. 572-573.

⁵⁹⁹ **Bilgili**, s. 571.

⁶⁰⁰ **Ari**, s. 177, **Kaya**, İnternet Aracılıyla Genel Kurul, s. 211.

⁶⁰¹ **Kayıhan**'a göre güncelliğini yitirmiş bir prosedür olan TTSG'de ilân şartının kaldırılması gerekir. Ayrıntılı bilgi için bkz. **Kayıhan**, s. 95. Ancak elektronik ortamda duyuru yapılması yanında TTSG'de ilân yapma zorunluluğundaki amaç, pay sahiplerini korumaktır. Çünkü TTSG'nin yönetiminin resmi bir özelliği mevcutken, şirket internet sitesinin yönetimi şirketin yöneticileri veya görevlendirdiği kişilerin elinde olduğundan resmi özelliği söz konusu değildir. Ayrıca TTSG'nin aleniliği söz konusudur. Zaten TTSG'de tüm kamuoyuna duyuru esası vardır. Ayrıca internet kullanımının artması herkesin internet kullanmayı bildiği anlamına gelmemektedir.

⁶⁰² **Kayıhan**, s. 92.

⁶⁰³ **Boztosun, Ayşe Odman**, "Anonim Şirkette Genel Kurulu Çağrı Şeklini Uyulmamasının Sonuçları", Prof. Dr. Hüseyin Ülgen'e Armağan; İstanbul 2007, (Çağrı Şekli) s. 399. **Boztosun, Ayşe Odman**, "Anonim Şirkette Genel Kurul Toplantılarına Çağrıda Usulsüzlük", Terazi Hukuk Dergisi, Mart 2007, S. 7, (Çağrıda Usulsüzlük) s. 50.

ücretsiz abone olmak suretiyle kolaylıkla bilgi alabilmek mümkündür⁶⁰⁴. Genel kurula ilişkin duyurular, TTSG’de ilân edilmiş ve pay sahibi e-posta yoluyla bilgilendirilmiş ancak kendisine iadeli taahhütlü mektup gönderilmemişse genel kurulda alınan kararların yokluğuna gidilemeyecektir⁶⁰⁵. Ancak böyle bir durumda şirket pay defterine kayıtlı olan pay sahipleri için çağrıda usulsüzlük vardır. Usulsüz çağrı yapıldığını ileri süren pay sahipleri, iptal nedenlerini göstererek iptal davası açabilirler⁶⁰⁶. Ancak EGKS’de bu sorun ortaya çıkmayacaktır. Çünkü sisteme kaydolun pay sahiplerine şirketlerinin genel kurul toplantıları gün, saat olarak onların kişisel üyelik linkine gönderilecektir. Bunu şirketler değil, MKK bizzat yapacaktır. Ancak şirketler, ister halka kapalı olsun ister halka açık olsun çağrı konusunda YTTK m. 414’e uymak zorunda kalacaklardır.

4. Genel Kurul Dokümanlarının Erişime Hazır Bulundurulması

Kanun m. 1527 uyarınca EGKS’yi uygulayacak şirketlerin, genel kurul toplantılarına ilişkin Kanun ve esas sözleşme gereği yapılması zorunlu olan çağrıları, genel kurul öncesi hak sahiplerinin incelemesine sunulması zorunlu olan belgeleri ve toplantı gündemine ilişkin belgeleri güvenli elektronik imzalı olarak Kanunda öngörülen süreler içinde EGKS’de hak sahiplerinin erişimine hazır bulundurmaları zorunludur (EGK Yönetmelik m. 6).

YTTK m. 437’de bilgi alma ve inceleme hakkı kapsamında bir kısım belgelerin genel kurulun toplantı tarihinden en az on beş gün önce şirketin merkez ve

⁶⁰⁴ Şirket, TTSG’de iyi niyet ve Kanun hükümlerine aykırı bilgileri de yayımlayabilir. Pay sahiplerinin, TTSG’de yayımlanan belgelere güvenmeleri her zaman söz konusu değildir. Bu belgelerin düzenlenmesi sırasında yapılan usullerin ve belgelerin içeriğinin, pay sahipleri tarafından özenle incelenmesi gerekmektedir. Aslında pay sahiplerinin belgeleri incelerken özen borcu yoktur. Özen borcu kural olarak yönetim kurulu üyeleri ve denetçi içindir. Ancak şirketin pay sahibine sunduğu bilgi ile TTSG’de yayımladığı bilgilerin uyuşmaması halinde pay sahibinin aktif bilgi alma ve inceleme hakkını kullanması gerekmektedir.

⁶⁰⁵ **Boztosun**, Çağrıda Usulsüzlük, s. 51.

⁶⁰⁶ **Boztosun**, Çağrıda Usulsüzlük, s. 51.

şubelerinde pay sahiplerinin incelenmesine hazır bulundurulacağı hükme bağlanmıştır. Ayrıca bu belgelerin YTTK m.1524 uyarınca şirketin internet sitesinde de erişime hazır bulundurulması hükme bağlanmıştır⁶⁰⁷. Söz konusu dokümanların tek bir merkezde pay sahiplerinin bilgisine sunulması ve genel kurula ilişkin olarak yapılabilecek işlemlerin tek bir merkezden yapılabilmesi sistemin işlerliği açısından faydalı olacaktır⁶⁰⁸. Böylece birden fazla şirkette pay sahibi olan bir kişi tek bir merkezden, pay sahibi olduğu tüm şirketlerin bilgisine erişebilecektir. Ayrıca bu dokümanların EGKS'ye şirket tarafından aktarılması ile birlikte bu dokümanlar ve bu dokümanlara erişim bilgisi şirketin pay sahiplerine ve genel kurula katılma hakkı bulunan diğer kişilere anlık olarak sms veya e-posta olarak iletilecektir⁶⁰⁹. Ancak belgeleri elektronik ortama aktarmış bir şirket, gereğinden fazla dokümanla pay sahibini bilgi kirliliği içinde bırakmış olabilir. Bu tür durumlarda pay sahibinin şirkete genel kurul dışında da bilgi alma hakkını kullanarak soru sorması ve şirketin de belgeler üzerinde açıklığı sağlanması gerekmektedir. Pay sahiplerinin gereken hallerde uzman desteği alması onun yararına olacaktır.

5. Temsilcinin Seçimine İlişkin Bilgi ve Formların Pay Sahiplerinin Erişimine Hazır Bulundurulması

YTTK'nın temsile ilişkin olarak benimsediği sistemin temel amacı bir yandan temsili kurumsallaştırarak genel kurulda bir “güç boşluğu” oluşmasına engel

⁶⁰⁷ 6335 sayılı Kanun m. 34 değişikliğiyle YTTK m. 1524. maddede, internet sitesinde söz konusu belgeleri yayımlama ve bulundurma sadece denetime tabi anonim şirketler için öngörülmüştür. Ancak EGKS'yi uygulayacak şirketler için denetime tabi olma şartı aranmamalıdır. EGKS'nin temel amacı da bunu gerektirir. Çünkü EGKS'de pay sahiplerinin tek bir merkezden genel kurul toplantısına ilişkin belge ve raporlara erişmesi sistemin temel özelliklerindedir. Ayrıntılı bilgi için bkz: Üçüncü Bölüm, II, F.

⁶⁰⁸ **Yayla**, s. 159. **Boros**'a göre, elektronik genel kurulun bir platform olmasından kasıt, burada şirketin pay sahiplerini bilgilendirmesi ve pay sahiplerinin de şirket tarafından yayımlanan belge ve bilgiler üzerinde tartışabilmesini sağlayan bir elektronik ortam olmasıdır. Ayrıntılı bilgi için bkz: **Boros**, Virtual Shareholder Meeting, s. 3.

⁶⁰⁹ Genel Mektup, s. 5.

olmak; diğ er yandan da pay sahipleri demokrasisini kurmaktır⁶¹⁰. Mevcut durumda Bakanlık Temsilcisi Yönetmeliğ i'nde⁶¹¹ ve Vekâlet Tebliğ i'nde⁶¹² vekâlet verenin imzasının notere tasdik ettirilmesi veya noterce onaylanmış imza sirkülerinin vekâletnameye eklenmesi zorunlu tutulmuştur. Bu zorunluluk özellikle yabancı yatırımcılar açısından sorunlara neden olmaktadır. Bu düzenlemelerde noter tasdikli vekâletname zorunluluğ unun olmasının nedeni söz konusu vekâletnamenin gerçek hak sahibi tarafından verildiğ inin bir güven müessesesi olan noter tarafından tespiti⁶¹³. Ülkemizde sermaye piyasası araçları ve bunlara bağı lı haklar, hak sahibi esas alınarak izlenmektedir. Dolayısıyla payları borsada işlem gö ren şirketlerin pay sahiplerinin kimler olduğ u ve pay oranları ilk elde ve yasal olarak MKK kayıtlarında zaten mevcut bulunmaktadır. Bu nedenle YTTK m. 417'de payları kayden izlenen şirketlerin genel kurul toplantılarına kimlerin katılacağı nın MKK kayıtları esas

⁶¹⁰ **Yayla**, s. 152. Pay sahipleri demokrasinin kurulmasında pay sahibinin yönetimde ve şirkette etkili olması gerekmektedir. Bilgi alma ve inceleme hakkının pay sahipleri demokrasisine yardımcı olduğ u yönünde bkz: **Kabaalioglu**, s. 23.

⁶¹¹ Bakanlık Temsilcisi Yönetmeliğ i m. 18, f. 7'ye göre, halka açık olmayan şirketlerde gerek nama gerek hamiline yazılı pay senetleri sahiplerinin vekilleri vasıtasıyla toplantıda temsil edilebilmeleri için vekâletnamenin Bakanlık Temsilcisi Yönetmeliğ i Ek-3'teki örneğ e uygun olarak noter onaylı şekilde düzenlenmesi veya noter onaylı olmayan vekâletnamelerde noter huzurunda düzenlenmiş imza beyanının eklenmesi gerekir. EGKS'den yapılan temsilci tayinlerine ilişkin olarak Anonim Şirketlerde Elektronik Ortamda Yapılacak Genel Kurullara İlişkin Yönetmelik hükümleri ve SPK'nın halka açık şirketlerde genel kurula vekâleten katılma ve oy kullanılmasına ilişkin düzenlemeleri saklıdır.

⁶¹² Seri: IV, No: 8, Halka Açık Anonim Ortaklıklar Genel Kurullarında Vekâleten Oy Kullanılmasına ve Çağrı Yoluyla Vekâlet Toplanmasına İlişkin Esaslar Tebliğ i için bkz: RG: 09.03.1994 ve S. 21872. Ancak bu Tebliğ, SPK'nın Genel Kurullar, Vekâleten Oy Kullanılması ve Çağrı Yoluyla Vekâlet Toplanması Tebliğ i ile yürürlükten kaldırılmıştır. Bu Tebliğ için bkz: RG: 24.12.2013, S. 28861. Genel Kurullar, Vekâleten Oy Kullanılması ve Çağrı Yoluyla Vekâlet Toplanması Tebliğ i 6. maddesinde vekâletnamenin düzenlenmesi esasları belirtilmektedir. Buna göre: "(1) Halka açık ortaklıklarda vekâletname ile temsil, en az Ek-1'de yer alan bilgileri içeren vekâletname formlarının kullanılmasıyla mümkündür. Vekâletnamenin, pay sahiplerinin ayrıntılı talimat vermelerini teminen gündem maddeleri pay sahiplerine sunulurken varsa azlığın karar taslaklarının ayrıca oylanmasını sağlayacak şekilde düzenlenmesi şarttır. Vekâletname formunda vekil tayin edilen kişinin ad, soyad/ ticaret unvanı ve T.C. Kimlik numarası/ticaret sicili ve numarası/vergi kimlik numarası ile Merkezi Sicil Kayıt Sistemi (MERSİS) numarasının açıkça belirtilmesi ve yabancı uyruklu vekiller için anılan bilgilerin varsa muadillerinin sunulması zorunludur. Bu Tebliğde belirlenen esaslara uyumlu olması kaydıyla, MKK düzenlemeleri çerçevesinde EGKS'den vekil tayini durumunda Ek-1'deki formun kullanılması şartı aranmaz. (2) Oy hakkını haiz intifa hakkı sahibinin vekil aracılığıyla oy kullanması halinde, intifa hakkını notere tespit ettirip, bu Tebliğ hükümlerine uygun vekâletname çıkarması veya EGKS'den vekil tayin etmesi yeterlidir".

⁶¹³ **Yayla**, s. 152.

alınarak tespit edileceği hükme bağlanmıştır. Mevcut durum itibariyle artık temsil yetkisinin gerçek hak sahibi tarafından verildiğinin tespiti için MKK kayıtlarının yeterli olması hukuken ve mantıken yerindedir⁶¹⁴.

Elektronik ortamda düzenlenen belgelerin diğer yazılı belgelerle eşdeğerliliği ile ilgili olarak “Elektronik İmza Kanunu kabul edilmiş olup, bu Kanunun 5. maddesinde güvenli elektronik imzanın elle atılan imza ile aynı sonucu doğuracağı hükme bağlanmıştır. Yine, TBK m. 14 uyarınca yazılı şekli şartı gereken durumlarda elektronik imzanın kullanılabilmesi hüküm altına alınmıştır. Bir başka deyişle elektronik imza ile temsilci atamasının elektronik ortamda -EGKS üzerinde yapılması hukuk dünyasında geçerliliği olan bir hukuki işlemdir⁶¹⁵. Ayrıca bu düzenlemeyle, Hissedarlar Yönergesi ile Kanunlarımız arasında uyum sağlanacaktır. Yönerge m. 11, şirketlere iki konuda yükümlülük getirmiştir. Bunlar, pay sahiplerinin elektronik yöntemlerle proxy atama yapmalarının sağlanması ve proxy atama bildirimlerinin elektronik yolla yapılmasına izin verilmesidir⁶¹⁶. Proxy yöntemini kullanırmak isteyen şirketler proxy formlarını belli bir süre önce pay sahiplerinin erişimine açmalıdır. Bunu internet üzerinde yapmalarında kolaylık ve çabukluk vardır⁶¹⁷.

6. Pay Sahibinin veya Temsilcisinin EGKS Üzerinden Genel Kurula Katılması

Genel kurul toplantısına elektronik ortamda katılmak istendiğinde veya elektronik ortamda temsilci atamak istendiğinde bu işlemlerin elektronik genel kurul

⁶¹⁴ **Yayla**, s. 153.

⁶¹⁵ EGKS üzerinden yapılacak atama ile uygulamada yaşanan bürokrasi ve kağıt masrafının önüne geçilecektir.

⁶¹⁶ **Fairfax**, s. 1387.

⁶¹⁷ **Fairfax**, s. 1387.

düzenlemeleri uyarınca, genel kuruldan bir gün önce saat 21.00'e kadar EGKS'ye girilmesi gerekmektedir⁶¹⁸. Pay sahiplerinin elektronik ortamda genel kurula katılabilmeleri için EGKS'ye güvenli elektronik imza ile giriş yapmaları gereklidir (EGK Yönetmelik m. 14). Katılım yöntemini sisteme girmek için yapılacak ilk işlem elektronik ortamda katılmak istenen genel kurul toplantısının ekrandan seçilmesidir⁶¹⁹. Güvenli elektronik imzaya sahip olmayan pay sahipleri veya temsilcileri EGKS'ye giremeyecektir⁶²⁰. EGKS'ye girişin güvenli elektronik imza ile yapılması zorunluluğu, pay sahiplerini ve şirketi korumak içindir. Aksi halde yetkisiz kişilerin genel kurula katılması ve işlem yapması söz konusu olacaktır. Halka açık şirketlerde bu kural mutlak şekilde uygulanmalıdır. Halka kapalı anonim şirketlerde de yetkisiz kişilerin genel kurul toplantısına girmesine engel olacak alternatif yollar bulunabilir. Ancak bu tür şirketler de elektronik genel kurul toplantısı yapıyorsa, şirketin ve pay sahiplerinin güvenliği için sisteme girişte bir takım zorunluluklar getirebilir. Ancak bu zorunlulukların amacı, kişilerin genel kurula katılmaya yetkili olup olmadığını tespit etmektir. Sisteme girmeye yetkili kişilere kimlik tespiti dışında ağır zorunluluklar⁶²¹ getirilmesi amaca uygun değildir.

⁶¹⁸ Ayrıntılı bilgi için bkz: MKK tarafından hazırlanan e-Genel Kurul Pay Sahibi/ Bireysel Temsilci İşlemleri Kullanıcı Kılavuzu, s. 7. Bu metne elektronik ortamda erişmek için bkz: <https://egk.mkk.com.tr/egkweb/assets/home/content/EGK-PAY-SAHİPLERİ.pdf>, Erişim Tarihi. 30.09.2013. Ayrıca bkz EGK Tebliğ m. 5: Anonim şirket genel kurul toplantısına elektronik ortamda katılım için sisteme giriş, genel kurulun ilân edilen başlama saatinden bir saat öncesinde başlar, genel kurulun başlama saatinden beş dakika öncesine kadar sürer.

⁶¹⁹ Pay Sahibi/ Bireysel Temsilci İşlemleri Kullanıcı Kılavuzu, s. 7.

⁶²⁰ Pay sahibi, EGKS'ne katılmak istemeyebilir. Yine güvenli elektronik imza sertifikasına sahip olmayabilir. Bu durumda pay sahibi fiziken yapılan genel kurul toplantısına katılabilir. YTTK m. 1527 genel kurul toplantılarının tamamen elektronik ortamda yapılmasına müsaade etmemiştir. YTTK m. 1527, fiziken yapılan bir genel kurul toplantısına uzaktan elektronik araçlarla katılmayı öngörmüştür. Şirket, elektronik genel kurul toplantısına müsaade etse bile, Kanundan dolayı mutlaka fiziki genel kurul toplantısı yapmak zorundadır.

⁶²¹ Kanun ve şirket sözleşmesinde pay sahibine elektronik ortamda genel kurula katılma imkânının sağlanması bir nimettir. Bu nimetin elbette bir külfeti olacaktır. Nimetler- külfetler dengesine baktığımızda, pay sahiplerinin herhangi bir yerden elektronik araçlarla genel kurula katılması nimeti karşısında güvenli elektronik imzaya sahip olma zorunluluğu afakî bir külfet değildir.

Pay sahipleri genel kurula bizzat kendileri katılabileceği gibi temsilci aracılığıyla da katılabilir⁶²². Bunun için, EGKS mevzuatı uyarınca temsilcinin kimlik bilgisinin EGKS'ye girilmesi yeterli olacaktır⁶²³. Seçilen temsilci genel kurula sadece kimliğini ibraz ederek fiziken katılabileceği gibi, toplantıya elektronik ortamda da katılabilecektir⁶²⁴. Temsilciyi sisteme girmek için yapılacak ilk işlem temsilcinin katılacağı genel kurul toplantısının ekrandan seçilmesidir⁶²⁵.

Anonim şirketin genel kurul toplantısına elektronik ortamda şahsen veya temsilcileri aracılığıyla katılmak isteyen pay sahipleri, bu tercihlerini genel kurul tarihinden iki gün öncesine kadar EGKS'den bildirmek zorundadırlar. Bu süre, payları MKK tarafından kayden izlenen borsaya kote şirketlerde bir gün olarak uygulanır. Şirket, genel kurula katılma taleplerini en geç iki iş günü içinde kontrol ederek EGKS'den kabul veya reddeder. Bu süre içinde reddedilmeyen talepler kabul edilmiş sayılır. Bu hüküm, payları MKK tarafından kayden izlenen borsaya kote şirket genel kurullarında uygulanmaz. Genel kurul toplantısına elektronik ortamda katılacağını bildiren hak sahibi bu tercihini genel kurul tarihinden bir gün öncesine kadar EGKS'de geri alabilir (EGK Tebliğ m. 4). Elektronik ortamda katılma yönündeki bu talebini geri almayan pay sahibi veya temsilcisi genel kurul toplantısına fiziken katılamaz (EGK Yönetmelik m. 7, f. 5, son cümle).

⁶²² Organın temsilcisi, bağımsız temsilci ve kurumsal temsilciler, temsil belgelerinin içeriğini ve oylarını hangi yönde kullanacaklarını, radyo, televizyon, gazete veya diğer araçlarla ve gerekçeleriyle birlikte açıklarlar (YTTK m. 430). Pay sahiplerinin bu kişileri temsilci ataması işlemini elektronik yolla EGKS üzerinden yapmaları mümkündür.

⁶²³ EGK Tebliğ m. 4, f. 1. Yine, EGK Yönetmelik m. 7, f. 2'ye göre genel kurula hak sahibi yerine temsilcinin katılacağı durumda temsilcinin kimlik bilgisinin EGKS'ye kaydedilmesi zorunludur. Temsilcinin toplantıya fiziki katılacağı durumlarda da yetkilendirme bu şekilde yapılabilir. Ayrıca bkz: Pay Sahibi/ Bireysel Temsilci İşlemleri Kullanıcı Kılavuzu, s. 8.

⁶²⁴ Pay Sahibi/ Bireysel Temsilci İşlemleri Kullanıcı Kılavuzu, s. 8.

⁶²⁵ Pay Sahibi/ Bireysel Temsilci İşlemleri Kullanıcı Kılavuzu, s. 9.

YTTK'nın 1527. maddesi uyarınca kurulacak EGKS pay sahiplerinin sadece oylarını elektronik ortamda kullanabildiği bir sistemden öte ulusal ve uluslararası düzenlemelerin gereklerinin şirket, pay sahibi, menfaat sahibi, temsilci, düzenleyici ve denetleyici otorite gibi tüm ilgililer tarafından tek bir merkezden yapılabilmesine imkân veren bir bilişim sistemi olmalıdır⁶²⁶. Pay sahiplerinin katılım taleplerinin ve temsilci tayinlerinin elektronik ortamda yapılabilmesi Kanun Koyucunun genel kurullara elektronik ortamda katılıma imkân vermesi ile amaçlanan faydanın elde edilmesine önemli bir etki yapacaktır. Söz konusu işlemlerin EGKS üzerinden yapılması pay sahipliği kontrolünün anlık olarak sistemden yapılmasını sağlayacak olup gerçek pay sahipleri dışında herhangi bir kimsenin beyanda bulunmasına sistem izin vermeyecektir. Bu fonksiyon, şirketlerin ve genel kurulda görevlendirilen bakanlık temsilcilerinin çeşitli nedenlerle⁶²⁷ hukuki güvenliği zayıf olarak yaptıkları kontrolü, anlık olarak çok daha güvenli bir şekilde yapmalarını sağlayacaktır⁶²⁸.

B. Genel Kurul Anı

1. Genel Kurulun Eş Zamanlı Olarak Elektronik Araçlar Yoluyla Yayınlanması

Herhangi bir yerde yapılan genel kurul toplantısının elektronik iletişim araçlarıyla yayınlanması mümkündür. Bu yayın sadece şifreli halde dar bir kesime hitap edebileceği gibi, şifresiz bir şekilde ilgili olsun olmasın herkese de hitap edebilir. Birkaç şekilde toplantının yayınlanması mümkündür. Birincisi, genel kurul toplantısının sadece TV, internet ve uydu aracılığıyla canlı yayınlanması ve

⁶²⁶ **Yayla**, s. 159.

⁶²⁷ Bu nedenlere örnek olarak sürenin kısıtlı olması, hak sahipliği kontrolü yapacak kayıtların güncel olmaması, vb. durumlar gösterilebilir.

⁶²⁸ **Yayla**, s. 160.

izleyicilerin müdahalesinin olmaması şeklindedir. Bu en kolay yapılabilecek ve geniş kitlelere ulaşılabilecek yayın şeklindedir. İkincisi, toplantının adı geçen araçlarla canlı yayınlanması esnasında izleyicilerin telefon, faks veya e-posta gibi araçlarla toplantıya katılımının sağlanması yoludur. Telefonla, faks ve e-posta gibi araçlarla katılmayı sağlayan genel kurul toplantılarına katılımın artması, birinci toplantı şekline göre çok daha mümkündür. Üçüncüsü, fiziki toplantının internet ortamında yayınlanmasıdır. Fiziki olarak bir yerde toplantı yapılmaktadır ve bu toplantıda meydana gelen olaylar internet yoluyla, sesli ve görüntülü şekilde eş zamanlı olarak yayınlanmaktadır. Bu şekilde yapılan bir genel kurul toplantısına pay sahiplerinin katılımının sağlanabileceği gibi aksi de mümkündür. Pay sahiplerinin sadece duyma ve görme olanağına sahip olacak şekilde yapılan genel kurul için katılımın artması pek beklenmese de genel kurula ilginin artmasına hizmet edeceği bir gerçektir. Ancak pay sahiplerinin e-posta gibi elektronik araçlarla toplantıya katılma ve soru sorma, görüş bildirme ve müzakerelere katılma yolunun da açılması halinde genel kurula katılımın artması sağlanacaktır⁶²⁹.

İnternet yoluyla yayınlanan ve pay sahiplerinin de internet yoluyla katılımının sağlandığı bir genel kurulun birçok açıdan faydası bulunmaktadır⁶³⁰. Özellikle çok sayıda pay sahibi olan halka açık şirketler, pay sahiplerinin genel kurul toplantısına katılması için birçok zahmetin altına gireceklerdir. Öncelikle pay sahiplerinin fiziki bir yerde toplamak zorunda kalmayacakları için salon kiralama gibi masraflardan kurtulacaklardır. Ayrıca pay sahipleri için de yol ve/veya

⁶²⁹ Bilge, İnternet Aracılığıyla Katılım, s. 226.

⁶³⁰ Hilb/ Grüner, fiziki ortamda yapılan bir genel kurula internet ortamında katılımın sağlandığı genel kurullara kombine genel kurul demektir. Ayrıntılı bilgi için bkz: Hilb/ Grüner, s. 212. Ancak bu tabir doğru değildir. Çünkü fiziki ortamda yapılan bir genel kurula internet ortamında katılımın sağlandığı durumlarda sadece bir genel kurul söz konusudur.

konaklama masrafı olmayacak evlerinden veya internete ulaşabilecekleri herhangi bir yerden toplantıyı izleme ve katılma olanağına sahip olacaklardır⁶³¹. Yine şirket tarafından genel kurul görüşmelerinin eş zamanlı İngilizce çevirisinin yaptırıldığı durumlarda isteyen pay sahipleri EGKS canlı genel kurul ekranında İngilizce dil seçeneğini seçerek genel kurulu İngilizce olarak takip edebilecektir⁶³².

2. Genel Kurula Eş Zamanlı Katılımın Sağlanması

YTTK'nın 1527. maddesindeki ifadeyle anonim şirketlerde genel kurullara elektronik ortamda katılma, öneride bulunma, görüş açıklama ve oy verme, fiziki katılmanın ve oy vermenin bütün hukuki sonuçlarını doğuracaktır. Kanunumuz yurtdışında genel olarak kabul gören önceden oyun kullanılması sistemini benimsememiş, tüm hakların genel kurul toplantı anında fiziken toplantıya katılanlarla eş zamanlı olarak kullanılmasını tercih etmiştir⁶³³. Bu çerçevede EGKS, toplantıya elektronik ortamda katılan pay sahipleri veya onların temsilcilerinin toplantıyı eş zamanlı olarak takip edebildikleri, görüşülmekte olan gündem maddesine ilişkin görüş ve önerilerini eş zamanlı olarak gönderebildikleri ve ilgili gündemin oylamaya geçilmesi ile birlikte oylarını toplantıya fiziken katılanlarla eş zamanlı olarak kullanabildikleri bir sistem durumundadır⁶³⁴. Toplantının sağlıklı bir şekilde devamının sağlanması için toplantıya elektronik ortamda katılan pay sahipleri

⁶³¹ Çetin, s. 107.

⁶³² Berber Keser, Leyla / Yayla, Ümit İhsan, "Elektronik Genel Kurullar Türkiye Uygulaması". Bu metne internet ortamında erişim için bkz: <http://www.turkhukuk sitesi.com>, Erişim Tarihi: 30.09.2013.

⁶³³ Yayla, s. 153.

⁶³⁴ Yayla, s. 153. Genel kurul toplantısı fiziki ve elektronik ortamda aynı anda açılır. Toplantının açılabilmesi için ilgili mevzuattaki şartların yerine getirildiğinin Bakanlık temsilcisince de tespiti zorunludur. Elektronik ortamda katılmaya imkân veren şirketlerde, EGKS'deki teknik işlemlerin toplantı anında yerine getirilmesi için toplantı başkanı tarafından uzman kişiler de görevlendirilebilir (EGK Yönetmelik m. 9).

veya onların temsilcilerinin bazı taleplerine, sistemde makul kısıtlar⁶³⁵ getirilebilir. Ancak bu kısıtlamaların toplantıya elektronik ortamda katılmak isteyen pay sahiplerine önceden bildirilmesi⁶³⁶ uygun olacaktır⁶³⁷. AB Hissedarlar Yönergesi m. 9'da pay sahiplerinin, gündemde yer alan maddelere ilişkin olarak soru sorma haklarının olduğu; bu hakkın yalnızca kimlik doğrulaması, genel kurul işleyişinin engellenmemesi, şirket sırlarının açıklanmaması ve şirket menfaatlerinin korunması amacıyla sınırlanabileceği ve üye devletlerin bu konuya ilişkin olarak yapacakları düzenlemede şirketlerin aynı içeriğe sahip sorulara tek bir cevap verebileceğini ve cevabın şirketin internet sitesinde yer alması halinde soruya cevap verilmiş sayılacağına ilişkin hüküm getirebilecekleri düzenlenmiştir. Bu çerçevede EGKS'de toplantının sağlıklı bir şekilde devamının sağlanmasını teminen makul kısıtlar belirlenmesi uluslararası düzenlemelere aykırı olmayacaktır.

3. Eş Zamanlı Birden Fazla Yerde Genel Kurul Toplantısının Yapılması

Pay sahiplerinin genel kurula katılımını arttırmak için şirket esas sözleşmesine hüküm konulmak suretiyle birden fazla yerde genel kurul toplantısı yapmak mümkün olmalıdır. Şirket merkezinin yanı sıra esas sözleşmede belirtilen yerlerde eş zamanlı olarak genel kurul toplantısı yapılmalı ve bu toplantılar arasında elektronik araçlarla iletişim sağlanmalıdır⁶³⁸. Toplantının yapıldığı bir yerdeki ses ve görüntü, teknik araçlarla diğer toplantı yerlerine aktarılacak ve katılan herkesin

⁶³⁵ Örneğin Danimarka'da VPN tarafından kurulup işletilen sistemde elektronik ortamda toplantıya katılan hak sahipleri 600 karakterle sınırlı görüş iletebilmektedir. Ayrıntılı bilgi için bkz: **Pemmelaar**, s. 4. EGK Tebliği m. 6'da da görüş iletilmesi konusunda 600 karakter öngörülmüştür.

⁶³⁶ Toplantı sırasında pay sahiplerinin sahip olduğu haklar ve bu hakların kısıtları genel kurul toplantısı öncesinde şirket tarafından pay sahibine bildirilmelidir. Halka açık şirketler ve aracı kuruluşlar, pay sahiplerine toplantı öncesi bir broşür hazırlayıp gönderebilir. Adresini şirkete bildirmemiş olanlar veya hamiline yazılı pay sahipleri için ise kendi internet sitelerinde bu broşürleri yazılı metin halinde hazır bulundurabilirler. Telefon numarasını ve e-posta adresini şirkete bildirmiş olan pay sahiplerine bu konuda sms veya e-posta gönderilebilir.

⁶³⁷ **Yayla**, s. 154.

⁶³⁸ **Çetin**, s. 102.

birbirleri ile iletişimi sağlanmış olacaktır⁶³⁹. Bu iletişimin aktif ve karşılıklı olması gerekmektedir. Örneğin; bir konuda oylama yapılırken eş zamanlı yapılmalı⁶⁴⁰, oylar merkezi bir yerde sayılmalıdır. Özellikle oylama için ve diğer görüntü ve ses nakli için teknik araçların tam ve düzgün olması gerekmektedir.

Genel kurula fiziki katılımın zorunlu olduğu hallerde bu yola başvurmak uygun düşmektedir. Ancak hemen belirtmek gerekir ki her bir yerdeki toplantı için şirketin masrafları olacaktır. Salon kiralama, elektronik araçların kurulması ve bu işlerle ilgili teknik destekler alınması vs. gibi masrafların maliyeti göz önüne alındığında şirketlerin bu şekilde bir toplantı yapması zor gözükmektedir⁶⁴¹. EGKS ile bu sorun aşılmış olacaktır. Her pay sahibi EGKS'nin aradığı şartları yerine getirerek dünyanın her yerinden, buldukları yerde genel kurul toplantısına katılacaktır. Elektronik ortamda yapılan genel kurula, internet destekli ve EGKS yazılımını taşıyacak kapasiteli cep telefonlarıyla da katılabilecek pay sahipleri için, maddi külfetler söz konusu olmayacaktır.

4. Hak Sahibi Olmayanların Genel Kurula Elektronik Ortamda Katılmasının Engellenmesi

Kural olarak genel kurul toplantılarına pay sahipleri veya pay sahiplerinin temsilcileri katılabilmektedir. Bunun yanında intifa hakkı sahibinin ve rehin hakkı sahibinin de pay sahibi yerine genel kurula katılma hakkı bulunmaktadır. Bu kimseler dışında genel kurula katılma ve yönetsel hakların kullanma hukuken mümkün değildir. Sermaye piyasası araçları ve bunlar üzerindeki haklar YSPKn m.

⁶³⁹ Bilge, İnternet Aracılığıyla Katılım, s. 8.

⁶⁴⁰ Oylamayı tamamen internet üzerinden yapmayan bir başka deyişle hem klasik hem elektronik genel kurulu aynı anda yapan şirketlerin gerekli alt yapısının düzgün olması hesap verme ilkelerinin gereğidir. Çünkü bir yerde toplanan pay sahiplerinin aldığı kararların elektronik ortamda kullanılan oylar sonucunda değişmesi, orada bulunan pay sahipleri için şüphelenilecek bir durum olabilir.

⁶⁴¹ Çetin, s. 102-103.

13 uyarınca MKK nezdinde hak sahibi esas alınarak kayden izlenmektedir. Şirketin pay sahiplerinin kim olduğu, bu paylar üzerinde intifa hakkı tesis edilmişse intifa hakkı sahibinin kim olduğu, paylar üzerinde rehin verilmişse rehin hakkı sahibinin kim olduğu bilgisi MKK kayıtlarında izlenmektedir. YTTK m. 417’de de payları kayden izlenen şirketlerin genel kurul toplantılarına kimlerin katılacağıın MKK kayıtları esas alınarak tespit edileceği hükme bağlanmıştır. MKK mevcut durumda sahip olduğu alt yapı ile pay sahiplerinin ve diğer genel kurula katılma hakkı olan kişilerin kimliklerinin güvenli bir şekilde belirlenmesi ve bu kişiler dışında kimselerin sisteme girmemesini sağlayabilecek imkânlarla sahiptir⁶⁴².

YTTK’nın 415. ve 417. maddelerinde payları MKK tarafından kayden izlenen şirketlerin genel kuruluna kimlerin katılabileceğine ilişkin listenin MKK’dan sağlanacak “pay sahipleri çizelgesi”ne göre belirleneceği hükme bağlanmıştır⁶⁴³. Bu liste şirketin tüm pay sahiplerini ve bunların EGKS’de tayin ettikleri temsilcileri gösterir liste olup şirket tarafından genel kurul günü bu listeye EGKS’den erişilebilecektir⁶⁴⁴.

⁶⁴² **Yayla**, s. 161.

⁶⁴³ Genel kurula elektronik ortamda katılım, hak sahiplerinin veya temsilcilerinin güvenli elektronik imzaları ile EGKS’ye girmeleriyle gerçekleşir. Toplantıya elektronik ortamda katılan hak sahipleri ve temsilcilerine ilişkin liste, toplantı başlamadan önce EGKS’den alınır. Bu liste, Kanunun 407. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca çıkarılacak Yönetmelik hükümleri çerçevesinde hazır bulunanlar listesinin oluşturulmasında kullanılır (EGK Yönetmelik m. 8, f. 1-2).

⁶⁴⁴ Ayrıntılı bilgi için bkz: MKK tarafından hazırlanan e-Genel Kurul Şirket İşlemleri Kullanıcı Kılavuzu, s. 18. Bu metne internet ortamında erişim için bkz: <https://egk.mkk.com.tr/egkweb/assets/home/content/EGK-SIRKET-ISLEMLERI.pdf>, Erişim Tarihi: 30.09.2013.

5. Soru Sorma ve Konuşma Hakkı Yoluyla Bilgi Alma Hakkının Kullanılması

Fiziken yapılan bir genel kurul toplantısında pay sahipleri karar alma sürecinde ilgililere soru sorarak veya konuşma⁶⁴⁵ yaparak birbirlerini etkileyebilmektedir. Elektronik genel kurulda da bunun mümkün olması gerekmektedir. Eğer elektronik genel kurulda pay sahipleri açısından bu iletişim direkt kurulamazsa sorunlar ortaya çıkacaktır. Elektronik genel kurulda soru sorma ve konuşma hakkının tanınması için teknik zorunluluklar bulunmaktadır. Bu zorunlulukların aşılması halinde bu hakların kullanılması mümkün hale gelecektir.

Pay sahipleri kendileri veya şirket tarafından oluşturulan bloglar⁶⁴⁶ sayesinde bir platformda birleşebilecek ve düşüncelerini birbirlerine

⁶⁴⁵ Bakanlık Temsilcisi Yönetmeliği'nin "Toplantıda söz alma" başlıklı maddesi aşağıdadır:
"MADDE 11 – (1) Görüşülmekte olan gündem maddesi üzerinde söz almak isteyen pay sahipleri veya diğer ilgililer durumu toplantı başkanlığına bildirirler. Başkanlık söz alacak kişileri genel kurula açıklar ve başvuru sırasına göre bu kişilere söz hakkı verir. Kendisine söz sırası gelen kişi, toplantı yerinde bulunmuyor ise söz hakkını kaybeder. Konuşmalar, bunun için ayrılan yerden, genel kurula hitaben yapılır. Kişiler kendi aralarında konuşma sıralarını değiştirebilirler. Konuşma süresinin sınırlandırılması halinde, sırası gelip konuşmasını yapan bir kişi, konuşma süresi dolduğu zaman, ancak kendinden sonra konuşacak ilk kişi konuşma hakkını verdiği takdirde konuşmasını, o kişinin konuşma süresi içinde tamamlamak koşuluyla sürdürebilir. Diğer bir biçimde konuşma süresi uzatılamaz.

(2) Toplantı başkanınca, görüşülen konular hakkında açıklamada bulunmak isteyen yönetim kurulu üyeleri ile denetçiye sıraya bakılmaksızın söz verilebilir.

(3) Konuşmaların süresi, başkanın veya pay sahiplerinin önerisi üzerine, gündemin yoğunluğu, görüşülmesi gerekli konuların çokluğu, önemi ve söz almak isteyenlerin sayısına göre genel kurulca kararlaştırılır. Bu gibi durumlarda, genel kurul, önce konuşma süresinin sınırlandırılmasının gerekip gerekmeyeceğini ve sonra da sürenin ne olacağı konularında, ayrı ayrı oylamayla karar verir.

(4) Kanunun 1527 nci maddesi uyarınca genel kurula elektronik ortamda katılan pay sahiplerinin veya temsilcilerinin görüş ve önerilerini iletmelerine ilişkin olarak anılan madde ve alt düzenlemelerde belirlenmiş usul ve esaslar uygulanır".

⁶⁴⁶ Blog (Türkçe: ağ günlüğü, günce) veya Weblog (Türkçe: Ağ kütüğü): teknik bilgi gerektirmeden, kendi istedikleri şeyleri, kendi istedikleri şekilde yazan insanların oluşturabildikleri, günlüğe benzeyen internet siteleridir. Blog, genellikle güncelden eskiye doğru sıralanmış yazı ve yorumların yayımlandığı, internet tabanlı bir yayını belirtir. Çoğunlukla her gönderinin sonunda yazarın adı ve gönderi zamanı belirtilir. Yayıncının seçimine göre okuyucular yazılara yorum yapılabilir. Yorumlar, blog kültürünün çok önemli bir dinamiğidir; bu sayede yazar ve okuyucular arasında iletişim sağlanır. Ayrıntılı bilgi için bkz: <http://tr.wikipedia.org/wiki/Blog>, Erişim Tarihi: 13.04.2013. Blog ve blog açılması gibi konular hakkında ayrıntılı bilgi için: **Karabey** ve diğerleri, s. 126.

aktarabilecektir⁶⁴⁷. Pay sahipleri, blog üzerinden bir gündem maddesi hakkında hangi yönde oy kullanacaklarını kararlaştırabilirler. Bu durumda pay sahipleri arasında oy sözleşmesi⁶⁴⁸ söz konusu olacak mıdır? Ortak sayısı 5 ile 20 arasında değişen şirketler bakımından vekâlet toplama yönteminin kullanılması pratik olarak mümkün değildir⁶⁴⁹. Çünkü bu tür ortaklıklarda, pay sahiplerinin birbirini tanması ve iletişim kurması gibi bir sorunla karşılaşılmayacağından oy sözleşmesi yapmak suretiyle aynı amaca daha kolay bir şekilde ulaşmak mümkündür⁶⁵⁰. Ancak blog üzerinde açıklanan görüşlerin bağlayıcılığı söz konusu değildir⁶⁵¹. Halka açık şirketlerde ise blog üzerinden oy sözleşmesi yapma imkânı pek mümkün değildir. Çünkü halka açık şirketlerde pay sahibi sayısı yüzleri hatta binleri bulmaktadır. Bu şirketlerde vekâlet toplama yönteminin kullanılması amaca daha uygun olacaktır.

Şirketin internet sitesinde pay sahiplerinin bir fotoğrafı adlarının yanlarına konularak telefonla genel kurula katılmaları sağlanabilir⁶⁵². Ancak telefonla konuşma direkt konuşma kadar etkili olmayacaktır. Çünkü telefonla konuşan pay sahibi vücut

⁶⁴⁷ Kayıhan, s. 97.

⁶⁴⁸ “Oy sözleşmeleri pay sahibi haklarından oy hakkının belli bir yönde kullanılması, çekimser kalınması veya hiç kullanılmaması konusunda taahhüt içeren sözleşmelerdir. Oy sözleşmeleri oy hakkının nasıl kullanılacağına belirlenmesini sağlar. Oy sözleşmeleri Türk hukukunda düzenlenmemiştir, ancak TBK’da öngörülen sözleşme özgürlüğü ilkesi çerçevesinde bu sözleşmelerin akdedilmesinin önünde herhangi bir engel de bulunmamaktadır. Nitekim emredici hükümlere, ahlaka ve adaba, dürüstlük kurallarına, kamu düzenine, kişilik haklarına aykırı olmayan ve esas sözleşme hükümlerine uygun olarak akdedilen oy sözleşmeleri geçerlidir. Oy sözleşmeleri pay sahipleri arasında yapılabileceği gibi, pay sahipleri ile yönetim kurulu veya pay sahipleri ile üçüncü kişiler arasında da yapılabilir. Taraflardan en az birinin mutlaka pay sahibi olması gereklidir. Oy sözleşmeleri, sözleşmelerin nispi niteliğinden dolayı sadece tarafları için bağlayıcıdır. Diğer bir ifadeyle sözleşmeye aykırı yönde oy kullanılması genel kurul kararının geçerliliğini etkilemez. Ancak sözleşmeye aykırı hareket eden taraftan tazminat yahut sözleşme kapsamında kararlaştırılmış ise cezai şart talep edilmesi mümkündür”. Oy sözleşmeleri hakkında ayrıntılı bilgi için bkz: **Yayla**, s. 112,

⁶⁴⁹ **Çeker, Mustafa**, “Anonim Ortaklıklarda Pay Sahiplerinin Yönetime Katılması”, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, C.13, S. 1, Y. 2004, s. 54.

⁶⁵⁰ **Çeker**, s. 54.

⁶⁵¹ Blog üzerinde kişiler, teknik bilgi gerektirmeden, kendi istedikleri şeyleri, kendi istedikleri şekilde yazmaktadır. Yorumlar şahsidir.

⁶⁵² **Kaya**, İnternet Aracılıyla Genel Kurul, s. 222.

dilini kullanamayacaktır. Ancak video konferans veya internet yoluyla kamera bağlantısı yapılması halinde bu sorun da çözülecektir.

Elektronik genel kurula katılma sadece oy kullanmaktan ibaret olmamalıdır⁶⁵³. Oy kullanılmanın yanında pay sahiplerinin bütün yönetsel haklarını kullanması da sağlanmalıdır. Pay sahiplerinin bilgi alma ve inceleme hakkı kapsamında soru sorması, oyun yönünün belirlenmesine hizmet eden önemli bir hak⁶⁵⁴. Toplantıya fiziken katılan bir pay sahibi el kaldırmak suretiyle toplantı salonunda rahatça veya büyük ısrarlar sonucu sorusunu sorabiliyorsa, toplantıya elektronik ortamda katılan pay sahiplerinin de bunu yapması mümkün olmalıdır⁶⁵⁵. Aksi halde eşit işlem ilkesi⁶⁵⁶ zedelenecektir. Bu da Kanuna aykırılık oluşturacaktır (YTTK m. 357)⁶⁵⁷. Eşit işlem ilkesi, aynı şartlar altında herkese eşit davranılmasını

⁶⁵³ Genel kurulda internet genellikle oy kullanma hakkını sağlar. Diğer haklar ihmal edilir. Genel kurulda internetin kullanılması; proxy oy kullanma, daha önceden şirketin belirlediği anasayfadan (homepage) oy kullanmadır. Ayrıntılı bilgi için bkz: **Hilb/ Grüner**, s. 213. Ancak ülkemizde olduğu gibi genel kurul toplantı esnasında EGKS üzerinden oy kullanma şekli de söz konusudur.

⁶⁵⁴ Soru sorma hakkının genel kurula katılmaya bağlı bir hak olduğu yönünde bkz: **Teoman**, Konuşma Süresi, s. 463. Yazara göre bilgi alma hakkı, oy hakkı, iptal davası açma hakkı gibi hakların kullanılması genel kurula katılma hakkından doğar. Ayrıca bkz: **Teoman**, GK'dan Çıkarılma, s. 61.

⁶⁵⁵ EGK Yönetmeliği ve Tebliğinde konuşma hakkı ile ilgili bir düzenleme yoktur. Ancak Bakanlık Temsilcisi Yönetmeliği m. 11, f. 4, konuşma süresi hakkında genel kurula elektronik ortamda katılan pay sahiplerinin veya temsilcilerinin görüş ve önerilerini iletmelerine ilişkin olarak YTTK m. 1527, EGK Yönetmeliği ve Tebliğine işaret etmektedir. EGKS'de pay sahipleri konuşma yapamayacaktır. Görüş ve önerilerini ise sadece yazılı olarak iletebileceklerdir. EGKS'nin altyapısı gerektiğinde pay sahiplerinin canlı video konferans şeklinde bağlanmayı sağlayan donanıma sahip olmalıdır. Aksi halde, elektronik ortamda genel kurula katılan pay sahiplerinin gerçek iradeleri genel kurula tam ve doğru bir şekilde yansımamış olacaktır. EGKS mevzuatında yapılacak düzenlemelerle bu sorunun çözülmesi gerekmektedir.

⁶⁵⁶ Eşitlik ilkesinin hem kamu hukukunda hem özel hukukta uygulama alanı vardır. Anonim şirketler hukukunda ise, bu ilke eşit işlem ilkesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Ayrıntılı bilgi için bkz: **Nomer, Füsün**, "Anonim Ortaklıkta Eşit Davranma (Eşit İşlem) İlkesi", Oğuz İmregün'e Armağan, İstanbul 1998, (Eşit İşlem), s. 470. Bilgi alma hakkının kullanılmasında eşit işlem hakkında ayrıntılı bilgi için bkz: **Tekinalp**, Tek Kişi Ortaklık, s. 219, **Tekinalp**, Sermaye Ortaklıkları, s. 302.

⁶⁵⁷ Hissedarlar Yönergesi'nde de eşitlik kavramı ele alınmıştır (m. 4). Maddeye göre eşitlik, genel kurula katılım ve oy kullanma bakımından aynı durumda olan tüm pay sahiplerine eşit davranılmasıdır. Sermaye piyasası hukukundaki eşitlik ise, şirket yönetiminin tüm faaliyetlerinde, pay ve menfaat sahiplerine eşit davranmasını ve olası çıkar çatışmalarının önüne geçilmesini ifade eder. Ancak Yönerge, genel kurulda pay sahiplerine yönelik eşitlikten bahsetmiştir. Aynı pozisyonda olan pay sahiplerinin eşit şartlara tabi olması esası vardır. YTTK'da eşitlik ilkesine uyulmadan yapılan işlemin akıbeti somut olayın şartlarına göre iptaldir. YTTK'da eşitlik ilkesi kurumsal yönetim ilkelerindeki gibi pay sahipleri ve tüm şirket ilgilileri değil sadece pay sahiplerini esas almıştır. Sonuç

gerektirir. Özel hukuk açısından ise kaynağını MK m. 2'deki dürüstlük kuralından alır⁶⁵⁸. YTTK'da eşitlik ilkesi vazgeçilmez bir pay sahipliği hakkı olarak düzenlenmiştir⁶⁵⁹. Pay sahiplerine eşit davranılması ilkesi, sınırlandırılmaz ve kullanılması güçleştirilemez bir hak⁶⁶⁰. Vazgeçilemez haklar, sınırlandırılması veya tamamen kaldırılması pay sahibinin rızasına bağlı olmayan, onun vazgeçemeyeceği, ondan alınamayacak, kanunen tanınan ve korunan, gereğinde sınırları kanunen gösterilen haklardır⁶⁶¹. Eşit işlem ilkesinin ihlaline yol açan yönetim kurulu kararları batıldır (YTTK m. 391).

Bilgi alma hakkının kullanılmasında pay sahipleri arasında eşitliğin sağlanması YTTK m. 437, f. 2'de de hüküm altına alınmıştır. Maddeye göre pay sahiplerinden herhangi birine bu sıfatı dolayısıyla genel kurul dışında bir konuda bilgi verilmişse, diğer bir pay sahibinin istemde bulunması üzerine, aynı bilgi, gündemle ilgili olmasa da aynı kapsam ve ayrıntıda bu kişilere de verilecektir. Bu halde yönetim kurulu, şirket sırlarının açıklanacağı veya korunması gereken diğer şirket menfaatlerinin tehlikeye girebileceği gerekçesi ile bilgi alma talebini reddedemez. Yönetim kurulunun, bu konuda aynı şartlara tabi pay sahipleri arasında keyfi ve objektif ölçütler dışında ayrımcılık yapması eşit işlem ilkesine aykırıdır. Gerçekten de pay sahibinin kişisel haklarından biri olan, engellenmesi halinde dava ile güçlendirilmiş ve birçok hakkın kullanılmasının bu hakka bağlı olduğu genel kurula katılma hakkı, sadece elektronik ortamda katılan pay sahipleri için bir takım

olarak; sermaye piyasası hukukunda eşitlik; Yönerge'ye ve YTTK'ya göre daha geniş kapsamlıdır. Eşitlik ilkesi, oy kullanmada, rapor ve belge incelemede ve genel kurul toplantısı ile ilgili bütün konularda uygulanacaktır. Ancak eşit işlem ilkesinin pay sahipleri aleyhine haklı gerekçelerle sınırlanabileceği yönünde bkz: **Nomer**, Eşit İşlem, s. 486. Eşit işlem ilkesi, haklı gerekçelerin varlığı halinde pay sahipleri aleyhine sınırlanabileceği için nisbi bir hak⁶⁵⁸.

⁶⁵⁸ **Nomer**, Eşit İşlem, s. 475.

⁶⁵⁹ **Tekinalp**, Sermaye Ortaklıkları, s. 302.

⁶⁶⁰ **Tekinalp**, Sermaye Ortaklıkları, s. 302.

⁶⁶¹ **Tekinalp**, Sermaye Ortaklıkları, s. 301.

kısıtlamalara tabi tutulabilir mi? Kanaatimizce bu mümkün değildir. EGKS'deki kısıtlamalar usule ilişkindir. Zaten EGKS'nin getirilmesindeki amaç genel kurula katılımın sağlanmasıdır. EGKS üzerinde yapılacak işlemler ile fiziki toplantı eş zamanlı yürütülmelidir. Pay sahiplerinin haklarını kullanma açısından da, aynı anda hem salonda hem de elektronik ortamda katılanlara eşit davranılmalıdır. Örneğin; bir gündem maddesinin oylanması, toplantı salonunda ve elektronik ortamda aynı süre içinde yapılmalıdır. Bakanlık Temsilcisi Yönetmeliği'nde buna ilişkin önlemler alınmıştır. Yönetmelik m. 14, f. 2'e göre toplantı başkanı, tutanak yazmanı ile gerek görürse oy toplama memurunu tayin ederek başkanlığı oluştururken, EGKS'deki teknik işlemlerin toplantı anında yerine getirilmesi için uzman kişileri de görevlendirilebilecektir.

EGKS'de pay sahiplerinin yapması gereken işlemler, genel kurul toplantısının işleyişine engel olmamalıdır. Bu açıdan toplantıya elektronik katılan pay sahiplerinin haklarını kullanırken, hakkın özüne dokunulmaması şartıyla şekli kısıtlar getirilebilir. Kısıtlamalar hakka değil, hakkın kullanılmasına yöneliktir. Bu konuda haklı gerekçe olduğu kabul edilmelidir⁶⁶². Çünkü eşit işlem ilkesinin amacı, organların keyfi davranmalarını engellemektir. Bu açıdan bakıldığında, toplantı başkanının toplantı sırasında büyük ısrarlar sonucu konuşmak isteyen pay sahibine makul süre vermesi, soru sorma hakkı kapsamında kısıtlar göz önüne alınarak değerlendirilmesi gerekmektedir. Sorusunu sormak isteyen bir pay sahibine gerekli süre verilerek konuşma imkânı tanınmışsa başka bir konuda konuşarak soru sormak isteyen bir pay sahibine de gerekli ve makul bir süre verilmelidir. Elektronik ortamda genel kurula katılan bir pay sahibinin sorunu nasıl soracağı konusunda Yönetmelikte

⁶⁶² Eşit işlem ilkesinin pay sahipleri aleyhine haklı gerekçelerle sınırlanabileceği yönünde bkz: **Nomer**, Eşit İşlem, s. 486.

ve Tebliğde yeterince açıklık bulunmamaktadır. Görüş iletilmesi konusunda EGK Yönetmelik m. 4-ç'de soru sorma ibaresi bile geçmemektedir. Maddeye göre elektronik ortamda katılma anonim şirket genel kurul toplantılarına EGKS'den katılmayı, görüş açıklamayı, öneride bulunmayı ve oy kullanmayı ifade etmektedir. YTTK m. 1527, f. 5'te de aynı ibareler yer almaktadır. EGK Tebliğinde ise görüş açıklama yazılı olmak, görüşülmekte olan gündeme ilişkin olmak, her bir gündem maddesi için en fazla iki adet olmak ve her bir görüş en fazla 600 karakter olmak şartına bağlanmıştır. Tüm bu açıklamalardan sonra YTTK ve ikincil düzenlemelerin aktif bilgi alma hakkını düzenleyen soru sorma hakkını layıkıyla düzenlemediği kanaatine varmaktayız. Çözüm olarak, EGKS'de sorusunu konuşarak sormak isteyen pay sahibinin toplantı öncesi bu talebini şirkete iletmesi gerekir. Şirketin teknik şartları da göz önüne alarak bu talebi makul bir şekilde video konferans gibi elektronik araçlarla karşılaması uygun bir davranış olacaktır.

6. Oy Kullanılması

Oy hakkı, pay sahibinin en geniş anlamda şirket yönetimine katılmasını sağlar⁶⁶³. Pay sahibi bu hakla şirketin geleceği ve izleyeceği stratejiler konusunda karar alma sürecine katılmış olur⁶⁶⁴. Pay sahipleri şirket işlerine ilişkin haklarını genel olarak genel kurulda kullanırlar (m. 407). Pay sahibi, paylarından doğan haklarını kullanmak için, genel kurula kendisi katılabileceği gibi, pay sahibi olan veya olmayan bir kişiyi de temsilcisi olarak genel kurula yollayabilir. Temsilcinin

⁶⁶³ Oydan yoksun pay sahiplerinin genel kurula katılma hakkına engel olmamakla birlikte genel kurula katılma hakkı pay sahibinin oy hakkının vazgeçilmez bir ön koşuludur. Ayrıntılı bilgi için bkz: **Teoman**, Konuşma Süresi, s. 462.

⁶⁶⁴ **Pulaşlı**, Şirketler 2012, s. 773.

pay sahibi olmasını öngören esas sözleşme hükmü geçersizdir (m. 425)⁶⁶⁵. Buradan da anlaşılacağı üzere anonim şirketlerde pay sahibi oy hakkını ancak genel kurulda kullanabilir⁶⁶⁶. Hatta mektupla veya yazılı oy verme suretiyle oy vermenin işlevsiz olduğunu savunan yazarlar⁶⁶⁷ da mevcuttur.

Özellikle pay sahibi sayısı binleri bulan halka açık şirketlerde, pay sahipleri genel kurula katılmanın zahmetine katlanmak istememektedir. Ayrıca pay sahipleri maddi masraflardan kaçındığı için genel kurula katılmamaktadır. Bunun sonucu olarak da şirkette bir güç boşluğu oluşmaktadır⁶⁶⁸. Bu yüzden şirketi ilgilendiren önemli kararlar dahi küçük bir azınlık tarafından alınmaktadır. Hukukumuzda bu

⁶⁶⁵ Nama yazılı pay veya pay senetlerinin devirlerinin esas sözleşmeyle anonim şirketin iznine bırakılması mümkündür. Bağlam hükümlerinin öngörüldüğü anonim şirketlerde esas sözleşme gereği temsilcinin ancak başka bir pay sahibi olması söz konusu ise bu hüküm geçerlidir. Çünkü Kanun şirketlere bağlam konusunda yetki vermiştir. Bunun aksine davranarak bağlamı yok saymak hem Kanuna hem esas sözleşmeye aykırılık oluşturacaktır. Ayrıntılı bilgi için bkz: **Pulaşlı**, Şirketler 2012, s. 774.

⁶⁶⁶ **Kaya**, İnternet Aracılıyla Genel Kurul, s. 223.

⁶⁶⁷ **Teoman, Ömer**, Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Oy Hakkından Yoksunluğu, İstanbul 1983 (Oy Hakkından Yoksunluk), s. 7. Mektupla oy kullanılması Hissedarlar Yönergesi'nde de düzenlenmiştir. Üye devletler, şirkete, genel kurul toplantısından önce pay sahiplerine mektup ile oy kullanma imkânını sağlaması hususunda izin verir. Mektupla oy kullanma sadece, pay sahiplerinin kimliğinin tespiti hususundaki talep veya sınırlamalara tabi tutulabilir. Bu da ancak bu amaca uygun olacak ölçüde olabilir (m. 12). **Pulaşlı**, Hissedarlar Yönergesi'nde yer alan pay sahiplerine mektupla oy kullanma imkânı tanınmasının, ülkemizde pek yararlı olacağını düşünmemektedir. Yazar; ilk olarak mektupla oy kullanma olanağını kullanacak pay sahiplerinin sayısının, genel kurulun iradesinin oluşmasında bir etki edecek nitelikte ve seviyede olmayacağını düşünmektedir. İkinci olarak, bu imkândan yararlanılması genel kuruldan belirli bir süre önce bu konudaki işlemlerin yapılmasını gerektirir. Bu süre içinde de, pay sahiplerinin bilgi sahibi olmaları ve bilinçli oy kullanmalarını sağlayacak olan şirketin finansal tabloları, yönetim kurulu ve denetçi raporları gibi önemli belgeler, şirketin internet sitesinde çok önceden açıklanmış olmalıdır. Buna istinaden anılan belgelerin hazırlanması ve kamuoyuna açıklanması ülkemizde en az mart ayını bulmaktadır. YTTK'da bu süre üç aydır (ETTK 364/1 ve YTTK m. 409/1). Bu durumda, anılan belgeler mart ayında açıklansa dahi, mektupla oy kullanmak genel kurul toplantısından en az birkaç ay öncesinden başlayacağından, bu durumun genel kurulun zamanında yapılmasına da engel olabileceğini belirtmektedir. Bu bakımdan, mektupla oy kullanma hakkının pay sahiplerine tanınması, genel kurulların zamanında yapılmasına engel olabileceği gibi, daha önemlisi genel kurulun iradesinin oluşmasında da etkili olmayacaktır. Ayrıca, gelecekte birçok pay sahibinin oylarını mektupla kullanacağı düşünülürse, bu oyların, eğer genel kurul toplantısı esnasında öneriler değiştirilirse geçerliliğini kaybedeceği endişesi söz konusudur. Açıklanan olumsuzluklar nedeniyle genel kurullarda mektupla oy kullanma, şu andaki düzenlemeler ve sakıncalar karşısında yararlı olmayacaktır. Ayrıntılı bilgi için bkz: **Pulaşlı**, Şirketler 2012, s. 466-467. Halka açık anonim şirketlerde önemli bir sorun olan güç boşluğunun giderilmesi için, çözüm yolları arasında, kooperatiflerde uygulanan mektupla oy kullanma sistemine de başvurulacağı yönünde ayrıntılı bilgi için bkz: **Can**, İnternet Üzerinden Oy Kullanma, s. 1.

⁶⁶⁸ **Poroy**, s. 377.

sorunu aşmak için 1994 yılında SPK tarafından Seri: IV No: 8 Tebliği çıkarılmıştır. Bu Tebliğ sayesinde oy hakları çağrı yoluyla toplanabilmekte ve bu yolla genel kurulda oy kullanılabilir. Kurumsal olarak temsil edilmeye benzer müesseselerin elektronik genel kurula da uygulanması mümkün ve faydalı görünmektedir⁶⁶⁹.

Elektronik genel kurulda internet yoluyla oy kullanılması sayesinde klasik anlamda genel kuruldaki birçok sorun hallolacaktır. Oy pusulasının dağıtılması, toplanması ve sayılması, her gündem maddesi için ayrı ayrı bu işlemlerin yapılması büyük bir zahmet, emek ve maliyet demektir. Elektronik yolla oy kullanılması hem daha hızla hem daha kolay ve ucuz olacaktır⁶⁷⁰.

Genel kurul toplantılarına elektronik ortamda katılanlar, toplantı başkanının ilgili gündem maddesine ilişkin oylamaya geçildiğini bildirmesinden sonra, oylarını EGKS üzerinden kullanır (EGK Yönetmelik m. 7, f. 1). Her gündem maddesinin toplantı başkanının oylamaya geçildiğini bildirmesinden sonra ayrı ayrı oylanması zorunludur. Pay sahibi veya temsilcisi, ilgili gündem maddesine ilişkin olarak verdiği oyu değiştiremez. Oylama sonucu, EGKS üzerinden toplantı başkanına iletilir. Toplantı başkanı bu sonucu ve varsa elektronik ortamda gönderilen muhalefet beyanını tutanağa işler (EGK Yönetmelik m. 7, f. 1). Anonim şirketin genel kurul gündeminde yer alan her bir gündem maddesine ilişkin olarak oylama, toplantı başkanı tarafından fiziki ve elektronik ortamda katılan pay sahipleri için aynı anda başlatılır. Elektronik ortamda oyların gönderilmesi iki dakika ile sınırlıdır (EGK Tebliğ m. 7). EGK Tebliği m. 7'de yapılan değişiklikten önce bu

⁶⁶⁹ **Kaya**, İnternet Aracılıyla Genel Kurul, s.223.

⁶⁷⁰ **Kaya**, İnternet Aracılıyla Genel Kurul, s.224.

süre beş dakikaydı. Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'nın çıkardığı Anonim Şirketlerin Genel Kurullarında Uygulanacak Elektronik Genel Kurul Sistemi Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ⁶⁷¹ ile elektronik ortamda oyların gönderilmesi iki dakika ile sınırlandırıldı. Oy kullanma süresinin kısıtlanması genel kurul toplantısının işlemesi açısından kolaylıklar sağlayacaktır. Gündemdeki maddeler hızlıca oylanacak ve bir diğer gündem maddesine hemen geçilecektir. Ancak pay sahipliği hakları içinde en önemli katılma hakkı olan oy hakkını hıza ve çabukluğa feda etmek kabul edilemez. Değişiklikten önceki beş dakikalık süre makul bir süreydi. Bu sürenin iki dakika gibi gayet kısa bir süre ile sınırlandırılması doğru değildir. Genel kurula elektronik ortamda katılan bir pay sahibi, oylama öncesi herhangi bir sebepten oylamanın ne için yapıldığını kaçırmış olabilir. Bunu önlemek için oylamaya geçilmeden birkaç dakika önce pay sahibini uyarın bir sistemin EGKS'de mevcut olması gerekir. Pay sahibi sayıca az olan bir şirketin genel kurulunda elektronik ortamda oy kullanma süresinin beş dakika olması toplantı salonunda bulunan fiziken oy kullanan pay sahipleri için sıkıcı bir durum olabilir. Çünkü Bakanlık Temsilcisi Yönetmeliği'nde oy kullanmanın şekli hakkında m. 12, f. 2'de toplantıda görüşülen konularda oyun, el kaldırmak veya ayağa kalkmak ya da ayrı ayrı kabul veya red denilmek suretiyle kullanılacağı belirtilmiştir. Gerçekten de 15-20 ortaklı halka kapalı anonim şirketlerde el kaldırma işlemi ve bunun sonucu bir dakika bile almayabilir. Ancak halka açık şirketlerde ve toplantıya katılımın yüksek olduğu şirketlerde el kaldırma işleminin sonucu/ sayım işlemi dakikalar alacaktır. Borsa şirketlerinde oy kullanılması EGKS üzerinden, toplantıya fiziken katılan pay sahipleri ile internet aracılığıyla katılan pay sahipleri için aynı anda başlatılacaktır⁶⁷².

⁶⁷¹ Bu Tebliğ için bkz: RG: 29.06.2013, S. 28692.

⁶⁷² EGK Tebliği m. 7.

Toplantı başkanı, en uygun oy verme yöntemini seçmek ve kullandırmak zorundadır. Yüzlerce pay sahibinin katıldığı genel kurul toplantısında el kaldırma işleminin kullanılması yerine, elektronik butonları kullanma yöntemi tercih edilmelidir.

7. Talimata Aykırı Oy Kullanılmasının Engellenmesi

Pay sahibinin genel kurula katılma hakkı, mutlak müktesep nitelikte bir hak⁶⁷³. Çünkü pay sahipleri şirket işlerine ilişkin haklarını genel kurulda kullanır (YTTK m. 407)⁶⁷⁴. Oy hakkı, pay sahibinin en geniş anlamda yönetime katılmasını sağlar. Çünkü pay sahibi oyu ile seçimlerde tercihini bildirir, organlarda yer alan üyeleri denetler, onları ibra eder veya ibrayı reddeder, kısaca pay sahibi sahip olduğu malvarlıksal ve yönetsel haklarını oy hakkı yoluyla kullanır⁶⁷⁵. Bu yüzden pay sahibinin iradesinin⁶⁷⁶ genel kurula tam olarak yansımaya gerektiği açıktır⁶⁷⁷. Proxy sisteminin ilk olarak ABD’de kabul edilip daha sonra Kıta Avrupası’nda da benimsenmesinin en önemli nedenlerinden biri pay sahibinin iradesinin genel kurula tam olarak yansımaya imkân vermesidir⁶⁷⁸. Klasik temsil sisteminde, pay sahibi, temsilci tayini esnasında, temsilciye genel kurulda oylarını hangi yönde kullanacağı

⁶⁷³ **Pulaşlı**, Şirketler 2012, s. 772. Yazar ayrıca bu hakkın vazgeçilmez ve bertaraf edilmez bir hak olduğunu savunmaktadır. Yazara göre pay sahipleri genel kurula katılarak, organların tayini, hesapların tasdiki ve kazancın dağıtılması gibi şirket işlerine ilişkin haklarını kullanacaktır. Ayrıntılı bilgi için bkz: **Pulaşlı**, Şirketler 2012, s. 772.

⁶⁷⁴ Pay sahipleri; organların tayini, hesapların tasdik ve kazancın dağıtılması gibi şirket işlerine müttaallik haklarını umumi heyet toplantılarında kullanırlar (ETTK m. 360).

⁶⁷⁵ **Pulaşlı**, Şirketler 2012, s. 773.

⁶⁷⁶ Oyun tek başına bir hüküm ifade etmediği, genel kurulda kararın diğer oylarla birlikte alındığı için oy hakkını kullanmanın maddi fiil sayılması gerektiği düşünülse de oyun verilmesi hukuki işlem karakterine sahip bir irade açıklamasıdır. Ayrıntılı bilgi için bkz: **Özer**, Genel Kurul, s. 143-144. Yazara göre oy bir irade açıklaması olduğu için, bunun yorumlanması ve geçerliliği sorunu borçlar hukuku çerçevesinde değerlendirilmelidir. Oyun hukuki sonuç doğurması için toplantı başkanına ulaşması gerekir. Pay sahibi tarafından toplantı başkanına iletilmeyen, herhangi bir nedenle başkana ulaşmayan oylar, karar alınmasında hüküm ifade etmez ve geçersiz sayılır. Ayrıntılı bilgi için bkz: **Özer**, Genel Kurul, s. 144, **Yiğit, İlhan**, Anonim Ortaklık Genel Kurulunun İşleyişi ve Ortaya Çıkan Sorunlar, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2005, s. 206.

⁶⁷⁷ **Yayla**, s. 162.

⁶⁷⁸ **Yayla**, s. 162.

konusunda talimatlar verebilir. Ancak pay sahibi talimat vermiş olmasına rağmen temsilcinin talimata aykırı hareket etmesi mümkündür. Bu durum pay sahibinin iradesinin genel kurula yansımaması sonucunu doğuracaktır. Buna karşı MKK tarafından genel kurullara elektronik yöntemle katılıma imkân veren sistemde, pay sahibinin iradesinin genel kurula tam olarak yansımalarını sağlanacaktır⁶⁷⁹. EGKS'de temsilci, pay sahibi tarafından verilen talimatın aksi yönde oy kullanamayacak, talimata aykırı oy kullanmak istemesi durumunda sistem tarafından engellenecektir⁶⁸⁰. Çünkü EGKS'de pay sahipleri hem temsilcisini hem de hangi yönde oy kullanacağını sisteme kaydetme imkânına sahiptir. Bu yüzden EGKS'de temsilcinin talimatlara aykırı oy kullanması söz konusu değildir.

Temsilcinin talimatlara aykırı oy kullanmasının önüne geçilmesi için birkaç önlem söz konusudur. Organ temsilcisinin ve kurumsal temsilcinin talimatlara uymaması genel olarak söz konusu değildir. Çünkü bunlar bir bildirge ile hangi yönde oy kullanacaklarını ilân edecektir. Bildirge, pay sahipleri tarafından bu temsilcilere verilmiş talimat yerine geçer (YTTK m. 428). Tevdi eden temsilcisi⁶⁸¹ ise, kendisine tevdi edilmiş bulunan pay ve pay senetlerinden doğan katılma ve oy haklarını tevdi eden adına kullanma yetkisine sahipse, nasıl hareket etmesi gerektiği konusunda talimat almak için, her genel kurul toplantısından önce, tevdi edene başvurmak zorundadır (YTTK m. 429, f. 1). Zamanında istenmiş olup da talimat alınamamışsa, tevdi edilen kişi, katılma ve oy haklarını, tevdi edenin genel talimatı uyarınca kullanır; böyle bir talimatın yokluğu hâlinde oy, yönetim kurulunun yaptığı

⁶⁷⁹ **Yayla**, s. 162. Genel kurula internet ortamında katılım sayesinde genel kurula katılım artacaktır. Bu özellikle dünya çapında halka açık şirketler için önemlidir. Bu şirketlerin pay sahipleri yolculuk masrafindan ve zamanından kurtulacaktır. Ayrıntılı bilgi için bkz: **Fairfax**, s. 1389-1390.

⁶⁸⁰ **Yayla**, s. 162.

⁶⁸¹ Tevdi olunan kişiler, bağlı olacakları esas ve usuller ve temsil belgesinin içeriği Bakanlık Temsilcisi Yönetmeliği m. 44 vd. düzenlenmiştir.

öneriler yönünde verilir (YTTK m. 429, f. 2). Tevdi eden, katılma ve oy hakkının nasıl kullanılacağına ilişkin talimatlarını, her bir gündem maddesi için ayrı ayrı olmak kaydıyla kabul veya red şeklinde belirtmek suretiyle tevdi edilene bildirir (Bakanlık Temsilcisi Yönetmeliği m. 47)⁶⁸². Pay sahiplerinin elektronik ortamda temsili halinde, temsil belgeleri toplantı başkanına ulaşmış olacaktır. Oyların e-posta aracılığıyla kullanılması durumunda da genel kurul başkanı oyun talimata uygun kullanılıp kullanılmadığını kontrol edip temsilciyi uyarabilir⁶⁸³. Oylama şirketin internet sitesinde yapılıyorsa, başkanın bunu kontrol etmesi söz konusu olmayabilir⁶⁸⁴. Ancak daha sonra yapılacak inceleme sonucunda temsilcinin iç ilişkide pay sahibine sorumluluğu söz konusu olacaktır.

C. Genel Kurul Sonrası

1. Genel Olarak

Fiziken yapılan bir genel kurul⁶⁸⁵ sonrasında Bakanlık Temsilcisi Yönetmeliği m. 29'a göre, toplantı başkanı genel kurul toplantı tutanağının bir nüshasını ve hazır bulunanlar listesi dâhil toplantı ile ilgili diğer tüm belgeleri, derhal şirkete teslim eder. Yönetim kurulunca genel kurul toplantısından sonra genel kurul tutanağının noter tasdikli bir sureti ile Bakanlık temsilcisi bulunan

⁶⁸² Bu bildirim, asgari olarak Yönetmelik Ek-7'de yer verilen örnekteki bilgileri ihtiva etmek kaydıyla, taraflar arasında mutabık kalınan iletişim araçlarıyla yapılabilir. Genel kurul toplantısına elektronik ortamda katılma ve oy kullanma sistemini uygulayan şirketlerin yapacakları genel kurul toplantılarına ilişkin talimatlar tevdi edilene, gizliliğini sağlayacak teknik yeterliliğe sahip olması durumunda, EGKS'den de iletilebilir (Bakanlık Temsilcisi Yönetmeliği m. 47).

⁶⁸³ Özer, Genel Kurul, s. 182.

⁶⁸⁴ Özer, Genel Kurul, s. 182.

⁶⁸⁵ YTTK tamamen elektronik ortamda genel kurul yapılmasına izin vermemiştir. Fiziken yapılan bir genel kurula elektronik ortamda katılımın sağlanması, bu toplantının fiziken yapılan bir genel kurul olmadığı anlamına gelmeyecektir.

toplantılarda⁶⁸⁶ temsilcinin görevlendirme yazısının bir nüshası ve ticaret sicili müdürlüğünce istenecek diğer belgeler, derhal ilgili ticaret sicili müdürlüğüne verilir (f. 1). Yönetim Kurulu tescil ve ilâna tabi hususları, ticaret siciline tescil ve TTSG’de ilân ettirir. İnternet sitesi açmakla yükümlü olan şirketler, genel kurul tutanağını hemen internet sitelerinde de ilân eder (f. 2). Toplantı başkanı, hazır bulunanlar listesinin, gündemin ve genel kurul toplantı tutanağının birer nüshasını Bakanlık temsilcisine teslim eder (f. 3). Bu belgelerin EGKS üzerinden elektronik platformlara iletilmesine Bakanlıkça karar verilebilir (f. 4). Genel kurul işlemleri ile ilgili belgelerin elektronik ortamda güvenli elektronik imza ile düzenlenmesi halinde bu belgelerde noter onayı aranmaz (f. 5).

2. Genel Kurul Kararlarının Pay Sahiplerine Anlık Bildirilmesi

Genel kurul toplantısı devam ederken, toplantı başkanı oylama sonucunu açık bir şekilde söyleyebilir. Ayrıca kabul ve red sayısını belirterek üstü kapalı bir şekilde kararın hangi yönde olduğunu belirtebilir⁶⁸⁷. Asıl önemli olan kararın alınıp alınmadığının toplantı tutanağında açık bir şekilde yer almasıdır⁶⁸⁸. Pay sahiplerinin bu tutanağa ulaşması önündeki engeller kaldırılmalıdır.

Ülkemizde sermaye piyasası aracı ihraç etmiş şirketlerin ve yatırımcıların doğrudan bağlantılarının bulunduğu ve milyonlarca yatırımcının kimlik, iletişim ve

⁶⁸⁶ Payları borsada işlem halka açık şirketlerin EGKS’de yapılan toplantılarına bakanlık temsilcisi katılmak zorundadır. Halka kapalı olup EGKS’yi uygulamak isteyen şirketlerde bakanlık temsilcisinin katılmasına gerek yoktur. Halka açık olup payları borsada işlem görmeyen şirketler de YSPKn m. 30 gereği EGKS’yi uygulamak zorundadırlar. Bu yüzden bu şirketlerin genel kurul toplantılarına da bakanlık temsilcisinin katılması gerekmektedir.

⁶⁸⁷ **Özer**, Genel Kurul, s. 179. Sadece kabul ve red sayısının belirtilmesiyle kararın yönünün açıklandığı durumlarda, pay sahiplerinin anlamada güçlük çekmeyeceğini düşünülebilir. Ancak, kararın nitelikli çoğunlukla mı, basit çoğunlukla mı alındığı konusunda pay sahiplerine ayrıntılı bilgi verilmelidir.

⁶⁸⁸ **Moroğlu**, Hükümsüzlük, s. 106, **Yiğit**, s. 253,

hak sahipliği bilgilerinin anlık olarak tutulduğu kaydi sistem söz konudur⁶⁸⁹. Bir başka deyişle, payları BİST⁶⁹⁰’de işlem gören şirketlerin tüm pay sahiplerinin kimlik ve iletişim adresleri MKK nezdinde bulunmaktadır. Genel kurul toplantısının sona ermesi ile birlikte EGKS tarafından pay sahiplerinin veya temsilcilerinin genel kurula ilişkin tüm gelişmelerden anlık olarak elektronik yöntemlerle bilgilendirilmesi, genel kurul tutanağının ve ilgili dokümanların anlık olarak kendilerine gönderilmesi mümkün olacaktır⁶⁹¹.

Genel kurulda alınan kararların pay sahiplerine bir an⁶⁹² önce ulaşmasında pay sahiplerinin menfaati⁶⁹³ söz konusudur. Pay sahibi genel kurul toplantısı sonucunda, şirketin geçmiş döneme ilişkin bilgilerini değerlendirerek, şirketin yatırım politikası gibi geleceğe yönelik faaliyetlerini desteklemeyebilir. Genel kurul kararının pay sahibine ulaşmasıyla birlikte, pay sahibi payını elden çıkarmak isteyebilir. Gerçekten de şirketin kararlarının pay sahiplerine geç iletilmesinde kötü

⁶⁸⁹ **Yayla**, s. 162-163.

⁶⁹⁰ İMKB’nin adı Borsa İstanbul AŞ (BİST) olarak değiştirilmiştir. Bu değişikliğin yasal dayanağı 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu’dur. 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu uyarınca borsaları tek çatı altında toplayan Borsa İstanbul Anonim Şirketi’nin, esas sözleşmesinin doğrudan tescil ve ilân edilmesiyle kuruluş ve faaliyet izni aldığı yönünde SPK tarafından yapılan duyuruya ulaşmak için bkz: <http://www.spk.gov.tr/apps/kid/SermayePiyasasindaGelistmeler.aspx?submenuheader=-1>, Erişim Tarihi: 30.09.2013.

⁶⁹¹ **Yayla**, s. 163.

⁶⁹² Anonim şirkette karar alınması bir süreçtir. Karar alma süreci, önerme, tartışma sonucunda iradelerin açıklanmasıyla ortaya çıkan sonucun bir tutanakla belirtilmesini içerir. Genel kurul toplantısında alınan kararlar toplantı başkanlığı ve bakanlık temsilcisi tarafından imzalanır. Daha sonra yönetim kurulu, tutanağın noterce onaylanmış bir suretini derhal ticaret sicili memurluğuna verir. Ayrıca tescil ve ilâna tabi hususlar tescil ve ilan edilir. Tutanak şirketin internet sitesine de konulur. Genel kurul işlemleri ile ilgili belgelerin elektronik ortamda güvenli elektronik imza ile düzenlenmesi halinde bu belgelerde noter onayı aranmaz. Anonim şirketler hukukunda internetin kullanılmaya başlanması ve yaygınlaşmasıyla anonim şirkete ilişkin bilgiler, internet aracılığıyla bir anda dağıtılabilecek, bu şekilde küçük yatırımcıdan büyük yatırımcıya kadar bütün pay sahipleri aynı oranda bilgi sahibi olacaktır. Bu, özellikle sermaye piyasasında kabul edilen kamunun aydınlatılmasını ve aynı şekilde pay sahipleri arasında eşitliği de sağlayacaktır. Ayrıntılı bilgi için bkz: **Gürbüz/ Ergincan**, s. 100.

⁶⁹³ Genel kurul toplantısında sermaye artırımı kararı alınmış olabilir. Bu durumda rüçhan hakkı sahiplerinin bu haklarını belli bir süre içinde kullanmaları gerekecektir. Rüçhan hakkının kullanılabilmesi için en az on beş gün süre verilir (YTTK m. 591). Pay sahiplerine tanınan bu süre içinde yeterli bedeli toplayamayan geç haber almış bir pay sahibi bu hakkını kullanamayacaktır.

niyetli davranılması veya dürüstlük kuralına aykırı bilgi vermesi halinde zarara uğramış pay sahibinin tazminat hakkı⁶⁹⁴ doğacağı kanaatindeyiz.

3. Kayıtların Değiştirilemez Biçimde Saklanması

Genel kurul işlemlerine ilişkin kayıtların değiştirilemez biçimde saklanması gerek genel kurul toplantısına ilişkin olarak pay sahipleri tarafından ileri sürülecek olası iddialar gerek düzenleyici ve denetleyici mercilerin yapacağı denetim ve kontrol faaliyetleri için bir gerekliliktir⁶⁹⁵.

Genel kurul sürecinde ilk yapılacak iş olan genel kurul çağrısından itibaren EGKS'ye bilgi ve belge girişi başlamaktadır. Girilen bu bilgilerin ve belgelerin zaman içinde değiştirilmesi ihtiyacı doğabilir. Ayrıca genel kurula ilişkin bir takım belgelerin sonradan hazır olması nedeniyle diğer belgelere göre daha sonra sisteme girilmesi de söz konusu olabilir. Sisteme girilen bu bilgi ve belgelerin genel kurul gününden bir gün öncesine kadar değiştirilmesi mümkündür. Diğer yandan yapılan bütün değişiklikler anlık olarak EGKS tarafından pay sahiplerine elektronik yöntemlerle iletilecektir⁶⁹⁶. Elektronik yöntemlerden kasıt e-posta ve sms yoludur.

Pay sahipleri, genel kuruldaki gelişmeleri EGKS ekranındaki yazılı iletişim alanında eş zamanlı olarak takip edebilmektedir. Bu durumda pay sahibi hangi gündemin görüşüldüğünü, gündeme ilişkin ileri sürülen görüş ve önerileri, oylamanın başlayıp başlamadığını EGKS'deki yazılı iletişim alanındaki toplantı tutanağından takip edebilecektir. EGKS ekranında yer alan bir bilgiye ek bilgiler konulabilir. Zaman içinde değişmesi ve sonradan hazır olması söz konusu bilgiler genel kurul

⁶⁹⁴ Tazminat davasında pay sahibinin, şirket yetkililerinin kötünietli davrandıklarını ispat etmesi gerekir. Ayrıca pay sahibi, bilgi alamaması veya bilgiyi geç öğrenmesi ile zararı arasındaki illiyet bağına da ispat etmelidir.

⁶⁹⁵ **Yayla**, s. 163, Genel Mektup, s. 6.

⁶⁹⁶ Şirket İşlemleri Kullanıcı Kılavuzu, s. 16.

toplantısının işleyişine ilişkin bilgilerdir. Yoksa, genel kurulun toplantısından en az on beş gün önce pay sahiplerinin incelemesine hazır bulundurulması gereken finansal tablolar, konsolide finansal tablolar, yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporu, denetleme raporları ve yönetim kurulunun kâr dağıtım önerisi gibi belgelerde değişiklik yapılması söz konusu olmamalıdır.

4. Tutanak ve Tescil İşlemleri

Hazır bulunanlar listesi ve toplantı tutanağı toplantı bitiminde Bakanlık temsilcisine elektronik belge taşımaya ve saklamaya elverişli bir ortam içerisinde teslim edilir (EGK Yönetmelik m. 12). Tutanak, pay sahiplerini veya temsilcilerini, bunların sahip oldukları payları, gruplarını, sayılarını, itibarî değerlerini, genel kurulda sorulan soruları, verilen cevapları, alınan kararları, her karar için kullanılan olumlu ve olumsuz oyların sayılarını içerir. Tutanak, toplantı başkanlığı ve Bakanlık temsilcisi tarafından imzalanır; aksi halde geçersizdir. Yönetim kurulu, tutanağın noterce onaylanmış bir suretini derhâl ticaret sicili memurluğuna vermek ve bu tutanakta yer alan tescil ve ilâna tabi hususları tescil ve ilân ettirmekle yükümlüdür; tutanak ayrıca hemen şirketin internet sitesine konulur (YTTK m. 422).

Bugün itibariyle fiziki evrak üzerinden yapılan bu işlemler Yüksek Planlama Kurulu'nun 11 Temmuz 2006 tarihli ve 2006/38 sayılı kararı ile onaylanan "Bilgi Toplumu Strateji Belgesi ve Eylem Planı"nda yer alan 56 no.lu "Merkezi Tüzel Kişilik Bilgi Sisteminin Oluşturulması" ve 16 no.lu "Çevrimiçi Şirket İşlemleri" eylemleri kapsamında oluşturulan bilgi sistemi üzerinden Ticaret Sicili Memurluklarınca yapılan tescil, tadil ve terkin işlemlerine ilişkin kayıtların

elektronik ortamda merkezi bir sistemde tutulması ve sicil işlemlerinin çevrimiçi yapılması mümkün hale gelecektir⁶⁹⁷.

MKK ile Gümrük ve Ticaret Bakanlığı tarafından yürütülen çalışmalardan biri MKK sistemi ile MERSİS'in⁶⁹⁸ entegrasyonudur. Söz konusu entegrasyon gerçekleştiğinde iki sistem birbirini tanıyacak ve sistemler arasında veri aktarımı yapılabilir hale gelecektir. Bu sayede MERSİS projesinin kısa vadeli hedeflerinden biri olan genel kurul bildirimlerinin çevrimiçi yapılabilmesi, genel kurul kararlarının tescil ve arşivlenebilmesi işlemleri MERSİS ile tüm anonim şirketlerin sistemlerinin entegre edilmesine gerek kalmaksızın sadece MKK-MERSİS entegrasyonu ile gerçekleştirilebilecektir⁶⁹⁹. Toplantının elektronik ortamda kapatılması ile birlikte toplantı tutanağının sisteme eklenmesi ve toplantı başkanı ile Bakanlık Temsilcisinin kimlik bilgisinin sisteme girilmesi yeterli olacaktır. MERSİS- EGKS entegrasyonu ile birlikte toplantı başkanı ve bakanlık temsilcisi güvenli elektronik imzaları ile tescil işlemlerini anlık olarak başlatacaktır⁷⁰⁰.

5. Toplantı Süreci, Muhalefet Şerhleri ve Diğer Belgelerin Raporlanması

Genel kurul toplantısı sonrasında toplantı tutanaklarına, oylama sonuçlarına ve toplantıya katılanlara ilişkin bilgilere ulaşılabilmesinin genelde tüm pay sahipleri, özelde ise yabancı pay sahipleri için zor olduğu bilinen bir gerçektir. Söz konusu bilgilere erişmenin zorluğu bir yana genel kurulda uygulanmakta olan oylama şekli

⁶⁹⁷ **Yayla**, s. 163.

⁶⁹⁸ Merkezi Sicil Kayıt Sistemi (MERSİS): Ticaret sicili işlemlerinin elektronik ortamda yürütüldüğü, ticaret sicili kayıtları ile tescil ve ilân edilmesi gereken içeriklerin düzenli olarak depolandığı ve elektronik ortamda sunulduğu merkezi ortak veri tabanını da içeren, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı tarafından oluşturulan ve yönetilen uygulamayı ifade eder (EGK Tebliğ m. 3/h).

⁶⁹⁹ **Yayla**, s. 164.

⁷⁰⁰ Şirket İşlemleri Kullanıcı Kılavuzu, s. 44.

nedeniyle kimin ne yönde oy kullandığının tespiti de mümkün değildir⁷⁰¹. Bu durum özellikle genel kurula temsilci aracılığıyla katılan pay sahiplerinin, temsilcilerin talimatlarına uygun oy kullanıp kullanmadığını takibini güçleştirmektedir⁷⁰². Pay sahiplerinin oylama sonuçlarına erişebilmesi, Hissedarlar Yönergesi'nde de üzerinde durulan konulardan biridir⁷⁰³. Hissedarlar Yönergesi m. 14'e göre: “*şirketler, her karar için geçerli olarak verilmiş olan oyların karşılığı pay sayısı, bu oyların temsil edilen esas sermayedeki oranı, geçerli olarak verilen oyların toplam sayısı, kararın alınması yönünde verilen oyların sayısı ve muhalif oylar ile çekimser oyların sayılarını içeren bir düzenleme yapar. Bununla birlikte üye devletler, -eğer hiçbir pay sahibi oylama sonucuna ilişkin detaylı bir bilgi verilmesi talebinde bulunmamışsa- her kararın gerekli çoğunlukla alındığının tespitini öngörebilir veya şirketlerin öngörebilmesine izin verebilirler. Genel kurul oylama sonuçlarının uygulanan hukukta belirli bir süre içerisinde açıklanması gereken sürenin, genel kurul toplantısından itibaren 15 günü aşmaması gerekir. Şirket, oylama sonuçlarını internet sayfasında ilân eder. Mevcut madde, üye devletlerin bir kararın geçerliliğine ilişkin gerekli işlemlerine veya oylama sonuçlarına ilişkin kararın iptali olanağına ilişkin yayımladığı veya yayımlayacağı hukuki düzenlemelere uygulanmaz*”.

Pay sahipleri EGKS üzerinden genel kurul toplantısı yapan şirketin genel kurula ilişkin incelemeye sunduğu tüm belgelere, genel kurula katılanlara ve pay oranlarına, her bir gündem maddesi için kullanılan oylara ilişkin ayrıntıya ve bir bütün olarak toplantı tutanağına her zaman erişebilecektir⁷⁰⁴. Bu açıdan bakıldığında

⁷⁰¹ **Yayla**, s. 154.

⁷⁰² **Yayla**, s. 154.

⁷⁰³ **Zetzsche**, Shareholder Rights Directive, s. 40.

⁷⁰⁴ **Yayla**, s. 155.

EGKS, çeşitli kriterlere göre raporlama yapabilen ve genel kurula ilişkin tüm bilgilerin değişmezliğini sağlayabilen bir sistemdir.

EGK Yönetmelik m. 11, f. 1-2’de de oyun kaydedilmesi ve tutanağa geçirilmesi hüküm altına alınmıştır. Bu hükme göre: “*genel kurul toplantılarına elektronik ortamda katılanlar, toplantı başkanının ilgili gündem maddesine ilişkin oylamaya geçildiğini bildirmesinden sonra, oylarını EGKS üzerinden kullanır. Her gündem maddesinin toplantı başkanının oylamaya geçildiğini bildirmesinden sonra ayrı ayrı oylanması zorunludur. Hak sahibi veya temsilci ilgili gündem maddesine ilişkin olarak verdiği oyu değiştiremez. Oylama sonucu, EGKS üzerinden toplantı başkanına iletilir. Toplantı başkanı bu sonucu ve varsa elektronik ortamda gönderilen muhalefet beyanını tutanağa işletir*”. Toplantı bitiminde hazır bulunanlar listesi ve toplantı tutanağı Bakanlık temsilcisine elektronik belge taşımaya ve saklamaya elverişli bir ortam içerisinde teslim edilir (EGK Yönetmelik m. 12).

SONUÇ

YTTK ile modern teknoloji anonim şirketler hukukuna girmiştir. Bu sayede anonim şirket pay sahiplerinin genel kurula katılma hakkı, bilgi alma ve inceleme hakkı, oy hakkı ve temsilci tayin etme hakkı gibi pay sahipliğine bağlı yönetsel haklar daha etkin kullanılacaktır. Gerçekten de pay sahipleri için bu hakların kullanımı çok önemlidir. Çünkü anonim şirketin pay sahipleri şirket işlerine uzaktır ve sadece temettü ve avans gibi maddi beklenti içinde olan kişilerdir. Pay sahiplerinin bu tutumu, özellikle payları borsada işlem gören halka açık şirketlerde güç boşluğu sorununa yol açmıştır. Pay sahiplerinin bu tutumunun bazı haklı yanları mevcuttur. Örneğin; bilgi alma ve inceleme hakkı kapsamında kendilerine sunulan belgeler şirket merkezindedir. Pay sahiplerinin bu belgelere ulaşması için şirket merkezine gitmeleri gerekmektedir. Bunu yapmak pay sahiplerine maddi külfettir. Yine temsilci tayin etmek için noterin kullanılması, maddi sıkıntı bir yana bürokratik bir işlem gibi görünmektedir. EGKS ile pay sahipleri hem belgeleri incelemek için şirket merkezine gitmek zorunda kalmayacak hem de temsilci tayinini elektronik ortamda masrafsız bir şekilde yapabilecektir.

YTTK ile pay sahiplerinin bilgi alma haklarının geliştirildiği görülmüştür. Bilgi alma ve inceleme hakkını düzenleyen YTTK m. 437 hem pasif hem de aktif bilgi alma hakkını düzenlemiştir. Pay sahiplerine bu hakkın kullanılmasında ortaya çıkan sorunlara karşı mahkemeye başvuru yolu getirilmiştir. Özel denetçi talebi ETTK'nın aksine her bir pay sahibine tanınmıştır. Bilgi alma hakkının sadece genel kurulda değil, yıl içinde de kullanılması sağlanmıştır. Bilgi alma hakkının konusu şirket işleri ve denetimi hakkında olacaktır. YTTK ile bağlı şirketler hakkında da bilgi alma hakkının kullanılması hüküm altına alınmıştır.

YTTK ile pay sahiplerinin genel kurula katılımı ve pay sahipliği haklarını kullanımı önündeki engeller kaldırılmaya çalışılmıştır. Pay sahiplerinin elektronik ortamda bilgi alma hakkını kullanması ve genel kurula katılması yolu açılmıştır. EGKS, elektronik araçlarla davetin yapılması, belgelerin şirketlerin internet sitesinde hazır bulundurulması, pay sahiplerinin genel kurul oylaması sonuçlarına anlık ulaşması gibi birçok konuda, genel kurul toplantı sürecinde, pay sahiplerine fayda sağlamaktadır.

Elektronik genel kurullar tamamen elektronik ortamda yapılabileceği gibi, fiziken yapılan bir genel kurula sadece elektronik araçlarla katılım yoluyla da yapılabilir. Tamamen elektronik ortamda yapılan genel kurullara sanal genel kurul denilmekteyken, fiziken yapılan bir genel kurula pay sahiplerinin elektronik araçlarla katıldığı genel kurula da online genel kurul denilmektedir. Çalışmamızda da elektronik genel kurul tabirini, online genel kurulu kast ederek kullandık. Bir başka deyişle elektronik genel kuruldan biz fiziki bir yerde yapılan bir genel kurula elektronik araçlarla katılmayı anlıyoruz. Çünkü hukukumuzda anonim şirketlerin genel kurulları, şirket esas sözleşmesinde belirtilen yerde veya şirketin merkezinde yapılabilir. YTTK, fiziki genel kurul uygulamasına son vermemiştir. Sadece fiziki olarak bir yerde yapılan genel kurula uzaktan elektronik araçlarla katılımı sağlamıştır. Bu düzenlemeler yapılırken, AB düzenlemelerinden sıkça yararlandığı görülmüştür. Özellikle AB Hissedarlar Yönergesi'nin genel kurula ilişkin hükümlerinin çoğu birebir olmasa da hukukumuzda yer bulmuştur.

Elektronik genel kurulun birçok faydası bulunmaktadır. Pay sahipleri, seyahat, konaklama masraflarından kurtulacaktır. Genel kurul toplantıları aynı zaman aralığına denk geldiği için birden çok şirketin pay sahibi olan kişilerin bunların

hepsine birden katılma imkânı da bir başka faydadır. Özellikle binlerce pay sahibi bulunan payları borsada işlem gören halka açık anonim şirketlerin genel kurullarına katılım artacak ve bu şirketlerde meydana gelen güç boşluğu sorunu çözülecektir. YTTK'nın elektronik genel kurul uygulamasının amaçlarından biri de budur. Şirketler, büyük salon kiralardan, kâğıt pusula gibi bürokratik ve kırtasiye masraflarından kurtulacaktır. Ancak elektronik genel kurulun sakıncaları da bulunmaktadır. Bunlardan ilki, elektronik genel kurula yetkisiz kişilerin katılımının engellenememesi durumunda ortaya çıkar. Kural olarak genel kurul kamuya açık değildir. Sadece pay sahipleri veya temsilcileri ile mevzuatta belirtilen kişiler katılabilir. Bunun önüne geçmek için elektronik genel kurula katılımın güvenli elektronik imza ile yapılması gerekmektedir. Bunun yanında sistemin alt yapısının güvenilir olması gerekmektedir. Elektronik genel kurula katılımın bir başka sakıncası da pay sahiplerinin kendilerini yeterince ifade edememesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Bir genel kurulda müzakere yapılırken herhangi bir pay sahibi yapacağı konuşmayla diğer pay sahiplerini ikna edebilir. Bu konuşma sırasında hitabeti, jest ve mimikleri gibi öğeleri kullanabilecektir. Ancak bu elektronik ortamda mümkün değildir.

Payları borsa işlem gören halka açık anonim şirketler ile payları MKK tarafından kayden izlenen anonim şirketlerin genel kurullarında elektronik genel kurul uygulaması zorunludur. Bu şirketlerin payları, pay sahiplerinin kişisel bilgileri MKK tarafından elektronik ortamda tutulmaktadır. Bu yüzden MKK'nın elektronik genel kurul uygulamasında yeri büyüktür. Çünkü MKK, sermaye piyasası araçlarının kaydileştirilmesine ilişkin işlemleri gerçekleştirmek, kaydileştirilen bu araçları ve bunlara bağlı hakları, elektronik ortamda, üyeler ve hak sahipleri itibarıyla kayden

izlemek, merkezî saklamasını yapmak üzere kurulmuş bulunan özel hukuk tüzel kişiliğine sahip bir anonim şirkettir (YSPKn m. 3, f. 1-p). MKK tarafından EGKS kurulmuştur. EGKS, anonim şirketler açısından genel kurul toplantılarına ilişkin ön hazırlık ve yasal işlemlerin elektronik yöntemle yerine getirilebildiği, toplantıya ilişkin her türlü işlemin MKK'nın veya bu hizmeti sunmaya yetkili kurum, şirket veya kuruluşların sağladığı elektronik platform ve yazılım üzerinden gerçekleştirilebildiği bir bilişim sistemidir. EGKS pay sahipleri açısından, elektronik araçlarla fiziki ortamda yapılmakta olan toplantıyı eş zamanlı olarak takip edebildikleri, internet erişimi olan her yerden genel kurulu canlı olarak izleyebildikleri, görüşülen gündeme ilişkin görüş ve önerilerini eş zamanlı olarak gönderebildikleri, ilgili gündemin oylamasına geçilmesi ile birlikte oylarını toplantıya fiziken katılanlarla eş zamanlı olarak kullanabildikleri bir sistemi ifade etmektedir.

EGKS'yi kullanmak isteyen şirketler ile pay sahiplerine bir takım yükümlülükler getirilmiştir. Şirketler, alt yapıyı sağlama, gerekli bilgi, belge ve formları pay sahibinin erişimine hazır bulundurma, YTTK m. 392, f. 4 gereği denetime tabi olan şirket için internet sitesi açma ve bazı belgeleri burada yayınlama, yönlendirilmiş mesaj kullanımı ve iç yönerge hazırlama gibi yükümlülüklere sahiptir. Pay sahipleri için ise güvenli elektronik imza edinme, e-posta adreslerini şirkete bildirme, EGKS'ye kaydolma gibi yükümlülükler söz konusudur.

Pay sahiplerinin EGKS'de bilgi alma hakkını kullanması genel kurul toplantısından önce, toplantı anında ve toplantı sonrasında mümkün olmalıdır. Genel kurul öncesinde genel kurula ilişkin gündem ve konular EGKS'de yer alacaktır. Yine şirketin finansal tabloları, konsolide finansal tabloları, yönetim kurulunun yıllık

faaliyet raporu, denetleme raporları ve yönetim kurulunun kâr dağıtım önerisi, genel kurulun toplantısından en az on beş gün önce EGKS üzerinden pay sahiplerinin incelemesine hazır bulundurulacaktır. Genel kurula davet EGKS üzerinden yapılacaktır. Genel kurula temsilci yoluyla katılmak isteyen pay sahipleri için temsilci atamaya ilişkin işlemler de EGKS üzerinden yapılacaktır. Genel kurul esnasında elektronik araçlarla katılan pay sahipleri, soru sorabilecek, görüş bildirebilecek, oylamaya katılabilecektir. Temsilci yoluyla katılan pay sahipleri için önemli bir konu olan temsilcilerin pay sahiplerinin talimatlarına aykırı oy kullanmasının önüne geçilmesi de EGKS’de mümkün olacaktır. Genel kurul toplantı sonrasında da pay sahiplerinin anlık bilgilendirilmesi devam edecektir. Oylama sonuçları, muhalefet şerhleri gibi bilgi ve belgelere erişim kolay olacaktır. EGKS’de kayıtların değiştirilemez biçimde saklanması da mümkündür. Pay sahipleri geçmiş genel kurula ilişkin bilgi ve belgelere daha sonraki zamanlarda da erişebilecektir.

Genel kurula katılma, oy kullanma, görüş bildirme ve bilgi alma hakkı pay sahipleri için çok önemli haklardır. YTTK ile bu hakların elektronik ortamda kullanılması sayesinde pay sahiplerinin, şirkete ilgisi ve bu hakları kullanmaya eğilimi artacaktır. Elektronik genel kurulların tamamen elektronik ortamda yapılması sağlanırsa pay sahipleri demokrasisine katkı da büyük olacaktır. Kanaatimizce sanal genel kurul uygulamasını mümkün kılacak düzenlemelerin yapılmasıyla anonim şirketin asıl sahiplerinin -pay sahiplerinin- haklarını daha etkin kullanma yolu açılacaktır.

KAYNAKÇA

Akın, Yusuf Murat, Şirketler Hukukunda Özellikle A.Ş.'lerde Pay Sahibinin Sadakat Borcu, İstanbul, 2002.

Altaş, Soner, “Yeni TTK’ya Göre Anonim Şirket Pay sahiplerinin Özel Denetim İsteme Hakkı ve Özel Denetçi”, Terazi Aylık Hukuk Dergisi, S. 69, Yıl: 7, Seçkin Yayıncılık AŞ, (Mayıs 2012), s. 47-54, (Anılış: Özel Denetçi).

Altaş, Soner, “Yeni Türk Ticaret Kanuna Göre İnternet Sitesi Açma ve Yönlendirilmiş Mesaj Bulundurma Zorunluluğu”, Mali Çözüm Dergisi, Ocak Şubat 2011, s. 143-150. Bu esere elektronik ortamda ulaşmak için ayrıca bkz: http://www.tribend.com/internet_sitesi_zorunlulugu.pdf, Erişim Tarihi. 01.07.2012, (Anılış: İnternet Sitesi).

Arı, Zekerriya, “Türk Ticaret Kanunu Tasarısının Elektronik Ortama İlişkin Hükmü (Tasarı m.1527) ve Sanal Genel Kurul”, EÜHFD, C. 8, S. 3–4 (2009) s. 177-199.

Atabek, Reşat, “Banka Sırrı”, BATİDER, C. 11, S. 4, Y. 1982, s. 95 vd.

Aytaç, Zühtü, “Anonim Ortaklık Denetçilerinin Sır Saklama Yükümlülüğü”, BATİDER, C. 10, S. 1, Haziran 1979, s. 177-219, (Anılış: Sır Saklama).

Aytaç, Zühtü, Anonim Ortaklıkta İbra, Ankara 1982, (Anılış: İbra).

Bahtiyar, Mehmet, “Anonim Ortaklıkta Paysahibinin Bilgi Alma Hakkı Üstüne (Somut Bir Sorunun Değerlendirilmesi)”, Makaleler II, Beta Yayın AŞ, İstanbul 2008, s. 169-174.

Barut, Talha, Anonim Şirkette Güç Boşluğu ve Giderilmesi Yolları, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Antalya 2008.

Baştuğ, İrfan/ Göksoy, Y. Can, “*Limited Şirkette Ortakların Denetleme Hakkı*”, Oğuz İmregün’e Armağan, İstanbul 1998, s. 33-75.

Bay, Emir, “*Anonim Ortaklıklarda Özel Denetim İsteme Koşullarınının 6762 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Açısından Karşılaştırılması*”, Terazi Aylık Hukuk Dergisi, S. 69, Yıl: 7, Seçkin Yayıncılık AŞ, (Mayıs 2012), s. 20-30.

Berber Keser, Leyla / Yayla, Ümit İhsan, “*Elektronik Genel Kurullar Türkiye Uygulaması*”. Bu metne internet ortamında erişim için bkz: <http://www.turkhukusitesi.com>, Erişim Tarihi: 30.09.2013.

Bilge, Mehmet Emin, “*Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantılarında Temsilci Aracılığıyla Oy Vermede İnternetin Kullanımı*”, AÜEHFD, C. 7, S. 1-2, s. 341-367, (Anılış: Temsilci Aracılığıyla Oy verme).

Bilge, Mehmet Emin, “*İlanın Ticaret Sicilinin Sahip Olduğu Hukuki Etkiler Üzerindeki Rolü*”, AÜEHFD, C. 3, S. 1, s. 263 vd., (Anılış: İlan).

Bilge, Mehmet Emin, “*Limited Şirket Ortakların Bilgi Alma Hakkı ‘Yürürlükteki Ticaret Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu Tasarısı Hükümleri Çerçevesinde’*”, AÜEHFD, C. 5, S. 1-2, Y. 2005, s. 429-449, (Anılış: Limited Şirkette Bilgi Alma).

Bilge, Mehmet Emin, Ticari Sırrın Korunması, Ankara 2005, (Anılış: Ticari Sır).

Bilge, Mehmet Emin, “*Paysahiplerinin Anonim Ortaklık Genel Kurullarına İnternet Aracılığıyla Katılımı*”, Bilgi Toplumunda Hukuk, Ünal Tekinalp’e Armağan, C. 1, İstanbul 2003, s. 219-235, (Anılış: İnternet Aracılığıyla Katılım).

Bilgili, Fatih, “*İnternet ve Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantısı*”, Prof. Dr. Necip Kocayusufpaşaoğlu İçin Armağan, Ankara 2004, s. 565- 586.

Boros, Elizabeth, “*Virtual Shareholder Meetings*”, Duke Law & Technology Review, 2004, (Anılış: Virtual Shareholder Meetings).

Boros, Elizabeth, “*Virtual Shareholder Meetings: Who Decides How Companies Make Decisions?*”, *Melbourne University Law Review*, V. 28, No: 2, 2004, <http://www.austlii.edu.au/au/journals/MULR/2004/9.html>, Erişim Tarihi: 29 Kasım 2011, (Anılış: How Companies Make Decisions).

Bozbel, Savaş, “*İnternet Üzerinden Yapılan Hukuki İşlemler ve Bu Konudaki 97/7 Sayılı Yönergesi İle Almanya ve İsviçre’deki Düzenlemeler*, bu esere elektronik ortamda ulaşmak için: <http://www.turkhukuksitesi.com/showthread.php?t=271>, Erişim Tarihi: 01.04.2013.

Boztosun, Ayşe Odman, “*Anonim Şirkette Genel Kurulu Çağrı Şekline Uyulmamasının Sonuçları*”, Prof. Dr. Hüseyin Ülgen'e Armağan; İstanbul 2007, (Anılış: Çağrı Şekli).

Boztosun, Ayşe Odman, “*Anonim Şirkette Genel Kurul Toplantılarına Çağrıda Usulsüzlük*”, *Terazi Hukuk Dergisi*, Mart 2007, S. 7, (Anılış: Çağrıda Usulsüzlük).

Can, Mustafa, “*Paysahiplerinin İnternet Üzerinden Oy Kullanması Suretiyle Karar Alma Sürecine Etkin Katılımının Sağlanması*”, <http://www.mevzuatdergisi.com/2002/06a/02.htm>, Erişim Tarihi: 13.11.2012.

Can, Mustafa, “*ABD Hukukunda Çıkar Çatışmalarının Yol Açtığı Vekâleten Oy Kullanma Mücadeleleri (Proxy Contests)*”, www.e-sosder.com, Erişim Tarihi: 13.09.2013, s. 13-18, (Anılış: Proxy).

Çeker, Mustafa, “*Halka Açık Anonim Şirketlerde Temsilci Aracılığıyla Oy Kullanılma ve Payscalelerine Çağrıda Bulunarak Vekâlet Toplanması*”, BATİDER, C. 18, S. 1-2, Y. 1995, s. 177-197, (Anılış: Vekâlet Toplama).

Çeker, Mustafa, “*Anonim Ortaklıklarda Pay Sahiplerinin Yönetime Katılması*”, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, C.13, S. 1, Y. 2004, s. 37-56, (Anılış: Yönetime Katılma).

Çetin, Nusret, Ortaklık Haklarının Elektronik Ortamda Kullanılması, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Özel Hukuk (Ticaret Hukuku) ABD, Ankara 2006.

Çetinkaya, Şahin, “*Asimetrik Bilginin Piyasaya Etkileri ve Finansal Krizdeki Rolü*”, Sakarya İktisat Dergisi, C. 1, S. 2, s. 60-82.

Dağ, Üner, “*Hamiline Yazılı Hisse Senetlerinde Genel Kurula İştirakin ve Oy Hakkını Kullanmanın Bir Şartı Olarak Tevdi Mükellefiyeti*”, Reha Poroy’a Armağan, İstanbul 1995, s. 93 vd.

Doğrusöz, A. Bumin, “*Anonim Şirketlerde Genel Kurul Toplantıları*”, Yaklaşım Dergisi, C. 1, S. 3, Ankara 1993, s. 19–24.

Ercan, Tayfun, “*Elektronik Ortamda Yönetim Kurulu ve Genel Kurul*”, Terazi Aylık Hukuk Dergisi, S. 69, Y. 7, Seçkin Yayıncılık AŞ, (Mayıs 2012), s. 37-39.

Ergincan, Yakup/ Yayla, Ümit, “*Hisse Senetlerinin Kaydileştirilmesi Sonrası Halka Açık Anonim Ortaklıklarda Oy Hakkının Kullanılması*”, Prof. Dr. Aydın Aybay’a Armağan, İstanbul 2004, s. 143–160.

Even, Sevin, “*Anonim Şirkette Hissedarlara Müteallik Rekabet Yasağı ve Sır Saklama Mükellefiyeti*”, BATİDER, C. 2, Y. 1963, s. 154-263.

Fairfax, Lisa M, “*Virtual Shareholder Meetings Reconsidered*”, Seton Hall Law Review, V. 40, 2010, s. 1367-1431.

Gürbüz, A. Osman/ Ergincan, Yakup, Kurumsal Yönetim, Türkiye’deki Durumu ve Geliştirilmesine Yönelik Öneriler, 1. Basım, Literatür Yayıncılık, İstanbul 2004.

Hilb, Martin/ Grüner, Andreas, Electronic Corporate Governance: Online and Virtual Shareholder Meetings and Shareholder Participation in Switzerland and Germany, Zurich 2006.

İpekçi, Nizam, Holding Şirketler, İstanbul 2000.

Kabaaliöglu, Haluk A., “*Türk Hukukunda ve Mukayeseli Hukukta Finansal Bilgi Alma Hakkı*”, MED, S. 21–22, Ağustos-Kasım 1980, s. 25-45.

Karabey, Buğra/ Çağıltay, Kürşat/ Karakuş, Türkan/ Kurşun, Engin/ Baykal, Nazife/ Tekin, Nuray/ Şen, Engin Tamer, Temel Bilgi Teknolojileri I, Anadolu Üniversitesi Yayın No: 2585, Eskişehir 2012.

Karahan, Sami, Ticari İşletme Hukuku, 6102 Sayılı Yeni Türk Ticaret Kanunu ve 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu ve 6100 Sayılı Yeni Hukuk Muhakemeleri Kanunu’na Göre Güncellenmiş 22. Tıpkı Bası, Mimoza Basım, Yayım ve Dağıtım LTD. ŞTİ, Eylül 2011.

Karasu, Rauf, “*Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Anonim Şirketlerde Pay Sahiplerinin Bilgi Alma Hakkı*”, BATİDER, C. 23, S. 2, Y. 2005, s. 71-114.

Kaya, Arslan, Anonim Ortaklıkta Paysahibinin Bilgi Alma Hakkı, Ankara 2001.

Kaya, Mustafa İsmail, “*Anonim Ortaklıkların Genel Kurul Toplantılarının İnternet Aracılıyla Yapılması*”, AÜHFD, C. 52, S. 4, Ankara 2003, s. 211-228, (Anılış: İnternet Aracılıyla Genel Kurul).

Kayhan, Şaban, “*Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul ve İnternet*”, BATİDER, C. 22, S. 1, Y. 2003, s. 79-109.

Kılıç, Semra, Halka Açık Anonim Şirketlerde Bilgi Alma Hakkı, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Ticaret Hukuku ABD, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2007.

Kirtil, Neşe, Anonim Ortaklıklarda İmtiyazlı Pay Sahipleri Kurulu, Güncel Yayınevi, İzmir 2005.

Kobler, George Ponds, “*Shareholder Voting Over The Internet: A Proposal For Increasing Shareholder Participation In Corporate Governance*, Alabama Law Review”, V. 49:2:673, s. 673-700.

Korkut, Ömer, Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul Toplantısına Çağrı ve Toplantının Yürütülmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 1999, (Anılış: Çağrı).

Korkut, Ömer, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’na Göre Anonim Şirketlerde Genel Kurul Kararının Butlanı, Karahan Kitapevi, Nisan 2012, (Anılış: GK Kararı).

Manavgat, Çağlar, “*Payları Borsada İşlem Gören Anonim Ortaklıklarda Ortağın Pay Blokaj Yükümlülüğü*”, BATİDER, C. 23, S.4, Y. 2006, s. 221-236, (Anılış: Blokaj).

Manavgat, Çağlar, “*Sermaye Piyasası Kanunu’nun 10/A Maddesi Hükümüne Göre Kaydi Sistemin Esasları*”, AÜHFD, C. 50, S. 2, Ankara 2001, s. 159–191, (Anılış: Kaydi Sistem).

Manavgat, Çağlar, “*Denetçilerin “Zaruri ve Müstacel” Sebeplerle Anonim Ortaklık Genel Kurulunu Olağanüstü Toplantıya Çağırması*”, BATİDER, C. 19, Sayı 2, Y. 1997, s. 31-40, (Anılış: Zaruri ve Müstacel Sebepler).

Mineliler, Zeynep, “*Türk Ticaret Kanunu’na Göre Limited Şirket Ortağının Bilgi Alma ve İnceleme Hakkı*”, Terazi Aylık Hukuk Dergisi, S. 69, Y. 7, Seçkin Yayıncılık AŞ, (Mayıs 2012), s. 14-20.

Moroğlu, Erdoğan, *Türk Ticaret Kanunu’na Göre Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü*, Beta Yayın AŞ, İstanbul 2001, (Anılış: Hükümsüzlük).

Moroğlu, Erdoğan, “*Anonim Ortaklıkta Özel Denetçi*”, Makaleler I, 2. Tıpkı Baskı, Beta Basım Yayım, İstanbul 2001, s. 65-81, (Anılış: Özel Denetçi).

Moroğlu, Erdoğan, “*Genel Kurul*”, Makaleler I, 2. Tıpkı Baskı, Beta Basım Yayım, İstanbul 2001, s. 291-302, (Anılış: Genel Kurul).

Moroğlu, Erdoğan, “*Anonim Ortaklıkta Genel Kurulun Daveti Merasimine Aykırılığın Yaptırımı ve Yargıtay 11. Hukuk Dairesi Uygulaması*”, BATİDER, C. 22, Sayı 3, Y. 2004, s. 35–41, (Anılış: Davet).

Moroğlu, Erdoğan, “*Anonim Ortaklıkta Özel Denetçi*”, Makaleler I, 3. Bası, İstanbul 2006, s. 346, (Anılış: Özel Denetçi).

Narbay, Şafak, “*TTK Tasarısına Göre Anonim Ortaklıkta Özel Denetim Yapılması Şartları ve Özel Denetçinin Atanması Usulü*”, Prof. Dr. Hüseyin Ülgen’e Armağan, C.1, İstanbul 2007.

Nomer, Füsün, Anonim Ortaklıkta Paysahiplerinin Sır Saklama Yükümlülüğü, İstanbul 1999, (Anılış: Sır Saklama).

Nomer, Füsün, “*Anonim Ortaklıkta Eşit Davranma (Eşit İşlem) İlkesi*”, Oğuz İmregün’e Armağan, İstanbul 1998 s. 469-490, (Anılış: Eşit İşlem).

Ocak, Nazmi, “*Anonim Şirkette Paysahibinin Bilgi Alma, İnceleme ve Denetleme Hakkı*”, Prof. Dr. Nuri Çelik’e Armağan, C. 1, İstanbul 2001, s. 710-743.

Öçal, Akar, “*Anonim Şirket Genel Kurullarında Mektupla Oy Kullanma (Fransa Örneği)*”, İkt. Mal., 1987-88, C. 34, s. 378-382, (Anılış: Mektuplu Oy).

Özdemir, Türkay/ Yiğit, İlhan, “*Anonim Şirket Genel Kurullarında Pay Sahibinin Temsili ve Türk Ticaret Kanunu Tasarısı*”, Hüseyin Ülgen’e Armağan, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2007, s. 433-466.

Özer, Işık, “*Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Anonim Şirket Genel Kuruluna Elektronik Ortamda Katılım*”, BATİDER, C. XXV, S. 4, Y. 2009, (Anılış: Elektronik Ortamda Katılım).

Özer, Işık, Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul ve Genel Kurulun Elektronik Ortamda Toplanması ve Karar Alması, Başkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Özel Hukuk ABD, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2006, (Anılış: Genel Kurul).

Özkan, Ömer, “*Türk ve İsviçre Anonim Ortaklıklar Hukukunda Özel Denetçi Atanması*”, BATİDER, C. 20, S. 2, Y. 1999, s. 32 vd.

Özkorkut, Korkut, Bağımsız Yönetim Kurulu Üyeleri, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara 2007.

Öztek, Selçuk, “*Şirketler Grubunda Yavru Şirketlerdeki Azınlık Pay Sahiplerinin Türk Ticaret Kanunu m. 363/ İsviçre Borçlar Kanunu M. 697*

Çerçevesinde Bilgi Alma Hakkı”, Prof. Dr. Ernst E. Hirsch’ in Hatırasına Armağan (1902-1985), Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, s. 291-333.

Paslı, Ali, Anonim Ortaklık Kurumsal Yönetimi, Corporate Governance, İstanbul 2005, (Anılış: Kurumsal Yönetim).

Paslı, Ali, “*Anonim Ortaklıkta Özel Denetçi Tayini*”, Bilgi Toplumunda Hukuk Ünal Tekinalp’e Armağan, C.1, İstanbul 2003, (Anılış: Özel Denetçi).

Pemmelaar, Wanne M., “*Towards A Virtual General Meeting: ‘I accept’ or ‘I decline’?*”, Utrecht Law Review, V. 4, December 2008, s. 163-187.

Poroy, Reha/ Tekinalp, Ünal/ Çamoğlu, Ersin, Ortaklıklar ve Kooperatifler Hukuku, Güncelleştirilmiş 8. Bası, İstanbul 2000.

Pulaşlı, Hasan, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Yeni Şirketler Hukuku Genel Esaslar, Adalet Yayınevi, Ankara 2012, (Anılış: Şirketler 2012).

Pulaşlı, Hasan, “*Elektronik Ortamda Anonim Şirket Genel Kuruluna İlişkin Düzenlemelerin Evrimi ve 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunundaki Durum*”, s. 74, www.arсланlibilimarsivi.com, Erişim Tarihi: 30.09.2013, (Anılış: Elektronik GK).

Pulaşlı, Hasan, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Şirketler Hukuku Şerhi, C. II, Adalet Yayınevi, Ankara 2011, (Anılış: Şerh)

Pulaşlı, Hasan, “*Yeni Türk Ticaret Kanununa Göre Yönetim Kurulu Üyelerinin Bilgi Alma ve İnceleme Hakkı*”, bu metne elektronik ortamda erişmek için bkz: <http://dosya.marmara.edu.tr/huk/fak%C3%BClitedergisi/2012C.18.S.2/13.pdf>, Erişim Tarihi: 06.10.2013, (Anılış: YK Bilgi Alma Hakkı).

Pulaşlı, Hasan, “*Türk Ticaret Kanununa ve Tasarıya Göre Anonim Şirket Genel Kurullarında Oy Hakkının Kullanılması*”, Prof. Dr. Fikret Eren’e Armağan, Ankara 2006, s. 785-811, (Anılış: Oy Hakkı).

Pulaşlı, Hasan, Corporate Governance, Anonim Şirket Yönetiminde Yeni Model, Ankara 2003, (Anılış: Corporate Governance).

Poroy, Reha, “Çok Ortaklı Şirketlerle İlgili Hukuki Sorunlar”, Sevk ve İdare Dergisi, S. 73, Y. 1974, s. 13-19.

Saka, Zafer, Anonim Ortaklıkta Genel Kurul, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2004.

Sarıkamış, Cevat, “Faaliyet Raporlarında Yer Alan Finansal Durum Tablolarının İçeriği”, MED, Şubat 1979, Y. 5, S.15, s.13 vd.

Sevimli, Ahmet K., “Elektronik Sözleşmeler ve ABD Elektronik İmza Yasası”, Prof. Dr. Hayri Domaniç’e 80. Yaş günü Armağanı, II. Cilt Özel Hukukun Diğer Dalları ve Kamu Hukuku, İstanbul 2001, s. 1023-1041.

Sucu, Nail, “Anonim Ortaklık Pay Senetlerinin Sahibine Sağladığı Haklar (II)”, Yargıtay Dergisi 1980, C. VI, S. 3, s. 538-559.

Şenocak, Zarife, “Dijital İmza ve Dijital İmzanın Borçlar Kanunu Hükümleri Açısından Ele Alınması”, AÜHFD, C. 50, S. 2, Y. 2001, s. 108 vd.

Tekinalp, Ünal, Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2013, (Anılış: Sermaye Ortaklıkları).

Tekinalp, Ünal, “Hakların En Az Zarar Verecek Şekilde Kullanılması İlkesi”, İkt. Mal., C. 24, S. 2, İstanbul 1979, s. 78-81, (Anılış: Hakların Kullanılması I).

Tekinalp, Ünal, “Erişim Hakkı”, BATİDER, C. 23, S. 4, Y. 2006, s. 5-12, (Anılış: Erişim Hakkı).

Tekinalp, Ünal, “*Hakların En Az Zarar Verecek Şekilde Kullanılması İlkesi II*”, İkt. Mal., C. 26, S. 1, İstanbul 1979, s. 203-207, (Anılış: Hakların Kullanılması II).

Tekinalp, Ünal, “*Çağrısız Toplanabilen Genel Kurul*”, İkt. Mal., C. 15, S. 4, İstanbul 1968-1969, s. 156–160, (Anılış: Çağrısız GK).

Tekinalp, Ünal, *Halka Açık Anonim Ortaklıklarda Yönetime Katılma Sorunları*, İstanbul 1979, (Anılış: Yönetime Katılma Sorunları).

Tekinalp, Ünal, “*Halka Açık Ortaklıkların Genel Kurullarında Oluşan Güç Boşluğu Sorununa İlişkin Çeşitli Çözümler, Öneriler ve Eleştiri*”, Kubalı’ya Armağan, İstanbul 1975, s. 467-489, (Anılış: Güç Boşluğu).

Tekinalp, Ünal, *Yeni Anonim ve Limited Ortaklıklar Hukuku İle Tek Kişi Ortaklığın Esasları, Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş 2. Bası*, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2012, (Anılış: Tek Kişilik Ortaklık).

Tekinalp, Ünal, “*İşletme İlgililerinin Finansal Bilgi Edinme Hakkı*”, MED 1980, Y. 6, s. 21-22, (Anılış: Finansal Bilgi).

Tekinalp, Ünal, *TTK Tasarısının Sermaye Piyasaları İle İlgili Hükümleri*, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara 2010.

Tekinalp, Ünal, “*Anonim Ortaklıklar Hukukunda Kamuyu Aydınlatma İlkesi ve Günümüzün Bazı Tartışmaları*”, İkt. Mal., 1964, C. 11, S. 1, s. 20 vd., (Anılış: Kamuyu Aydınlatma).

Teoman, Ömer, “*Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Bilgi Alma Hakkı Üstüne- Alman Federal Mahkemesinin Bir Kararı*”, İkt. Mal., 1971, C. 28, S. 1, s. 20 vd., (Anılış: Bilgi Alma Hakkı).

Teoman, Ömer, “*Anonim Ortaklıklarda Pay Sahibinin Genel Kuruldan Çıkarılması*”, Otuz Yıl Ticaret Hukuku -Tüm Makalelerim- Cilt I, 1971-1982, Beta Yayım AŞ, Ankara 2000, s. 60-72, (Anılış: GK’dan Çıkarılma).

Teoman, Ömer, “*Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantılarına Dinleyicilerin Katılması*”, Otuz Yıl Ticaret Hukuku -Tüm Makalelerim- Cilt I, 1971-1982, Beta yayım AŞ, Ankara 2000, s. 224-240, (Anılış: Dinleyicilerin Katılması).

Teoman, Ömer, “*Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantılarında Ses Alma Aygıtlarının Kullanılması*”, Otuz Yıl Ticaret Hukuku -Tüm Makalelerim- Cilt I, 1971-1982, Beta yayım AŞ, Ankara 2000, s. 282-289, (Anılış: Ses Aygıtları).

Teoman, Ömer, “*Anonim Ortaklıkta Paylar Üzerinde İntifa Hakkı Bulunması Durumunda Oy Hakkı Dışındaki Yönetim Haklarının Kimin Tarafından Kullanılacağı Sorunu*”, Otuz Yıl Ticaret Hukuku -Tüm Makalelerim- Cilt I, 1971-1982, Beta yayım AŞ, Ankara 2000, s. 332- 341, (Anılış: İntifa Hakkı Sahibi).

Teoman, Ömer, “*Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantılarında Pay Sahiplerinin Konuşma Süresinin Sınırlandırılması*”, Otuz Yıl Ticaret Hukuku -Tüm Makalelerim- Cilt I, 1971-1982, Beta Yayım AŞ, Ankara 2000, s. 462-472, (Anılış: Konuşma Süresi).

Teoman, Ömer, “*Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Oy Hakkından Yoksunluğu*”, İstanbul 1983, (Anılış: Oy Hakkından Yoksunluk).

Teoman, Ömer, “*Anonim Ortaklıkta Denetçiler Genel Kurulu Tek Başlarına Toplantıya Çağırabilirler mi? -Yargıtay 11. Hukuk Dairesi’nin Bir Kararı Üstüne Düşünceler-*”, Otuz Yıl Ticaret Hukuku -Tüm Makalelerim-, C. I, (1971-1982), İstanbul 2000, s. 370–376, (Anılış: Denetçi).

Teoman, Ömer, “*Anonim Ortaklıkta Azınlığın Genel Kuruldan Özel Denetçi Seçilmesini İsteme Hakkı ve Gündeme Bağlılık İlkesi*”, Otuz Yıl Ticaret Hukuku -Tüm Makalelerim- C. I, (1971–1982), İstanbul 2000, s. 436-445 (Anılış: Özel Denetçi).

Toroslu, M. Vefa, Yeni Türk Ticaret Kanunu Kapsamında Finansal Tablolar Denetimi, Seçkin Yayıncılık, 1. Baskı, Ankara Eylül 2012 .

Turanboy, Asuman, Halka Açık Banka ve Hissedarının Korunması, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara 2002, (Anılış: Hissedarının Korunması).

Turanboy, Asuman, “*Ticari Sır*”, Tuğrul Ansay Armağanı, Ankara 2006, s. 347 vd. (Anılış: Ticari Sır).

Turanboy, Kürşat Nuri, Tasarruf Mevduatı Sözleşmesinin Niteliği, bu metne elektronik ortamda ulaşmak için: webftp.gazi.edu.tr/hukuk/dergi/1_1_14.pdf, Erişim Tarihi: 20.02.2014.

Usluel, Aslı E. Gürbüz, Türk Özel Hukukunda Özellikle Anonim Şirketlerde Ticari Sırrın Korunması, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2009.

Üçışık, Güzin, “*Türk Hukukunda Anonim Ortaklıklarda Kamuyu Aydınlatma İlkesi*”, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, C. 3, S. 1, Y. 2009, s. 1-23.

Vigreux, Pierre (Çeviren: **Akar, Öçal**), “*Anonim Şirket Ortaklarının Genel Kurul Toplantılarına İlgisizliği*”, İstanbul Barosu Dergisi, C. 41, S. 3-4, s. 112- 126.

Yanlı, Veliye, Sermaye Piyasası Hukuku Çerçevesinde Halka Açık Anonim Şirketler ve Kamunun Aydınlanması, Beta Basım AŞ, İstanbul 2005.

Yavuz, Mustafa, “*Yeni Türk Ticaret Kanununa Göre Anonim Şirket Pay Sahiplerinin Özel Denetim İsteme Hakkı*”, Mali Çözüm Dergisi, Mayıs Haziran 2012, s. 103-117.

Yayla, Ümit, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Uyarınca Borsaya Kote Ortaklıkların Genel Kurul Toplantıları, Kadir Has Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk ABD, Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2011.

Yiğit, İlhan, Anonim Ortaklık Genel Kurulunun İşleyişi ve Ortaya Çıkan Sorunlar, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2005.

Zetsche, Dirk, “*Virtual Shareholders Meetings And The European Shareholders Right Directive- Challenges And Opportunities*”, http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=996434, Erişim Tarihi: 13.11.2012, (Anılış: Virtual Meetings).

Zetsche, Dirk, “*Challenging Wolf Packs: Thoughts on Efficient Enforcement of Shareholder Transparency Rules*”, http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1428899, Erişim Tarihi: 11.11.2012, (Anılış: Transparency).

Zetsche, Dirk, “*Shareholder Passivity, Cross-Border Voting and the Shareholder Rights Directive*”, http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1120915, Erişim Tarihi: 11.11.2012, (Anılış: Shareholder Rights Directive).

ÖZET

Bu çalışmanın konusu, anonim şirketlerin elektronik genel kurul toplantılarında pay sahiplerinin bilgi alma hakkıdır. Anonim şirketlerin genel kurul toplantıları, pay sahiplerinin şirkete karşı kullanacağı haklarını kullanmasına fırsat verdiği için önemli bir role sahiptir. Pay sahipleri, bilgi alma ve inceleme hakkı gibi temel haklarını genel kurul toplantısı yoluyla kullanır. Bu çerçevede Yeni Türk Ticaret Kanunu (YTTK), genel kurulun fonksiyonlarını ve pay sahiplerinin haklarını daha etkin kullanması için yenilikler sağlamıştır. Hiç şüphesiz, YTTK, genel kurula ilişkin pay sahibi haklarının gelişmesini ve korunmasını temin edici düzenlemeler getirmiştir.

YTTK teknolojik gelişmelere kayıtsız kalmamıştır. Elektronik genel kurul toplantısı gibi birçok yenilik, şirket- pay sahipleri iletişimini kolaylaştıracaktır. Çünkü o daha kolay ve daha rahat metotlar kullanacaktır. Elektronik ortamda düzenlenen genel kurulda pay sahibinin katılma, öneride bulunma, görüş bildirme ve oy kullanma gibi hakları, toplantıya fiziken hazır bulunma ile aynı etkiye sahip olacaktır.

YTTK, bazı şirketlere internet sitesi açma ve içeriğini kanunda belirlenen hatlara göre düzenleme zorunluluğu getirmiştir. Ayrıca YTTK'ya göre, şirketlerin düzenlemek ve ilân etmek zorunda olduğu finansal hesap özetlerini, yıllık raporu, bölünmeye yönelik genel kurul kararları ve denetçi raporlarını Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'nde ve şirketin internet sitesinde yayımlanması ve ilân edilmesi zorunludur. Bu zorunluluk sayesinde pay sahipleri şirket ve kendi pay sahipliği hakları hakkında daha fazla bilgi elde edecektir.

ABSTRACT

The subject matter of this study is right to obtain information of the shareholders in electronic general assembly meetings of joint stock companies. General assembly meetings of joint stock companies play an important role, since it gives the opportunity to shareholders to enjoy to exercise their rights regarding company affairs. Shareholders enjoy their essential rights such as right to obtain information and right of examination through general assembly meetings. Within this framework, the New Turkish Commercial Code (New TCC) provides innovations in order to facilitate the functioning of the general assembly and to ensure that shareholders enjoy their rights more efficiently. Without any doubt, New TCC brought arrangement in order to ensure the protection and development of shareholder's rights regarding general assembly.

New TCC has not indifferent to the developing technology. Many innovations such as electronic general assemblies will facilitate company-shareholders communication. Shareholder's rights in general assemblies held in an electronic environment, such as participation, suggestion of proposals, expression of views, and voting will have the same effect as if they have been physically present.

The New TCC obliged certain companies to create a website and arrange its content in line with the Code. Furthermore, as New TCC; the registration and the declaration of the financial statements, annual report, general assembly decision regarding the dividend distribution and the auditor reports on the Trade Registry Gazette and the publishment of these on the website of the company was obligatory. Thanks to this obligatory, shareholders obtain more information about company and their shareholder's right.